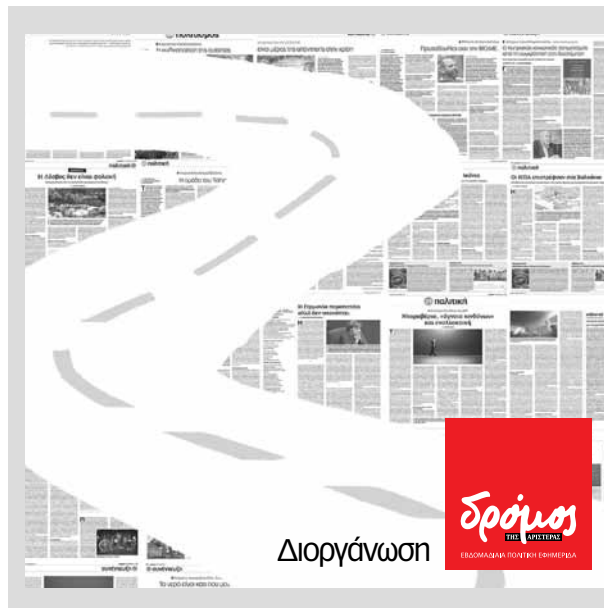

Δρόμος

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Διοργάνωση

Δρόμος
ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Οι δρόμοι μας συναντιούνται...

Συζήτηση, προβολές, τραγούδι, μπουφές

Είστε όλοι καλεσμένοι...

Σάββατο 3/2, στις 18:00

Αίθουσα Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών
Γενναδίου 8 και Ακαδημίας, Αθήνα

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ «ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΟΙ»

ΣΕΛΙΔΑ 7

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Μνημόνιο χωρίς πεζοδρόμιο

ΣΕΛΙΔΑ 5

ΔΙΕΘΝΗ

Ένας χρόνος Τραμπ Συνεχίζεται ο εμφύλιος πόλεμος στο βορειοαμερικανικό κατεστημένο

ΣΕΛΙΔΑ 31

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΕΣ

Samuel Taylor Coleridge

Γράφει ο Στέφανος Ροζάνης

ΣΕΛΙΔΕΣ 34 - 35

Η Ελλάδα είναι ελληνική;

Τα νέα επεισόδια στο «Μακεδονικό» αναδεικνύουν επικίνδυνους γεωπολιτικούς σχεδιασμούς στα Βαλκάνια. Ο πολιτικός κόσμος μετά το ξεπούλημα της χώρας ετοιμάζεται να αποδεχθεί τετελεσμένα από ΗΠΑ, ΝΑΤΟ και Τουρκία, σε βάρος της εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας

ΣΕΛΙΔΕΣ 2, 3, 8 & 9

σκίτσο του Latuff

Νόστιμον ἦμαρ.

ΕΝΘΕΤΟ

ΣΕΛΙΔΕΣ 13-28

Με κείμενα από τους:

Κ. Λουλουδάκη,
Χ. Ζάβαλο,
Σ. Ανδρονικήδη, Θ. Πούργα,
Κ. Βλαχόπουλο, Γελωτοπού,
Ντ. Μπέικερ, Π. Χριστοδούλου,
Δ. Βεργίνη, Γ. Παπαπαύλου,
Ε. Τσιανάκη, Α.Μ. Αρβανιτίδου,
Κ. Βτοάρα, Γ. Μπάκο, Σ. Σπανού

το θέμα της εβδομάδας

Μακεδονία

Πρώτα τα εύκολα: Μακεδονία είναι μια μεγάλη γεωγραφική περιοχή. Δεν είναι μία χώρα, ούτε ένα έθνος. Άλλο πράγμα η ιστορία της περιοχής και ο πολιτισμός της. Η εκκόλαψη μιας κρατικής οντότητας, ομολογουμένως μικρής, στις αρχές της δεκαετίας του '90 με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας», δημιουργεί και ένα τετελεσμένο αλλά και προβλήματα στις γείτονες χώρες και πιο ειδικά στην Ελλάδα.

Η ονομασία μιας περιοχής της ενιαίας τότε Γιουγκοσλαβίας ως «Μακεδονία» ήταν μια κίνηση του Τίτο που αποσκοπούσε να φτάσει μέχρι τα Αιγαία (Μακεδονία του Αιγαίου κ.λπ.). Αντίστοιχες βλέψεις είχε και η Βουλγαρία, ακόμα κι αν θεωρούσε συλλήβδην τους σλαβομακεδόνας ως Βούλγαρους. Η τότε Ελλάδα δεν αντέδρασε στις κινήσεις του Τίτο. Ο υπουργός Εξωτερικών επί κυβερνήσεων Ν.Δ., κ. Παπακωνσταντίνου, τον Δεκέμβρη του 1992 δήλωσε: «Δεν αντιδρούσαμε διότι, καθ' υπόδειξη των συμμάχων μας, έπρεπε να υποστηρίξουμε τον Τίτο, ο οποίος προσπαθούσε να απαγκιστρωθεί από την Μόσχα».

Όταν η Γιουγκοσλαβία διαλύθηκε (1990) η περιοχή αυτή ανακηρύχθηκε κράτος με την ονομασία που γνωρίζουμε.

Ο όρος όμως «σλαβομακεδόνας» δεν ανακαλύφθηκε από τον Τίτο. Στα κοχλάζοντα Βαλκάνια της εποχής του «ανατολικού ζητήματος» άρχισε να δημιουργείται μια σλαβομακεδονική εθνότητα, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, γλωσσικό ιδίωμα και πολιτικές οργανώσεις και γεγονότα που εγγράφονταν στην κίνησή τους. Αν μπορούμε να μιλήσουμε για διαδικασίες εθνογένεσης, θα πρέπει να παρατηρήσουμε πως στην περίπτωση των σλαβομακεδόνων ήταν ιδιαίτερα αδύναμες και ανακόπηκαν από την δράση και επίδραση άλλων αντίστοιχων διαδικασιών. Η συγκρότηση των άλλων εθνικών κρατών, υπόταξε και σχεδόν διέλυσε την εθνογένεση της σλαβομακεδονικής εθνότητας και την ενέταξε στις αφομοιωτικές κρατικές πολιτικές των τριών κύριων χωρών της περιοχής: Βουλγαρίας, Γιουγκοσλαβίας, Ελλάδας.

Οι σλαβομακεδόνας ονομάζουν εαυτούς ως Μακεδόνας και θέλουν, απ' ό,τι φαίνεται, η χώρα τους να ονομάζεται «Μακεδονία» σκέτα. Για να το στηρίξουν αυτό παραποίησαν πολλά ιστορικά στοιχεία και παρουσίασαν και αλυτρωτικούς στόχους σε βάρος της Ελλάδας. Κι όλα αυτά σε μεγάλο βαθμό κατοχυρωμένα και συνταγματικά και στο εκπαιδευτικό τους σύστημα. Επίσημα κι όχι απλά από ακραίους κύκλους.

Τώρα έχουν ένα συνεταιριστικό (μαζί με τους αλβανούς) μικρό κράτος που τελεί υπό την κηδεμονία των ΗΠΑ και εν μέρει της Τουρκίας. Οι ΗΠΑ, για τους σχεδιασμούς τους, θέλουν να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ. Αναζητείται φόρμουλα ικανοποίησης των ΗΠΑ, παρακάμπτοντας «προβλήματα» ή μάλλον ανοίγοντας την πόρτα σε παλιά και νέα προβλήματα και θύελλες.

Τα Βαλκάνια θα μπορούσαν να ήταν πολύ διαφορετικά αν είχαν απαλλαγεί από τη διαρκή ιμπεριαλιστική πίεση και παρέμβαση, αν η προοδευτική δημοκρατική συνεννόηση έπαιρνε την θέση των εθνικισμών και αλυτρωτισμών.

Εμπλοκές στο ζήτημα της ΠΓΔΜ

«Ευκαιρίες», αλυτρωτισμός και γεωπολιτικές ανακατατάξεις

ΚΕΙΜΕΝΑ: **Ρούντι Ρινάλντι**

Εβδομάδα πυκνών διπλωματικών επαφών και διεργασιών για το όνομα της ΠΓΔΜ, με δύο να ξεχωρίζουν για την σημασία τους: Την επίσκεψη του γ.γ. του ΝΑΤΟ Γ. Στόλτεμπεργκ στα Σκόπια και τις επαφές του με όλους τους παράγοντες της πολιτικής ζωής της χώρας καθώς και την συνάντηση, υπό τον Μάθιου Νίμιτς, των εκπροσώπων Ελλάδας και ΠΓΔΜ για την εξεύρεση κοινά αποδεκτής ονομασίας. Ο μεν ισχυρός του ΝΑΤΟ δήλωσε, πιέζοντας τους σλαβομακεδόνας, πως αν δεν υπάρξει συμφωνία για το όνομα δεν υπάρχει καν πρόσκληση για την ΦΥΡΟΜ ώστε να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ. Ο δε Νίμιτς ξεκαθάρισε πως δεν υπάρχει λύση χωρίς την λέξη «Μακεδονία» στην ονομασία. Έτσι, οδηγούμαστε σε ένα προσωρινό μπλοκάρισμα της ευφορίας που είχε καλλιεργηθεί στις αρχές του χρόνου. Ως επόμενη «στιγμή» ορίζεται η συνάντηση Τσίπρα – Ζάεφ, στα πλαίσια του Φόρουμ του Νταβός, προς τα τέλη Ιανουαρίου. Μέχρι τότε το ψάξιμο θα συνεχίζεται...

Ορισμένοι, επιμένουν στην ιδέα του συμβιβασμού ή της «ευκαιρίας», θεωρούν συμπληρωματικά πως το ζήτημα της ονομασίας δεν έχει πολύ σημασία. Στην συνέχεια αποσυνδέουν την ονομασία από την ουσία του ζητήματος: Ανά πάσα στιγμή ο «μακεδονισμός», ως ιδεολογία, συμπληρωμένος με αλυτρωτικά στοιχεία, αποτελεί μια απειλή για την εθνική κυριαρχία της Ελλάδας στο βόρειο τμήμα της

Δεν είναι ευκαιρία, είναι κίνδυνος

Επί της ουσίας, για την ελληνική πλευρά, δεν υπάρχει καμιά διασάφηση για το αν θα ισχύει το erga omnes, δηλαδή μια ονομασία για όλες τις χρήσεις, δεν έχει διευκρινιστεί η υπηκοότητα και η εθνικότητα που θα δηλώνονται σε όλα τα έγγραφα και η γλώσσα που θα αναγράφεται ως επίσημη (βέβαια από εδώ και στο εξής θα είναι και η αλβανική επίσημη γλώσσα της ΠΓΔΜ μαζί με τα σλαβομακεδονικά), ούτε φυσικά όσα αλυτρωτικά ισχύουν στο σύνταγμα, την ιστορία και το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας.

Ορισμένοι, επιμένουν στην ιδέα του συμβιβασμού ή της «ευκαιρίας», θεωρούν συμπληρωματικά πως το ζήτημα της ονομασίας δεν έχει πολύ σημασία. Στην συνέχεια αποσυνδέουν την ονομασία από την ουσία του ζητήματος: Ανά πάσα στιγμή ο «μακεδονισμός», ως ιδεολογία, συμπληρωμένος με αλυτρωτικά στοιχεία, αποτελεί μια απειλή για την εθνική κυριαρχία της Ελλάδας στο βόρειο τμήμα της. Μια χώρα, ως Μακεδο-

νία με κάποιο προσδιοριστικό γεωγραφικό ή χρονικό, μπορεί να παρουσιάζει τμήματα της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας ως κατακτημένα από άλλες χώρες και να τα διεκδικεί. Άλλωστε η Σολούν (Θεσσαλονίκη) θεωρείται και πρωτεύουσα υπό ελληνική κατοχή. Αυτά δεν είναι διόλου υπερβολικά. Αν προστεθούν οι πιέσεις από το αλβανικό στοιχείο που είναι συστατικό του κρατικού μορφώματος που γεννήθηκε το 1990 με την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, και ακόμη περισσότερο, οι συμμαχίες τόσο Αλβανίας όσο και ΠΓΔΜ με την Τουρκία, τότε καταλαβαίνουμε ότι το μπλέξιμο μεγαλώνει. Η ρευστοποίηση της Βόρειας Ελλάδας, από Έβρο μέχρι Αδριατική, είναι ένας υπαρκτός κίνδυνος. Η απρόσκοπτη συμμετοχή στο ΝΑΤΟ δεν εξασφαλίζει διόλου την ελληνική πλευρά, αφού και η Τουρκία είναι μέλος της συμμαχίας. Κινδυνεύουμε να έχουμε δύο χώρες εντός της συμμαχίας (Τουρκία και ΠΓΔΜ) που θα στρέφονται κατά της Ελλάδας. Τα πρόσφατα γεγονότα στα Ίμια με το «ακούμπισμα» ενός ελληνικού και ενός τουρκικού πλοίου, δείχνουν πόσο μεγάλος κίνδυνος υπάρχει από την τουρκική επιθετικότητα.

Ο καθείς την πάρτη του

Οι ΗΠΑ θέλουν άμεσα να μπει η ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ. Θεωρούν επείγον ζήτημα την ανά-

σχεση της Ρωσίας στην περιοχή και την συνέχιση των κυκλωτικών τους σχεδίων εναντίον της. Οι Ρώσοι, από την πλευρά τους, ξεκαθάρισαν προς την ελληνική πλευρά, δια δηλώσεων Λαβρόφ, ότι θα επικροτούσαν μια άρνηση της Ελλάδας ώστε να αποτραπεί η είσοδος της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ. Βέβαια και οι δύο μεγάλες χώρες να την αναγνωρίσουν με τη συνταγματική της ονομασία, δηλαδή «Δημοκρατία της Μακεδονίας».

Πρόκειται για μια εκδήλωση του τρόπου και του κυνισμού που επιδεικνύουν οι μεγάλες δυνάμεις απέναντι σε φίλους, συμμάχους και εν γένει άλλες χώρες. Η Βουλγαρία, ως μέλος της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ πλέον, δεν ενεργοποιείται άμεσα εναντίον της ΠΓΔΜ (ενώ δεν την αναγνωρίζει ως ξεχωριστή εθνότητα και αμφισβητεί την υπόστασή της) απλά δίνει με ευκολία σε όποιους σλαβομακεδόνες ζητήσουν την βουλγαρική υπηκοότητα, περιμένοντας καταλληλότερες συνθήκες για να προβάλλει πιο επιθετικές ενέργειες. Η Τουρκία, εκμεταλλεόμενη τους τουρκογενείς πληθυσμούς στη Βαλ-

κανική και το Ισλάμ, δημιουργεί όρους επέκτασης της και στήριξη όλων των βλέψεων της από Μέση Ανατολή έως Αδριατική! Το «yes men» της Ελλάδας σε ΗΠΑ, ΝΑΤΟ και Ε.Ε., είναι μεν εξηγήσιμο, με την πολύπλευρη εξάρτηση και τον χαρακτήρα της μεγαλοαστικής τάξης της χώρας και του πολιτικού της κόσμου, αλλά δεν έχει καμία σχέση με τα δημοκρατικά, εθνικά, πατριωτικά αισθήματα του ελληνικού λαού, ούτε κατοχυρώνει την εθνική κυριαρχία της χώρας απέναντι σε υπαρκτές αμφισβητήσεις (που δεν αρχίζουν και τελειώνουν από ανατολάς αλλά έρχονται και από το βορρά).

Η καθαρόαιμη μνημονιακή, ψυλομνημονιακή, γκρινιάζουσα αλλά πάντα υποτελής και ραγιαδική μεγαλοαστική τάξη της Ελλάδας, φορά τον μανδύα του «ρεαλισμού», σπεύδοντας να φανεί πρόθυμη για έναν «έντιμο συμβιβασμό» αφού το επιθυμούν οι ΗΠΑ. Καταδικάζει τα συλλαλητήρια και αναγορεύει σε κύριο εσωτερικό εχθρό τις «ακραίες απόψεις» και τον «εθνικισμό». Μιλώντας στην

γραμματεία του ΣΥΡΙΖΑ, ο Τσίπρας ανέφερε πως πρέπει «να ηττηθούν οι εθνικιστικές θέσεις και την ίδια στιγμή να κατανοήσουν όλοι ότι έχουν τεράστια ευθύνη να τοποθετηθούν με σαφήνεια, χωρίς να παίζουν κρυφτούλι, διότι πρόκειται για ένα εθνικό ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί, καθώς έχει ταλαιπωρήσει τη χώρα για παραπάνω από 25 χρόνια και είναι προς το συμφέρον της χώρας και της ευρύτερης περιοχής να επιλυθεί». Έτσι όμως, αντί να κλείνει, ξανανοίγει ένα μεγάλο ζήτημα που θα παίξει ρόλο στις εξελίξεις στα Βαλκάνια τα προσεχή χρόνια. Και ξανανοίγει διάπλατα.

Η δεύτερη βαλκανοποίηση της περιοχής ξεκίνησε το 1990 και εκμεταλλεύτηκε αλυτρωτισμούς και εθνικισμούς κάθε είδους. Είχε όμως σαν σφραγίδα την προέλαση του Δυτικού ιμπεριαλιστικού παράγοντα (ΗΠΑ, Γερμανία, Αγγλία, Ιταλία και λοιπές δυνάμεις) και όργανο τον επιθετικό συνασπισμό του ΝΑΤΟ. Πρώτος μεγάλος σταθμός της ήταν η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και η δημιουργία στη θέση της κρατιδίων - προτεκτοράτων που θα έπαιζαν κάθε ρόλο. Τώρα, ίσως να γνωρίσουμε μια τρίτη βαλκανοποίηση. Σε συνθήκες μάλιστα που οι μεγάλες δυνάμεις να μην μπορούν να περιμαζέψουν ό,τι σπέρνουν όπως μερικές δεκαετίες πριν...

Το «Μακεδονικό» πάντα ξεπρόβαλλε όταν ξεκινούσε ή εξελίσσονταν ένα γενικότερο άρπαγμα...

Η απρόσκοπτη συμμετοχή της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ δεν εξασφαλίζει διόλου την ελληνική πλευρά, αφού και η Τουρκία είναι μέλος της συμμαχίας. Κινδυνεύουμε να έχουμε δύο χώρες εντός της συμμαχίας (Τουρκία και ΠΓΔΜ) που θα στρέφονται κατά της Ελλάδας. Τα πρόσφατα γεγονότα στα Ίμια με το «ακούμπισμα» ενός ελληνικού και ενός τουρκικού πλοίου, δείχνουν πόσο μεγάλος κίνδυνος υπάρχει από την τουρκική επιθετικότητα

Βαλκανοποίηση κι όχι «Βαλκανιζατέρ»

Όρος «βαλκανοποίηση» πολιτογραφήθηκε στη διπλωματική γλώσσα και χρησιμοποιήθηκε ευρέως στους διεθνείς πολιτικούς κύκλους με βάση την πρακτική που αποκτήθηκε την περίοδο συγκρότησης των βαλκανικών κρατών, τον 19ο αιώνα και στις αρχές του 20ού. Ο σχηματισμός των κρατών στην περιοχή αυτή γινόταν με έναν ιδιότυπο τρόπο: χάραξη και επαναχάραξη συνόρων, άμεση ανάμιξη των μεγάλων και ιμπεριαλιστικών δυνάμεων με πολλούς τρόπους (υποκίνηση εθνικιστικών και αποσχιστικών κινήσεων, σφαίρες επιρροής, συγκρούσεις διά αντιπροσώπων, άμεση στρατιωτική παρουσία, οικονομικοί και στρατιωτικοί αποκλεισμοί κ.λπ.). Το αποτέλεσμα ήταν να δημιουργηθούν κράτη με αυθαίρετη χάραξη συνόρων, με συχνές ανταλλαγές πληθυσμών και με την κληρονομία από πλευράς των νέων κρατικών οντοτήτων σημαντικών μειονοτικών προβλημάτων που την κατάλληλη στιγμή μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση των συμφερόντων των μεγάλων δυνάμεων.

Με βάση λοιπόν αυτή την εμπειρία ο όρος «βαλκανοποίηση» χρησιμοποιήθηκε για πολ-

λές περιοχές του κόσμου όπου σημειώθηκε μια ανάλογη διαδικασία χειρισμού εθνικών προβλημάτων και ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων.

Η δεύτερη βαλκανοποίηση των Βαλκανίων συντελέστηκε την τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα, στο κενό που δημιούργησε η πτώση της ΕΣΣΔ και των τότε βαλκανικών καθεστώτων. Το κενό που δημιουργήθηκε έσπευσαν να καταλάβουν βασικές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Για πρώτη φορά οι ΗΠΑ «ήρθαν» τόσο αποφασιστικά στην περιοχή, ενώ άλλες υποδεέστερες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις ξαναγύρισαν σε γνώριμους τους χώρους. (Γερμανία, Ιταλία, Αγγλία κ.λπ.) Ορισμένοι, προσπαθούν να εντοπίσουν την κύρια εστία τροφοδότησης της βαλκανικής κρίσης στις εθνικιστικές και ίσως ιμπεριαλιστικές, ακόμη, τάσεις των αστικών τάξεων της περιοχής και αγνοούν ή υποτιμούν τον ρόλο της ιμπεριαλιστικής επέμβασης. Είναι ο ενδοϊμπεριαλιστικός ανταγωνισμός που δίνει τον τόνο και τον ρυθμό των εξελίξεων. Είναι οι άμεσες ή διά αντιπροσώπων επεμβάσεις των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων (στην περίπτωση των Βαλκανίων, των ΗΠΑ και της Γερμανίας)

που δημιουργούν τετελεσμένα και σειρά προβλημάτων. Οι αστικές τάξεις της περιοχής, συνηθισμένες στο κλίμα της εξάρτησης και της υποταγής στους μεγάλους (στις περισσότερες περιπτώσεις), ευθυγραμμίστηκαν με τις επιδιώξεις των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Αν οδηγηθήκατε σε έναν τρίτο βαλκανικό γύρο, 30 περίπου χρόνια μετά τον δεύτερο, πρέπει να αναλογιστούμε ποιες θα είναι οι εμπλοκές και ποιες οι πιθανές συνέπειες. Αν στον δεύτερο ανταγωνίστηκαν ΗΠΑ και Γερμανία, τώρα το παιχνίδι παίζεται άμεσα σε ΗΠΑ και Ρωσία, ενώ ξεπροβάλλει μια αρκετά ενισχυμένη Τουρκία με παρουσία στα Βαλκάνια και έντονες αντιθέσεις με την Ελλάδα που μπορεί να φτάσουν μέχρι και σε μια πολεμική αντιπαράθεση.

Η ταινία Βαλκανιζατέρ του Σ. Γκορίτσα, είναι μια κωμωδία που περιγράφει τις περιπέτειες δύο νεοελλήνων, στην προσπάθειά τους να πιάσουν την καλή με μια κομπίνια στα ρημαγμένα από την δεύτερη βαλκανοποίηση Βαλκάνια. Προσοχή, να μην μερδευόμαστε: άλλο βαλκανοποίηση, άλλο βαλκανιζατέρ... Όποτε άνοιγε το «Μακεδονικό» μεγάλες φουρτούνες έρχονταν...

editorial

Εκχωρήσεις - παραχωρήσεις στο όνομα του ταξικισμού

Είναι πασιφανής και εκκωφαντική η αφωνία, η αμηχανία, η πλήρης αγαλαμποποίηση («έμεινε άγαλμα») της Αριστεράς σε όλες τις αποχρώσεις της - από τις δηλωμένα πιο επαναστατικές έως τις ροζίζουσες - όσον αφορά δύο κεντρικά και σημαντικά ζητήματα: α) το μακεδονικό, όπως ονομάζεται και όπως μεθοδεύεται, και β) τις προκλήσεις του τουρκικού επεκτατισμού.

Δύο κεντρικής σημασίας, και απειλητικά για την ίδια την υπόσταση της χώρας μέτωπα, είναι σχεδόν καταργημένα από τα αριστερά επιτελεία, που αδυνατούν να νοιώσουν καν τις ανησυχίες του λαού και των απλών ανθρώπων αυτής της χώρας. Τα εθνικά ζητήματα αποκόπτονται ως δια μαγείας από τα κοινωνικά, και με τον τρόπο αυτόν εκχωρούνται όλα στην αστική και φιλοϊμπεριαλιστική πολιτική. Αφήνεται έτσι διάπλατα ανοικτή η πόρτα για ακροδεξιές και φασιστικές δυνάμεις να κάνουν τη δουλειά τους. Όπως ο ομογάλακτος Κοτζιάς χάρισε στη Χρυσή Αυγή σχεδόν όλους όσους αντιδρούν στους ΝΑΤΟϊκούς σχεδιασμούς, έτσι και σύμπασα η Αριστερά θεωρεί «εθνικά» (τι ωραία λέξη...) όσους θέλουν να διαδηλώσουν για άλλη μία κατάφωρη καταπάτηση ιστορίας, αγώνων, συνόρων, κυριαρχίας, πολιτισμού.

Η χώρα δεν αντιμετωπίζει ένα μόνο μέτωπο, αυτό με την Ε.Ε., τα μνημόνια και το ευρώ. Ούτε διατρέχεται μόνο από μία βασική αντίθεση (κεφαλαίου/εργασίας), ώστε όλα να γίνονται για την κερδοφορία του κεφαλαίου. Αντιμετωπίζει και άλλα μέτωπα, από ανατολάς - και ξανά, πρόσφατα, από τις νέες μοιρασιές και προετοιμασίες πολέμου στη Βαλκανική. Don't worry. Be happy!

Τα σκληρά ταξικιστικά «κάτω τα ξερά σας από την απεργία» και οι μετονομασίες στις ταμπέλες των υπουργείων δεν πολυενοχλούν την αστική πολιτική. Και, κυρίως, δεν αλλάζουν συσχετισμούς - ιδιαίτερα όταν εντάσσονται στη σφαίρα του εικονικού και όχι μαζικού κινήματος, και μάλιστα για ψηφοθηρικούς σχεδιασμούς.

Η υπαρκτή Αριστερά αποστρέφεται ό,τι δεν ελέγχει.

Δεν δίστασε να σκωφαντήσει τις πλατείες του 2011,

χαρακτηρίζοντάς τες εθνικιστικές και χρυσαυγίτικες.

Δεν σκέφτηκε ποτέ να παρέμβει σε μια κίνηση, σε ένα κίνημα,

σε ένα λαϊκό ξέσπασμα, ώστε να το χρωματίσει,

να το επηρεάσει, να του δώσει ένα άλλο στίγμα. Προτιμούσε έναν άλλο ρόλο που, παρά τα ηχηρά ταξικά λόγια,

την κατέτασσε στις συστημικές δυνάμεις.

Σε χώρες όπως η Ελλάδα, το εθνικό και το κοινωνικό είναι στενά συνδεδεμένα. Διαπλέκονται και δεν διαχωρίζονται.

Σε ξύλινη απόδοση, ο αντιιμπεριαλιστικός και ο αντικαπιταλιστικός αγώνας είναι αδιαχώριστοι. Η

πάλη για πολιτική, οικονομική και κοινωνική διέξοδο της

χώρας, τους συμπεριλαμβάνει, σε μια σύνθεση που έχει

προτεραιότητες και κριτήρια. Κεντρική θέση στα οποία έχει η

πραγματική εθνική και λαϊκή κυριαρχία.

Απουσίες και εκχωρήσεις σε κεντρικά θέματα βαραίνουν,

προκαλώντας ιστορικές περιθωριοποιήσεις... Όπως και

το αντίστροφο, βέβαια!

ατζέντα

20-27.01.2018 agenda@edromos.gr

Ιανουάριος '18
// Sci - Fi αφιέρωμα

► Παρασκευή 26.01
Στενές επαφές τρίτου τύπου
σκηνοθεσία: Steven Spielberg

Περίεργα συμβάντα σ' όλη τη Γη προετοιμάζουν την έλευση εξωγήινων και ένας συμπαθής οικογενειάρχης γίνεται μάρτυρας μιας περιέργης, απόκοσμης εμπειρίας. Ξαφνικά αποφασίζει να ακολουθήσει τα σήματα από τον ουρανό και οδηγείται στη μεγαλύτερη περιπέτεια της ζωής του.

Κτίριο 11
Ρεθύμνου 11
Πεδίο του Άρεως
Ώρα έναρξης προβολής 8.00 μ.μ.

✓ Παρασκευή 26 Ιανουαρίου, Αθήνα. Προβολές στο Κτίριο 11δ

Την ταινία **Στενές επαφές τρίτου τύπου** (σε σκηνοθεσία Στίβεν Σπάλμπεργκ) προβάλλει το Κτίριο 11δ, στο πλαίσιο του Sci-Fi αφιέρωματος του Ιανουαρίου. Περίεργα συμβάντα σε όλη τη Γη προετοιμάζουν την έλευση εξωγήινων και ένας συμπαθής οικογενειάρχης γίνεται μάρτυρας μιας περιέργης, απόκοσμης εμπειρίας. Ξαφνικά αποφασίζει να ακολουθήσει τα σήματα από τον ουρανό και οδηγείται στη μεγαλύτερη περιπέτεια της ζωής του. Στις 20:00 στο Κτίριο 11δ (Ρεθύμνου 11, Πεδίο του Άρεως).

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2018, 11πμ
Εκδήλωση στα πλαίσια της "Συμμαχίας για τα Κοινά" και με αφορμή το 2018 σαν Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Τα ιστορικά μνημεία και η πολιτιστική κληρονομιά είναι κοινά αγαθά

Θα μιλήσουν μέλη της "Συμμαχίας για τα Ιστορικά Μνημεία"
Λευκή Σαββόπουλος, ιστορικός
Δανάη Μπογιατζή, συντονίστρια ομάδων για τα ιστορικά μνημεία του Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης
Θοδωρής Παντελάδης, μέλος της Ανοικτής Συνέλευσης Γκύζη-Πολυγώνου
Συντονίζει ο Μάκης Σταύρου, ιστορικός

Η εκδήλωση θα γίνει στην Πνευματική Εστία Βούλας, στην κεντρική πλατεία, μπροστά στην εκκλησία του Αγίου Ιωάννη

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ
www.enallaktiki-drasa.gr

✓ Κυριακή 21 Ιανουαρίου, Αθήνα. Σύμπραξη για τα Ιστορικά Μνημεία

Στην εποχή της κρίσης, εκτός από την εξαθλίωση του πληθυσμού και τη στέρηση κοινωνικών και ανθρώπινων δικαιωμάτων, διατρέχουν σοβαρούς κινδύνους απαξίωσης, ακόμη και εξαφάνισης, τα ιστορικά μνημεία όπως και το φυσικό περιβάλλον, που αντιμετωπίζονται σαν εμπορεύματα και σαν μέσα για την προσέλευση «επενδυτών». Σε αυτό το τοπίο, η Εναλλακτική Δράση για Ποιότητα Ζωής διοργανώνει, στο πλαίσιο της νεοσύστατης Συμμαχίας για τα Κοινά, συζήτηση για την αναγκαιότητα και τους τρόπους της συμμετοχής των πολιτών στην προστασία και τη διαχείριση των ιστορικών μνημείων. Θέμα της εκδήλωσης Τα ιστορικά μνημεία και η πολιτιστική κληρονομιά είναι κοινά αγαθά και ομιλητές οι: Άκης Σαββόπουλος, ιστορικός, Δανάη Μπογιατζή, συντονίστρια ομάδων για τα ιστορικά μνημεία του Δήμου Βάρης-Βούλας-Βουλιαγμένης, Θοδωρής Παντελάδης, μέλος της Ανοικτής Συνέλευσης Γκύζη-Πολυγώνου. Συντονίζει ο Μάκης Σταύρου, ιστορικός. Στην Πνευματική Εστία Βούλας (κεντρική πλατεία Βούλας), ώρα 11:00.

✓ Σάββατο 27/1, 18:30 Εκδήλωση-συζήτηση για το «Μακεδονικό»

Στο **στέκι του Δρόμου** (Ιουστινιανού 11 & Βενιζέλου, 2ος όροφος) θα γίνει εκδήλωση-συζήτηση για το «**Μακεδονικό**», για το τρίτο κύμα διάλυσης των Βαλκανίων και την ανάγκη αντίστασης στην ρευστοποίηση των συνόρων και τους πολιτικούς σχεδιασμούς των ιμπεριαλιστών.

"Δράση για μια Άλλη Πόλη"
κίνηση διαρκών Βολιωτών

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΤΟ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ, ΑΙΓΑΙΟ

Σάββατο 27 Ιανουαρίου 7.00μμ
αίθουσα πάρκου «Μ. Θεοδωράκης» (ΤΥΠΕΤ), Π. Μπακογιάννη 38-42, Βριλήσσια

✓ Δράση για μια Άλλη Πόλη Κίνηση Διαρκών Βολιωτών www.draivriassias.gr
✓ Πρωτοβουλία Δράσης για την Υπεράσπιση της Δημοκρατίας
www.difemadimosocracy.gr

✓ Σάββατο 20 Ιανουαρίου, Αθήνα. Διεθνές Φεστιβάλ Βίντεο-Ποίησης

Ξεκίνησε χθες και ολοκληρώνεται σήμερα το ετήσιο **Διεθνές Φεστιβάλ Βίντεο-Ποίησης**, που διεξάγεται για έκτη φορά στην Αθήνα. Το φεστιβάλ περιλαμβάνει προβολές 67 βιντεο-ποιημάτων, ένα είδος της video art με πολύ μεγάλη ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια όπου σκηνοθέτες και video artists συνεργάζονται με ποιητές και λογοτέχνες ώστε να παράγουν οπτική ποίηση, video art, βίντεο κολάζ, animations και ποιήματα-ταινίες μικρού μήκους. Το Διεθνές Φεστιβάλ Βίντεο Ποίησης, που επιχειρεί να δημιουργήσει έναν ανοικτό δημόσιο χώρο για τη δημιουργική έκφραση όλων των τάσεων και των ρευμάτων της σύγχρονης οπτικής ποίησης, διοργανώνουν το Ινστιτούτο Πειραματικών Τεχνών και το Κενό Δίκτυο, με τη συμπαράσταση του Moving Poems, που είναι ένα παγκόσμιο site παρουσίας των σημαντικότερων βιντεοποιήματων της εποχής μας στο διαδίκτυο.

✓ Κυριακή 21 Ιανουαρίου, Γαλάτσι. Χαίρε Καίσαρα

Το Σινέ Αμπάριζα προβάλλει αυτή τη φορά την ταινία **Χαίρε Καίσαρα** (2016, διάρκεια 106'). Ένα στέλεχος χολιγουντιανού στούντιο της δεκαετίας του '50 με αποστολή να «διορθώνει» ό,τι πηγαίνει στραβά με τους σταν και την ιδιωτική τους ζωή πρέπει να βρει τι απέγινε ο πρωταγωνιστής ενός ιστορικού έπους, ο οποίος απήχθη μυστηριωδώς. Εξαιρετικό, υποδόριο χιούμορ, σάτιρα προς όλους και όλα. Εξαιρετική ματιά. Με πρωτότυπο σενάριο απίστευτες ερμηνείες και μοναδική φωτογραφία. Οι αδελφοί Κοέν σε μεγάλα κέφια! Στις 20:00, Λυσίου και Γαλακιδών.

✓ Δευτέρα 22/1, 19:00 Βιβλιοπαρουσίαση της Μαρίας Αδαμαντίδου

Οι εκδόσεις ΑΩ και ο Σύλλογος Ελλήνων Καίρου σας προσκαλούν στην παρουσίαση του βιβλίου της Μαρίας Αδαμαντίδου **«Κορίνα (1946-1949)». Ένα ξεχωριστό μαθητικό περιοδικό του Αχιλλοπούλειου Παρθενωγαγείου της Ελληνικής Κοινότητας Καίρου»** την Δευτέρα 22 Ιανουαρίου 2018, στις 19:00, στο εντευκτήριο του Συνδέσμου Αιγυπτιακών Ελλήνων.

✓ Σάββατο 27 Ιανουαρίου, Βριλήσσια. Το Γεωπολιτικό Μνημόνιο

Εκδήλωση με θέμα Το Γεωπολιτικό Μνημόνιο (Μακεδονία, Κύπρος, Αιγαίο) και ομιλητή τον δημοσιογράφο και συγγραφέα Δημήτρη Κωνσταντακόπουλο, διοργανώνει η Κίνηση Δημοτών Βριλησσιών Δράση για μια Άλλη Πόλη. Την εκδήλωση στηρίζει και η Διεθνής Πρωτοβουλία των Δελφών για την Υπεράσπιση της Δημοκρατίας, συντονιστής της οποίας είναι ο εισηγητής. Στο Πάρκο «Μ. Θεοδωράκης» (ΤΥΠΕΤ), Π. Μπακογιάννη 38-42, ώρα 19:00.

► Εκδηλώσεις

■ Σάββατο 20/1 Αθήνα

Σε διαδήλωση με κατεύθυνση την αμερικανική πρεσβεία καλεί η Πρωτοβουλία Αλληλεγγύης στον Παλαιστινιακό Λαό. Συγκέντρωση στο Σύνταγμα, ώρα 18:00.

■ Σάββατο 20/1 Ηράκλειο Κρήτης

Ο Ολοκληρωμένος Συνεταιρισμός Ηρακλείου διοργανώνει την επόμενη Αυτόνομη Λαϊκή Αγορά στο Πάρκο Γεωργιάδη, αντιπαθέμενος στα σχέδια του δήμου για την εμπορευματοποίησή του. Από τις 10:00 το πρωί. Στις

16:00, παρουσίαση-συζήτηση για το Πάρκο, με θέμα «Ανάπλαση ή εμπορευματοποίηση;»

■ Δευτέρα 22/1 Θεσσαλονίκη

Η Κινηματογραφική Λέσχη των εργαζομένων της ΕΡΤ-3 και το ΚΕΜΕΣ προβάλλουν, στα πλαίσια του αφιερώματός τους **Καλημέρα Νύχτα**, το αριστουργηματικό δράμα του Ινγκμαρ Μπέργκμαν Το αυγό του φιδιού (Σουηδία, 1977, έγχρωμο, 119'). Στις 21:00 στην αίθουσα ΒΑΚΟΥΡΑ 1 (Ιωάννου Μιχαήλ 8).

■ Πέμπτη 25/1 Άνω Αμπελόκηποι

Η κινηματογραφική ομάδα του Πολιτιστικού Συλλόγου Άνω Αμπελοκήπων προβάλλει το πολυβραβευμένο ντοκιμαντέρ Σιωπηλός μάρτυρας (2016, διάρκεια 72', σκηνοθεσία: Δημήτρης Κουτσιμπασάκος). Στις 20:15, στην αίθουσα του Πάρκου ΚΑΓΙΑΨ (Λάκωνος 9). Μετά την προβολή θα ακολουθήσει συζήτηση με τον σκηνοθέτη.

■ Πέμπτη 25/1 Θεσσαλονίκη

Συγκέντρωση για το μπλοκάρωμα του πλειστηριασμού των

οικοπέδων όπου βρίσκεται το αυτοδιαχειριζόμενο εργοστάσιο της ΒΙΟΜΕ. Από τις 11:00 στα Δικαστήρια Θεσσαλονίκης.

■ Πέμπτη 25/1 Αθήνα

Συγκέντρωση-διαδήλωση (προς Βουλή και Τουρκική πρεσβεία) ενάντια στη σκευωρία σε βάρος των 9 Τούρκων αγωνιστών πολιτικών προσφύγων και με αίτημα την άμεση απελευθέρωσή τους, διοργανώνει η Επιτροπή Αλληλεγγύης για τους Πολιτικούς Κρατούμενους στην Τουρκία και το Κουρδιστάν. Στα Προπύλαια, ώρα 18:00.

της Αριστεράς
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ησαΐα Σαλώνων 4-6, 114 75 Αθήνα
Τηλ.: 210 3468282 - 210 3837191
Φαξ: 210 3837191
E-mail: info@edromos.gr
www.edromos.gr

ΔΙΟΙΚΗΣΙΑ:
ΕΝΟΤΗΤΑΣτική μη
κερδοσκοπική εταιρία

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ρούντι Πινάλντι

**ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΣΥΝΤΑΞΗΣ:**
Μιχάλης Σιάχος

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΕΚΔΟΣΗΣ:**
Νίκος Ταυρίδης

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Τάσος Βαρούνης, Στέλιος
Ελληνιάδης, Σωκράτης
Μαντζουράνης, Σταμάτης
Μαυροειδής, Δημήτρης Μόνος,
Ρούλα Μουτσέλου, Βασίλης
Ξυδιάς, Σπύρος Παναγιώτου,
Γιώργος Παπαϊωάννου, Σοφία
Παπασπυριδωνος, Ερρίκος Φινάλντι

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
Κώστας Ανδριανόπουλος,
Λουκάς Αξελός, Απόστολος

Αποστολόπουλος, Γεωργιάδης
Νίκος, Παύλος Δερμενιάκης, Μάριος
Διονέλλης, Χριστίνα Βαλεντίνα
Θάνου, Στέργιος Θεοδωρίδης,
Γιώργος Θεοδωρόπουλος,
Ιφιγένεια Καλαντζή, Γιάννης
Κιμπούροπουλος, Κώστας
Λιβιεράτος, Γιώργος Λιερός,
Μαρία Μάρκου, Μανόλης
Μούστος, Ευτύχης Μπιστάκης,
Μύρωνας Ευδόκης, Δημήτρης
Ουλής, Γιώργος Πατέλης,
Χρήστος Πραμαντιώτης, Γιάννης

Ραχιώτης, Σωτήρης Ρούσσοσ,
Τριαντάφυλλος Σερμέτης, Κώστας
Στοφόρος, Φώτης Τερζάκης,
Γιώργος Τζαφέρης,
Αντώνης Ανδρουλιδάκης

ΔΙΟΡΘΩΣΗ:
Λόλα Σκαλτσά

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:
Κάρλο Φορμέντι (Ιταλία), Κατού
Αρκανάδα (Βολιβία), Σάλεμ Μπεν
Παχία (Τυνησία), Χάλεντ Μπαράκας

(Παλαιστίνη), Μάρκο Σαντοπάντρε
(Ιταλία), Μουμίια Αμπού Τζαμάλ
(ΗΠΑ), Χοσέ Μαρία Σισόν (ILPS),
Ρικάρντο Φιέρο (Αργεντινή)

ΣΚΙΤΣΑ:
Βαγγέλις Παπαβασιλείου,
Πέτρος Ζερβός, John Αντόνο
(Γιάννης Αντωνόπουλος), Latuff,
Vasco Gargalo

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:
Δημήτρης Αρβανίτης

ΥΠΕΥΘ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ:
Νίκος Μάλλιανος
Τηλ.: 6945804299
E-mail: malliaris@edromos.gr

Τάνια Μήτσιου
Τηλ.: 6976864058

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
Newspresshold
Γ. Τασσιόπουλος - Κ. Μπάρλας Ο.Ε.
Τηλ. 210 6620788-734

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ας παραδεχτούμε το προφανές. Η κυβέρνηση Αλ. Τσίπρα αντί να μετρά φθορές μετά την τελευταία, επαχθή για το λαό, ψηφοφορία στη Βουλή εμφανίζεται ενισχυμένη σε κοινοβουλευτική δύναμη. Οι 153 και μία ψήφοι του τελευταίου πακέτου, παρά τις διαψεύσεις, μπορεί να αυξηθούν και άλλο. Και όσο να μοιάζει αστείο κατόρθωμα να λεηλατείται το κόμμα του Λεβέντη παραμένει μοναδικό παράδειγμα των μνημονιακών χρόνων. Όχι τυχαία ο πρωθυπουργός γιόρτασε επιδεικτικά τον «θρίαμβο» του με κατ' ιδία συνάντηση με την ανύπαρκτη ως χθες «μεγαλοπολιτικό» της μια ψήφου.

Η κυβέρνηση Τσίπρα εφαρμόζει με ευκολία όσα ο συνασπισμένος μνημονιακός πολιτικός κόσμος δεν τολμούσε να φανταστεί. Ο ΣΥΡΙΖΑ, μέσα σε μια τριετία διέλυσε μισθούς και συντάξεις και μαζί με την υπερφορολόγηση των μεσαίων στρωμάτων αλλάζει την ταξική σύνθεση της ελληνικής κοινωνίας. Επέβαλε μια ασφαλιστική μεταρρύθμιση που όχι μόνο καταργεί δικαιώματα δεκαετιών αλλά κλέβει, ασύστολα, καταβεβλημένες εισφορές δημόσιων και ιδιωτικών υπαλλήλων. Άλλαξε τον χάρτη των εργασιακών σχέσεων καταργώντας την μόνιμη απασχόληση και σταδιακά κυριαρχεί η μερική και πρόσκαιρη θεμελιώνοντας τη φιγούρα των εργαζομένων των 400 ευρώ και κάτω. Δημιούργησε νέο πρόσθετο δημόσιο χρέος με την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και χάρισε την διοίκηση τους στους δανειστές μαζί με το μεγαλύτερο μέρος της ιδιωτικής περιουσίας της χώρας. Ξεπούλησε και δρομολογεί την ιδιωτικοποίηση του συνόλου της δημόσιας περιουσίας και επιχειρήσεων στερώντας από την ελληνική οικονομία κάθε δυνατότητα μελλοντικής ανάκαμψης προς όφελος των πολιτών της.

Και όλα αυτά χωρίς να κουνηθεί φύλλο.

Στην πραγματικότητα ο Αλ. Τσίπρας εφαρμόζει την κοινή πολιτική ατζέντα της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ απειλώντας ταυτόχρονα, χωρίς ντροπή, ότι κάθε κριτική στην κυβέρνηση του ανοίγει το δρόμο στο Κυριάκο Μητσοτάκη. Επιτάχυνε την κοινωνική και οικονομική καταστροφή της χώρας με το επιχείρημα ότι αυτό αποτελεί τον μοναδικό ρεαλιστικό συμβιβασμό έναντι μιας δήθεν αριστερής διακυβέρνησης που (νομίζει ότι) επιβεβαιώνει την ευαισθησία της με επιδοματικές πολιτικές επί των κοινωνικών ερειπίων που η ίδια δημιουργεί.

Τα εύσημα του συστήματος

Η κυβέρνηση Τσίπρα εισπράττει τα εύσημα των πιο σκοτεινών κύκλων της γραφειοκρατίας της Ε.Ε. και των συστημικών ΜΜΕ του Δυτικού Κόσμου. Όχι τόσο γιατί κατάφερε να εφαρμόσει όσα οι προηγούμενοι απέτυχαν. Κυρίως γιατί το κατόρθωσε μέσα σε ένα πρωτοφανές για την Ευρώπη κλίμα κοινωνικής σιωπής. Παίρνει τα εύσημα γιατί απαξίωσε κάθε ελπίδα διεξόδου της χώρας από την μέγγενη ενός άδικου χρέους και καταδίκης μιας, ομολογημένης από τους ίδιους τους εμπνευστές, καταστρεπτικής «θεραπείας» της ελληνικής οικονομίας. Και παράλληλα με αυτά ακύρωσε, με το «καλό» του παράδειγμα, κάθε αντίστοιχο ενδεχόμενο

Μνημόνιο χωρίς πεζοδρόμιο

Η μεγαλύτερη προσφορά του Τσίπρα στο σύστημα

■ ΤΟΥ Σπύρου Παναγιώτου

σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό οικονομικό νότο. Ας αναλογιστούμε αν υπάρχει-υπήρξε κυβέρνηση σε ολόκληρο τον κόσμο που άκουσε από τα πιο επίσημα του ευρωπαϊκού ιερατείου

να δηλώνεται ότι στην Ελλάδα εφαρμόθηκαν άδικες πολιτικές με μοναδικό στόχο να διασωθούν οι ευρωπαϊκές τράπεζες; Και δεν υπήρξε ούτε μια επίσημη διαμαρτυρία, δεν

Προϋποθέσεις για την αντιστροφή της σιωπής

Τί έκανε την μέχρι πρόσφατα ισχυρή αντιμνημονιακή συνείδηση των πολιτών να οπισθοχωρήσει και τις αντιμνημονιακές δυνάμεις ανίσχυρες, διασπασμένες και ανίκανες να συγκροτήσουν ένα πειστικό πολιτικό λόγο;

Είναι λογικό να χρεώσουμε την κοινωνική σιωπή στην διάψευση των ελπίδων που δημιουργήθηκαν σε μια προηγούμενη συγκυρία και στην απογοήτευση που προκάλεσε η μετάλλαξη του ΣΥΡΙΖΑ. Λογικό αλλά ανεπαρκές για την αντιστροφή.

Είναι λογικό να υποστηρίζεται ότι η κοινωνική εξαθλίωση, η φτώχεια, η απόγνωση θα γεννήσουν τις αντιστάσεις του μέλλοντος. Λογικό αλλά ανεπαρκές. Πατί υπάρχουν πολλαπλές, και ανεκπλήρωτες προσ το παρόν, προϋποθέσεις για να ανθίσει το ευνοϊκό σενάριο. Η αναμέτρηση και οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα αποτελούν προϋποθέσεις για ένα νέο κύκλο αγώνων και όχι το αντίστροφο.

Σήμερα συντελούνται βαθιές αλλοιώσεις στο κοινωνικό σώμα. Η τάση απόρριψης και προλεταριοποίησης δυναμώνει την ίδια στιγμή που υπάρχει πλήρης οπισθοχώρηση ιδεών και προγραμμάτων που να αφορούν τα υποτελή στρώματα. Συνθήματα και βεβαιότητες του παρελθόντος ηχούν ως κακοφωνίες, δεν πείθουν, δεν συγκινούν. Οι νέοι αποουσιάζουν για χρόνια από το πολιτικό προσκίνη. Αντίθετα, συνειδητά ή ασυνείδητα, η πλειονότητα των πολιτών κυριαρχείται από την καθήλωση της ατομικής λύσης και του

απαιτήθηκε η παραμικρή επανόρθωση. Τέτοιος «αριστερός» ραγιαδισμός, τέτοια εθελοδοουλία, τέτοια προσβολή στην αξιοπρέπεια εκατομμυρίων πολιτών δεν έχει ξαναγίνει. Δυστυχώς και αυτό μέσα σε καθολική σιωπή. Η πανευρωπαϊκή ματαιώση της ελπίδας οδήγησε άλλους λαούς στις αγκάλες των πιο συντηρητικών, ξενοφοβικών, ακροδεξιών οργανώσεων και κομμάτων. Χώρες κυβερνούνται πια από τέτοιες δυνάμεις προσθέτοντας βαρίδια σε ολόκληρο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Αυτή η δεξιά στροφή σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι αποτέλεσμα της απόστασης που κρατά η αριστερά από ότι ορίζεται «εθνικά δίκαιο», είναι προϊόν της απορρόφησης της από έναν κυβερνητισμό που οδηγεί στην υπηρετήση τετελεσμένων. Ο ΣΥΡΙΖΑ και ο Τσίπρας έχουν γράψει κεφάλαια σε αυτό το έργο, οι συνέπειες του οποίου θα φανούν αργότερα.

Δρόμος χωρίς επιστροφή και ορατά αδιέξοδα

Τα εύσημα του ευρωπαϊκού ιερατείου στην διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ δεν σημαίνουν καθόλου χαλάρωση της με μέχρι σήμερα πολιτικής. Το χαμήλωμα των τόνων περί «καθαρής εξόδου» από την πρωθυπουργική ομιλία συνδέεται άμεσα με τις υποδείξεις των Κοστέλο και Βαίσερ για συνέχιση της επιτροπείας ή εποπτείας, όπως θέλει η κυβερνητική προπαγάνδα, για άλλα εξήντα χρόνια. Το ερώτημα είναι τι σημαίνει αυτό για τους κυβερνητικούς σχεδιασμούς; Ας τολμήσουμε μερικές εκτιμήσεις. Πρώτον. Η γενικευμένη σιωπή δεν σημαίνει αποδοχή και κοινωνική συναίνεση στην κυβερνητική πολιτική. Ο κόσμος σιωπά και παράλληλα βυθίζεται σε μια αποστροφή σε βάρος συνολικά οργή του πολιτικού συστήματος και προσωπικού.

Δεύτερον. Η οργή για την κυβερνητική πολιτικής δεν δημιουργεί ρεύμα προς την Ν.Δ. Η τελευταία προβάλλει ως το φαβορί των προσεχών εκλογών χωρίς ενθουσιασμό και βέβαια χωρίς εξασφαλισμένη πολιτική σταθερότητα. Τρίτον. Η οικειοποίηση της πολιτικής ατζέντας της Ν.Δ. από το ΣΥΡΙΖΑ δεν σημαίνει και προσεταιρισμό των ψηφοφόρων της Δεξιάς. Η φτωχοποίηση των μεσαίων στρωμάτων και οι εμμονές περί «αριστερού αποτυπώματος», αναγκάζει για τη κυβερνητική συνοχή, δεν επιτρέπουν τέτοιες στοχεύσεις.

Απομένει η λεηλασία των μικρών πολιτικών κομμάτων και η προσέγγιση με το χώρο του ΠΑΣΟΚ. Το τελευταίο, παρά τις ελλείψεις προσπάθειες ανασυγκρότησης του, αποτελεί την μοναδική διέξοδο για το ΣΥΡΙΖΑ. Όχι χωρίς προβλήματα, αν αναλογιστούμε, ότι κανείς δεν διατίθεται να μπλέξει εύκολα με παιχνίδια διακυβέρνησης όταν δίπλα στην διατεταγμένη πορεία οικονομική καταστροφής προστίθενται και σοβαροί κίνδυνοι σε Αιγαίο, Κύπρο και Βαλκάνια.

Το αποτέλεσμα; Η πολιτική ζωή του τόπου θα συνεχίσει να κυριαρχείται από θλιβερά διλήμματα και πολιτικά παιχνίδια την ίδια στιγμή που η επιλογή των «λερωμένων χειρών», που επικαλέσθηκε ο πρωθυπουργός, θα γίνεται κανόνας.

01 **ΠΟΛΙΤΙΚΗ****Με όχημα
την ποίηση**

Ανθολόγος:
Λουκάς Αξελός

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΝΤΗΣ (1914-2004)

Στιγμές της Εισβολής

Είναι δύσκολο να πιστέψω πως μας τους έφερε η θάλασσα της Κερύνειας, είναι δύσκολο να πιστέψω πως μας τους έφερε η αγαπημένη θάλασσα της Κερύνειας.

Πικρή θάλασσα της Κερύνειας που πρέπει να αποσύρουμε πια τους στίχους που σου γράψαμε.

Σκέψου να μας γίνει βραχνάς η οροσειρά της Κερύνειας σκέψου να την κοιτάμε με τρόμο, σκέψου να την υποψιαζόμαστε, σκέψου να τη μισάμε!

Ανασήκωσε την πλάτη κι απόσεισέ τους Πενταδάκτυλέ μου, ανασήκωσε την πλάτη κι απόσεισέ τους.

Έχασαν τελείως επαφή μαζί μας

Έχασαν τελείως επαφή μαζί μας, αποκόπηκαν πλήρως απ' τη μνήμη μας κι όμως εξακολουθούν να επιμένουν, κι όμως εξακολουθούν να δοκιμάζουν κάτι άλλες παράξενες προσεγγίσεις, κάτι άλλα παράξενα μονοπάτια, κάτι ανορθόδοξα μονοπάτια, εντελώς ανορθόδοξα.

Είναι κάποιες παράξενες σπουδές στίχων

Είναι κάποιες παράξενες σπουδές στίχων, είναι κάποιες εύθραυστες σπουδές στίχων, που δεν επιδέχονται επεξεργασία, που δεν επιδέχονται συμπλήρωση, που αν τις κοιτάξεις καταδύονται, που αν τις πιέσεις επιστρέφουν, που αν τις απαλείψεις δεν αφήνουν κενό, δεν αφήνουν κύκλους, δεν αφήνουν μνήμη. Είναι κάποιες σπουδές στίχων που αν τις καταγράψης δεν υπάρχουν, που τρέχουν εμπαιχτικά μπροστά απ' την πέννα, πίσω απ' την πέννα, στα πλάγια, κ' εκείνη παλινδρομεί και σταματά κ' εκτίθεται.

Η φυλακή

Το χειρότερο δεν είναι που μ' έκλεισαν σ' αυτή τη φυλακή και πήραν τα κλειδιά κι έφυγαν, μα που δεν ξέρω ως πού φτάνει η φυλακή μου, που δεν ξέρω το περίγραμμά της, για να κάνω επιπέλους σαν άνθρωπος κί' εγώ μίαν απόπειρα αποδράσεως.

ΠΑΜΕ γερά ρε Ρουβίκωνα!

Εικόνα, μήνυμα και πράξη σε διαφορετικές εκδοχές

■ του **Τάσου Βαρούνη**

Αυτό είναι το να αγωνίζεσαι και αυτοί έχουν τη δύναμη να το πράξουν. Δυο σε ένα. Δεν είναι καν ο συμβολισμός που θα συνόδευε ή θα γεννούσε κάτι. Ένας ακτιβισμός ή μια δυναμική ενέργεια που θα δονόταν με κάποια ανάγκη ενός κάποιου υπό διαμόρφωση κινήματος. Πάλι δυο σε ένα. Δεν είναι αυτή η πρόθεση εν προκειμένω. Κίνημα και λαός λειτουργούν απλά ως αναφορές. Τα σπαθιά που δε σηκώνουν μύγα, τα χέρια που χτυπούν στα τραπέζια, οι παραδειγματικές ενέργειες, το «φτάνουν πια τα λόγια» αποτελούν –ενάντια στα φαινόμενα– συμβολισμούς της αδυναμίας και της συνήθειας.

Και ανάθεση και θέαμα λοιπόν. Δυο σε ένα ξανά. Συνδυασμός που σκοτώνει. Τώρα όμως πιο μίζερα. Αφού στο πρόσφατο παρελθόν αυτά τα δυο λειτούργησαν με έναν πιο πλούσιο τρόπο. Συνδέθηκαν με πόθους και στάσεις πολλών, αναμετρήθηκαν με τα ίδια τους τα όρια. Μα εδώ υπάρχει πλήρης άρνηση της σκέψης να αντιμετωπίσει τις εμπειρίες των τελευταίων χρόνων. Όσα έγιναν στη χώρα, τον τρόπο που αυτά βιώθηκαν, αλλά και εκείνο που βρίσκεται σήμερα μπροστά μας. Όλα τα ρουφά η «πράξη», η «ενέργεια», η «δράση», το «μήνυμα». Γι' αυτό και το «εντάξει μωρέ, καλά κάνουν» δεν είναι και πολύ παραγωγική στάση. Πίσω μάλλον το μπράβο στο «κάτω τα ξερά σας»-μνημείο το λιγότερο αμνησίας.

Γιατί τα «ξερά» απλώθηκαν σε χιλιάδες πράγματα όλα αυτά τα χρόνια και οι απαντήσεις που δοκιμάστηκαν δεν κατάφεραν να τα «κόψουν». Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι όλες οι απαντήσεις ήταν για πέταμα, σημαίνει όμως τουλάχιστον ότι δεν μπορούμε να συνεχίζουμε σαν να μην τρέχει τίποτα. Και τέλος πάντων, ας σκεφτούμε τι ήταν αυτό που περισσότερο φόβισε τους «κακούς» αυτά τα χρόνια. Θα ανακαλέσουμε τότε, κυρίως γεγονότα που δεν εντάσσονταν σε υποκειμενικά σχέδια, δεν είχαν προβλεφθεί ή προσχεδιαστεί, τα δημιούργησαν άλλοι και όχι οι συνήθεις αποφασισμένοι, ήταν μακριά από τα προτεινόμενα πολιτικά-κορέκτ πλαίσια. Σήμερα, πιστεύουν όντως κάποιος πως προξενούν ανησυχία και φόβο οι «δυναμικές» και εικονικές ενέργειες; Ή πως αυτός ο φόβος σταματά κάτι; Έστω λίγο από το φόβο των αδύναμων και των θιγμένων; Απειλείται ο δυσμενής συσχετισμός; Παρασέρνονται κι ελευθερώνονται δυνάμεις, γεννιούνται νέες διαθέσεις; (Δεν είναι πάντως έτσι ούτε καν η οργή). Αποκλείεται. Αποκλείεται να το πιστεύουν, στο βαθμό βέβαια που η ερώτηση αυτή πλανάται κάπου. Δε ζούμε στο 1970. Ούτε καν στο 2010. Σήμερα πρόκειται για άγρην ψηφοφόρων ή υποστηρικτών. Κανένα πρόβλημα. Σε ποιο σχέδιο όμως και σε ποια προοπτική; Την ισχυρή παρουσία του ταξικού κόμματος στη Βουλή; Τη διάχυση ενός μετέωρου δυναμικού προτάγματος; Εξ' ου και η σχετική ανοχή που κατά καιρούς επιδεικνύουν οι κρατούντες. Διόλου ύποπτη ή σκοτεινή, αλλά

Φωτογραφία: Πάννης Κέμμος

Τα σπαθιά που δε σηκώνουν μύγα, τα χέρια που χτυπούν στα τραπέζια, οι παραδειγματικές ενέργειες, το «φτάνουν πια τα λόγια» αποτελούν –ενάντια στα φαινόμενα– συμβολισμούς της αδυναμίας και της συνήθειας

λογική και εύκολα εξηγήσιμη.

«Αυτό μπορούμε, αυτό κάνουμε». Αυτό είναι αποδοχή. Δεν είναι τραγικό, αρκεί να αναγνωρίζεται, να μην γεννά φαντασιώσεις. Δεν είναι σκανδαλώδες εφόσον δεν ενσωματώνεται σε αλλότρια σχέδια.

Γιατί ως γνωστόν, οι «κακοί» είναι αρκετά έξυπνοι. Εξάλλου, δεν υπάρχει κάποιο έτοιμο σχέδιο ανατροπής, απελευθέρωσης των διαθέσεων, ανάτασης της λαϊκής κινητικότητας. Η κριτική δεν γίνεται από τη σκοπιά μιας ιδέας που σκίζει αρκεί να υιοθετηθεί, αλλά με τη ματιά κάποιων προδιαγραφών που οφείλουμε να θέσουμε στους εαυτούς μας. Πάντως σήμερα, όταν πολλοί ρισκάρουν καθημερινά, σιωπηλά κι επώδυνα, μια άλλου τύπου μαχητικότητα θα χρειαζόταν. Πέρα από αυτή του δρόμου,

του παράδρομου ή της σφριγηλής γροθιάς.

Ας μη βιαστούν οι βιαστικοί. Δεν πρόκειται κυρίως για σύγκριση ή υποψία ταύτισης ανάμεσα σε πολιτικούς χώρους πράγματι διαφορετικούς, αλλά για την ανάδειξη ενός προβλήματος. Κατά τα άλλα, δεν λείπει και πολλά το «να το λείπει η καρδιά σου».

Αυτό συμβαίνει σε όλες τις γκάμες πολιτικών και ιδεολογικών τοποθετήσεων και στοχοθεσιών, δεν είναι προνόμιο –συστατικό είναι– της «επανάστασης». Παρομοίως, το προσωπικό κόστος και ρίσκο που αναλαμβάνει κάποιος δεν είναι αδιάφορο συνιστώσα.

Εντέλει, ο φωνακλάς αρχισυνδικαλιστής παραμένει απωθητική φιγούρα και η ψευτολαϊκομαγκίτικη αισθητική του είναι το λιγότερο, είναι μονάχα πταίσμα.

EPT open

www.ertopen.com

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΦΩΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

106.7 FM

Γιατί οι δανειστές γίνονται «γενναιόδωροι»

Φουσκώνουν το μαξιλάρι ρευστότητας και ξαναζεσταίνουν, μέσω των αγορών, σενάρια για ήπιο μετα-μνημονιακό πρόγραμμα

■ του Γιάννη Κιμπουρόπουλου

δου» από τα μνημόνια, που υπονοεί εμμέσως και την πλήρη απεμπλοκή του ΔΝΤ από το ελληνικό πρόγραμμα, τις τελευταίες μέρες διατυπώθηκαν από αναλυτές χρηματοπιστωτικών οίκων σενάρια που βλέπουν πλήρη προσχώρηση του Ταμείου στο τελευταίο πρόγραμμα διάσωσης, άρα και εκταμίευση του δανείου 1,8 δισ. ευρώ που έχει προεγκρίνει. Το σενάριο αυτό διατύπωσε η Eurasia Group, που το συνδέει με το καθεστώς «ενισχυμένης εποπτείας» που θα ισχύσει στη μετά μνημόνιο περίοδο, σύμφωνα και με σχετική διατύπωση ευρωπαϊκού αξιωματούχου. Κατά την Eurasia, ο βασικός λόγος μεταστροφής του ΔΝΤ υπέρ του ενδεχομένου ενεργοποίησης της stand by συμφωνίας με την Ελλάδα είναι πολιτικός και δεν σχετίζεται με την ίδια την Ελλάδα, όσο με την ανάγκη

του να μην απομονωθεί από τους Ευρωπαίους εταίρους του σε μια περίοδο δύσκολης συνύπαρξης με την κυβέρνηση Τραμπ στις ΗΠΑ. Ο εκπρόσωπος του ΔΝΤ Τζέρι Ράις που ρωτήθηκε σχετικά περιορίστηκε στα αυτονόητα: το Ταμείο περιμένει την απόφαση του Eurogroup, την πλήρη συμμόρφωση της Ελλάδας στα προαπαιτούμενα της δικής του αυτοτελούς αξιολόγησης – που αναμένεται τον Φεβράρη – και, φυσικά, την απόφαση ελάφρυνσης του χρέους. Η συζήτηση για την παρέμβαση στο ελληνικό χρέος αναμένεται να ξεκινήσει τον Φεβρουάριο και να ολοκληρωθεί μέχρι την προγραμματισμένη συνεδρίαση του Eurogroup τον Ιούνιο, με ενδιαμέσο καθοριστικό σταθμό τη σύνοδο του ΔΝΤ στα τέλη Απριλίου, στην Ουάσιγκτον.

Η «προϊκα» της ρευστότητας

Το βασικό σενάριο παρέμβασης στο ελληνικό χρέος βασίζεται στην πρόταση Μακρόν και Κομισιόν για σύνδεση της αποπληρωμής του με τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ. Όμως, επειδή οι Ευρωπαίοι δανειστές δεν θέλουν και δεν πρόκειται να υιοθετήσουν την εκδοχή του ΔΝΤ, που εισηγείται μέτρα τα οποία θα ρίξουν το ετήσιο κόστος εξυπηρέτησης του χρέους κάτω από το 10% του ΑΕΠ μακροπρόθεσμα, μεταφέρουν το βάρος στη βραχυπρόθεσμη ελάφρυνση του χρέους και στην «προικοδότηση» της ελληνικής οικονομίας με ένα ενισχυμένο μαξιλάρι ρευστότητας από κάθε δυνατή πηγή: από τις «γενναιόδωρες» δόσεις δανεισμού που θα συνοδεύσουν αυτήν και την τέταρτη αξιολόγηση, από την ενθάρρυνση

Ενώ η κυβέρνηση πορεύεται με την προοπτική της «καθαρής εξόδου» από τα μνημόνια, που υπονοεί εμμέσως και την πλήρη απεμπλοκή του ΔΝΤ, τις τελευταίες μέρες διατυπώθηκαν σενάρια που βλέπουν πλήρη προσχώρηση του Ταμείου στο τελευταίο πρόγραμμα διάσωσης. Ο βασικός λόγος μεταστροφής του ΔΝΤ είναι πολιτικός και δεν σχετίζεται με την ίδια την Ελλάδα, όσο με την ανάγκη του να μην απομονωθεί από τους Ευρωπαίους εταίρους του σε μια περίοδο δύσκολης συνύπαρξης με την κυβέρνηση Τραμπ στις ΗΠΑ

Μέχρι την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές αναμενόταν η πιστοληπτική αναβάθμιση της Ελλάδας από τον οίκο S&P. Αν και δεν ήταν γνωστό κατά πόσες βαθμίδες αναβαθμίζεται το ελληνικό χρέος, από το B- που διατηρούσε μέχρι χτες, το χρηματιστήριο και η αγορά ομολόγων προεξοφλούσαν την θετική εξέλιξη, που άλλωστε ήταν προγραμματισμένη. Είναι η πρώτη από σειρά αναβαθμίσεων που αναμένονται μέχρι τον προσεχή Ιούνιο. Κανείς δεν προτίθεται να αμφισβητήσει το τελευταίο success story της μνημονιακής περιόδου της Ευρωζώνης μέχρι τον Αύγουστο του 2018, ούτε από το μέτωπο των δανειστών και των θεσμικών επιτηρητών, ούτε από αυτό των αγορών.

Happy end για την αξιολόγηση

Όμως, τις τελευταίες ημέρες προστίθενται αστερίσκοι, υποσημειώσεις και ακριτομυθίες γύρω από την ακριβή εξέλιξη αυτού του story. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ ολοκληρώνει τις υποχρεώσεις της με τα 110 προαπαιτούμενα, με τη φιλοδοξία ελάχιστα να μένουν εκκρεμή μέχρι τη Δευτέρα που συνεδριάζει το Eurogroup, ώστε η Έκθεση Συμμόρφωσης που ετοιμάζει η Κομισιόν και αποτελεί το πολιτικό πράσινο φως για ολοκλήρωση της αξιολόγησης να παραμείνει θετική. Στη χειρότερη περίπτωση θα αφήνει ένα «τράτο» για ολοκλήρωση των προαπαιτούμενων μέχρι τις αρχές Φεβρουαρίου, οπότε αναμένεται να εκταμιευθεί η ενισχυμένη δόση των σχεδόν 7 δισ. ευρώ από τον ESM. Και υπάρχει πάντα και η δοκιμασμένη πρακτική της σταδιακής εκταμίευσης, στην περίπτωση που απομένουν «ουρές». Ήδη, η συνεδρίαση του EuroWorking Group την Παρασκευή προέδρασε για το «happy end» της αξιολόγησης. Η κυβέρνηση φιλοδοξεί επίσης να επισεγάσει την ολοκλήρωσή της με την έκδοση επταετούς ομολόγου, ίσως και εντός της προσεχούς εβδομάδας, ώστε να επικυρώσει τη «συμμαχία» των αγορών.

Οι δεύτερες σκέψεις του ΔΝΤ

Ενώ, όμως, η κυβέρνηση πορεύεται με την προοπτική της «καθαρής εξό-

της Ελλάδας να βγει σε δοκιμαστικό δανεισμό τώρα και τους προσεχείς μήνες, έστω κι αν το κόστος του είναι υψηλότερο από αυτό των δανείων του ESM, από το δάνειο-φιλοδώρημα 1,8 δισ. ευρώ του ΔΝΤ, από το υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% στο οποίο δεσμεύεται η Ελλάδα για φέτος και τα επόμενα χρόνια, αλλά και από τα αδιάθετα υπόλοιπα περίπου 27 δισ. ευρώ του δανείου του ESM, που τον Αύγουστο του 2018 θα πρέπει ή να δοθούν ολικώς ή μερικώς στην Ελλάδα, ή να επιστρέψουν στα ταμεία του ESM, που στο μεταξύ μπορεί να έχει γίνει EMF (Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο).

Ο ESM μετά τον Ιούνιο

Γύρω απ' αυτό το «μαξιλάρι ρευστότητας», που θα διασφαλίζει μίαν εγγυημένη πρόσβαση της Ελλάδας στις αγορές μέχρις ότου εξασφαλίσει αναβάθμιση του χρέους της σε επενδυτική βαθμίδα, εξυφαίνεται το τελευταίο διάστημα σενάρια ή προτροπές που θολώνουν τον κυβερνητικό σχεδιασμό για «καθαρή έξοδο» και αντιπροτείνουν ένα light προληπτικό πρόγραμμα ήπιας επιτήρησης.

Προς το παρόν, φορείς αυτών των σεναρίων είναι αναλυτές χρηματοπιστωτικών οίκων, όπως η Societe General, οι οποίοι όμως μεταφέρουν πιθανότατα εκμυστηρεύσεις αξιωματούχων της Ευρωζώνης και ιδιαίτερα της ΕΚΤ. Όταν ερωτώνται ευθέως οι αξιωματούχοι αυτοί, δηλώνουν ότι «δεν υπάρχει πολιτική βούληση» για νέο πρόγραμμα, έστω και στη μορφή προληπτικής πιστωτικής γραμμής, που είναι η μόνη light εναλλακτική λύση την οποία διαθέτει σήμερα ο ESM. Αλλά το πώς ακριβώς θα είναι ο ESM τον Αύγουστο, τι νέα, υβριδικά εργαλεία θα διαθέτει ως Νομισματικό Ταμείο ώστε να πλαισιώσει την μεταμνημονιακή «ενισχυμένη εποπτεία» δεν είναι ακόμη γνωστό. Είναι πολύ πιθανό να το ξέρουμε τον Ιούνιο, όταν θα έχει διαμορφωθεί η απόφαση για τον μετασχηματισμό του. Όπως έχουμε πολλές φορές επισημάνει, το υπό διαμόρφωση EMF είναι πολύ πιθανό να κάνει το ντεμπούτο στην Ελλάδα, όχι απαραίτητα ως δανειστής, αλλά ως επιτηρητής.

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Είναι αναγκαία
ή όχι
τα συλλαλητήρια;

Πολλοί, παραλληλίζουν τα συλλαλητήρια που προγραμματίζονται για την Μακεδονία στην Θεσσαλονίκη, με εκείνα του 1992. Αν κάποιος δει κάτω απ' το «η Μακεδονία είναι Ελληνική» που διαπερνά και τα δύο, θα διαπιστώσει ότι απ' το 1992 μας χωρίζει μεγάλη απόσταση όχι μόνο χρονική.

Τότε το ίδιο το σύστημα (κυβέρνηση, κόμματα, εκκλησία, θεσμικοί φορείς) οργάνωναν και στήριζαν τα συλλαλητήρια για να ενισχύσουν μια «εθνική» στρατηγική. Μια «εθνική» στρατηγική, που και τότε υπαγορευόταν απ' τους ισχυρούς αφέντες του πλανήτη, και είχε σαν μία πτέρυγα της την Βαλκανική εξόρμηση, την συμμετοχή δηλαδή μερίδας του ελλήνων υπερπολιτισμικών στην αρπαχτή των διαλυμένων Βαλκανίων.

Τώρα το «μακεδονικό» ανοίγει πριν από μια νέα διαφανόμενη Βαλκανική κρίση, ο πολιτικός κόσμος και οι κρατικοί θεσμοί του σέρνονται σε μια υποχωρητική στάση πλήρως ευθυγραμμισμένη με τις ΝΑΤΟϊκές επιδιώξεις. Τότε, ο εθνικισμός ήταν κάτι πιο βαθύ απ' το κίτς και γραφικό στυλ κάποιων εκ' των συγκεντρωμένων, επιβλήθηκε άνωθεν και χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο χειρισμού της κοινωνίας και πλασαρίσματος των ελληνικών ελίτ, χωρίς να αποφευχθούν πολιτικοί κλυδωνισμοί στο εσωτερικό...

Τώρα, η αντίδραση έρχεται ως έκφραση του λαϊκού ενστίκτου, ότι κάπως πρέπει να απαντήσουμε σε άλλη μιά εθνική υποχώρηση που ετοιμάζουν από κοινού οι ισχυροί του πλανήτη με τους δικούς μας πολιτικούς. Η αντίδραση αυτή δεν στηρίχθηκε σχεδόν από κανέναν επίσημο φορέα μέχρι να πάρει διαστάσεις που δεν μπορούσε κανείς να παραβλέψει, και τότε μόνο εμφανίστηκαν διάφοροι επίδοξοι σωτήρες να την εντάξουν πάλι στους μικροπολιτικούς σκοπούς τους. Ο λαός δικαιολογημένα δεν έχει εμπιστοσύνη στις «ηγεσίες» του και φοβάται ότι γι' ακόμη μια φορά μπορεί να διαστρεβλώσουν την θέληση του, ενώ ταυτόχρονα είναι και κουρασμένος απ' τα απανωτά χτυπήματα. Μ' αφορμή το μακεδονικό, θα εκφραστεί ένα «φτάνει πια» και θα σταλεί ένα μήνυμα στους υποστηρικτές της «ευκαιρίας»... Σίγουρα αρκετές χιλιάδες κόσμου (κυρίως βορειοελλαδίτες) θα συμμετέχουν στο συλλαλητήριο της 21 Γενάρη στην Θεσσαλονίκη. Θα είναι όμως πολλοί και εκείνοι που, αν και ανήκουν στο 80% (σύμφωνα με δημοσκοπήσεις) που διαφωνεί με την σχεδιαζόμενη λύση, δεν θα κατέβουν, είτε γιατί δεν πιστεύουν ότι κάτι μπορεί να βγει, είτε γιατί είναι καθηλωμένοι απ' τον ρυθμό των εξελίξεων. Τέλος υπάρχει και η αδιαφορία, είτε ως αποτέλεσμα του κλεισίματος στην ρουτίνα της καθημερινότητας είτε ως αποτέλεσμα ενός ιδιότυπου εθνομηδενιστικού ωχαδερφισμού που διαβρώνει εδώ και χρόνια συνειδήσεις.

Δ.Γ.

«Βαρδάρης στο Θερμαϊκό,
φυσάει και μας πετάει»

Το «κλίμα» στην Βόρεια Ελλάδα για το συλλαλητήριο και την ονομασία της ΠΓΔΜ

■ του Δημήτρη Γκάζη

Η πρωτοβουλία για το συλλαλητήριο για τη Μακεδονία πάρθηκε από απλό κόσμο που κάπως ήθελε να εκφράσει την αντίθεση του στους σχεδιασμούς της κυβέρνησης Τσίπρα. Ακόμη και τώρα ο κύριος όγκος του κόσμου που θα κατέβει στις 21 Γενάρη κινητοποιείται μέσα από πολιτιστικούς συλλόγους, συλλόγους Μακεδόνων ανά την Ελλάδα και τον κόσμο κ.α. Αυτή η ενστικτώδης πατριωτική στάση θα καθορίσει τον χαρακτήρα και την μαζικότητα της κινητοποίησης. Απ' την συνείδηση αυτής της μάζας, την αντοχή της στις εκατέρωθεν πιέσεις (καλέσματα για συμβιβασμό - εθνικιστικές κραυγές) και την δυνατότητα να ενταχθεί το «Μακεδονικό» στις γεωπολιτικές του διαστάσεις και να συνδεθεί με την αναγκαία απάντηση στην διπλή, εθνική και κοινωνική, κρίση που βιώνει η χώρα, θα κριθεί τελικά, αν θα μπορέσει να υπάρξει μια λαϊκή έκφραση που θα βάλει εμπόδια στους σχεδιασμούς ή θα έχουμε μια ενσωματώσιμη κίνηση στους συστημικούς σχεδιασμούς.

Από την πρώτη στιγμή βέβαια προσπάθησαν να χωθούν και διάφοροι «μακεδονομάχοι», κομματάρχες, επίδοξοι σωτήρες και λοιπές προσωπικότητες που έχουν κτίσει, ή επιδιώκουν να κτίσουν καριέρα με βάση το «Μακεδονικό», όμως πλέον η διεισδυτικότητα τους αν και υπαρκτή είναι μικρότερη απ' ότι στο παρελθόν. Παρ' όλα αυτά, δεν είναι λίγοι εκείνοι, που αν το θέμα παραμείνει ανοικτό, θα σπεύσουν να επενδύσουν πολιτικά σ' αυτό.

Για παράδειγμα ο Ιβάν Σαββίδης, που δείχνει την διάθεση του και με λόγια και με έργα. Κραυγαλέα απουσία, παντελής απουσία της αριστεράς κάθε είδους...

Η στάση των φορέων

Η στάση των φορέων της περιοχής δεν είναι ενιαία. Υπάρχει απ' την μία ο Μπουτάρης που εμφανίζεται ως μεσάζοντας της συμφωνίας, έχοντας απαντωτές συναντήσεις με τον Ζ. Ζάεφ, υπάρχει όμως απ' την άλλη και η Περιφερειακή Ένωση Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας, που ήταν απ' τους πρώτους που τοποθετήθηκαν καθαρά κόντρα στους σχεδιασμούς της κυβέρνησης και κάλεσαν τον κόσμο να αντισταθεί. Τα επιμελητήρια των πόλεων της Β. Ελλάδας, εκφράζοντας τον επιχειρηματικό κόσμο, κρατούν μια ενδιαμέση στάση, σε δήλωση τους αναφέρουν χαρακτηριστικά, «ούτε οι φορείς αλλά ούτε και οι κοινωνίες διαπραγματεύονται ή διαχειρίζονται τα διεθνή θέματα» συμπληρώνοντας πως «αρμόδια είναι πάντα η ελληνική κυβέρνηση, που έχει την υποστήριξη όλων μας προκειμένου να πετύχει μία συμφωνία». Τέλος η Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας, δεν έχει πάρει δημόσια επίσημη θέση αφού η πρώτη συνεδρίαση του Περιφερειακού συμβουλίου για την νέα χρονιά θα γίνει στις... 29 Γενάρη.

Η στάση της Εκκλησίας και της Δεξιάς

Η Επίσημη Εκκλησία, αν και τάσσεται διαχρονικά σαφώς ενάντια στην αποδοχή του ονόματος Μακεδονία για την γειτονική χώρα, κρατά μετριοπαθή στάση. Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του αρχιεπισκόπου Ιερώνυμου, μετά την συνάντηση που είχε με τον πρωθυπουργό, ότι «αυτή την ώρα δεν χρειάζονται συλλαλητήρια και φωνές, αλλά εθνική συναίνεση, συνεννόηση και ομοψυχία». Προφανώς αυτή η στάση δεν εμποδίζει τους βορειοελλαδίτες μητροπολίτες να τοποθετούνται υπέρ του συλλαλητηρίου, και διάφορους ιερείς στην επαρχία να οργανώνουν μέσω των ενοριών τους την συμμετοχή σ' αυτό. Η δεξιά βρίσκει ευκαιρία να ασκήσει πολιτική κόντρα στον ΣΥΡΙΖΑ σε ένα προνομιακό γι' αυτή θέμα. Αρχικά κόντρα στην επίσημη γραμμή του Κυριάκου, και στην συνέχεια με την ανοχή της ηγεσίας της ΝΔ, όλο και περισσότερα στελέχη τις δεξιάς παράταξης τοποθετούνται αρνητικά στο ενδεχόμενο αποδοχής του ονόματος Μακεδονία για την ΠΓΔΜ, ενώ δεν είναι λίγοι αυτοί που δηλώνουν πως στηρίζουν και θα παραστούν στις προγραμματισμένες κινητοποιήσεις. Δεν θα μπορούσαν να κάνουν κι αλλιώς καθώς η πίεση απ' το εκλογικό τους σώμα είναι ασφυκτική. Η ΝΔ όμως βρίσκεται διχασμένη και προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στις πιέσεις του πολιτικού της ακροατηρίου και την επιλογή της αστικής τάξης για γρήγορη συμφωνία με σύνθετη ονομασία. Η ακροδεξιά βρίσκει άλλη μια ευκαιρία να βγει στο προσκήνιο και να θέσει την ατζέντα της. Η Χρυσή Αυγή έκανε μια τραμπούκικη επίθεση/παρέμβαση στο Δημοτικό Συμβούλιο Θεσσαλονίκης, με σκοπό να πάρει πάνω της επικοινωνιακά το θέμα, ενώ είναι σίγουρο πως είτε εμφανώς είτε καλυμμένα φασιστικές και ακροδεξιές ομάδες (Χ.Α., Ιερός λόχος, κ.α.) θα επιδιώξουν να χρωματίσουν το συλλαλητήριο.

Τα ερείσματα που έχουν όμως και η δυνατότητα να επηρεάσουν τα πλατιά ακροατήρια είναι μικρότερη από το παρελθόν, αφού πλέον έχει αποδειχθεί ο εγκληματικός τους χαρακτήρας. Παρ' όλα αυτά, ο φασιστικός κίνδυνος είναι

υπαρκτός και ο μόνος δρόμος για να ανακοπεί είναι η μη παραχώρηση σ' αυτόν της μονοπόλησης των εθνικών ζητημάτων και ταυτόχρονα η ανάδειξη του ρόλου του να δρα προβοκατόρικα και διαλυτικά εντός της κοινωνίας, χτυπώντας των αδύναμο και όχι τους πραγματικά υπαίτιους ισχυρούς.

Τέσσερις ακόμη παρατηρήσεις

Πρώτον, το κλίμα φαίνεται να μην είναι ίδιο πανελλαδικά. Κι αν στη Βόρεια Ελλάδα είναι λογικό να υπάρχει μια πιο ειδική ευαισθησία, είναι ερώτημα αν στην υπόλοιπη χώρα συνειδητοποιούνται οι συνέπειες που θα υπάρξουν από μια υποχωρητική στάση στο θέμα αυτό. Δεύτερον, πληθαίνουν οι υποψίες πως δεν είναι τυχαία η μεταστροφή πολλών ανθρώπων που τα προηγούμενα χρόνια τάσσονταν εναντίον της υποχωρητικότητας στο «Μακεδονικό» ενώ τώρα βλέπουν ευκαιρία λύσης ή μένουν σιωπηλοί. Τρίτον η γραμμή Τσίπρα δεν πατάει στον αέρα. Υπάρχει μια μειοψηφική αλλά υπαρκτή τάση στην ελληνική κοινωνία, θα μπορούσε να υποταχθεί στον υποχωρητικό ρεαλισμό. Πόση όμως υποταγή και ταπείνωση μπορεί να σηκώσει ένα έθνος, ένας λαός, μια κοινωνία; Τέλος, αρχίζει να τίθεται έντονα το ερώτημα: τι θα γίνει αν τα πράγματα καταλήξουν σε αδιέξοδο; Αν κολλήσει το όλο σχέδιο στην αδιαλλαξία και τους βερμπαλισμούς των Σκοπίων ή αν η βιασύνη των ΝΑΤΟϊκών φέρει αντίθετα αποτελέσματα απ' αυτά που επιδιώκουν; Σίγουρα δεν είμαστε στο 1992, όπου μια αποτυχία στις διαπραγματεύσεις οδήγησε σε δυόμιση δεκαετίες στασιμότητας (αν μπορεί να θεωρηθεί στασιμότητα η αναγνώριση από 120 χώρες, μεταξύ των οποίων η ΗΠΑ και η Ρωσία, της ΠΓΔΜ ως Δημοκρατία της Μακεδονίας). Τώρα η αδυναμία να τιθασευτούν οι αντιθέσεις στην περιοχή, μαζί με τις συγκρουόμενες επιδιώξεις Ρωσίας και ΗΠΑ στην περιοχή, εγγυώνται όχι την σταθερότητα, αλλά την γενίκευση της κρίσης και τον πόλεμο. Αυτός ο εκβιασμός θα λειτουργήσει στις συνειδήσεις των λαών και θα χρησιμοποιηθεί απέναντι στους λαούς.

■ ΤΟΥ ΓΙΩΝΝΗ ΡΑΧΙΩΤΗ

Οι κ.κ. Κοτζιάς και Τσίπρας κομπάζουν ότι θα «λύσουν» το πρόβλημα του ονόματος της ΠΓΔΜ, όπως δεν έκαναν όλες οι προηγούμενες Ελληνικές κυβερνήσεις από το 1990. Τα παπαγαλάκια τους στα ΜΜΕ διευκρινίζουν ότι «επείγει» το ζήτημα, για να μπορέσει η ΠΓΔΜ να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ τον ερχόμενο Ιούλιο. Όμως η ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, από τη σκοπιά των ελληνικών συμφερόντων αλλά και των συμφερόντων των βαλκανικών λαών κάθε άλλο παρά επείγει. Ατυχώς, το δίδυμο Κοτζιά – Τσίπρας φαίνεται να απασχολείται απλά με την εξεύρεση του κατάλληλου προσχήματος για άρση του βέτο, δηλαδή του ορίου που δεν ξεπέρασε ακόμη και το δίδυμο Καραμανλή – Μπακογιάννη. Οι συνέπειες για την ειρήνη στα Βαλκάνια από την ύπαρξη κρατικής οντότητας με όνομα ταυτόσημο με το όνομα περιοχών δύο άλλων όμορων κρατών, μάλλον τους αφήνουν αδιάφορους. Το επιχείρημα ότι η ΠΓΔΜ είναι πολύ ανίσχυρη για να απειλήσει οποιονδήποτε είναι τυπικά σωστό αλλά δεν παίρνει υπ' όψη την πάγια πολιτική των δυτικών δυνάμεων που είναι η διάσπαση των κρατών σε ανίσχυρα κρατίδια-πελάτες. Στην καθόλου απίθανη περίπτωση διάσπασης της ΠΓΔΜ και προσάρτησης του αλβανόφωνου τμήματος στην Αλβανία, τότε θα ανοίξουν στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία – με την κατάλληλη δυτική μόλυνση- ζήτηματα που σήμερα φαίνονται εκτός συζήτησης...

Όλες οι μετεμφυλιακές ελληνικές κυβερνήσεις γνώριζαν ότι για να διατηρηθούν στην κυβέρνηση πρέπει να υπακούουν στον Αμερικανό πρέσβη. Από το 1980 και μετά, για τα οικονομικά ζητήματα, και στο ευρωπαϊκό διευθυντήριο. Η διαφορά αυτής της κυβέρνησης απ' όλες τις προηγούμενες βρίσκεται στην ενεργητικότητα με την οποία προωθεί τα αμερικανικά συμφέροντα στην ευρύτερη περιοχή, που ξεπερνά κατά πολύ τα όρια της παραδοσιακής υποτέλειας. Ταυτόχρονα είναι εκπληκτική η αδιαφορία τους για τις επιπτώσεις της εξωτερικής τους πολιτικής στην ειρήνη και στα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του ελληνικού λαού.

Συμμαχίες με τις πιο αντιδραστικές δυνάμεις

Στα τρία χρόνια που κυβερνούν, μετέτρεψαν τη χώρα στο στενότερο και πιο δραστήριο σύμμαχο του Ισραήλ μετά τις ΗΠΑ. Έχουν συνοπογράψει 49 μυστικές συμφωνίες, οι περισσότερες στρατιωτικές. Δεν περνάει μήνας χωρίς μια επίσκεψη

Πρόκειται για το όνομα ή για μια ακόμη υπεργολαβία;

Αδιαφορία μπροστά στον κίνδυνο ανάφλεξης της Βαλκανικής

Ισραηλινού κυβερνητικού στελέχους στην Ελλάδα ή Έλληνα στο Ισραήλ. Θεσμοθετήθηκε ακόμη και κοινό υπουργικό συμβούλιο, οι διασκέψεις κορυφής και οι κοινές στρατιωτικές ασκήσεις είναι μακράν περισσότερες από όσες είχαμε ποτέ με οποιαδήποτε άλλη χώρα. Επέβαλαν την ίδια πολιτική και στην Κύπρο. Μετέτρεψαν τη χώρα στον μοναδικό, εκτός ΗΠΑ και Ισραήλ, υποστηρικτή του δικτάτορα της Αιγύπτου Αλ Σίσι. Η στήριξη εξελίχθηκε και σε στρατιωτική συνεργασία. Το φτηνό πρόσχημα του κ Κοτζιά για τη στήριξη αυτής της αιμοβόρας δικτατορίας είναι ότι αν πέσει...θα αυξηθεί η μετανάστευση Αιγυπτίων στην Ευρώπη. Είναι ίσως η μοναδική κυβέρνηση του κόσμου που νομιμοποιεί με επισκέψεις σε ανώτατο επίπεδο τα ανδρείκελα που επέβαλαν οι δυτικοί με πραξικόπημα στην Ουκρανία και με πόλεμο στη Λιβύη: Ο Τσίπρας επισκέφθηκε τον Ποροσένκο και ο Κοτζιάς και αργότερα ο πρωθυπουργικός εξάδελφος, τότε γ.γ. του ΥΠΕΞ, τη μιλιτσία που οι δυτικοί ονοματίζουν «κυβέρνηση» στη Λιβύη. Τη βδομάδα που πέρασε εγκαινίασαν με συνάντηση κορυφής νέα τριμερή συνεργασία Ελλάδας – Κύπρου – Ιορδανίας. Να μην ξεχνάμε ότι η Ιορδανία είναι και αυτή προτεκτοράτο των ΗΠΑ και τη χρησιμοποιούν σα βάση εξόρμησης για τα στρατεύματά τους που έχουν καταλάβει μεγάλα τμήματα του συριακού εδάφους και για την εκπαίδευση των Αράβων πληρεξουσίων τους. Ήδη έχουν ανακοινώσει πρωτοβουλία ενισχυμένης συνεργασίας και με την Κολομβία (!), το αντίστοιχο του Ισραήλ στη Λατινική Αμερική, ενέργεια που θα υπονομεύσει όποιες δυνατότητες

συνεργασίας έχουν απομείνει με άλλες χώρες τις Λατινικής Αμερικής. Φυσικά έχουν φέρει τις σχέσεις μας με χώρες-στόχους των Δυτικών στο χειρότερο επίπεδο όλων των εποχών. Ειδικά με τη Ρωσία κάνουν κάθε τόσο και μια προβοκάτσια για να υποβαθμίσουν ακόμη περισσότερο τις διακρατικές σχέσεις. Τελευταία, η ματαίωση της ελληνορωσικής διυπουργικής συνόδου στη Μόσχα με θέμα την άρση των ρωσικών αντι-κυρώσεων σε ορισμένα ελληνικά αγροτικά προϊόντα, μετά την εξωφρενική απαίτηση να μη συμμετέχουν στην ρωσική αντιπροσωπεία στελέχη καταγόμενα από την Κριμαία!

Στην επίσκεψη του περασμένου Οκτώβρη στις ΗΠΑ έδωσαν πρόθυμα ότι επιπλέον τους ζήτησαν: βάση αμερικανικών ελικοπτέρων στην Αλεξανδρούπολη, χρήση του λιμανιού της από το αμερικανικό πολεμικό Ναυτικό, νέα βάση στην Κάρπαθο, διεύρυνση της βάσης της Σούδας. Αυτή θα είναι η ελληνική συμμετοχή στη στρατιωτική περικύκλωση της Ρωσίας που αποφασίστηκε στη σύνοδο του ΝΑΤΟ στη Βαρσοβία το 2016. Ο κίνδυνος εμπλοκής της χώρας σε μια μείζονα αμερικανορωσική σύγκρουση φυσικά τους είναι αδιάφορος.

Διατεταγμένες υπεργολαβίες με Τουρκία και ΠΓΔΜ

Στο ίδιο ταξίδι φαίνεται ότι συμφώνησαν δύο ακόμη υπεργολαβίες. Η μία εκτελέστηκε ήδη: Να προσκληθεί ο Ερντογάν στην Αθήνα, όχι βέβαια γιατί είχε ωριμάσει η επίλυση κάποιων ελληνοτουρκικών διαφορών, αλλά για να προωθηθεί η αναθέρμανση των τουρκικών σχέσεων με τη Δύση που έχουν παγώσει μετά την απόπειρα

πραξικοπήματος και τη χρήση των Κούρδων παραστρατιωτικών σαν πληρεξουσίων των ΗΠΑ-Ισραήλ στη Συρία. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το –ακροδεξιό, νεοφιλελεύθερο, όχι απλά αυταρχικό– τουρκικό καθεστώς, πέρα από τις κατά καιρούς αντιαμερικανικές ή αντιδυτικές κορώνες, ποτέ δεν αμφισβήτησε τη θέση της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ. Μετά την Αθήνα η προσπάθεια συνεχίστηκε με την επίσκεψη Ερντογάν στη Γαλλία, τις συναντήσεις Τσαβούσογλου – Τίλερσον, του Τούρκου αρχηγού ΓΕΕΘΑ με τον Αμερικανό ομόλογό του, την προσεχή συνάντηση Ερντογάν με τον Πάπα κοκ.

Η δεύτερη υπεργολαβία είναι αυτή που διεκπεραιώνεται τώρα: Να βρεθούν τα αναγκαία προσχήματα για την άρση του ελληνικού βέτο και την ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ. Την ένταξη προφανώς θα ακολουθήσει αμέσως η εγκατάσταση ΝΑΤΟϊκής ή αμερικανικής βάσης κατά τα πρότυπα του Κοσόβου ώστε να εξασφαλιστεί ο πλήρης στρατιωτικός και πολιτικός έλεγχος της χώρας και να αποτραπεί οποιαδήποτε προσπάθεια μελλοντικής επανασύνδεσης με τη Σερβία. Μετά από χρόνια ωμών εκβιασμών συνδυασμένων με τη δημιουργία κατάλληλης υποδομής, μέσω των ΜΚΟ, που έστησε εκεί ο μηχανισμός του Σόρος κατάφεραν τελικά να επιβάλουν μια απολύτως ελεγχόμενη κυβέρνηση. Το επείγον έγκειται στην αστάθεια της, αφού στηρίζεται στην αλβανική μειονότητα που έχει προφανώς διαφορετικές στοχεύσεις από τη σλαβική πλειοψηφία του πληθυσμού. Γι' αυτό επείγονται να αξιοποιήσουν την ευκαιρία που τους εξασφαλίζει προσωρινά η ύπαρξη δύο απολύτως ελεγχόμενων κυβερνήσεων στην Ελλάδα και την ΠΓΔΜ. Στη σημερινή συγκυρία όποια «επίλυση» συμφωνηθεί, αν συμφωνηθεί, από τις ΗΠΑ και τους ανθρώπους τους στις δύο χώρες θα κάνει τα πράγματα χειρότερα για τα Βαλκάνια και θα μας φέρει πιο κοντά στους επόμενους πολέμους. Αν πρέπει να κινητοποιηθεί για κάτι ο ελληνικός λαός σήμερα είναι κατά της ηγεσίας του, κυβερνητικής και αντιπολιτευόμενης, που μόνο χειρότερα μπορούν να κάνουν τα πράγματα. Οι «γιέσμεν» δεν μπορούν να δώσουν λύση στα προβλήματα της Βαλκανικής.

Το τσουβάλιασμα*

Τα πολλά λόγια είναι φτώχεια. Την Κυριακή θα γίνει το συλλαλητήριο για τη Μακεδονία. Και ναι, σαφέστατα, θα προσπαθήσουν να μονοπωλήσουν τις εντυπώσεις οι γνωστοί πατριώτες του κ... τύπου Ψωμιάδη, το παπαδαριό και οι γνωστοί εθνικιστές ακροδεξιοί. Μπορεί και αρκετοί να παρασυρθούν από τον πατριδοκαπηλευτικό οίστρο της ημέρας. Μπορεί να έχουμε και ακρότητες – περιορισμένες, ελπίζω. Από εκεί και πέρα όμως, η στοχοποίηση όσων θα συμμετάσχουν και η ρετσινιά του εθνικιστή για όλους, δείχνει αμετροέπεια και ρηκότητα. Και επειδή όλο αυτό προέρχεται από μεγάλο κομμάτι της αριστεράς, θα πω τούτο: Σύντροφοι, λόγω της μνημονιακής μετάλλαξης του ΣΥΡΙΖΑ και λόγω των γκρουπούσκουλων με τις ΜΚΟ της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, δαιμονοποιείται όλη η αριστερά και συλλήβδην όλοι οι αριστεροί. Δεν σας κάνει έξαλλους κάτι τέτοιο, δεν εξοργίζετε από το τσουβάλιασμα, δεν σας βγάζει από τα ρούχα σας; Εμένα ναι.

Και έρχεστε μετά, σύντροφοι, με ύφος χιλίων καρδινάλιων και κλειάζετε όσους θα συμμετάσχουν, συλλήβδην, με υποτιμητικές εκφράσεις τύπου εθνοπιθήκια. Η αριστερά, όσο δεν αφογκράζεται και δεν κατανοεί τα βαθιά λαϊκά αισθήματα και παραμένει μυαλοπώλης, τόσο θα βρίσκεται συρρικνωμένη, όσο και περισσότερο. Τα παθήματα με τη Γιουγκοσλαβία, τη Συρία, η χαλαρή αντίδραση με την Ανατολική Ουκρανία. μυαλό δεν φαίνεται να βάζουν.

Η αριστερά αδυνατεί να καταλάβει ότι το θέμα της Μακεδονίας δεν έχει να κάνει με εθνικισμό, αλλά με το γαμώτο ενός λαού που του ζπάνε να παραδώσει ό,τι έχει και δεν έχει – την παιδεία του, την ιστορία του, τον πολιτισμό του και φυσικά την περιουσία του, το βίος του, την ύπαρξή του. Και επειδή φυσικά οι αριστεροί είμαστε πατριώτες και διεθνιστές, θα πρέπει κάποτε να καταλάβουμε ότι οι ιδιότητες πρέπει να μπαίνουν, σε δικαιώματα του αυτοπροσδιορισμού των λαών ισχύουν vice versa. Κλείνοντας... πόσο θρασύδειλοι, τομάρια και αποβράσματα είναι κάποιοι που τηλεφωνικά απειλούν γυναίκες με δημοκρατικότατο ήθος επειδή οργάνωσαν κομμάτι του συλλαλητηρίου;

* Δημοσίευση του Περικλή Δανόπουλου στο Facebook. Ο τίτλος είναι της Σύνταξης

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Παρελθόν οι ευρείες λαϊκές συναινέσεις στην Ευρώπη

Εκεί πρέπει να αναζητηθεί μία από τις βασικές αιτίες της παρατεταμένης αστάθειας

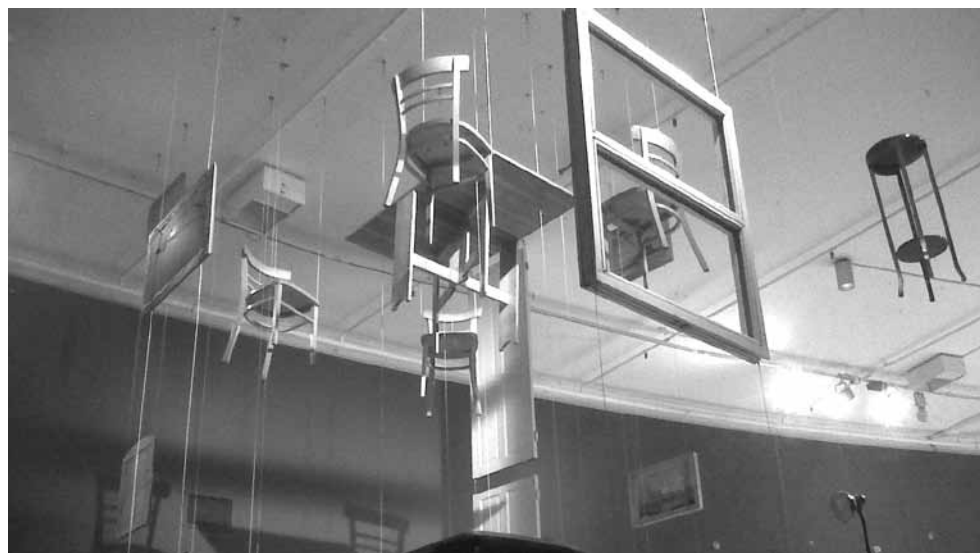
■ του **Ερρίκου Φινάλν**

Στη μνημειώδη τριλογία επιστημονικής φαντασίας «Θεμέλιο» ο Ισαάκ Ασίμοφ περιγράφει έναν κόσμο, τη Γαλαξιακή Αυτοκρατορία, που βαδίζει προς την οριστική παρακμή της – αλλά οι ηγέτες της δεν το υποψιάζονται καν. Όταν ο οραματιστής επιστήμονας Χάρι Σέλντον προσπαθεί να τους ανοίξει τα μάτια, αντιμετωπίζεται ως εχθρικό στοιχείο. Καταφέρνει όμως να τους πείσει ότι, αν δεν αντιδράσουν, θα ακολουθήσει μια ατέλειωτη περίοδος σκότους και βαρβαρότητας. Κι έτσι, μαζί με τους πιο φωτισμένους επιστήμονες και διανοούμενους, μεταφέρεται σε έναν απομακρυσμένο πλανήτη. Εκεί προσπαθούν να οικοδομήσουν ένα νέο πολιτισμό, ικανό να προσφέρει ελπίδα στη σκοτεινή εποχή που έρχεται, ενώ η Αυτοκρατορία καταρρέει.

Σήμερα, στον πραγματικό κόσμο μας, η Δύση δύνει (και δεν υπάρχει καν η δυνατότητα διαφυγής σε κάποιον μακρινό πλανήτη...). Οι δε ηγεσίες της μοιάζουν χαωμένες και ασταθείς: βλέπουν τον ήλιο να βασιλεύει, αλλά δεν συμφωνούν ούτε καν μεταξύ τους στο πώς θα ανακόψουν αυτήν την πορεία. Για την ακρίβεια, αρνούνται να δουν τις αιτίες της σημερινής κατάστασης και της διευρυμένης δυσaréσκειας, που δεν είναι άλλες από τις πολιτικές τους – πολιτικές εξαθλίωσης, καταλήστευσης και εξανδραποδισμού δισεκατομμυρίων ανθρώπων προς όφελος μιας αριθμητικά μικροσκοπικής παγκόσμιας ελίτ. Ακόμη κι ο μεταξύ τους καβγάς αφορά το πώς θα συνεχίσουν να επιβάλλουν αυτές τις «μοναδικές δυνατές» πολιτικές – και το ποιοι από αυτούς θα εξακολουθήσουν να είναι κυρίαρχοι και κερδισμένοι.

Η αλαζονική περιφρόνηση δεν λύνει το πρόβλημα

Επιτείνεται μ' αυτόν τον τρόπο ο κίνδυνος καταβύθισης του πραγματικού κόσμου μας σε μια εποχή σκότους, ίσως και ανεπανόρθωτης καταστροφής. Ταυτόχρονα, οι κυβερνήσεις τους γίνονται όλο και πιο ασταθείς. Η έλλειψη αυτού που οι ίδιοι ονομάζουν κυβερνησιμότητα δεν είναι πια αποκλειστικότητα ενός «ανώριμου» παγκόσμιου Νότου: περνά μεγάλη δοκιμασία και στην καρδιά πλέον των δυτικών κηδεμόνων, και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Μία αιτία είναι η ενδόρρηξη των συστημικών κέντρων που προαναφέραμε, η αδυναμία τους να χαράξουν μια ενιαία πολιτική ανακοπή της δύσης τους. Μία δεύτερη βασική αιτία, που η αλαζονεία δεν τους επιτρέπει να συνυπολογίσουν όπως πρέπει, είναι ότι πια δεν έχουν την ευρεία κοινωνική συναίνεση την οποία απολάμβαναν σε προηγούμενες δεκαετίες. Έτσι, τείνουν να αντιμετωπίσουν την έλλειψη

της με ακόμη μεγαλύτερη περιφρόνηση των «από κάτω».

Χαρακτηριστικά παραδείγματα, που έχουμε αναφέρει και στο παρελθόν, είναι οι ρήσεις των πλέον αθυρόστομων πολιτικών εκπροσώπων των ελίτ, όπως π.χ. ο Ντανιέλ Κον Μπεντί ή ο Σλοβάκος πρωθυπουργός Ρόμπερτ Φίτσο, που δηλώνουν ότι «ο λαός δεν έχει πάντα δίκιο», ότι «τα δημοψηφίσματα πρέπει να αποφεύγονται» κ.ο.κ. Αφορμή αποτελούν ακριβώς κάποιες «στιγμές» στις οποίες εκφράζεται και πολιτικά η έλλειψη λαϊκής συναίνεσης στα σχέδια που προωθούν, μπλοκάροντας (έστω και προσωρινά) την επιβολή τους. Όμως η ανυπομονησία των ελίτ μπροστά στην «ανωριμότητα» των λαών και η αλαζονική περιφρόνησή τους, δεν λύνει το πρόβλημα. Η αστάθεια παραμένει, δεδομένου ότι οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να υλοποιήσουν την ειρωνεία του Μπρεχτ: να παύσουν τους λαούς τους και να εκλέξουν άλλους.

Το πρωτοφανές γερμανικό αδιέξοδο

Έτσι, ακόμη κι αν οι ευρωπαϊκές ελίτ δεν έχουν σήμερα να αντιμετωπίσουν μια ενεργητική αμφισβήτησή τους από ισχυρά λαϊκά κινήματα, γινόμαστε μάρτυρες πρωτοφανών «επεισοδίων». Με πιο πρόσφατο την αστάθεια διαρκείας σε μια υποτίθεται πανίσχυρη Γερμανία, που κατά τα άλλα φιλοδοξεί να συνεχίσει τον ηγεμονικό ρόλο της στην Ε.Ε. Δύο μήνες κράτησαν οι συνομιλίες για το σχηματισμό συνασπισμού στα χρώματα της Τζαμάικα (Χριστιανοδημοκράτες-Φιλελεύθεροι-Πράσινοι) πριν αποδειχτούν οριστικά ατελέσφορες. Ενώ διαφαινόταν ήδη το αδιέξοδο, τα συστημικά κέντρα (πρωτοστατούντων των ενώσεων βιομηχάνων,

εργοδοτών και εξαγωγέων, με την αρωγή των πλέον «υπεύθυνων» ΜΜΕ και πολιτικών), πίεζαν τους μεγάλους χαμένους των εκλογών, τους Σοσιαλδημοκράτες, να συναινέσουν στην επανάληψη του Μεγάλου Συνασπισμού υπό την Άνγκελα Μέρκελ.

Από τότε έχουν περάσει άλλοι δύο μήνες, και το φως που ελπίζει να δει η γερμανική άρχουσα τάξη παραμένει αδύναμη φλογίτσα. Η επίσης χαμένη Μέρκελ, με το φάντασμα της ακροδεξιής AfD να τη στοιχειώνει, αρνείται την «εναλλακτική» σχηματισμού κυβέρνησης μειοψηφίας, που θα τη μετέτρεπε σε όμηρο των υπόλοιπων κομμάτων. Και φτάνει έτσι να συζητιέται το ενδεχόμενο η μέχρι πρόσφατα αποκαλούμενη «Αυτοκράτειρα της Ευρώπης» να συρθεί σε νέες εκλογές ή και να αποσυρθεί από την καγκελαρία.

Η πραγματική αιτία δεν βρίσκεται στο πείσμα της... νεολαίας των Σοσιαλδημοκρατών (οι οποίοι έχουν απωλέσει την κάποτε οργανική σχέση τους με τις εργαζόμενες τάξεις), ή όποιας άλλης πολιτικής δύναμης. Αλλά στο γεγονός ότι αποτελούν πλέον σαφή μειοψηφία οι Γερμανοί πολίτες που θέλουν να κυβερνηθούν από τον Μεγάλο Συνασπισμό ή από μια Μέρκελ-όμηρο κ.ο.κ. Γι' αυτό συνεχίζεται η αστάθεια, κι έχουν περιοριστεί τα «δυναμικά κέντρα» να προσδοκούν μια... ανάσταση νεκρών γύρω στο Πάσχα.

Μία από τα ίδια και στην υπόλοιπη Ευρώπη;

Αλλά και στις υπόλοιπες συνιστώσες της τετραδάδας που ευελπιστούσε να σχηματίσει η Γερμανία, υπό την ηγεμονία της πάντα, για να συγκυβερνήσει την Ευρώπη και να απα-

νήσει στις «παγκόσμιες προκλήσεις», τα πράγματα δεν πάνε πολύ καλύτερα. Ίσως η Γαλλία, με πρόεδρο τον «κύριο 15%», να βασιλεύει ως μονόφθαλμος στους τυφλούς. Αλλά κι εκεί η σταθερότητα είναι εύθραυστη, και η συντριπτική κοινοβουλευτική πλειοψηφία πλαστή. Η προχθεσινή ανακοίνωση της γαλλικής κυβέρνησης ότι εγκαταλείπει το σχέδιο για ένα mega-αεροδρόμιο κοντά στη Νάντη, μετά από 10 χρόνια αιματηρής αντίστασης των κατοίκων και ριζοσπαστικών κινημάτων, καταγγέλθηκε από μεγαλοκατασκευαστές και πολυεθνικές που δραστηριοποιούνται στην περιοχή ως «άτακτη υποχώρηση μπροστά σε ακραίους και οπισθοδρομικούς ακτιβιστές». Με μια έννοια, είναι. Και δείχνει πώς ακόμη κι ένας υποτίθεται αδιαμφισβήτητος Μακρόν εξαναγκάζεται να συμβιβαστεί με το «πεζοδρόμιο» για να επικεντρωθεί στα μεγαλεπήβολα ευρωπαϊκά του σχέδια.

Στην Ιταλία, μετά την ταπείνωση του «κεντροαριστερού» Ρέντσι – και μαζί του όλων των συστημικών κέντρων – στο δημοψήφισμα για τη συνταγματική (αντι)μεταρρύθμιση, οι επερχόμενες βουλευτικές εκλογές της 4ης Μαρτίου αναμένεται να επιτείνουν την αστάθεια. Το Κίνημα 5 Αστέρων πλασάρεται στην πρώτη θέση, όσο κι αν οι παραδοσιακές πολιτικές δυνάμεις ξορκίζουν τον επάρατο λαϊκισμό (που σε κάθε δυτική χώρα παίρνει διαφορετικές μορφές, σε ευθεία αναλογία με το βαθμό συστημισμού και ενσωμάτωσης μιας απογοητευτικής Αριστεράς). Η τέταρτη συνιστώσα, το ισπανικό κράτος, έχει επίσης βυθιστεί σε βαθιά κρίση. Μπορεί η ακραία αυταρχική αντίδραση του στηριζόμενου από τους «σοσιαλιστές» δεξιού πρωθυπουργού Ραχόι να απέτρεψε την άμεση απόσχιση της Καταλονίας, αλλά ταυτόχρονα ανέδειξε το οριστικό διαζύγιο της Μαδρίτης με εκατομμύρια υπηκόων της και έφερε στην επιφάνεια μια δομική πλέον αστάθεια.

Φυσικά οι ευρείες λαϊκές συναινέσεις αποτελούν ακόμη περισσότερο παρελθόν, ακόμα και εν απουσία κινήσεων, στις υποτελείς ευρωπαϊκές χώρες. Η ελληνική περίπτωση είναι χαρακτηριστική – τελευταίο παράδειγμα η αδυναμία των κυβερνώντων και όλου του πολιτικού συστήματος να κλείσουν ζητήματα όπως αυτό της ονομασίας της ΠΓΔΜ, με τον άγαρμπο τρόπο που απαιτούν οι υπερατλαντικοί επικυρίαρχοι. Κι εδώ, το μεγάλο εμπόδιο είναι η «πρωτόγονη» αντίδραση μιας πλειοψηφίας που νιώθει στοιχειακά ότι πρόκειται όχι για... ιστορική ευκαιρία, αλλά για προεόρτιο επικίνδυνων εξελίξεων και συντελεστή πραιτέρω γεωπολιτικών απειλών. Εξάλλου, όπως είπαμε, δεν υπάρχει και η δυνατότητα διαφυγής σε κάποιον μακρινό πλανήτη στα όρια του γαλαξία...

Η έλλειψη αυτού που οι ίδιοι ονομάζουν κυβερνησιμότητα δεν είναι πια αποκλειστικότητα ενός «ανώριμου» παγκόσμιου Νότου: περνά μεγάλη δοκιμασία και στην καρδιά πλέον των δυτικών κηδεμόνων, και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού

■ του Γιώργου Τάττη

Σε μια κυπριακή κοινωνία αποδιοργανωμένη, η οποία βάλλεται παντοιοτρόπως, οι εκλογές έρχονται, όχι να απαντήσουν στην καθολική αποσύνθεση με τρόπο δημιουργικό, αλλά επιτείνοντας τις αποσυντιθέμενες της δομές. Το καθολικό αυτό μοτίβο συμπυκνώνει το αξίωμα που θέλει ένα σύνολο ανθρώπων χωρίς συλλογική και ταξική αυτοσυνειδησία, να κατακρημνίζεται όταν καλείται να συμμετάσχει σε μία εκλογική διαδικασία που δομικά εμπεριέχει μία κατ' επίφασιν διαφοροποίηση. Μία διαφοροποίηση που εξυπηρετεί μόνο τα σημεία (π.χ. πρόσκαιρες μικροκομματικές σκοπιμότητες) που αποτρέπουν την κοινωνία από το να προβεί σε ενδοσκόπηση του συλλογικού της εαυτού. Στην περίπτωση της Κύπρου δεν αλλάζει κάτι.

Αντιθέτως, φαίνεται ότι η πλειοψηφία του κόσμου αδυνατεί να προβεί σε λογικούς συνειρμούς που να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια ανάλυσης. Έτσι, δεν έχει σημασία εάν μία «λύση» του Κυπριακού θα εμπεριέχει και όλες τις τουρκικές αξιώσεις, αρκεί μόνο να βαφτίζεται ως τέτοια. Με το ίδιο σκεπτικό, κανέναν δεν αφορά εάν η οικονομία «επανεκκινείται» με αποδεδειγμένη υφαρπαγή πλούτου, εάν η νεανική ανεργία βρίσκεται στα ύψη και εάν όλο το εργατικό δυναμικό φεύγει στο εξωτερικό, αρκεί οι ψευδεπίγραφοι δείκτες να ανεβαίνουν.

Εκλογικές προτεραιότητες

Λαμβάνοντας όλα τα παραπάνω υπόψιν, λογική συνέχεια είναι να έχει μειωθεί το βάρος που δίδει ο κόσμος στις εκλογές. Νικητής είναι η αποχή, πράγμα που εμπίπτει στην γενικότερη αποπολιτικοποίηση των μαζών και στο κενό εκπροσώπησης που παρατηρείται σε επίπεδο ηγετικών φυσιογνωμιών και σε πολιτικές συσσωματώσεις. Κάπου εδώ, εμπίπτει και η αποτυχία του «ενδιάμεσου χώρου» να συσπειρώσει τις δυνάμεις του γύρω από έναν καθολικά αποδεκτό υποψήφιο. Το τραύμα της κατοχής δεν παρεμβαίνει μόνο στην αντίληψη για τον εαυτό μας, αλλά και στη σφαίρα της οικονομικής συμπεριφοράς του τόπου. Το ζητούμενο είναι η υπέρβαση κάποιων ιστορικών, δομικά καθορισμένων, παθογενειών της κυπριακής μεταπολίτευσης.

Μετά τις πολλαπλές αποτυχίες της «ενδοτικής» πολιτικής να φέρει κάποιο βιώσιμο αποτέλεσμα στο Κυπριακό, η οικονομία, για ακόμη μια εκλογική διαμάχη, έχει την τιμητική της. Το εθνικό ζήτημα έχει κουράσει, έχει καταστεί στη συνείδηση των Κυπρίων «μη επιλύσιμο», τουλάχιστον με τρόπο δίκαιο και βιώσιμο. Έτσι, παρατηρούνται δύο τάσεις, εάν εξαιρέσουμε την μειοψηφική –αλλά εκλογικά επιτυχούσα– υποχωρητική πολιτική. Η μία που νομιμοποιεί όλο και περισσότερο το διχοτομικό ενδεχόμενο του «τζεϊνι ποτζεϊ, εμείς ποδά» και η άλλη που κλείνει τα μάτια στο πρόβλημα, συνειδητά ή ασυνείδητα, θεωρώντας ότι κάτι τέτοιο θα σβήσει και την πραγματικότητα της κατοχής. Αυτοί που σκέφτονται το Κυπριακό και την οικονομία ενιαία, είναι δυστυχώς μία πενιχρή μειοψηφία.

Η Κύπρος στον αναπνευστήρα

Εκλογές ανθρωποφαγίας ενώ το νησί χάνεται

Προεκλογική... παραφροσύνη

Φυσικά, ως αναμμένο, το επίπεδο της προεκλογικής αντιπαράθεσης είναι νηπιακό. Δεν υπάρχει σχεδόν κανένας δημιουργικός διάλογος που θα δώσει στον ψηφοφόρο την δυνατότητα να τοποθετηθεί πολιτικά στο πλευρό κάποιου. Τα δύο μεγαλύτερα κόμματα μετατοπίζουν το βάρος της συζήτησης σε παιχνιδίσματα, γιατί έχουν ταυτόσημες πολιτικές σε όλα. Εξάλλου, το ΑΚΕΛ αποτελεί και επίσημα ένα αστικό κόμμα διαχείρισης του συστήματος. Αυτό που διαφοροποιεί αυτή την εκλογική διαδικασία από τις υπόλοιπες, είναι το ότι δεν υπάρχει πλέον αυτή η αντιπαράθεση ως κυρίαρχη. Η πόλωση χάνει την παρελθοντική της αίγλη, γιατί χάθηκε και το προνομιακό πεδίο στο οποίο επιτελείτο, η ιστορική –αν και παράδοξη– αντιπαράθεση των «δεξιών-Ελλήνων» και των «αριστερών-Κυπρίων». Είναι όμως ικανός ο συνενωτικός, ενδιάμεσος χώρος να μπει δυναμικά στον ρου της ιστορίας, νοουμένου ότι έχει λύσει αυτά τα «υπαρξιακά» προβλήματα;

Η εκλογική συμπεριφορά

Ομολογουμένως, η προσπάθεια πολλών να υπάρξει ένας κοινός υποψήφιος όλων των πολιτικών χώρων, πλην ΔΗΣΑΚΕΛ, έχει αποτύχει. Σε αυτό έχει συντείνει ο αναξιόπιστος πλέον Διλήκας. Με διάφορα τερτίπια, όπως και εκπώσεις σε θέσεις αρχών, κυρίως στο Κυπριακό, για να προσεγγίσει μάλλον το ΑΚΕΛ, έχει θέσει εαυτόν εκτός συναγωνισμού, παρά τις εικασίες του για είσοδο στην Β' φάση των εκλογών. Παράλληλα, τον ενδιάμεσο χώρο διεμβολίζει και η ακροδεξιά. Το ΕΛΑΜ, ακολουθεί πιστά πολλές επικοινωνιακές τακτικές της Χρυσής Αυγής, τείνοντας να συσπειρώσει

ψηφούς αντίδρασης και όχι τόσο ιδεολογικής ταύτισης. Η συσσωρευμένη οργή, τόσο ως προς το αίσθημα εθνικής καταπίεσης όσο και στην γενικότερη αναξιοκρατία, στρέφει μία μερίδα της «παραδοσιακής δεξιάς» και των φτωχοποιημένων στρωμάτων προς αυτό το μόρφωμα. Από την άλλη, στο στρατόπεδο του ΔΗΣΑΚΕΛ, τα πράγματα φαίνονται εξίσου χαοτικά. Ο Νίκος Αναστασιάδης αρχίζει να χάνει τα ερείσματα του στην λεγόμενη «παραδοσιακή δεξιά» και στις αγροτικές επαρχίες, που φαίνεται ότι εισηγούνται σποραδικά τόσο στον υποψήφιο του ενδιάμεσου χώρου Νικόλα Παπαδόπουλο, όσο και στο ΕΛΑΜ. Έχει όμως διευρύνει την αποδοχή του στην μερίδα αυτή της αστικής τάξης που βολεύεται με μία «όποια λύση», καθώς αυτό ταυτίζεται με τα επιχειρηματικά της συμφέροντα και την εξαρτημένη ενεργειακή πολιτική που θέλει να ακολουθήσει. Εξάλλου, το Κυπριακό προσεγγίζεται ως ένα πρόβλημα που αποτρέπει την οικονομική αναγέννηση του τόπου, όπου αυτή συγχρονίζεται με την πλήρη υποταγή και εξάρτηση στον Δυτικό άξονα.

Παράλληλα, το ΑΚΕΛ με τον Σταύρο Μαλά, εστιάζει στον πρότερο έντιμο βίο του υποψήφιού του. Χωρίς να μπορούν να διαφοροποιηθούν ιδεολογικά από τον ΔΗΣΥ, προσπαθούν επίσης να αντλήσουν ψήφους, από μερίδα του επιχειρηματικού κόσμου. Χαρακτηριστική είναι και η αρχική επιλογή υποψηφίου, τραπεζίτη και επιχειρηματία, που ναυάγησε λόγω των ενστάσεων από τους απλούς ψηφοφόρους που όμως αδυνατούν να κατανοήσουν τη δεξιά στροφή του κόμματος. Συγχρόνως, η προσπάθεια για επαναλειτούργια των άλλοτε δυνατών κομματικών του μηχανισμών, εντείνεται περισσότερο, μέσα από τις πολλές κομματικές/τοπικές ομάδες

Έτσι, δεν έχει σημασία εάν μία «λύση» του Κυπριακού θα εμπεριέχει και όλες τις τουρκικές αξιώσεις, αρκεί να βαφτίζεται ως τέτοια. Κανέναν δεν αφορά εάν η οικονομία «επανεκκινείται» με αποδεδειγμένη την υφαρπαγή του πλούτου

βάσης. Οι εκλεκτικές συγγένειες ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ, διαφαίνονται και στην παράλληλη στήριξη των δύο υποψηφίων από ομάδες οι οποίες χαρακτηρίζονται από την ακραία φιλελεύθερη, μεταμοντέρνα, φιλοευρωπαϊκή πολιτική, διαφόρων ΜΚΟ, δικαιοδικών πρωτοβουλιών με χρηματοδοτήσεις από Ε.Ε., όπως και από το κόμμα των ΕΔΗ, από όπου και προέρχεται ο Σταύρος Μαλάς.

Νικόλας Παπαδόπουλος Το αντίπαλο δέος του ΔΗΣΑΚΕΛ

Καλώς ή κακώς, ο Νικόλας Παπαδόπουλος είναι ο υποψήφιος που μπορεί να νικήσει το ΔΗΣΑΚΕΛ. Το μειονέκτημά του είναι ότι οι ευρύτερες σημασιοδοτήσεις των οικογενειακών του καταβολών –χαρακτηριστικό είναι το προσωπικό «Πρίγκιπας»–, η διαχρονική συμμετοχή του ΔΗΚΟ σε παρελθοντικούς κυβερνητικούς σχηματισμούς και η έλλειψη ουσιαστικής γεωπολιτικής διαφοροποίησης από τον «Δυτικό άξονα», τον εμποδίζουν από το να εμφανιστεί ως το «καινούργιο» και το «άφθαρτο», ιδίως στα μεσαία και χαμηλά στρώματα της κοινωνίας, είτε αυτά διέπονται από τη μεταμοντέρνα, απολίτικη και νεολαιίστικη, φιλοευρωπαϊκή ματιά, είτε από τα πιο ριζοσπαστικοποιημένα, εργατικά στρώματα που δε βλέπουν χώρο έκφρασης στο ΑΚΕΛ και στις υπόλοιπες οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς. Παράλληλα, η μη καθολική άρνησή του για μία λύση Διζωνικής Δικαιοδικής Ομοσπονδίας αποδιοργανώνει ένα εκλογικό κοινό που αντιτάσσεται πλήρως σε μία τέτοια μορφή. Παρόλα αυτά, είναι ο μόνος υποψήφιος που μπορεί να αντλήσει ψήφους από παντού. Το γεγονός ότι κεντροδεξιές δυνάμεις πλέον διαφοροποιούνται τελείως από το ΔΗΚΟ (βλ. Κάρογιαν), όπως και το ενδεχόμενο πριμοδότησης του Μαλά –ως πιο αδύναμου ανθυποψηφίου σε έναν Β' γύρο– από δυνάμεις που πρόσκεινται στον ΔΗΣΥ, καθιστά το έργο του δυσκολότερο και ως εκ τούτου, τη στήριξη όλων των υγιών δυνάμεων αναγκαία.

Η ευρύτερη πολιτική συμμαχία που στηρίζει την υποψηφιότητα του Νικόλα Παπαδόπουλου, μπορεί να δημιουργήσει μία νέα δυναμική και να απομονώσει τυχόν παρασπονδίες που πιθανόν να προκύψουν, ιδίως στο πεδίο της οικονομίας. Εξάλλου, ΕΔΕΚ και Οικολόγοι είναι κόμματα τα οποία διαχρονικά έχουν αξιολογητική κοινωνική και οικονομική πολιτική. Το σημαντικότερο όμως, είναι το ότι θα αποτραπούν νέες οδυνηρές παραχωρήσεις στο εθνικό θέμα, μη δημιουργώντας παράλληλα νέα τετελεσμένα και δίδοντας χρόνο στο κίνημα να διεκδικήσει προνομιακή θέση στο πολιτικό σκηνικό. Ανεξαρτήτως της όποιας στήριξης όμως, της εκλογής Νικόλα Παπαδόπουλου ή όχι, ένα είναι το μόνο σίγουρο. Ο κίνδυνος να «συριζοποιηθεί» ο «ενδιάμεσος χώρος» είναι πιθανός. Οποιαδήποτε αποτυχία για την «Αλλαγή» που προβάλλεται προεκλογικά, αναπόφευκτα θα οδηγήσει σε έναν γενικευμένο κοινωνικό μαρασμό, με εξαιρετικά δύσκολη την ανατροπή του. Χρειάζεται εγρήγορση, παρεμβάσεις, παραμονή στις επάλξεις και συνέχεια των διεργασιών για δημιουργία ενός πραγματικά ριζοσπαστικού οράματος. Από την επόμενη των εκλογών.

01 παραπολιτική

Μαϊμού συναγερμός, αληθινή πυρηνική απειλή!

Δύο συναγερμοί σε μια βδομάδα δεν έγιναν από λάθος υπαλλήλου, όπως ισχυρίστηκαν οι αρχές ΗΠΑ και Ιαπωνίας. Στη Χαβάη, επί 38 λεπτά της ώρας, ένα εκατομμύριο άνθρωποι έτρεχαν με τα μωρά, τους ηλικιωμένους και τους ανάπηρους να κωθούν σε καταφύγια, υπόγεια γκαράζ, τούνελ αυτοκινητοδρόμων, ακόμα και σε υπονόμους για να προφυλαχτούν από την πυραυλική επίθεση από την Βόρεια Κορέα! Ο συναγερμός από την υπηρεσία επείγουσας κατάστασης ενεργοποιήθηκε με μήνυμα στα κινητά τηλέφωνα που αναμεταδόθηκε από τα ραδιοηλεκτρονικά κανάλια, όπως υποχρεούνται εκ του νόμου σε περίπτωση πολέμου: «Επείγον, συναγερμός: Βαλυστική πυραυλική απειλή εναντίον της Χαβάης. Αναζητήστε αμέσως καταφύγιο. Αυτό δεν είναι άσκηση.» Οι κάτοικοι ανταποκρίθηκαν πανικόβλητοι πιστεύοντας ότι είχε αρχίσει ο πόλεμος. Σημειώτεον ότι στην Χαβάη βρίσκεται το κέντρο επιχειρήσεων των στρατιωτικών δυνάμεων των ΗΠΑ στον Ειρηνικό Ωκεανό.

Στην Ιαπωνία, παρόμοια ανακοίνωση έγινε από το δημόσιο ραδιοηλεκτρονικό δίκτυο: «Η Βόρεια Κορέα έχει εκτοξεύσει πύραυλο. Η κυβέρνηση καλεί τους πολίτες να βρουν καταφύγιο μέσα στα κτίρια ή στα υπόγεια.» Και αυτός ο συναγερμός ανακλήθηκε ως λάθος. Δύο συναγερμοί, για πρώτη φορά μεταπολεμικά, αποτελούν τεστ στο πλαίσιο των σχεδιασμών για επίθεση στη Βόρεια Κορέα, όπως προκύπτει και από αλληπάλληλες δηλώσεις του προέδρου Τραμπ και άλλων αξιωματούχων. Ενοχοποιώντας τη Β. Κορέα προετοιμάζουν τις κοινωνίες τους και την παγκόσμια κοινή γνώμη για ενδεχόμενη επίθεσή τους. Στο Βανκούβερ, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Rex Tillerson και η Καναδέζα ομόλογός του Chrystia Freeland οργάνωσαν συνδιάσκεψη 17 κρατών για συντονισμό δράσεων.

Η με πρωτοβουλία της Νότιας Κορέας ξαφνική συναπόφαση με τη Βόρεια Κορέα για κοινή κάθοδο των αθλητών τους στους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες, εξόργισε τους Αμερικανούς και Παπινέζους πολεμοκάπηλους, αλλά η εξέλιξη αυτή εκφράζει τη βούληση των Κορεατών που θεωρούν απειλή τον Τραμπ και τον Άμπε και όχι τον Κιμ Γιονγκ Ουν!

Το επίσης δυσάρεστο είναι ότι οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και τα κόμματα, δεξιά και σοσιαλδημοκρατικά, εμφανίζουν αδικαιολόγητη ανοχή στο ενδεχόμενο πυρηνικής επίθεσης των ΗΠΑ εναντίον μιας μικρής χώρας που δεν είναι σε θέση, με ή χωρίς πυραύλους, να απειλήσει την αμερικανική υπερδύναμη. Όλοι στην Ευρώπη κάνουν την πάπια! Είναι τέτοιος ο βαθμός της παρακμής που ακόμα κι ένας πασιφανής κίνδυνος για πυρηνικό όλεθρο δεν ευαισθητοποιεί τους Ευρωπαίους.

Γιάννης Τσώλης

Σχόλια: και διηγώντας τα να κλαις...

Ο Αριστερές απολύσεις Στο Κόκκινο 105,5

Η πρώτη απόπειρα να απολυθούν εργαζόμενοι στο ραδιοσταθμό του ΣΥΡΙΖΑ δεν τελεσφόρησε επειδή αντέδρασαν οι εργαζόμενοι. Αλλά οι «αριστεροί» του ΣΥΡΙΖΑ δεν το βάζουν κάτω, είναι επίμονοι όταν πρόκειται για τα δικαιώματα των εργαζομένων, όπως αποδείχνουν συνεχώς με τα μέτρα, τις αποφάσεις και τα νομοθετήματά τους. Έχοντας δε μια ανατρεπτική λογική, αντιλαμβάνονται τα δικαιώματα με ένα ιδιαίτερο τρόπο. Δεν απολύουν, αλλά απελευθερώνουν τους εργαζόμενους από τα δεσμά της μισθωτής εργασίας. Γι' αυτό, αμέσως μόλις συγκροτήθηκε το νέο Δ.Σ. του σταθμού, προχώρησαν στην απελευθέρωση τριών εργαζομένων. Σε αντίθεση με τους ναζί που υποστήριζαν ότι η εργασία απελευθερώνει, οι «αριστεροί» του ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζουν ότι η ανεργία απελευθερώνει και το κάνουν πράξη!

Νίκος Ταυρής

Ο Ξινά σταφύλια

Οι Συριζαίοι μεταμορφώθηκαν σε πρόβατα. Τώρα, δεν τρέχουνε. Ασχολούνται λιγάκι με τη φιλανθρωπία. Δεν ενοχλούνται που πολλαπλασιάζονται οι σταθμοί στους δρόμους και αυξάνονται τα διόδια ούτε εξοργίζονται με την καταστροφή στη Χαλκιδική. Ούτε με το σαρωτικό ξεπούλημα της εθνικής περιουσίας. Και ψηφίζουν όλα τα εξοντωτικά μέτρα μονορούφι. Να είναι καλά ο Τσίπρας, να πέφτει ο πλούσιος μισθός στους βουλευτές, να βολεύονται σε δημόσιους φορείς ή να συνεχίσουν να παίρνουν τους κομματικούς μισθούς τα στελέχη ή οι συγγενείς τους, να μην κινδυνεύει η θέση πανεπιστημιακών και άλλων μικροαστών σε πόστα. Ούτε, βέβαια, διαμαρτύρονται για τις διώξεις και τα μεγάλα πρόστιμα που καταλογίζονται σε όσους, προ κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, άνοιξαν τις μπάρες ή διαδήλωναν στις Σκουριές. Παλιά ξινά σταφύλια είναι οι πρώην τους σύντροφοι. Τώρα κυβερνάνε!

Λένα Τριφύλλη

Ο Βαβούρα για τον Τζίμπ

Εύκολα εκδηλώνονται μέσα από το facebook τα απομεινάρια του ανθρωποφαγικού ενστίκτου που ενυπάρχουν στον άνθρωπο από την προϊστορική εποχή. Χωρίς φραγμούς, ο καθένας μπορεί να εκφράζει την επιθετικότητα του εναντίον κάθε άλλου που είναι αδύναμος και ευάλωτος ή δεν του αρέσει

Ανανεώνεται συνεχώς ο ΣΥΡΙΖΑ...

αυτό που υποστηρίζει ή που κάνει κάποιο λάθος, μικρό ή μεγάλο από τότε που γεννήθηκε μέχρι να παραδώσει το πνεύμα. Το είδαμε παρατραβηγμένο αυτό με αφορμή την απώλεια του Τζίμπ Πανούση και την επαναφορά στο προσκήνιο της σύγκρουσής του με τον Γιώργο Νταλάρα πριν από 20 χρόνια σαν να ήταν αυτό το μοναδικό ή το σπουδαιότερο γεγονός στη ζωή και τη σάτιρά του! Κάποιες ψυχραιμες προσπάθειες αξιολόγησης της φυσιογνωμίας και του έργου του Τζίμπ θάφτηκαν κάτω από τόνους κακόηχων αντιπαραθέσεων και χαρακτηρισμών. Είναι γνώρισμα κι αυτό του καιρού μας...

Στ. Ελλ.

Ο Νίκησαν τα σκουπίδια

Η σάρα, η μάρα και το κακό συναπάντημα. Με την τελευταία μεταγραφή που προβλήθηκε από τους κυβερνητικούς, την ΕΡΤ, την Αυγή και την ΕφΣυν σαν μεγάλη επιτυχία που επισφράγισε την υπερψήφιση των νέων εξοντωτικών μέτρων, αποσφηνίζεται πλήρως η φυσιογνωμία του μεταλλαγμένου ΣΥΡΙΖΑ και της μνημονιακής κυβέρνησης. Ότι χειρότερο από

το ΠΑΣΟΚ, ό,τι χειρότερο από την παλιά Δεξιά, ό,τι χειρότερο από τον Λεβέντη και ό,τι χειρότερο από την Αριστερά συναρθρώνουν το κυβερνητικό μάρφωμα που κάνει στην Ελλάδα ό,τι χειρότερο θα μπορούσε κανείς να φανταστεί. Καμμένος, Σπίρτζης, Κουρουμπλής, Κουίκ, Πιτσιόρλας... μεγάλη η λίστα στην οποία συνεχώς προστίθενται κάτι τύποι ανθρώπου σαν την Μεγαλοοικονομία και τον Καλφαγιάννη που είναι πλέον ο απόλυτος άρχων στην ΕΡΤ με επιλογή του Τσίπρα και του Παππά!

Παράσχος Γκίκας

Ο Συγκάλυψη κακοποιών

Με καλίστικο γάζωσαν τον Βασίλη Στεφανάκο και με εκρηκτικά ανατίναξαν το αυτοκίνητο της Μελίνας Εμφιετζόγλου της «Μηχανικής». Τα συμβόλαια θανάτου εκτελούνται κάτω από τη μύτη της αστυνομίας και οι πολιτικοί και οι εφημεριδάρχες ασχολούνται με τις προκηρύξεις του Ρουβίκωνα! Τους ενοχλούν οι μπογιές και κλείνουν τα μάτια στις σφαίρες και τις βόμβες. Οι εγκληματίες καλύπτουν τους εγκληματίες...

Μίνα Μπακιρτζή

μπαγλαμάδες

Μύκονος και Σαντορίνη: ΟΧΙ

Ασφαλώς και δεν είναι όλοι υποτελείς! Οι δήμαρχοι και τα δημοτικά συμβούλια της Σαντορίνης και της Μυκόνου είπαν ΟΧΙ

στη δημιουργία καζίνο που εξήγγειλε η κυβέρνηση στα νησιά τους. Ούτε μας ρωτήσατε, αλλά και να μας ρωτούσατε πάλι ΟΧΙ θα λέγαμε. Δεν τα θέλουμε τα καζίνο σας! «Η Μύκονος δεν έχει ανάγκη από καζίνο. Έχει ανάγκη από σχολεία, νοσοκομείο, υποδομές και κίνητρα για τους δημοσίους υπαλλήλους προκειμένου να αντιμετωπιστεί η υποστελέχωση...» λέει, μεταξύ άλλων, με πολύ κατηγορηματικό τρόπο ο δήμαρχος Μυκόνου Κωνσταντίνος Κουκάς στην επιστολή που έστειλε στον πρωθυπουργό. Και το Δημοτικό Συμβούλιο της Σαντορίνης δεν υστερεί σε

αποφασιστικότητα: «Είμαστε πλήρως αντίθετοι με τη δημιουργία καζίνο στη Σαντορίνη καθόσον οι επιπτώσεις από μια τέτοια ενέργεια θα είναι ανεπανόρθωτες στην οικονομία, τον πολιτισμό και την κοινωνική δομή του νησιού μας. Εκφράζουμε την πλήρη δυσαρέσκειά μας προς την Πολιτεία, η οποία χωρίς καμία ενημέρωση και χωρίς να λάβει υπόψη τη γνώμη της τοπικής κοινωνίας παραχωρεί άδεια καζίνο στο νησί αδιαφορώντας για τις επιπτώσεις που θα προκύψουν». Αλλά και στην Κρήτη ξεσηκώνονται, από την εκκλησία της Κρήτης μέχρι

τον ΣΥΡΙΖΑ Ηρακλείου: «Η τουριστική ανάπτυξη της Κρήτης δεν έχει ανάγκη από καζίνο, αλλά από ένα συνολικό στρατηγικό σχεδιασμό, με έμφαση στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του νησιού, καθώς μάλιστα δεν έχει ακόμα παρουσιαστεί το νέο χωροταξικό του τουρισμού».

Απότομος ο τρισάθλιος Τσακαλώτος έσπευσε μετά τις αντιδράσεις να δηλώσει ότι θα τροποποιήσει το νόμο για να λειτουργούν τα καζίνο μόνο 8 μήνες το χρόνο! Πιο σίχαμα δεν γίνεται!

Μπ. Ροϊλός

Παλιοί και νέοι Ηγεμόνες

του Κώστα Λουλουδάκη

Ο λεγόμενος «Μεγάλος πόλεμος», αλλά κυρίως ο Δεύτερος Παγκόσμιος πόλεμος, ήταν το σημαντικό σημείο καμπής για τις Ηνωμένες Πολιτείες. Ωφελήθηκαν τα μέγιστα από τους δυο πολέμους, καθώς έφτασαν να ελέγξουν αφενός στρατιωτικά και τις δυο πλευρές των ωκεανών, αφετέρου τα ευρωπαϊκά κράτη, δηλαδή, τους αποικιοκρατικούς και βιομηχανικούς ανταγωνιστές τους. Οι ευρωπαϊκές χώρες είτε είχαν ολοκληρωτικά καταστραφεί, όπως η Γαλλία, η Γερμανία, και η Ιταλία ή είχαν εξασθενήσει και βρισκόνταν στα πρόθυρα της κατάρρευσης όπως η Βρετανία. Στην ουσία, οι ΗΠΑ απέμειναν η μόνη μεγάλη βιομηχανική δύναμη έχοντας στην κατοχή τους πάνω από το 50% των παγκόσμιων πόρων. Τότε ήταν που οι ΗΠΑ αυτοανακηρύχθηκαν παγκόσμιος χωροφύλακας και πλανητικός ηγεμόνας και αποφάσισαν πόση «ελευθερία» (τυποποιημένη υποκρισία)

δικαιούνταν οι λαοί της πλάσης. Ακόμα και η ίδρυση του ΝΑΤΟ και λίγο αργότερα της ΕΟΚ, μπορεί να είχε ως κίνητρο την ανάσχεση του κομμουνισμού, όμως κατά ένα μεγάλο μέρος αποσκοπούσε, ώστε η δυτική Ευρώπη και η Βρετανία να βρίσκονται σε μια τροχιά υπακοής στον Λευκό Οίκο. Σύμφωνα με τον Αμερικανό ιστορικό Melvyn Leffler: «*Ούτε μια ενοποιημένη Ευρώπη, ούτε μια ενωμένη Γερμανία, ούτε μια ανεξάρτητη Ιαπωνία πρέπει να επιτραπεί να αναδυθεί ως μια τρίτη δύναμη ή ως ένα ουδέτερο μπλοκ*» (Έτος 501, Νόαμ Τσόμσκι, εκδόσεις Τόπος). Άλλωστε, ο πρόεδρος των ΗΠΑ Harry Truman στο διάγγελμά του στις 19/12/1945 ανοικτά διακήρυττε πως «*η νίκη του παγκοσμίου πολέμου μας υποχρεώνει να είμαστε οι ηγέτες της ανθρωπότητας*» (Καπιταλισμός. Από την Γενική Κρίση στην Σήψη, Νίκος Ψυρούκης, εκδόσεις Αιγίον -Κουκίδα). Ας δανειστώ, όμως, λίγη από την μεταπολεμική ρητορεία και το πολιτικό μάντατζμεντ

συνέχεια στη σελίδα 16

Το Ίντερνετ Χάλασε

του Ντέιβιντ Μπέικερ | Μετάφραση: Afterwords | ΣΕΛΙΔΕΣ 8-10

Φαύλος κύκλος

γράφει ο Χάρης Ζάβαλος

Την ώρα που στον Κρατικό Αερολιμένα Χανίων η εταιρεία, που η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ χάρισε 14 κρατικά αεροδρόμια, Frarort, κατέβαζε από την είσοδο του αεροδρομίου την λέξη «Κρατικό», στην Μεγάλη Βρετανία η δεύτερη μεγαλύτερη εταιρεία κατασκευών και υπηρεσιών, Carillion, βάρεσε κανόνι. Μετά την άρνηση περαιτέρω οικονομικής στήριξης από τις τράπεζες, ο τεράστιος κατασκευαστικός όμιλος που απασχολεί 43.000 άτομα σε όλο τον κόσμο, περιλαμβανόμενων 20.000 στη Βρετανία, παρέχει υπηρεσίες στους τομείς της άμυνας, της εκπαίδευσης, της υγείας και των μεταφορών, κατέρρευσε.

Και μιλάμε για έναν κολοσσό που αναλάμβανε τεράστια έργα δημοσίου, κατασκεύαζε νοσοκομεία, δρόμους που μετά τους συντηρούσε και τους εκμεταλλευόταν και με τεράστια παρουσία στο εξωτερικό. Βέβαια μια τέτοια εταιρεία δισεκατομμυρίων και πάντα με την απειλή των ανέργων που θα αφήσει πίσω της τυχόν λουκέτο, δεν μπορεί να την αφήσουν να πέσει. Δυο μέρες μετά την κατάρρευση της, η κυβερνητική επιτροπή αντιμετώπισης κρίσεων (COBRA), συνεδρίασε εκτάκτως προκειμένου να συζητηθεί το πρόβλημα που ανέκυψε. Σίγουρα πρόβλημα θα γίνει για όλους τους βρετανούς πολίτες οι οποίοι θα βάλουν για ακόμα μια φορά βαθιά το χέρι στην τσέπη τους με σκοπό να δια-

σώσουν την Carillion, η οποία θα γίνει ένα ακόμα παράδειγμα αποτυχίας ιδιωτικής εταιρείας, που τα στελέχη της απολάμβαναν εξωφρενικούς μισθούς και στο τέλος την νύφη την πλήρωσε το κράτος. Το ίδιο κακό κράτος που οφείλει να σταματήσει τις σπατάλες και να αφήσει τον ιδιωτικό (επιδοτούμενο) τομέα να διαχειριστεί τον πλούτο και τις υποδομές της κάθε χώρας και όταν φαλιρίσει η διάσωση με κρατικό πάλι χρήμα να δώσει το απαραίτητο restart σε αυτόν τον φαύλο κύκλο. Άλλωστε ξέρει η Frarort πως παίζεται το παιχνίδι και κέρδισε πρόσφατα αποζημίωση από το ελληνικό δημόσιο για τις καμένες λάμπες. Τουλάχιστον θα έχουμε στα ιδιωτικά αεροδρόμια χαρτί υγείας από δω και πέρα.

► Για τον αθλητή του Αμερικάνικου Football Colin Kaepernick

ΣΕΛΙΔΑ 2

► Τεχνητή Νοημοσύνη

ΣΕΛΙΔΑ 3

► Το σύγχρονο επιστημονικό προλεταριάτο

ΣΕΛΙΔΑ 3

► Το μετάλλιο του λοχαγού Κοψαρχίδη

ΣΕΛΙΔΑ 7

► Μαράθηκε η λουλουδιασμένη ιτιά...

ΣΕΛΙΔΑ 11

► Το «Τετράγωνο»

ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13

► Η μυστική ζωή των κτιρίων

ΣΕΛΙΔΕΣ 14

► Τα 20 Καλύτερα Μουσικά Άλμπουμ για το 2017

ΣΕΛΙΔΑ 15

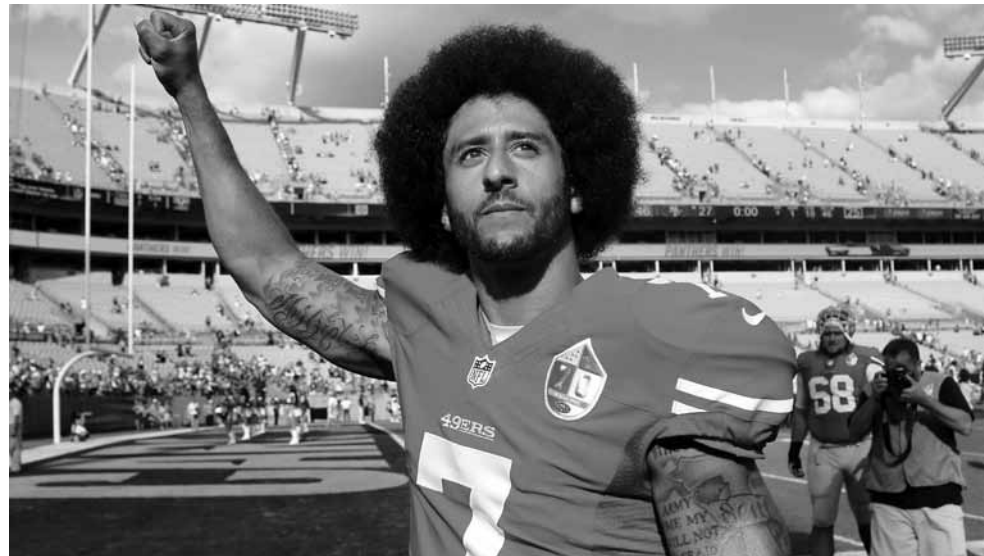
02

Πολιτική / Αθλητισμός

Ο αθλητής του Αμερικάνικου Football (1), Colin Kaepernick, γονατίζοντας κατά την διάρκεια ανάκρουσης του εθνικού ύμνου των Ηνωμένων Πολιτειών, εν έτει 2016, ενέγραψε εκ νέου τους όρους και τις πλαισιώσεις της όχι απλά συμβολικής αλλά ουσιαστικής πολιτικής-κινηματικής διαμαρτυρίας και αντίθεσης για τις δολοφονίες Αφροαμερικανών πολιτών από αστυνομικούς σε διάφορες Πολιτείες των ΗΠΑ, προσιδιάζοντας παράλληλα σε μία εκ νέου νοηματοδότηση της «φορτισμένης» ιστορίας των ΗΠΑ, ενέχοντας την γραμμή της απειθαρχίας ενώπιον της «φантаσμαγορίας» επιτέλεσης του εθνικού ύμνου που επιδιώκει να καταστεί ομογενοποιητικός επικαλύπτοντας αντιθέσεις, και, προκαλώντας ουσιαστικά μία ευρύτερη κίνηση διαμαρτυρίας αθλητών του Αμερικάνικου Football, διαμαρτυρίες που επέφεραν την αντίδραση του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ.

Ασκώντας την λεκτική-ιδεολογική βία του «ασύγνωστα» ηθικού, ο πρόεδρος Τραμπ κινήθηκε πάνω στον άξονα της προσίδιας αναπαράστασης του γηπεδικού χώρου ως ηθικού ή «ηθικοποιημένου» πεδίου, εκεί όπου καθίσταται δυνατή η προσωποποίηση της υπεροχής, η δυνατότητα της «μύησης» στην «τελετουργία» των «φρετιχοποιημένων» σωμάτων και των συμβόλων της γνώσης, ζητώντας από τους ιδιοκτήτες των ομάδων την αποπομπή των απειθαρχών αθλητών, εγγράφοντας την λεπτή γραμμή του πολιτικού-ιδεολογικού ετερο-προσδιορισμού εντός μίας γλώσσας εμπρόθετης και «κινητικής» παράστασης: τα «καθάρματα» αξίζουν ή και αξιώνουν την ίδια την απομάκρυνση τους.

Η κίνηση του Colin Kaepernick, επενεργεί στην εικόνα της προβαλλόμενης «εξισωτικής» κανονικότητας, νοηματοδοτεί τις εκφάνσεις ενός ύμνου που δύναται να διαπεράσει τους όρους της φανταστικής ταύτισης και της συν-ταύτισης με τους όρους της ειδικά «θελμηματικής» «Γης της Επαγγελίας», αναφέροντας την πολιτική γλώσσα του «αθέατου» και, συναρθρώνοντας την υποκειμενικότητα του ιδιαίτερου ακτιβισμού του με την απεύθυνση στο επανανεπινοημένο, εκείνη την στιγμή, πλήθος. «Ρηγματώνοντας» το ίδιο το πρότυπο και το στερεότυπο του «εκατομμυριούχου» όσο και «αδιάφορου», «στεγανοποιημένου» και προσηλωμένου στην εικόνα του αθλητή και αθλητή, ο Kaepernick λειτουργεί υπό τους όρους της απειθείας στις διάφορες ιεραρχικοποιημένες «κορυφές», ασκώντας κριτική και σπλητεύοντας διαμέσου της κτήσης της βουβής αθλητικότητας (διαμέσου της απεύθυνσης και της φαντασιο-κοπής της σημαίας «όνειρο»), τις φυλετικές και κοινωνικοοικονομικές-ταξικές ανισότητες-αντιθέσεις, στο εσωτερικό των Ηνωμένων Πολιτειών, την εγκάρσια τομή μεταξύ της ορατής και «αόρατης» νεγρότητας και της ποθητής, στη βάση του αναπροσδιορισμένου, μικροαστισμού, «λευκότητας», τις δολοφονίες Αφροαμερικανών πολιτών (και όχι μόνο), από μέλη των κατασταλτικών μηχανισμών των Ηνωμένων Πολιτειών, φονεύσεις που εγκλωπώνονται την σήμανση της προσδιοριστικότητας της κρατικής-κατασταλτικής βίας με τον τρόπο που ασκείται στο εσωτερικό των πόλεων των Ηνωμένων Πολιτειών, «εγγίζοντας» τις πλαισιώσεις της εκπεφρασμένης και τυπικά και άτυπα νομιμοποιημένης «Κουλτούρας» της οπλοκατοχής και της ασκούμενης βίας που εννοιολογείται ως αναφορική «ιδέα» και πρακτική εντός της ανάδυσης ενός ιδιαίτερου ιεραρχικού

Για τον αθλητή του Αμερικάνικου Football Colin Kaepernick

του Σίμου Ανδρονίδη

«δικαιώματος» πάνω στη ζωή του άλλου. Η «Κουλτούρα» της οπλοκατοχής (το όπλο ως εν δυνάμει δεύτερος «φαλλός», εικόνα της εμπρόθετης αρρενωπότητας), ενσωματώνει τα χαρακτηριστικά της «βαθιάς» Αμερικής που αναζητεί το πρόταγμα της εξουσίας και του δικαιωματικού κώδικα στους δικούς της «μέσους όρους» και προσλήψεις του «αν-απαλοτριώτου» δικαιώματος πάνω στη, σχεδόν φεουδαρχικοποιημένη γη και ιδιοκτησία, προτάσσοντας παράλληλα τα πλαίσια της φανερός και κεκαλυμμένης (της άλλης ανθρώπινα «μυστικιστικής») λαϊκής «τιμωρίας». Υπό αυτούς τους όρους, ο αθλητής του Football, «εγγίζοντας» τις όψεις της Φουκωϊκής διαθετικότητας, ανα-καλεί την οντολογία της παρουσίας σε ένα μείζον κοινωνιο-αθλητικό γεγονός, σιωπώντας ενώπιον του «τραύματος» της Αμερικάνικης ιστορίας και της καθημερινής καταγραφής, των προεκτάσεων του άτυπα «θεσμοποιημένου» ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, δυνάμενος να «θρυμματίσει» τα επάλληλα «καθεστώτα» της ετερο-κανονικοποιημένης γνώσης, της προστατευτικής και ετεροφυλοφιλικής μέσης και λευκής-χριστιανικής Αμερικανικής οικογένειας που παραπέμπει στην περιπτωσιολογία του ισχυρού και του ισχυρού συμβολισμού, διαμεσολαβώντας, αφενός μεν αντιθέσεις, αφετέρου δε, λειτουργώντας ο ίδιος ως ριζοσπαστικοποιημένος αθλητής σε ένα ριζοσπαστικοποιημένο κοινωνιο-περιβάλλον. Το σώμα «σιωπά» για να αναδείξει, εντός της διάρκειας του εθνικού ύμνου, τις «ζώσες» αντιφάσεις-αντινομίες, τις εντάσεις της κοινωνικής επισφάλειας, το ταξικό υπόβαθρο της ισχυρής χώρας, δεικνύοντας το Αμερικάνικο πριν τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, την ευρύτητα μίας ιστορίας, μίας πολιτικής ιστορίας που αναπαράγει αντιθέσεις και αντιφάσεις που δεικνύουν τον δικό του «a priori» ένοχο.

Όπως επισημαίνουν οι Βαγγέλης Καραγιαννακίδης και Βασίλης Καγιάς, στο περιοδικό *Humba*: «Πιο σχηματικά μπορούμε να πούμε, πως με αυτήν την κίνηση, ο Κάπερνικ επανακτά την αυτοδιάθεση του (νοικιασμένου υπό καθεστώς συμβολαίου) σώματος του, αλλά μόνο για μια στιγμή - κι αυτό, γιατί αυτόματα το σώμα του παύει να είναι ιδιωτικό

και μετατρέπεται σε συλλογικό και δημόσιο, ως ο συμβολικός τόπος στον οποίο διεξάγεται μια πολιτική μάχη» (2).

Το σώμα του αθλητή Kaepernick, η υιοθέτηση της επίκουσης και της «σιωπηλής» γλώσσας, δεν φέρει μόνο την δυνατότητα της «αυτοδιάθεσης του νοικιασμένου» σώματος του, αλλά δύναται να αναπαράγει την προβληματική της δράσης, επανεγγράφοντας επώδυνα για τον ίδιο και προσίδια, την Ντεριντιανή «διαφορικότητα» του συμβάντος στον τόπο ενός «αναγεννησιακού» θεάματος: επιζητώντας την «ενοχικότητα» του ακτιβισμού, ο αθλητής υπαινίσσεται και υποδηλώνει την «ενοχικότητα» ανάδειξης: του δικού του σώματος, καθώς και των «άλλων», των άλλων σωμάτων που διαβούν στο μέσον και στις γωνίες των αναγνωρίσεων.

Με την τροπικότητα των Αφροαμερικανών αθλητών στους Ολυμπιακούς αγώνες του 1968, (το ύψωμα της γροθιάς από τους Τζον Κάρλος και Τόμι Σμιθ), ο Kaepernick γονατίζει, συνυφαίνοντας την αμυντικότητα της στιγμής με την ιδιαίτερη επιθετικότητα της «σιωπηλής» γλώσσας, αξιώνοντας την διεκδικητική πολιτική που δύναται να συγκροτήσει την έννοια της Κοινότητας ενώπιον της πολιτικής της συμβολικής «μάγευσης» και της παράλληλα αθλητικής «απο-μάγευσης», ανασημαινώντας έναν ιδιαίτερο ακτιβισμό του παρόντος κρισιακού καιρού: το πολλαπλό και το σύνθετο μήνυμα ανασυγκροτείται πάνω στα στοιχεία της «διαμελισμένης» γλώσσας, εδραζόμενο πάνω στην ίδια την πολιτική τελετουργία των «εμβαπτίσεων» για να αποσπαστεί από αυτήν την ίδια τελετουργία.. Η Judith Butler, σε μία ιδιαίτερη θεωρητική και πολιτικά πρακτική συνομιλία με την Γκαγιάτρι Τσακραβόρπι Σπίβακ, εστιάζει σε μία «επιτελεστική πολιτική κατά την οποία η διεκδίκηση της νομιμότητας συνεπάγεται την παρανομία, και, παρά το γεγονός αυτό, γίνεται ενάντια στον νόμο ενώπιον του οποίου ζητείται η αναγνώριση» (3).

Η δική του χειρονομία εκφράζει τους όρους της επώδυνα (από τότε ο Colin Kaepernick παραμένει άνεργος και δίχως ομάδα), και άμεσα αισθητής έκφρασης αλληλεγγύης (η αλληλεγγύη καθίσταται έκκεντρη πολιτική της απο-ιεράρχησης), στα κοινωνικά υποκείμενα που διερωτώνται τι δύναται να

σημαίνει μία υπερ-πολιτικοποιημένη πολιτική του προϋποτιθέμενου στοιχείου. Του προϋποτιθέμενου της «περιληπτικής» ανάπτυξης ή αλλιώς, της ανάπτυξης για «όλους».

Ενώπιον της σημαίας και της ανάκρουσης του εθνικού ύμνου ως «υποφερτό» και εμπρόθετο «Κανόνα», ο Colin Kaepernick «επαναφευρίσκει» τον εαυτό του θέτοντας τα διακυβεύματα, εγγράφοντας τις αντιφάσεις μίας εποχής αναπαριστώμενων «Κανόνων» και φορμαλιστικών σχεδίων «τελειοποίησης». Ενώπιον του εθνικού και του κοινοτικού «μύθου» (ο «μύθος» ως «σύστημα» σύμφωνα με τον Claude Levi-Strauss), ο αθλητής του Ράγκμπι, φέρει την ίδια την πολιτική πράξη ως κίνηση και ως συσώρευση, τον αθλητισμό ως αιτία «χρεωστικής» συνειδητότητας, απο-καλύπτοντας και ανα-καλύπτοντας εκ νέου την «Αμερική».

Ο αθλητής ενοκίηται σε πολλά πεδία. Οι Ηνωμένες Πολιτείες «τρέφουν» και «τρέφονται» από διάστικτες «παραμορφωτικές» ονειρώξεις..

Ο Kaepernick συνιστά την «επωνυμία» της Αμερικανικότητας, ασκούμενος πάνω στην ευρύτητα του αθλητισμού και του αθλητικού «ιδεώδους». Στις Ηνωμένες Πολιτείες της «προσιτής Κουλτούρας» του προέδρου Ντόναλντ Τραμπ και της ιδεολογικής «επιθετικότητας» η οποία τείνει στην απαξίωση των συστηματικά διαμορφούμενων προτάσεων, δημοσιογραφικών και πολιτικών, καθώς και στην αναδόμηση της έννοιας της πολιτικής ορθότητας που ορθώνεται εντός του πρόσημου του «ηθικά αδιάβλητου» και του «δυνητικού εχθρού», ο Colin Kaepernick καταθέτει την δική του «πρόταση». Διαρρηγνύοντας τους όρους της αθλητικής ή των αθλητικών συναινέσεων, ο quarterback του Αμερικάνικου Football, προσδιορίζει αθλητικά, πολιτικά, συμβολικά όσο και εννοιολογικά, μία ιδιαίτερη μορφή αποδόμησης, αποδόμηση που προσιδιάζει στην ανάγνωση που επιχειρεί ο Jacques Derrida, αναφερόμενος σε έναν τρόπο αποδόμησης «ιστορικότερο, ή περισσότερο αναμνησιακό», που, «μοιάζει να προχωρεί μέσω αναγνώσεων, κειμένων, εξοχιστικών ερμηνειών και αναλογιών» (4). Ο αθλητής εγγράφει την αίσθηση της ιστορικής γενεαλογίας, μεταβαίνοντας στον «τόπο» της πρακτικής: γονατίζοντας, επιτελεί και αναφέρει την ευρύτητα του κοινωνικού-πολιτικού «τώρα» καθώς και την ευρύτητα του ιστορικού χρόνου.

(1) Πέρα από αντιλήψεις δόκιμων ταυτολογιών και αποκλειστικών αναγωγών, δύναται να αναφέρουμε πως το Αμερικάνικο ποδόσφαιρο όπως και το Αμερικάνικο μπάσκετ (NBA) λειτουργήσαν ως χώροι εισόδου Αφροαμερικανών αθλητών, χώροι κοινωνικής συμμετοχής, «φορτισμένου» προσδιορισμού και αντιμετώπισης φυλετικών-ρατσιστικών στερεοτύπων. Ο αθλητισμός ως πεδίο κοινωνικών γειώσεων, διαμεσολαβεί την ίδια την αίσθηση της κίνησης, της παράστασης του δυνατού.

(2) Βλέπε σχετικά, Καγιάς Βασίλης & Καραγιαννίδης Βαγγέλης, *Γκρεγκ Πόποβιτς και πολιτικές σημασιοδοτήσεις*, Περιοδικό *Humba*, Τεύχος 26, Καλοκαίρι 2017, σελ. 66.

(3) Βλέπε σχετικά, Μπάτλερ Τζούντι & Γκαγιάτρι Τσακραβόρπι Σπίβακ, *Τραγουδώντας τον εθνικό ύμνο: Γλώσσα, πολιτική και δικαίωμα του ανήκειν*, Επιμέλεια Μετάφρασης-Εισαγωγή: Καραβαντά Μίνα, Εκδόσεις Τόπος, Αθήνα, 2015, σελ. 80.

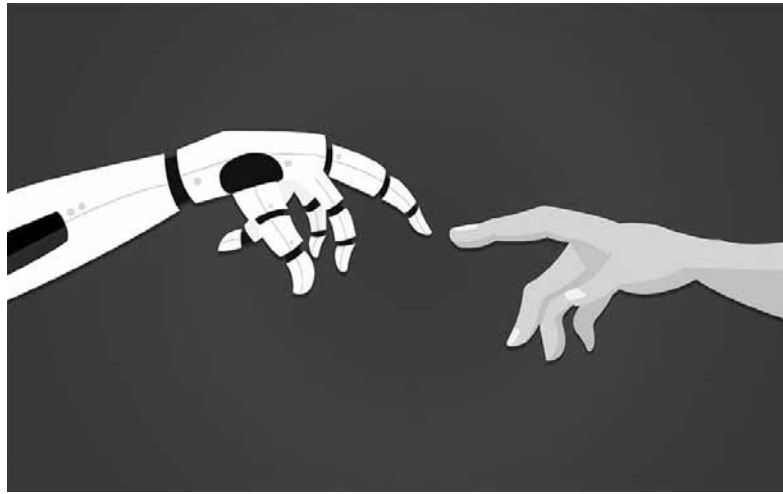
(4) Βλέπε σχετικά, Derrida Jacques, *Το χύς Νόμου*, Μετάφραση-Σημειώσεις-Επιμέτρο: Μπισσώρης Βαγγέλης, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, 2015, σελ. 57.

Φιλοσοφικοί
Περίπατοι

με τον Θωμά Γιούργα

Τα επόμενα λίγα χρόνια, το αργότερο μέχρι το 2030, τα αυτοκίνητα χωρίς οδηγό (self-driving cars) θα έχουν κατακλύσει τους δρόμους. Ήδη τα πρώτα self-driving cars εξετάζονται σε ελεγχόμενους δρόμους των Η.Π.Α, ενώ η ρύθμιση της τεχνητής νοημοσύνης είναι αντικείμενο φιλοσοφικής συζήτησης. Για παράδειγμα, τι θα κάνει ένα αυτοκίνητο δίχως οδηγό στην περίπτωση αναπόφευκτης σύγκρουσης -θα στρίψει προς το πεζοδρόμιο όπου βρίσκονται δύο μικρά παιδιά ή θα πέσει πάνω σε 4 ενήλικες; Τα σενάρια είναι αναρίθμητα και η συμβολή των Ηθικών και πολιτικών φιλοσόφων αναγκαία (σκεφτείτε πόσες δουλειές θα χαθούν εξαιτίας της αντικατάστασης οδηγών από self-driving οχήματα). Η προοπτική της ενσωμάτωσης βαθιάς τεχνητής νοημοσύνης στην

Τεχνητή Νοημοσύνη: Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα, τώρα τον έλεγχο χάνουμε;

ζωή μας είναι προ των πυλών. Ήδη μηχανές όπως το Google search, translators, κινητά τηλέφωνα περιέχουν αρκετά προηγμένη τεχνολογία τεχνητής νοημοσύνης. Εμείς ως άνθρωποι (agents) έχουμε κάνει ένα σημαντικό outsourcing των ικανοτήτων μας και της ταυτότητας

μας στις έξυπνες μηχανές. Κάναμε outsourcing την γνώση σε μηχανές αναζήτησης, κάναμε outsourcing την μνήμη μας σε υπολογιστές και κινητά, και το επόμενο βήμα που έρχεται απειλητικά είναι να κάνουμε outsourcing την κρίση μας για άλλους ανθρώπους σε applications που μέσα

από πολύπλοκους αλγόριθμους θα μας «ενημερώνουν» για το αν ένας άγνωστος άνθρωπος που κάθεται απέναντι μας είναι ομοφυλόφιλος, αν είναι αξιόπιστος, αν είναι τεμπέλης, κλπ. Αυτή η παραχώρηση της ταυτότητας και των ικανοτήτων μας στην τεχνητή νοημοσύνη πρόκειται να προκαλέσει τεράστια ηθικά ρήγματα και διλήμματα στην καθημερινή συναναστροφή μας με άλλους ανθρώπους. Ακόμα χειρότερα, σε ένα δυστοπικό σενάριο, πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από κρατικούς και εταιρικούς κολοσσούς για τον έλεγχο, την καταστολή, την χειραγώγηση πολιτών και της κοινωνίας (ειδικά σε ένα καθεστώς σκληρού νεοφιλελευθερισμού όπως το σημερινό). Αυτές οι προκλήσεις βρίσκονται πολύ κοντά μας, ή μάλλον είναι τεχνολογικά ήδη εδώ και περιμένουμε να τις συναντή-

σουμε στο άμεσο μέλλον. Δύο διαδικασίες μπορούν μας προστατεύσουν μπροστά στην απειλή δυστοπικών σεναρίων χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης. Πρώτον, η εφαρμογή της τόσο προηγμένης τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης να μην πέσει στα χέρια ιδιωτικών συμφερόντων. Δεύτερον και σημαντικότερο, να κατασκευάσουμε και να εντάξουμε ΑΜΕΣΑ, μαθήματα συναισθηματικής εκπαίδευσης από τις πρώτες βαθμίδες του σχολείου. Στοχεύοντας στο να δημιουργήσουμε συναισθηματικά καλλιεργημένους, αυτόνομους και με κριτική σκέψη πολίτες, οι οποίοι δεν θα εμπιστευονται περισσότερο τον ψηφιακό εαυτό τους από τον πραγματικό εαυτό τους.

**Εμπνευση του τίτλου οι προφητικοί στίχοι της Ναταλίας Γερμανού στο τραγούδι του Σάκη Ρουβά.*

editorial

Το σύγχρονο επιστημονικό προλεταριάτο

του Κώστα Βλαχόπουλου

Οταν ο Μαρξ περιέγραφε τις τραγικές συνθήκες στις οποίες ζούσαν οι εργάτες στην Ευρώπη τον 19ο αιώνα δεν θα μπορούσε να φανταστεί πόσο πολύ θα άλλαζε η σύσταση αυτού που λέμε προλεταριάτο. Ο Μαρξ υποστήριζε ότι οι βιομηχανικοί εργάτες αποτελούσαν την πλειοψηφία της εργατικής τάξης και ήταν η κοινωνική κατηγορία εκείνη η οποία δεχόταν τις μεγαλύτερες πιέσεις από από αυτούς κατείχαν τα μέσα παραγωγής.

Με την αλλαγή της φύσης της οικονομίας τα τελευταία χρόνια, οι βιομηχανίες δίνουν σταδιακά την θέση τους στην οικονομία των υπηρεσιών. Ιδίαιτερα στην εποχή μας, όπου η διείσδυση του ίντερνετ είναι τεράστια, υπάρχουν αρκετές δουλειές σχεδόν «αόρατες», το καθεστώς των οποίων δεν ρυθμίζεται από καμία εργασιακή νομοθεσία. Σ' αυτό το επισφαλές, και γκριζοπλάσιο ανήκουν οι εργαζόμενοι της Uber και της Deliveroo.

Κακοπληρωμένοι, χωρίς εργασιακά δικαιώματα, και χωρίς μεγάλες δυνατότητες συνδικαλισμού και διεκδίκησης.

Ο κατάλογος δεν σταματάει εδώ. Στο σύγχρονο προλεταριάτο ανήκει και μια κατηγορία εργαζομένων που απασχολούνται στην Έρευνα. Οι άνθρωποι αυτοί είναι επιστήμονες, διδάκτορες και μεταδιδάκτορες, τρομερά εξειδικευμένοι τους τομείς τους και στελεχώνουν πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα και think tanks. Δουλεύουν εξαντλητικά ωράρια, συνήθως με πολύ χαμηλούς μισθούς για το έργο που παράγουν, πολλές φορές χωρίς εργασιακά δικαιώματα, ανασφάλιστοι και με τρομερή επισφάλεια καθώς οι συγκεκριμένες θέσεις είναι περιορισμένες και για μικρό χρονικό διάστημα. Αυτό το επιστημονικό προλεταριάτο αναγκάζεται να μετακινείται συνεχώς, από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο για πολλά χρόνια χωρίς να έχει την δυνατότητα να καθορίσει σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής, όπως είναι οι κοινωνικές και οι οικογενειακές σχέσεις.

Εδώ είναι αναγκαίο να προσθέσουμε ότι υπάρχει και μια δυσκολία στην κοινωνία να αντιληφθεί πόσο δύσκολο, ανταγωνιστικό και επισφαλές είναι το περιβάλλον στο οποίο εργάζεται αυτή η κοινωνική κατηγορία. Πολλοί δεν θεωρούν καν ότι οι συγκεκριμένοι είναι εργαζόμενοι και ότι πρέπει να τύχουν ίσης μεταχείρισης, όπως όλοι οι υπόλοιποι.

Ο αριθμός του προσωπικού που απασχολείται σε τέτοιες δουλειές συνεχώς αυξάνεται και η απορρόφησή τους από πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα γίνεται συνεχώς δυσκολότερη. Το μόνο που τους κρατάει στο παιχνίδι είναι η αγάπη και η πίστη που έχουν γι' αυτό που κάνουν.

Νόστιμον ἤμαρ

Ιδρυτές:

Κώστας Βλαχόπουλος
Θωμάς Γιούργας

Συντακτική Ομάδα:

Βασιλική Μαμαλούκου
Γελοποπούς
Γιάννης Γεράσιμος
Γιάννης Μπάκος
Γιάννης Μπούζος
Γιάννα Παπαπαύλου
Δημήτρης Βεργίνης
Δημήτρης Κούλαλης
Κωνσταντίνος Βιτσαράς
Κώστας Λουλουδάκης
Νίκος Αραπάκης
Νίκος Νικήτογλου
Νίκος Μπιζάς
Σίμος Ανδρονίδης
Σοφία Σπανού
Χάρης ΖάβαλοςΣτοιχεία επικοινωνίας:
tonostimonimar@gmail.com

➤ Παλιοί και νέοι Ηγεμόνες

συνέχεια από τη σελίδα 13

των ΗΠΑ, προστρέχοντας στο κύρος ενός «διακεκριμένου» ιστορικού και διπλωμάτη, ο οποίος διαμόρφωσε την μεταπολεμική αμερικανική εξωτερική πολιτική. Μιλώ για τον επικεφαλής σχεδιασμού του «The United States Department of State», George Kennan το δόγμα του οποίου, σύμφωνα με την εφημερίδα Καθημερινή, «είχε δείξει τον δρόμο για την ανάσχεση (containment) της Σοβιετικής Ένωσης, (και) για τη σωστή αντιμετώπιση των αντιπάλων των ΗΠΑ». (Καθημερινή, Θεόδωρος Κουλουμπής, «ΗΠΑ: επιστροφή στο δόγμα του Τζορτζ Κέναν»).

Ας ανατρέξουμε, λοιπόν, στο «Δόγμα Kennan», το οποίο διαμόρφωσε τον κόσμο σύμφωνα με τα ευγενή καπιταλιστικά ιδανικά. Το κείμενο ονομάζεται: «Μελέτη Πολιτικού Σχεδιασμού υπ' αριθμόν 23» και εκεί ο George Kennan περιέγραψε τον προστατευτικό ουρανό που θα άπλωναν οι ΗΠΑ στην οικουμένη, με τα εξής λόγια: «Κατέχουμε περίπου το 50% του παγκόσμιου πλούτου αλλά αντιπροσωπεύουμε μόνο το 6,3% του πληθυσμού [...] Σ' αυτή την κατάσταση, δεν μπορεί να μην προκαλούμε τον φθόνο και την εχθρότητα. Το πραγματικό καθήκον μας κατά την επόμενη περίοδο είναι να επινοήσουμε ένα πρότυπο σχέσεων το οποίο θα μας επιτρέψει να διατηρήσουμε αυτή τη θέση ανισότητας [...] Για να το καταφέρουμε, θα πρέπει να απαλλαγούμε από συναισθηματισμούς και ονειροφαντασίες και η προσοχή μας να συγκεντρωθεί, από κάθε άποψη, στους άμεσους εθνικούς σκοπούς [...] Θα πρέπει να σταματήσουμε να μιλάμε για ασαφείς και μη υλοποιήσιμους στόχους, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και τον εκδημοκρατισμό. Δεν είναι μακριά η μέρα που θα πρέπει να ασχοληθούμε με τις έννοιες της καθαρής ισχύος» (George Kennan, «Report by the Policy Planning Staff PPS/23» και Noam Chomsky, *Πώς λειτουργεί ο κόσμος*, εκδόσεις Κέδρος)

Όπως αναφέρω στο βιβλίο μου, *Από το Τρίτο Ράιχ στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, εκδόσεις ΚΨΜ.: «Οι ΗΠΑ σιγά-σιγά δημιουργούσαν μεταπολεμικά ένα δίκτυο παγκόσμια ελεγχόμενο από αμερικανικά επιχειρηματικά συμφέροντα, και άμεσα έδειξαν έτοιμες να αναλάβουν οικονομικές, στρατιωτικές, πολιτικές και διπλωματικές πρωτοβουλίες, προκειμένου να υποστηρίξουν οποιοδήποτε καθεστώς θεωρούσαν πως βρισκόταν υπό κομμουνιστική απειλή. Αποτέλεσμα πρώτο, ο λεγόμενος «Ψυχρός Πόλεμος» στράφηκε γρήγορα ενάντια στο εργατικό πολιτικό κίνημα και στην κληρονομιά των ευρωπαϊκών αντιφασιστικών κινημάτων. Αποτέλεσμα δεύτερο, στην Δύση οι κομμουνιστές εξαφανίστηκαν από τις κυβερνήσεις στις οποίες συμμετείχαν (Ιταλία, Ελλάδα, Γαλλία) και μάλιστα έγιναν σε μόνιμη βάση απόβλητα της πολιτικής και της κοινωνίας». Στην ουσία, η επιβολή της πλανητικής κυριαρχίας των ΗΠΑ ιδεολογικοποιήθηκε και παρουσιάστηκε ως αναπόδραστη στον μεταπολεμικό

κόσμο και με τέτοιο τρόπο, ώστε να πειστεί πως ο μοναδικός υπεύθυνος για το χάσμα ανάμεσα στο δυτικό και στο ανατολικό μισό της Ευρώπης ήταν η διαβολική και άθρη ΕΣΣΔ. Σύμφωνα με το Πρόεδρο των ΗΠΑ Τζον Κένεντι: «Ο εχθρός είναι το ίδιο το κομμουνιστικό σύστημα που αμείλικτα ακόρεστα και ακατάπαυστα συνεχίζει την πορεία του για να κυριαρχήσει στον κόσμο [...]. Αυτή δεν είναι μόνο μια πάλη για την υπεροχή των όπλων. Είναι επίσης μια πάλη για υπεροχή μεταξύ δυο συγκρουόμενων ιδεολογιών: της ελευθερίας υπό την σκέπη του Θεού εναντίον της ωμής άθρης τυραννίας». (Martin Walker, *Cold War And the Making of the Modern World*, σελ 132)

Εν τω μεταξύ, και μακριά από την μεταφυσική μάχη θεού και άθρης τυραννίας, οι ΗΠΑ, μεταπολεμικά, αύξησαν τις στρατιωτικές δαπάνες τους κατά 12% από ότι ήταν προπολεμικά, και, υπό την σκέπη του Θεού υποθέτω, μα με άκρως εκφοβιστική συμπεριφορά σε όσους σήκωναν ανάστημα, και με σύντομη προσπάθεια, δημιούργησαν ένα παγκόσμιο δίκτυο με πάνω από 800 στρατιωτικές βάσεις, γιγαντιαίων δυνατοτήτων, που σαν κύριο σκοπό είχαν (και έχουν): την κυριαρχία στις πηγές και στους δρόμους διακίνησης της ενέργειας του πλανήτη, τον στρατιωτικό έλεγχο, την προστασία των αμερικανικών εταιρειών και των επενδύσεών τους, αλλά και την προστασία ή την εγκατάσταση καθεστώτων «ελεύθερης αγοράς» (Μπανανίες) στον κόσμο. Όλα αυτά συνοδεύονταν με ισχυρές δόσεις υστερικής

Η επιβολή της πλανητικής κυριαρχίας των ΗΠΑ ιδεολογικοποιήθηκε και παρουσιάστηκε ως αναπόδραστη στον μεταπολεμικό κόσμο και με τέτοιο τρόπο, ώστε να πειστεί πως ο μοναδικός υπεύθυνος για το χάσμα ανάμεσα στο δυτικό και στο ανατολικό μισό της Ευρώπης ήταν η διαβολική και άθρη ΕΣΣΔ

ντας κάθε διαθέσιμο οικονομικό, βιομηχανικό και στρατιωτικό πόρο, εκτός από ατομική βόμβα, στην προσπάθειά του να αναστρέψει το επαναστατικό κομμουνιστικό κίνημα μιας αγροτικής και μικροσκοπικής χώρας. Μα το ισχυρότερο κράτος του κόσμου ηττήθηκε. Το εκπληκτικό αυτό γεγονός ήταν ο πόλεμος του Βιετνάμ, ο αποκαλούμενος και «βρόμικος πόλεμος».

Ο πόλεμος του Βιετνάμ έμελλε να έχει τεράστιες συνέπειες για όλη την ανθρωπότητα. Συνέπειες που οδήγησαν στην κατάργηση της μεταπολεμικής «κεϋνσιανής συναίνεσης» και στην αρχή της ανάδυσης, από την κόλαση της ιστορίας, μιας νέας κυριαρχίας του οικονομικού φιλελευθερισμού ο οποίος κυριαρχούσε την περίοδο του μεσοπολέμου.

Στο σημείο αυτό, καλό θα ήταν να αναφέρω συνοπτικά πως η «κεϋνσιανή συναίνεση» ήταν το μοντέλο που η εργατική τάξη αποδέχεται τον καπιταλισμό ως οικονομικό σύστημα και την ατομική ιδιοκτησία του πλουτοκράτη στα μέσα παραγωγής, με αντάλλαγμα ένα πολίτευμα το οποίο διασφάλιζε κοινωνική προστασία, βελτίωση του επιπέδου ζωής και υπόσχεση πλήρους απασχόλησης.

Ας ξαναγυρίσω, όμως, στο θέμα μας. Το διαρκώς αυξανόμενο κόστος του καπιταλιστικού πολέμου ή για να είμαι πιο ακριβής, η τεράστια βιομηχανική και στρατιωτική υποδομή που απαιτούνταν για να καταστραφεί μια λωρίδα γης ώστε να ανασχεθεί ο κομμουνιστικός κίνδυνος στο Βιετνάμ, χρηματοδοτούνταν από ελλειμματικές κρατικές δαπάνες της Ουάσιγκτον. Ένας άλλος από τους σημαντικούς λόγους που οι ΗΠΑ είχαν ελλειμματικές κρατικές δαπάνες ήταν γιατί σταμάτησαν, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960, να έχουν εμπορικά πλεονάσματα, λόγω του σκληρού ανταγωνισμού που αντιμετώπισε η Αμερικανική οικονομία από τις περιοχές που με πρόφαση τον κομμουνιστικό κίνδυνο προστάθησε να ελέγξει, δηλαδή, από την δυτική Ευρώπη και την Ιαπωνία.

Για να αντιμετωπίσει τις ελλειμματικές κρατικές δαπάνες, ο Λευκός Οίκος απλώς εκτύπωνε περισσότερα δολάρια. Το γεγονός όμως ότι υπήρχαν ολοένα και περισσότερα δολάρια σε κυκλοφορία, ανησύχησε τις περισσότερες μεγάλες δυτικές χώρες (Γαλλία, Βρετανία μα και την Ιαπωνία) που βρέθηκαν να έχουν συσσωρεύσει μεγάλες ποσότητες δολαρίων στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν μια σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία. Αυτές οι χώρες άρχισαν λοιπόν να ανταλλάσσουν μεγάλες ποσότητες δολαρίων με χρυσό. Η Γαλλία μάλιστα έφτασε στο σημείο τον Αύγουστο του 1971 να φορτώσει ένα πολεμικό πλοίο με δολάρια το οποίο έφτασε στο λιμάνι της Νέας Υόρκης με σκοπό να τα ανταλλάξει με χρυσάφι! Ο εγκλωβισμός της χώρας του Captain America στο Βιετνάμ και ο κλονισμός της συναλλαγματικής αξίας του δολαρίου, επομένως, προκάλεσε

Θέμα

05

τόση μεγάλη οικονομική αιμορραγία, που εξανάγκασε το δολάριο να εγκαταλείψει τον «κανόνα του χρυσού». Η απόφαση αυτή πάρθηκε από την κυβέρνηση του κομμουνιστοφάγου Richard Nixon στις 15 Αυγούστου 1971, με άμεσες συνέπειες: την εκτίναξη της τιμής του χρυσού, της κατακρήμνισης της τιμής του δολαρίου, και την γέννηση του μόνιμου πληθωρισμού. Μικρό το κακό όμως για τις ΗΠΑ και τις αμερικανικές πολυεθνικές γιατί είχαν πλημμυρίσει όλες τις χώρες με δολάρια, την εποχή που η παγκόσμια κυριαρχία τους βασιζόταν στην πλεονασματική οικονομία τους, και όταν αυτή υποσκελίστηκε από την ΕΟΚ και την Ιαπωνία χρησιμοποίησαν τα τεράστια αποθέματα δολαρίων που κατείχαν αυτές οι ανταγωνιστικές χώρες προς όφελος τους. Γιατί ακόμα και στο πλαίσιο του καπιταλιστικού ανταγωνισμού, όλοι είχαν συμφέρον να συμβάλουν στη διατήρηση της αξίας του δολαρίου. Αν το δολάριο καταρρεύσει, θα κατακρημνιστούν όχι μόνο τα αποθεματικά τους αλλά ολόκληρο το καπιταλιστικό σύστημα. Όμως η εκτίναξη της τιμής του χρυσού (ως το 1980 έφτασε να πωλείται η ούγκια 600 δολάρια!) είχε σαν αποτέλεσμα την μαζική και εγκληματική μεταφορά πλούτου από τις φτωχές χώρες, του λεγόμενου, τότε, Τρίτου Κόσμου, που δεν διέθεταν αποθέματα χρυσού στις πλούσιες και αποικιοκρατικές χώρες όπως Βρετανία, Γαλλία, και ΗΠΑ. Αυτή η πρακτική γέννησε επιπλέον πληθωρισμό, και μάλιστα μόνιμο στις μεγάλες καπιταλιστικές οικονομίες ενώ στις φτωχές χώρες, κυρίως της Λατινικής Αμερικής και της Ανατολικής Ασίας, προκάλεσε περαιτέρω υποδούλωση λόγω χρεών.

Ωστόσο, σε όλα αυτά πρέπει να προσμετρήσουμε και την απόφαση των πετρελαιοπαραγωγών χωρών μελών του ΟΡΕΚ, ο οποίος αναπροσάρμοζε την τιμή του πετρελαίου ανάλογα με τις συναλλαγματικές υποτιμήσεις ή ανατιμήσεις. Η αύξηση της τιμής το 1973 αποτέλεσε το φυσικό επακόλουθο της λογικής προσαρμογής στις νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν μετά την αποδέσμευση του δολαρίου από τον κανόνα του χρυσού. Η αλματώδης αύξηση της τιμής του πετρελαίου προκάλεσε νέα αύξηση του πληθωρισμού, επιβράδυνση της παραγωγικότητας των βιομηχανικών χωρών, και σε συνδυασμό με την κατάργηση του συστήματος των σταθερών ισοτιμιών του Bretton Woods, σηματοδότησε την αρχή μιας περιόδου φτωχών μακροοικονομικών επιδόσεων για πολλές οικονομίες και την αναγέννηση από της στάχτες της Ιστορίας του οικονομικού φιλελευθερισμού. Εν τούτοις, η κρίση πληθωρισμού δεν οδήγησε τους καπιταλιστές στην επιδίωξη προσαρμογών στην νέα κατάσταση, αλλά τους ώθησε στην κατάργηση του κενύσανισμού, «όχι επειδή οι ιδέες του ήταν θεμελιωδώς εσφαλμένες, αλλά επειδή οι τάξεις τα συμφέροντα των οποίων κυρίως εξυπηρετούσε, οι χειρώνακτες εργάτες της δυτικής βιομηχανικής κοινωνίας, γνώριζαν μια ιστορική παρακμή και έχαναν την κοινωνική εξουσία. Αντιθέτως οι δυνάμεις που αποκόμισαν τα μεγαλύτερα κέρδη από τον νεοφιλελευθερισμό

–οι παγκόσμιες εταιρείες, ιδιαίτερα στον χρηματοοικονομικό τομέα – διατηρούν τη σημασία τους λίγο πολύ χωρίς αμφισβητήσεις». (Κόλιν Κράους, *Ο Περίεργος μη Θάνατος του Νεοφιλελευθερισμού*, εκδόσεις Εκκρεμές)

Από δω και πέρα, οι οικονομικές κρίσεις και οι αντιφάσεις του καπιταλισμού σταδιακά θα ξεδιπλώνονται, όχι μόνο στο εσωτερικό των διαφόρων κρατών, αλλά θα διεθνοποιηθούν και θα επηρεάζουν τις διακρατικές σχέσεις, με συνδυασμούς, αναδιατάξεις και ανταγωνισμούς που κάθε φορά θα πρέπει να διερευνώνται χωριστά. Πλέον θα αμφισβητείται το κυρίαρχο μεταπολεμικό μοντέλο προσέγγισης της οικονομικής πραγματικότητας του Bretton Woods δηλαδή, των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, η «μικτή οικονομία» και ο «κρατικός παρεμβατισμός», από μια «παγκόσμια οικονομία» που δεν θα έχει συγκεκριμένη εδαφική βάση ή συγκεκριμένα όρια θεσμικά ρυθμισμένα. Αντίθετα, θα είναι το διεθνοποιημένο κεφάλαιο που θα θέτει όρια στην οικονομική και κοινωνική δράση των κρατών. Αρχές της δεκαετίας του 1970, λοιπόν, είναι που κάνουν ξανά την εμφάνιση τους οι φιλελεύθεροι, υποστηρίζοντας ότι η πλήρης απασχόληση ήταν πλέον αδύνατο να συνεχιστεί, ότι το κράτος πρόνοιας απορροφούσε μεγάλο μέρος του παραγόμενου πλούτου, ότι οι φόροι ακρωτηρίαζαν τους επενδυτές και ότι η ύπαρξη κρατικών επιχειρήσεων δεν άφηνε περιθώριο κερδοφορίας στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Όλα αυτά τα πέρασαν με το ιδεολογικό επιχείρημα πως η επιρροή του κράτους πρέπει να περιοριστεί, ώστε να επιτευχθεί έτσι η ατομική ελευθερία. Το έργο τους έγινε ευκολότερο μετά την πτώση της ΕΣΣΔ, όταν πομπηδώς διακήρυξαν το «τέλος της ιστορίας» και προανέγγειλαν την κυριαρχία και την παντοδυναμία των ελεύθερων αγορών!

Όλα αυτά μπορούν να περιγραφούν και με μια φράση: «Συναίνεση της Ουάσιγκτον», δηλαδή, η συμφωνία οικονομικής πολιτικής μεταξύ του Δ.Ν.Τ. και της Παγκόσμιας Τράπεζας, με τον Λευκό Οίκο. Αυτή η συμφωνία όριζε πως η καλύτερη επιλογή για την οικονομική ανάπτυξη ήταν η χρηματοοικονομική απελευθέρωση της αγοράς, και επέβαλε την δραστική φορολογική μεταρρύθμιση με περιορισμό των φόρων που είχαν αυξηθεί προκειμένου να συμβάλουν στην ανακατανομή των εισοδημάτων, τον περιορισμό των δημοσίων δαπανών, και των κρατικών ρυθμίσεων στην αγορά, δημοσιονομική πειθαρχία μέσω ισοσκελισμένων προϋπολογισμών, ιδιωτικοποιήσεις των δημοσίων επιχειρήσεων. Στην Ευρώπη η «Συναίνεση της Ουάσιγκτον» εκφράστηκε μέσα από την «Συνθήκη του Μάαστριχτ» και από την συμφωνία της ΟΝΕ.

Όμως, ο βασικός παράγοντας για την έναρξη της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης της παραγωγής στην κρίση πληθωρισμού ήταν να διασφαλίσει το κεφάλαιο την ηγεμονία πάνω στην εργασιακή διαδικασία. Αυτή η ηγεμονία μπορεί να γίνει δυνατή με δυο τρόπους: είτε με τη «συνειδητή» πειθαρχία της εργατικής τάξης, τη συναίνεση και

© Ares, Cagle Cartoons Inc.

Dollar World

Ο βασικός παράγοντας για την έναρξη της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης της παραγωγής στην κρίση πληθωρισμού ήταν να διασφαλίσει το κεφάλαιο την ηγεμονία πάνω στην εργασιακή διαδικασία. Αυτή η ηγεμονία μπορεί να γίνει δυνατή με δυο τρόπους: είτε με τη «συνειδητή» πειθαρχία της εργατικής τάξης, τη συναίνεση και την «ενσωμάτωση» των εργατικών διεκδικήσεων, είτε με την πειθάρχηση της εργατικής τάξης μέσα από τη συντριβή του εργατικού κινήματος

των εργατών. Αυτό που είναι βέβαιο σε σχέση με αυτή τη μορφή της κοινωνίας, δηλαδή της ανεμπόδιστης λειτουργίας του συστήματος της αγοράς, είναι η άνιση διανομή της ιδιοκτησίας ανάμεσα στα μέλη της κοινωνίας, η άνοδος του αυταρχισμού, η όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, η αποσύνθεση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, και η ανάδυση από την κόλαση εφιαλτικών ιδεολογιών, ανοιχτά ή συγκαλυμμένα φασιστικού και ναζιστικού περιεχομένου.

Στο σημείο αυτό, όμως, ας αναρωτηθούμε: μήπως η ηγεμονία των ΗΠΑ είναι πια μια τεράστια αυταπάτη, από την στιγμή μάλιστα που το τεράστιο εξωτερικό χρέος τους βρίσκεται, κατά πρώτο λόγο, στα χέρια του κύριου εναπομείναντα στρατιωτικού εχθρού τους, την Κίνα; Το ποσό που κρατά η Κίνα ανέρχεται στο 1,15 τρισεκατομμύρια δολάρια! Είναι γεγονός πως όταν ξέσπασε στις

συνέχεια στην επόμενη σελίδα

➤ Παλιοί και νέοι Ηγεμόνες

συνέχεια από τη σελίδα 17

ΗΠΑ η καπιταλιστική κρίση του 2007, η αμερικανική κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει την αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της, προχώρησε σε εξωτερικό δανεισμό ιδιαίτερα από την Κίνα και δευτερευόντως από την Ιαπωνία. Μήπως, λοιπόν, η οικονομική δύναμη του δολαρίου σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο άρχισε να φθίνει; Μήπως αυτός είναι ο λόγος που ο επιχειρηματίας και πρόεδρος των ΗΠΑ Donald Trump, βρυχάται στην Πιονγκγιάνγκ για να ακούει το Πεκίνο; Μήπως η απειλή για την ηγεμονία των ΗΠΑ προέρχεται από την Κίνα και δευτερευόντως από την Ινδία, οι οποίες ειρήσθω εν παρόδω αντιπροσωπεύουν το 1/3 του παγκόσμιου πληθυσμού και έχουν σημειώσει μια ταχύτατη βιομηχανική και τεχνολογική ανάκαμψη; Υπάρχει κάποιος λόγος ή κάποια ένδειξη ώστε να πεισθούμε ότι η Κίνα βρίσκεται στο πρώτο στάδιο μιας διαδικασίας που το τέλος της θα είναι η μετατροπή των ΗΠΑ σε κράτος προτεκτοράτο του Πεκίνου;

Μα αν το Πεκίνο αποτελεί απειλή, γιατί ο Λευκός Οίκος ανακοίνωσε ότι η Foxconn, ο κινεζικός πολυεθνικός κολοσσός που στα κάτεργα του Κινέζοι δούλοι κατασκευάζουν τα τηλέφωνα του αμερικανικού κολοσσού της Apple, θα κατασκευάσει εργοστάσιο παραγωγής επίπεδης οθόνης στο Ουισκόνσιν των ΗΠΑ;

Και μάλιστα η επένδυση αυτή χρηματοδοτήθηκε από το αμερικανικό δημόσιο με 3 δισεκατομμύρια δολάρια! (Reuters: Wisconsin governor defends \$3 billion deal for Foxconn plant)

Κάπου εδώ, ας αναρωτηθούμε: Μήπως ο κυριότερος αντίπαλος των ΗΠΑ στην παγκόσμια σκακιέρα αγοράζει αμερικανικά ομόλογα, ώστε να διατηρηθεί ψηλά η αξία του δολαρίου μα και το σύστημα της «ιδιωτικής πρωτοβουλίας» που τόσα έχει αποφέρει στις πολυεθνικές;

Το σίγουρο είναι πως η σημαντικότερη ανερχόμενη ηγεμονική καπιταλιστική οικονομική δύναμη δεν είναι καμία χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μα ούτε καν η ίδια η ΕΕ, η οποία έχει να αντιμετωπίσει τις ανισορροπίες στο εσωτερικό της καθώς -και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε- τα πλεονάσματα της Γερμανίας και της Γαλλίας προέρχονται από τα ελλείμματα των χωρών του Νότου της ΕΕ: Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία.

Προσοχή: Δεν αμφισβητείται η ουσία της πρωτοκαθεδρίας του αμερικανικού στρατού σε παγκόσμιο επίπεδο, και του γεγονότος ότι μπορεί να βομβαρδίσει κατά βούληση τους απείθαρχους, όμως υπάρχει και μια άλλη παράμετρος. Μήπως εν τέλει, η δυνατότητα πολιτικής και οικονομικής ηγεμονίας, λόγω της ύπαρξης της διεθνούς οικονομικής καπιταλιστικής αλληλεξάρτησης, έχει παραδοθεί στην «εταιρική διακυβέρνηση»; Εξηγούμαι: Οκτώ άτομα (Μπιλ Γκέιτς, Μαρκ Ζούκερμπεργκ, Ουόρεν Μπάφετ, Μάικλ Μπλουμπεργκ, Τζεφ Μπέζος, Λάρι Έλισον Κάρλος Σλιμ, Αμάνθιο Ορτάγκα) κατέχουν πλούτο σχεδόν όσο 3,6 δισ. άνθρωποι, ενώ η θεσμοθετημένη νομικά από τα κοινοβούλια «φοροαποφυγή» των πολυ-

εθνικών κοστίζει, κάθε χρόνο 100 δις! Ένα ποσό που θα μπορούσε να δαπανηθεί και να αποφευχθούν 6 εκατομμύρια θάνατοι παιδιών, από απλή έλλειψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης! Επιπρόσθετα, η εταιρεία Apple η οποία «κατασκευάζει» το iPhone, ο γίγαντας του ηλεκτρονικού εμπορίου Amazon και η Alphabet, μητρική της Google, «πλησιάζουν κάτι που μέχρι πριν από λίγα χρόνια έμοιαζε ακατόρθωτο, δηλαδή η κεφαλαιοποίηση της κάθε εταιρείας να ξεπεράσει το 1 τρις. δολ.» Αυτά προβλέπουν για το 2018 «αναλυτές των αγορών και στρατηγικοί επενδυτές». Εφημερίδα Καθημερινή: Η Apple μπορεί να γίνει η πρώτη εταιρεία με αξία άνω του 1 τρις. δολ.). Είναι εντυπωσιακή η άνοδος των πολυεθνικών-πολυκλαδικών πολυεθνικών, που μοιάζουν με φεουδαρχικές εκτάσεις στην δημόσια εξουσία, ενώ ο έλεγχος που ασκούν σε όλα τα κοινωνικά πεδία είναι από τα πιο αξιοσημείωτα γεγονότα του σύγχρονου καπιταλισμού, καθώς επιβάλλουν τις οικονομικές πολιτικές στις κυβερνήσεις και ορίζουν τις ζωές των πολιτών σύμφωνα με τα συμφέροντα των διοικητικών συμβουλίων τους. Σύμφωνα με τον πρώην πρόεδρο του Κέντρου Επιχείρησης και Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ Ira Jackson: «οι πολυεθνικές αλλάζουν τις πολιτικές και τους πολιτικούς σαν να ήταν οι νέοι αρχιερείς και οι δικτάτορες του συστήματος μας». (Τζόελ Μπάικαν, *The Corporation*, εκδόσεις ΚΨΜ)

Ο νομπελίστας καθηγητής του πανεπιστημίου του Σικάγου Γκάρι Μπέκερ (Gary Becker), μέλος

Η ηγεμονία της αγοράς επιδιώκει τον υποβιβασμό της συλλογικής συμμετοχής στα κοινά, αντιμετωπίζει την δημοκρατία ως μια τεχνική, το μέσο, δηλαδή, που θα της επιτρέψει να ελέγξει την εκλογή των διαχειριστών της κρατικής εξουσίας. Ο σκοπός είναι ο περιορισμός της πολιτικής, δηλαδή, η δυνατότητα των πολιτών να συμμετέχουν στην διαχείριση των κοινών, που ισοδυναμεί με την φασιστική απαίτηση των αγορών οι δημόσιοι πόροι να χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση της αναπαραγωγής του κεφαλαίου, η οποία συνακολουθείται και από μια διαβαθμισμένη φτώχεια

ισχύς των κρατών υποχωρεί και παίρνει τη θέση της η ισχύς των επιχειρήσεων και των μεγιστάνων».

Από κοντά και ο Μάριο Ντράγκι (Mario Draghi), ο οποίος διετέλεσε εκτελεστικός διευθυντής της Παγκόσμιας Τράπεζας, αντιπρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Goldman Sachs Europe (την περίοδο που η εταιρεία αυτή μαγείρευε τα Greek statistics) και που σήμερα κατέχει τη θέση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, δήλωσε στην εφημερίδα *The Wall Street Journal* το 2012: «Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο έχει τελειώσει και όποιος οπισθοχωρήσει σε θέματα κοινωνικού προϋπολογισμού θα δεχθεί αμέσως την τιμωρία των αγορών». (Κώστας Λουλουδάκης, *Άσπρα Μαντίλια στην Plaza de Mayo*, εκδόσεις ΚΨΜ).

«Λογικά» όλα αυτά, μόνο όμως αν δεχτούμε την νεοφιλελεύθερη ιδεολογία που προτάσσει την υποταγή όλων των πτυχών των κοινωνικών θεσμών, σε χρησιμοθηρικές σταθμίσεις, χρηματιστηριακούς υπολογισμούς και στην «ελευθερία των αγορών»!

Μήπως, λοιπόν, ζούμε σε ένα καθεστώς δεσποτισμού των πεφωτισμένων ελίτ που διέπεται από την υποχρεωτική υποταγή στις αγορές; Σε μια «*marktkonforme demokratie*», δηλαδή μια δημοκρατία συμβατή με την αγορά, σύμφωνα με την καγκελάρια της Γερμανίας Άνγκελα Μέρκελ; Μήπως δεν έχει πλέον νόημα η δημοκρατική εκλογή και η ψήφος των πολιτών, αφού η πολιτικοοικονομική ζωή είναι εκ των προτέρων καθορισμένη;

Μήπως λοιπόν ο νέος ηγεμόνας είναι οι μεταφυσικές και αόριστες «αγορές»;

Η ηγεμονία της αγοράς, λοιπόν, επιδιώκει τον υποβιβασμό της συλλογικής συμμετοχής στα κοινά, αντιμετωπίζει την δημοκρατία ως μια τεχνική, το μέσο, δηλαδή, που θα της επιτρέψει να ελέγξει την εκλογή των διαχειριστών της κρατικής εξουσίας. Ο σκοπός είναι ο περιορισμός της πολιτικής, δηλαδή, η δυνατότητα των πολιτών να συμμετέχουν στην διαχείριση των κοινών, που ισοδυναμεί με την φασιστική απαίτηση των αγορών οι δημόσιοι πόροι να χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση της αναπαραγωγής του κεφαλαίου, η οποία συνακολουθείται και από μια διαβαθμισμένη φτώχεια. Αυτός είναι ο λόγος που οι πολιτικές του εγκληματικού οργανισμού του ΔΝΤ επιτάσσουν τα χρέη που δημιουργούνται στα πλαίσια των διαφόρων καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων να αποπληρώνονται σχεδόν αποκλειστικά από τις τσέπες των φτωχών, ώστε το μεταφυσικό αφήγημα των ελεύθερων αγορών να συνεχίσει να ηγεμονεύει με την τρομοκρατία, την ανθρώπινη ιστορία.

Καταλήγουμε, επομένως, στο συμπέρασμα ότι η ταλαιπωρημένη λέξη δημοκρατία έχει ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιεχόμενο εξαρτημένο από το οικονομικό και πολιτικό περιβάλλον στο οποίο χρησιμοποιείται.

Αλήθεια...

Για πόσον καιρό οι άνθρωποι θα υποστηρίζουν, θα αδιαφορούν ή, κυρίως, θα ανέχονται μια τέτοια κατάσταση;

Διήγημα

07

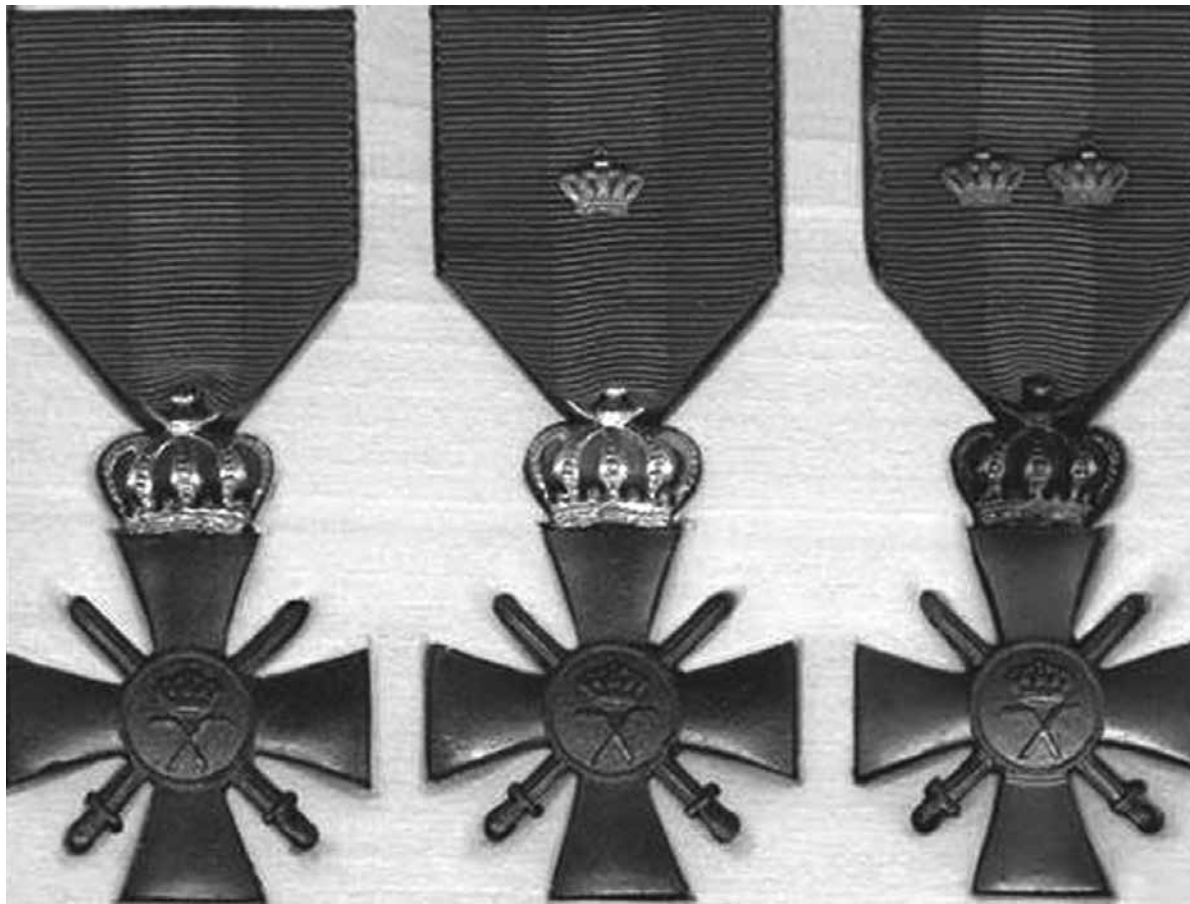
Το σαλόνι ήταν το άδυτο. Κανείς δεν επιτρεπόταν να πατήσει εκεί, πέρα απ' την ίδια τη γιαγιά που έμπαινε μια φορά το μήνα για να το καθαρίσει. Έπειτα κλείδωνε την πόρτα, καταχώνιαζε το κλειδί, κι εμείς μέναμε ν' απορούμε τι μυστικό έκρυβε. Όταν μεγαλώσαμε λιγάκι ψάξαμε για την κρυψώνα του κλειδιού. Το βρήκαμε σ' ένα μεταλλικό κουτί για μπισκότα, κάτω από κλωστές και κουμπιά. Και μια μέρα που η γιαγιά έλειπε απ' το σπίτι πατήσαμε πόδι στο άδυτο.

Απογοητευτήκαμε. Καμιά μούμια, κανείς θησαυρός δεν ήταν κρυμμένος στο σαλόνι. Μόνο ένα μεγάλο τραπέζι και το σκρίνιο με τα ποτήρια. Όλα πεντακάθαρα και γυαλισμένα.

Το μόνο ενδιαφέρον έκθεμα ήταν ένα κορνιζαρισμένο χαρτί, που πάνω του ήταν καρφίτσωμένο ένα μετάλλιο. Έγραφε ότι ο Βασιλεύς της Ελλάδος Γεώργιος Β' απονέμη το αριστείο ανδρείας στον Γεώργιο Ηλιόπουλο -και λοιπά.

Με λίγη έρευνα στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, χωρίς ταυτόχρονα να δείξουμε ότι είχαμε παρεισφρύνει στο άδυτο, μάθαμε ότι το άγνωστο όνομα ήταν ο προπάππους μας, ο πατέρας της γιαγιάς μας. Ήταν μεγάλος ήρωας, που πολέμησε στη Μικρασία με τον Μαύρο Καβαλάρη. Δεν χρειάζεται να πω ότι εκείνο το καλοκαίρι με τον αδελφό μου δεν παίζαμε τίποτα άλλο από μικρασιατικό πόλεμο. Ο αδελφός μου, ως μεγαλύτερος, έπαιρνε τον ρόλο του Μαύρου Καβαλάρη (ακουγόταν τόσο εντυπωσιακό), ενώ εγώ ήμουν ο τιμημένος με μετάλλιο ανδρείας λοχαγός.

Το επόμενο καλοκαίρι ήταν στο σπίτι του χωριού κι ο χαμένος θεός μας, το μαύρο πρόβατο της οικογένειας. Καμία σχέση με τον μαύρο καβαλάρη. Ο θεός είχε χαθεί πολλά χρόνια στα χίπικα κοινόβια της Γερμανίας κι όταν εμφανίστηκε ήταν καμμένος απ' τα ναρκωτικά. Είχε γυρίσει στο χωριό για να πεθάνει από ανία -και πράγματι έτσι έγινε μετά από μερικά χρόνια. Την περισσότερη μέρα την περνούσε στον καναπέ του καθιστικού, βλέποντας τηλεόραση και

Το μετάλλιο του λοχαγού Κοψαρχίδη

από τον Γελοτοπιό

ξύνοντας τ' αρχίδια του. Μέχρι που να τον πάρει ο ύπνος. Ποτέ δεν έπαψε για δουλειά ή γκόμενα. Ήταν η προσωποποίηση της τεμπελιάς. Μέχρι που μας έβαζε να τον ξυρίζουμε, ξαπλωμένο στον καναπέ πάντα -και ξύνοντας τ' αρχίδια του πάντα. Δεν τον ενδιέφερε τίποτα απολύτως, μόνο έμενε ξαπλωμένος σαν Βούδας -συνεχίζοντας να ξύνεται. Έτσι κι εμείς δεν τον αντιμετωπίζαμε ακριβώς σαν ζωντανό άνθρωπο, μα πιο πολύ σαν μέρος του καθιστικού.

Κάποια μέρα ο θεός μας είδε να μπαίνουμε στο άδυτο και να στεκόμαστε μπρος στο κάδρο με το μετάλλιο. Όταν βγήκαμε γελούσε. “Ο παππούς, ο λοχαγός Κοψαρχίδης”, μας είπε χωρίς να σταματάει να γελάει. Δεν του δώσαμε σημασία, σαν να μιλούσε ο ίδιος ο καναπές. “Ξέρετε γιατί πήρε το μετάλλιο;” μας ρώτησε καθώς βγαίναμε. “Ε,

κοπρόσκυλα, σας μιλάω. Ξέρετε γιατί πήρε μετάλλιο;”

“Γιατί ‘ταν ήρωας”, είπε ο αδελφός μου.

“Με τον μαύρο καβαλάρη”, πρόσθεσα.

“Αρχίδια ήταν”, είπε ο θεός. Ανασηκώθηκε λιγάκι, έξυσε το συνηθισμένο μέρος και μας είπε την ιστορία του Ηλιόπουλου. Ήταν επιλοχίας στο Σεϊτάν Ασκέρ, στον Στρατό του Διαβόλου, όπως είχαν ονομάσει οι Τούρκοι το 5/42 σύνταγμα ευζώνων. Διοικητής ήταν ο Πλαστήρας, ο Μαύρος Καβαλάρης, που οι εχθροί του τον αποκαλούσαν Καραππέρ, Μαύρο Πιπέρι.

Ο Πλαστήρας με το σύνταγμα του το 1921 έφτασε ως το Καλέ Γκρότο, πέρα απ' το Σαγγάριο ποταμό. Μετά, όταν κατέρρευσε το μέτωπο κι άρχισε η υποχώρηση, το σύνταγμα του Πλαστήρα ήταν το μόνο που επέστρεψε οργανωμένο.

Αφού πέρασαν την Αλμυρά Έρημο κι οι άντρες είχαν αρχίσει να στασιάζουν, έπεσε στα χέρια τους

έναν εξωμότης. Αυτός ήταν χριστιανός που είχε αλλαξοπιστήσει για να σώσει την οικογένεια του. Οι οπλίτες ήθελαν να τον λυντσάρουν, προκειμένου να εκδικηθούν για όσα τραβούσαν.

Ο Πλαστήρας μάζεψε στη σκηνή του όσους αξιωματικούς κι υπαξιωματικούς είχε. Τους είπε ότι δεν μπορούσαν να σκοτώσουν τον αιχμάλωτο. Ήταν ενάντιο στους στρατιωτικούς κανόνες. Αλλά δεν μπορούσαν και να τον αφήσουν να ζήσει.

Οι στρατιώτες δεν θα το ανεχόντουσαν αυτό. Αν τους τον παραδίδαν να τον σκοτώσουν μόνοι τους κι έκαναν τα στραβά μάτια θα διασάλευαν την πειθαρχία του στρατεύματος. Οπότε έπρεπε να βρουν μια λύση ικανοποιητική για τους στρατιώτες και για την τάξη.

Τότε πετάχτηκε ο επιλοχίας: “Αφήστε ‘το πάνω μου, στρατηγέ.” Πήγε τρέχοντας ως το μέρος όπου ήταν αλυσοδεμένος ο μεμέτης. Εκείνος καθόλου δεν είχε φοβηθεί, παρά το ξύλο που

‘χε φάει. Έβριζε τους Έλληνες και τα θεία τους.

“Στο διάολο να πάτε όλοι”, έλεγε. “Μια χαρά ήμασταν πριν να ‘ρθετε. Δεν μας πειράζε κανείς. Κι ήρθατε να τα γαμήσετε όλα. Στο διάολο να πάτε κι εσείς κι ο βασιλιάς σας.”

Ο επιλοχίας δεν του απάντησε. Είπε σε τέσσερις άντρες να τον σηκώσουν ψηλά και να τον βαστάνε. Έπειτα έβγαλε την ξιφολόγη, του κατέβασε τη βράκα και του ‘κοψε τ' αρχίδια με μια κίνηση. “Είσαι ελεύθερος να φύγεις”, είπε στον ευνουχισμένο που σφάδαζε. Οι στρατιώτες σάσπισαν για μια στιγμή, αλλά μετά ξεκίνησαν να πανηγυρίζουν και να χειροκροτούν τον επιλοχία Κοψαρχίδη. Ο Πλαστήρας του έδωσε συγχαρητήρια και του ανακοίνωσε ότι μόλις γυρνούσαν στην πατρίδα θα έπαιρνε προαγωγή σε λοχαγό. Το επόμενο πρωινό ξεκίνησαν, αφήνοντας τον μεμέτη να τον φάνε τα τσακάλια. Άλλη πράξη ανδρείας δεν έκανε ο Ηλιόπουλος.

“Καταλάβατε ποιος ήταν ο σπουδαίος λοχαγός;” μας είπε ο θεός. “Ο λοχαγός Κοψαρχίδης.” Και πήρε πάλι να γελάει και να ξύνεται.

Στην αρχή δεν τον πίστεψα, όμως επιβεβαίωσε τα λόγια του κι η γιαγιά.

“Τι να γίνει, παιδί μου; Πόλεμο είχαν. Έτσι είναι ο πόλεμος.” Από ‘κεινη τη μέρα δεν ξαναπαιξαμε μαύρο καβαλάρη. Κάθε φορά που ξεκινούσαμε μας έπαινε ανατριχίλα χαμηλά.

Χρόνια πολλά μετά, όταν πλέον ο θεός κι η γιαγιά είχαν πεθάνει, έτυχε να βρω σε κάποιο βιβλίο μια παρόμοια ιστορία, που είχε συμβεί την ίδια ακριβώς χρονιά, αλλά στην άλλη μεριά της γης.

Ο ευνουχιστής ήταν Μεξικάνος, ο Βισέντε Βεργάρα, και πολεμούσε με τον στρατό του Πάντο Βίγια (ή Βίλλα). Κι αυτός το είχε κάνει για να κρατήσει ψηλά το ηθικό των αντρών.

Δεν μου έκανε μεγάλη εντύπωση. Θυμήθηκα τα λόγια της γιαγιάς: “Τι να γίνει; Πόλεμο είχαν. Έτσι είναι ο πόλεμος.”

Μας αρέσει να κάνουμε εικόνα το Ίντερνετ στο μυαλό μας σαν ένα σύνολο σωλήνων κατά μήκος των οποίων ρέει η πληροφορία. Αλλά καλύτερη μεταφορά θα ήταν να το δούμε ως ένα απίστευτα πολύπλοκο σύνολο δρόμων, με τρισεκατομμύρια οχήματα να σχηματίζουν μια φάλαγγα, να σκορπίζουν προς διαφορετικές κατευθύνσεις και, εν τέλει, να επανέρχονται στον προορισμό τους, όπου μπαίνουν εκ νέου σε τάξη και γίνονται εκείνο το gif με γάτες, σειρά στο Netflix ή φωτογραφία στο Instagram από τα γενέθλια της ανιψιάς μας. Αυτά είναι τα δέματα, μικρές σειρές από μηδέν και ένα, στα οποία μετατρέπονται τα περίπου 60.000 GB των δεδομένων που μοιράζεστε στο Ίντερνετ κάθε δευτερόλεπτο, προτού φτάσει στους υπολογιστές «στο άλλο άκρο»: στο κινητό σας, στο λάπτοπ σας, στο σπίτι, όπου κι αν βρίσκεστε.

Με άλλα λόγια, το δίκτυο δεν έχει ιδέα τι περιέχει. Αυτή η ουδετερότητα είναι ο λόγος που έχει εξελιχθεί σε μια χωρίς προηγούμενο μηχανή ανθρώπινης ευφυΐας. Δίνει το ίδιο βάρος στις φωτογραφίες στο facebook όσο και στις κλήσεις μέσω skype προς τα αγαπημένα πρόσωπα, στους γύρους στο Destiny, στο ηλεκτρονικό «ψάρεμα» και στις κυβερνοεπιθέσεις που μπορούν να ρίξουν την παροχή ρεύματος. Ο μεγαλύτερος θρίαμβός του είναι και το πιο επίμονο ψεγάδι του.

Οι αυθεντικοί πρωτοπόροι του Ίντερνετ, όπως είναι ο Τζον Πέρι Μπάρλοου του Electronic Frontier Foundation, συγγραφέας της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας του Κυβερνοχώρου, οραματίστηκαν τον διαδικτυακό κόσμο ως «κοινά» - έναν κόσμο με ισότιμους όρους όπου μπορούσε να ακουστεί η φωνή όλων, που δεν υπάγεται σε καμία εθνική νομοθεσία και είναι απελευθερωμένος από την ανάγκη για χρηματικό κέρδος. Συγκρίνετε αυτό το όραμα με το σημερινό Διαδίκτυο, που κυριαρχείται από τέσσερις ή πέντε εταιρείες κολοσσούς με πρωτοφανή εξουσία και κεφάλαιο. Στην αντίθετη όψη του τεράστιου όγκου δεδομένων - το βασικό προϊόν κάθε εταιρείας τεχνολογίας - βρίσκεται ένα εργαλείο παρακολούθησης πρωτόγνωρης δύναμης: ένα πανοπτικό δικής μας σύλληψης. Τα αρχικά ιδανικά της ανωνυμίας δοκιμάζονται από το καταχρηστικό τρολάριαμα και το χακάρισμα αθών και ευάλωτων ανθρώπων. Η ελεύθερη κοινοποίηση δημιουργικών προϊόντων διέυρνε τους πνευματικούς μας ορίζοντες (και τα meme μας), αλλά έθεσε σε κίνδυνο την ύπαρξη δημιουργικών βιομηχανιών και την αξία του καλλιτεχνικού έργου. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες που μας ενώνουν πλέον λέγεται ότι μετατρέπονται από πολιτικούς σκοπούς σε όπλα, σκοπούς τόσο ποικιλόμορφους όσο οι νεοναζί και τα εθνικά κράτη.

Επιπλέον, το Ίντερνετ φτιάχτηκε με τεχνολογία κατά δεκαετίες παλιότερη. Σήμερα το Ίντερνετ περιλαμβάνει δισεκατομμύρια συσκευές, καθεμία από τις οποίες είναι πολύ πιο ισχυρή από αυτές πάνω στις οποίες χτίστηκε το Διαδίκτυο και ο παγκόσμιος ιστός. Η αποθήκευση είναι εκθετικά πιο φθηνή και οι ασύρματες τεχνολο-

γίες δηλώνουν ότι οι χώρες αναπτύσσουν διαδικτυακές υποδομές που δεν περιλαμβάνουν υποθαλάσσια καλώδια. Τα κινητά μας μπορούν να σκανάρουν τα δακτυλικά αποτυπώματα και τα πρόσωπά μας, εξασφαλίζοντας ασφάλεια στις συναλλαγές. Οι αναδυόμενες τεχνολογίες, όπως η τεχνολογία blockchain, επιτρέπουν τα πειράματα πάνω σε νέα μοντέλα μεταφοράς αρχείων και ανταλλαγής αξίας.

Επομένως, ας κάνουμε ένα νοητικό πείραμα: εάν επρόκειτο να κάνουμε επαναφορά στο Ίντερνετ - να απενεργοποιήσουμε τα πάντα και να αρχίσουμε από την αρχή - θα ήταν πάλι το ίδιο; Ή θα σχεδιάζαμε κάτι διαφορετικό... ακόμα καλύτερο;

Ο άνθρωπος στον οποίο χρωστάμε το μεγαλύτερο μέρος από τον υπάρχοντα σχεδιασμό του Ίντερνετ είναι ο Βιντ Σερφ, ο οποίος από κοινού με τον Ρόμπερτ Καν, εφηύρε το βασικό μέσο επικοινωνίας του διαδικτύου, το πρωτόκολλο TCP/IP, τη δεκαετία του '70.

«Το σύστημα μεγάλωσε αξιοσημείωτα κι αυτό το οφείλουμε στην ατέλειά του», εξηγεί ο Σερφ. «Όταν σχεδιάσαμε το δίκτυο, δεν είχαμε κάποιον συγκεκριμένο στόχο κατά νου. Δεν μας ένοιαζε ποια ήταν η εφαρμογή. Θέλαμε απλώς να μεταφέρουμε δέματα από το ένα σημείο στο άλλο».

Ο Σερφ είναι τώρα ένας πολιτικός άνδρας στην Google, όπου η κομψή ενδυματολογική του αίσθηση κάνει αντίθεση με τους ντυμένους σε παστέλ αποχρώσεις συναδέλφους του. Ο Σερφ δεν έχει μια παράλογη αίσθηση υπερηφάνειας όταν μιλάει για την τότε επιλογή του να κάνει τόσο το δίκτυο όσο και τα δέματα «χαζά». Καθώς το σύστημα μεγάλωνε και τα ποσοστά δεδομένων που μπορούσαμε να υποστηρίξουμε αυξάνονταν, μπορούσαμε εύκολα να διαχειριστούμε, για παράδειγμα, ήχο και βίντεο. Το δίκτυο, όπως το σχεδίασαν ο Σερφ και ο Καν, μπορεί να μεταφέρει σχεδόν τα πάντα.

Ο Σερφ θα ήταν μάλλον απρόθυμος να το μετατρέψει σε ένα νέο Διαδίκτυο. «Τα πλεονεκτήματα υπερσιχούν των μειονεκτημάτων», λέει. Και όλοι λίγο-πολύ θα συμφωνούσαν - το TCP/IP πρακτικά λειτουργεί. Αλλά στο υποθετικό νέο διαδίκτυό μας, υπάρχει ένα δεύτερο βασικό στοιχείο του δικτύου που έστησαν ο Σερφ και ο Καν που ίσως θα θέλαμε να επανεξετάσουμε: η δομή πελάτη-σέρβερ, η έννοια ότι η πληροφορία κατοικεί κάπου (σε έναν σέρβερ) και εμείς (οι πελάτες) πηγαίνουμε σε αυτό το μέρος για να αποκτήσουμε πρόσβαση σε αυτήν.

Ο Ντερκ Τρόσεν είναι ανώτερος βασικός επιστήμονας στη InterDigital, μια εταιρεία παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών δικτύωσης με έδρα στην Old Street του Λονδίνου. Είναι πεπεισμένος ότι, σε επίπεδο διαδικτύου τουλάχιστον, έχουμε φτάσει στο τέλος του δρόμου όσον αφορά πελάτες και σέρβερ.

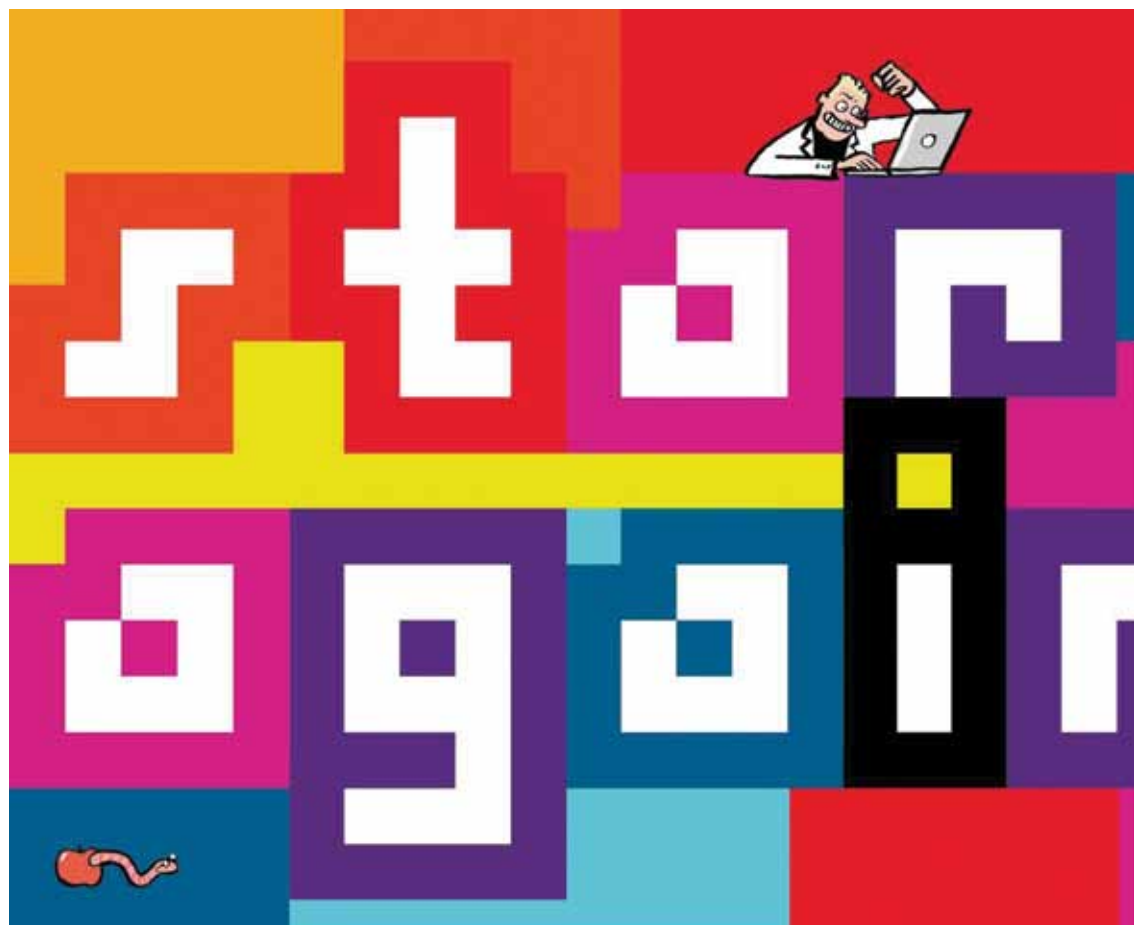
«Τόσα πολλά πράγματα έχουν πάει καλά με το Διαδίκτυο», λέει, «που μερικές φορές δεν το παρατηρείς. Έχεις μια τεράστια καινοτομία στην κορυφή. Παρόλο που έχεις παρόχους

Το Ίντερνετ Χάλασε

Μονοπώλια. Κυβερνοέγκλημα. «Ψεύτικες ειδήσεις». Μέχρι και οι ιδρυτές του Ίντερνετ παραδέχονται ότι το ουτοπικό του απέτυχε. Οπότε: τι θα λέγατε αν αρχίζαμε από την αρχή; Θα μπορούσαμε να ξαναφτιάξουμε το σημερινό Ίντερνετ - ή μήπως και να χτιζαμε κάτι

Μετάφραση για το Νόστιμον ἦμαρ: **Afterwords**

του **Ντέιβιντ Μπέικερ**

μεγάλης κλίμακας όπως το Facebook και το Google, έχεις επίσης και τη μικρή οικογενειακή επιχείρηση στη γωνία που μπορεί απλά να στήσει μια ιστοσελίδα και λειτουργεί. Και ύστερα υπάρχει η δυνατότητα σύνδεσης: το Skype, το Hangouts, το φθηνότερο κόστος που όλοι θεωρούμε δεδομένο. Αυτή είναι η καινοτομία εφαρμογής στην κορυφή του δικτύου. Το Διαδίκτυο τα έχει πάει πολύ καλά σε αυτόν τον χώρο».

Όταν, όμως, κατεβαίνεις επίπεδο -λέει- τα πράγματα αρχίζουν να γίνονται προβληματικά. «Το παράδειγμα πελάτη-σέρβερ είχε πολύ νόημα όταν ξεκίνησε το Διαδίκτυο, επειδή εκείνη την εποχή η πληροφορία ήταν σπάνια. Συνήθως ήταν κλειδωμένη κάπου. Ζούσε πίσω από μια πύλη», λέει ο Τρόσεν.

«Δείτε το όνομα, σαν μια πόρτα που χτυπάς για να εισέλθεις και πίσω πιθανόν να υπάρχει μια μεγάλη βιβλιοθήκη. Αλλά τώρα οι πληροφορίες μπορούν να έρθουν σχεδόν από παντού. Επο-

μένως, δεν πρέπει πλέον να υπάρχει αυτή η ιδέα ότι πρέπει να πάω κάπου για να τις πάρω». Η αποθήκευση στο τελικό άκρο, λέει, στα τηλέφωνα και τους υπολογιστές μας, υπερτερεί πλέον της αποθήκευσης στον πυρήνα.

Η πρόταση του Τρόσεν, την οποία κατοχυρώνει ως πρωτότυπο στην InterDigital ως μέρος μιας παγκόσμιας πρωτοβουλίας, είναι για ένα «δίκτυο με επίκεντρο την πληροφορία» (ICN), ένα Διαδίκτυο που ουσιαστικά στερείται γεωγραφίας. Αντί για ομοιόμορφους εντοπιστές πόρων (uniform resource locators - διευθύνσεις URL) - τις διευθύνσεις ιστού που χρησιμοποιούμε για την πρόσβαση σε σέρβερ πληροφοριών - ένα διαδίκτυο βασισμένο σε ICN θα έχει ομοιόμορφα αναγνωριστικά πόρων (URID), επικέτες που εξηγούν σε όλους τους άλλους τι είναι αυτές οι πληροφορίες. Στη συνέχεια, εάν θέλουμε να κάνουμε stream ένα βίντεο ή να κατεβάσουμε μια φωτογραφία, καλούμε αυτές τις πληροφορίες και αφήνουμε το δίκτυο να

βρει πού είναι αυτές οι πληροφορίες και να τις φέρει. Ταυτόχρονα σε με

Μετάφραση

09

ΣΕ

ους όραμα ούσαμε

... καλύτερο;

σκληρούς δίσκους άλλων ατόμων που έχουν κατεβάσει το ίδιο αρχείο). Και δουλεύουν συγκεντρώνοντας θραύσματα του αρχείου από όσο το δυνατόν περισσότερες πηγές.

Για τον Τρόσεν, είναι πολύ πιο λογικό να αντιμετωπίζουμε όλες τις πληροφορίες στο Διαδίκτυο με αυτόν τον τρόπο. Έχει ήδη αποδείξει πώς ένα δίκτυο ICN μπορεί να τροφοδοτήσει με ένα μόνο Netflix stream πολλαπλούς χρήστες που παρακολουθούν σε ελαφρώς διαφορετικούς χρόνους, με σημαντική μείωση του κόστους. Είναι σίγουρος ότι το δίκτυο ICN του θα ταιριάζει πάνω στην υπάρχουσα αρχιτεκτονική IP και θα δοκιμαστεί ζωντανά το 2018.

Ο Τρόσεν ιχυρίζεται ότι τα URI μπορούν επίσης να αντιμετωπίσουν ένα από τα σύγχρονα προβλήματα του διαδικτύου: την εμπιστοσύνη. Μεγάλη παραπληροφόρηση στο Διαδίκτυο, από μηνύματα ηλεκτρονικού «ψαρέματος» έως ψεύτικες ειδήσεις, βασίζεται στο λεγόμενο IP spoofing: το να πείσεις κάποιον να αποκτήσει πρόσβαση σε πληροφορίες από ένα διακομιστή, πιστεύοντας ότι αποκτά πρόσβαση σε έναν άλλο. Σε ένα δίκτυο ICN, ο σέρβερ είναι άσχετος. Θα μπορούσε να είναι στο Σινσινάτι ή στο τηλέφωνο ενός φίλου. Αντίθετα, στις πληροφορίες μπορεί να δοθεί ένας κωδικός επαλήθευσης ταυτότητας. Αυτό θα ήταν μια μέθοδος να στέλνει κανείς ψεύτικες ειδήσεις με τον τρόπο που στέλνει μηνύματα spam. Κάνοντας πιο δύσκολη την πρόσβαση στην ανωνυμία, όλα θα ταξίδευαν στο Διαδίκτυο, κουβαλώντας ένα αποτύπωμα από την προέλευσή τους. Θα μπορούσε επίσης -ελπίζει ο Τρόσεν- να αποτρέψει τον ηλεκτρονικό εκφοβισμό και τις κυβερνοεπιθέσεις.

«Όταν σχεδιάσαμε το δίκτυο, δεν είχαμε κάποιον συγκεκριμένο στόχο κατά νου. Δεν μας ένοιαζε ποια ήταν η εφαρμογή. Θέλαμε απλώς να μεταφέρουμε δέματα από το ένα σημείο στο άλλο»

Βιντ Σερφ

Η ιδιότητα του Διαδικτύου να είναι τυφλό μπορεί να εντοπιστεί κατά κύριο λόγο στις στρατιωτικές του καταβολές, όπου οι κόμβοι στην άκρη του δικτύου χρειάζονταν να πάρουν τις πληροφορίες από τα κέντρα δεδομένων. Αυτές οι καταβολές είχαν ως αποτέλεσμα μια σειρά σημείων αναφοράς που εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι και σήμερα.

Το 1988 στην εργασία «The Design Philosophy of the DARPA Internet Protocols», ο David C. Clark, τότε και τώρα ερευνητής στο Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τεχνητής Νοημοσύνης του MIT, αναφέρει ότι ο πρωταρχικός στόχος του διαδικτύου ήταν να συνδέει τα δίκτυα - αρχικά το ARPANET του Υπουργείου Άμυνας των ΗΠΑ και το ραδιοφωνικό του δίκτυο Agra. Διέκρινε επίσης επτά δευτερεύοντες στόχους του:

1. Η επικοινωνία μέσω του διαδικτύου πρέπει να συνεχιστεί παρά την απώλεια δικτύων ή

πυλών δικτύου.

2. Το Διαδίκτυο πρέπει να υποστηρίζει πολλαπλούς τύπους υπηρεσίας επικοινωνιών.

3. Η αρχιτεκτονική του διαδικτύου πρέπει να «φιλοξενεί» μια ποικιλία δικτύων.

4. Η αρχιτεκτονική του διαδικτύου πρέπει να επιτρέπει την κατανεμημένη διαχείριση των πόρων του.

5. Η αρχιτεκτονική του διαδικτύου πρέπει να είναι οικονομικά αποδοτική.

6. Η αρχιτεκτονική του διαδικτύου πρέπει να επιτρέπει τη σύνδεση στον κεντρικό υπολογιστή με μικρή προσπάθεια.

7. Οι πόροι που χρησιμοποιούνται στην αρχιτεκτονική του διαδικτύου πρέπει να αιτιολογούνται.

Οι παραπάνω στόχοι έχουν ταξινομηθεί κατά σειρά σπουδαιότητας. Οποιαδήποτε αλλαγή στη σειρά των στόχων θα είχε ως αποτέλεσμα ένα διαφορετικό Διαδίκτυο.

Το Facebook είναι γνωστό ως υπερκόμβος στο Διαδίκτυο. Τον Ιούνιο του 2017 ανακοινώθηκε ότι έφτασε τους δυο δισεκατομμύρια ενεργούς χρήστες, ουσιαστικά περίπου τα 2/3 όλων των χρηστών του διαδικτύου. Από αυτή την τεράστια ποσότητα δεδομένων συνεπάγεται ότι τα έσοδα του Facebook τώρα ανέρχονται περίπου στα 9 δισεκατομμύρια δολάρια (6,8 δισ. στερλίνες) ανά τρίμηνο. Μιλώντας μέσω Skype από μία καφετέρια στο Μάλμω της Σουηδίας, ο Aral Balkan παρακινεί τον λαό να επαναστατήσει ενάντια στην κυριαρχία τέτοιων υπερκόμβων. Ο ιδρυτής της ind.ie, μιας κοινωνικής επιχείρησης αφιερωμένης στην οικοδόμηση ενός νέου διαδικτύου, θεωρεί ότι το μελλοντικό Διαδίκτυο θα είναι αυτό, όπου τα άτομα θα μπορούν να διατηρήσουν τον έλεγχο των δεδομένων τους και θα επωφελούνται από αυτό. Σύμφωνα με τον Balkan, αυτό που φέρει την ευθύνη για τον τρόπο με τον οποίο έχει εξελιχθεί το Διαδίκτυο είναι αυτό που ο ίδιος αποκαλεί φαινόμενο του εκκρεμούς. Το φαινόμενο αυτό προκαλείται από την αρχιτεκτονική πελάτη-διακομιστή του δικτύου. «Αν ρίξετε μια ματιά στην ιστορία της πληροφορικής», λέει, «θα δείτε ότι ταλαντεύεται μεταξύ της κεντρικής και της αποκεντρωμένης πληροφορικής. Ξεκινήσαμε με τους κεντρικούς υπολογιστές (mainframes).

Στη συνέχεια, είχαμε την εποχή των προσωπικών υπολογιστών, όπου ήταν η τελευταία φορά που υπήρχαν αποκεντρωμένες τεχνολογίες, τις οποίες κατείχαμε και μπορούσαμε να ελέγξουμε. Ακολούθησε η εποχή του ιστού, όπου αυτή η τεχνολογία πελάτη-διακομιστή πέρασε σε μια φάση καπιταλιστικής ζύμωσης, η οποία ενθάρρυνε την κάθετη κλιμάκωση αυτών των διακομιστών. Έτσι, περάσαμε στα mainframe 2.0 και αυτοί οι διακομιστές αναπτύχθηκαν, ενώθηκαν και έγιναν τα Google και τα Facebook. Είμαστε συνδεδεμένοι με ηλεκτρονικούς υπολογιστές που δεν είναι δικοί μας. Η δραστηριότητα μας τους έχει δώσει εξαιρετική δύναμη».

Επιπλέον, ο Balkan ισχυρίζεται ότι υπάρχει

μεγάλη διαφορά στα συναισθήματά μας όσον αφορά στην παρακολούθηση. Το Facebook και η Google παρέχουν μια ανεκτίμητη υπηρεσία: φιλτράρουν το σχεδόν άπειρο περιεχόμενο του διαδικτύου, μειώνοντας τις επιλογές μας και εστιάζοντας την προσοχή μας. Η φούσκα των φίλτρων είναι εξαιρετικά βολική. Ωστόσο, κλείνουμε τα μάτια μας απέναντι στην ποσότητα των δεδομένων που μετά χαράς δίνουμε στις εταιρείες αυτές να αποθηκεύουν και να χρησιμοποιούν.

«Στην εποχή των προσωπικών υπολογιστών», λέει ο Balkan, «εάν εγκαθιστούσατε μια εφαρμογή στον υπολογιστή σας και άρχιζε να σας παρακολουθεί και να μοιράζεται αυτό που κάνετε με έναν μεγάλο οργανισμό μέσω του μόντεμ σας, θα το αποκαλούσαμε λογισμικό κατασκοπίας (spyware). Σήμερα, θα το αποκαλούσαμε τον επόμενο μονόκερο της Silicon Valley».

Η απάντηση του Balkan είναι τόσο τεχνική όσο και πολιτική. («Το Διαδίκτυο δεν αφορά μόνο την τεχνολογία», λέει.) Η ind.ie λάνσαρε το Better, ένα εργαλείο προστασίας της ιδιωτικής ζωής που εμποδίζει τους χρήστες του Safari να εντοπίζονται εύκολα στο Διαδίκτυο. Επιπλέον, έχει κατασκευάσει ένα πρότυπο ενός αποκεντρωμένου διαδικτύου που επιτρέπει στους ανθρώπους να μοιράζονται τα δεδομένα, να έρχονται σε επαφή με τους φίλους τους και να επικοινωνούν χωρίς να χρειάζονται κάποιον διαμεσολαβητή.

«Φανταστείτε έναν κόσμο όπου κάθε πολίτης έχει και ελέγχει το δικό του χώρο στο Διαδίκτυο», λέει. «Αυτός είναι ένας χώρος, όπου διατηρούνται τόσο οι δημόσιες όσο και οι προσωπικές σας πληροφορίες. Τα προσωπικά στοιχεία υπόκεινται σε end-to-end κρυπτογράφηση, επομένως μόνο εσείς έχετε πρόσβαση σε αυτά. Αντιθέτως, τα στοιχεία που δημοσιεύονται στο κοινό είναι αυτά με τα οποία μοιράζεστε τις σκέψεις και τις απόψεις σας. Οι άνθρωποι μπορούν να σας βρουν σε αυτόν τον μόνιμως ενεργό κόμβο, χρησιμοποιώντας ένα όνομα domain. Αυτές οι συνδέσεις είναι ομότιμες (peer-to-peer). Αν θέλουμε να μιλήσουμε, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τους ενεργούς κόμβους μας, έτσι ώστε να βρούμε ο ένας τον άλλο. Στη συνέχεια, αν θέλω να σας στείλω ένα μήνυμα ή μια φωτογραφία, πηγαίνει από το κινητό μου κατευθείαν στο δικό σας επειδή έχουμε ήδη βρει ο ένας τον άλλο. Συνεπώς, αυτή είναι η τοπολογία που θα χαρακτηριζόταν ως το ακριβώς αντίθετο από αυτό που έχουμε σήμερα, δηλαδή μια τοπολογία ιστού με διαμεσολαβητές όπου οτιδήποτε πρέπει να περάσει από το Facebook ή το Google».

Ο Balkan δεν είναι ο μόνος που έχει το όραμα ενός αποκεντρωμένου

Το Facebook είναι γνωστό ως υπερκόμβος στο Διαδίκτυο. Τον Ιούνιο του 2017 ανακοινώθηκε ότι έφτασε τους δυο δισεκατομμύρια ενεργούς χρήστες, ουσιαστικά περίπου τα 2/3 όλων των χρηστών του διαδικτύου. Από αυτή την τεράστια ποσότητα δεδομένων συνεπάγεται ότι τα έσοδα του Facebook τώρα ανέρχονται περίπου στα 9 δισεκατομμύρια δολάρια (6,8 δισ. στερλίνες) ανά τρίμηνο

Credit: Jean Jullien

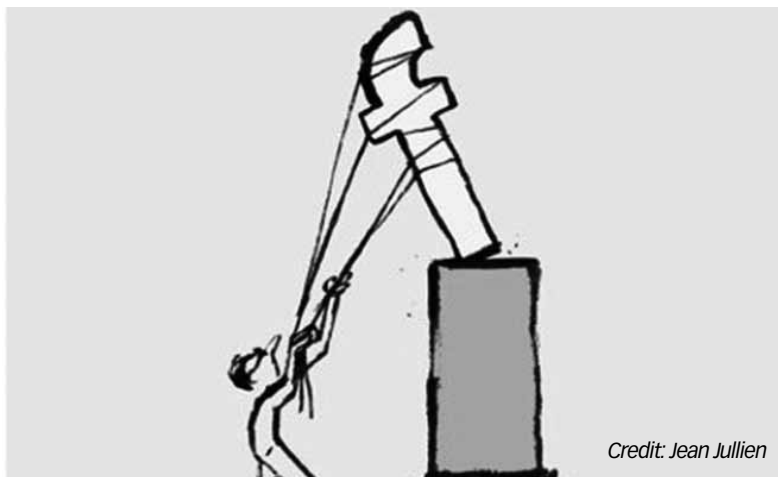
Μετάφραση

συνέχεια από τη σελίδα 21

Διαδίκτυο. Ο Tim Berners-Lee και η ομάδα Solid στο MIT διερευνούν παρόμοιες αρχές. Το πρότζεκτ arkOS του Jacob Cook, το οποίο επέτρεψε στον καθένα να δημιουργήσει προσωπικά clouds στο Raspberry Pi, είχε παρόμοιους στόχους. (Το arkOS διακόπηκε μετά την εξάντληση των πόρων του. Ο Balkan έχει κατασκευάσει το πρότυπο του με 100.000 δολάρια μέσω crowdfunding.) Η Maidsafe, που εδρεύει στην πόλη Troon της Σκωτίας, ξεκίνησε πρόσφατα να λανσάρει ένα πρότζεκτ για αποκεντρωμένο Διαδίκτυο μετά από μια δεκαετία έρευνας και ανάπτυξης. Το Ίδρυμα Mozilla δημιούργησε ένα βραβείο αξίας 2 εκατομμυρίων δολαρίων για ιδέες με καλές προοπτικές. Άλλες ομάδες όπως το Namecoin κατασκευάζουν αποκεντρωμένα και ομότιμα πειράματα στο blockchain.

Το μοντέλο του Balkan συνάδει επίσης με μια δόση πολιτικού ακτιβισμού. Ο ίδιος είναι μέλος της αριστερής, πανευρωπαϊκής πολιτικής ομάδας του Κινήματος για τη Δημοκρατία στην Ευρώπη 2025 (DIEM25). Επιπλέον, θεωρεί σημαντική την επιβολή ρυθμίσεων ως προς την τεχνολογία που θα χρησιμοποιείται στη δημιουργία ενός νέου διαδικτύου. «Με το DIEM25, προσπαθούμε να δημιουργήσουμε πολιτικές που θα υιοθετηθούν από τα πολιτικά κόμματα σε όλη την Ευρώπη, έτσι ώστε να ενθαρρυνθεί αυτή η τεχνολογία και να αναπτυχθούν οι απαραίτητες υποδομές.

Στην Ευρώπη έχουμε διαφορετική ιστορία [σε σχέση με τις ΗΠΑ]. Υπάρχει πρόσφατη ιστορία της κατανόησης του τι σημαίνει όταν η ιδιωτική ζωή διαβρώνεται σε μαζική κλίμακα. Έτσι, αισθάνομαι πραγματικά ότι έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε την Ευρώπη να δημιουργήσει αυτό το Διαδίκτυο των ανθρώπων, όπως το αποκαλώ, αντί για ένα Διαδίκτυο

Credit: Jean Jullien

πραγμάτων που ανήκει σε διάφορες εταιρείες».

Ακτιβιστές όπως ο Balkan τονίζουν μια σημαντική αλήθεια για το Διαδίκτυο που είτε έχουμε ξεχάσει είτε μας έχει παρασύρει: το δίκτυο δεν είναι απολιτικό. Το δίκτυο μπορεί να είναι «χαζό», ωστόσο έχει επιτρέψει την παγκόσμια διάδοση συγκεκριμένων πολιτικών ιδανικών που προέρχονται κυρίως από τη Silicon Valley.

Στη Silicon Valley αυτές οι αξίες – ότι η πληροφορία θέλει να είναι ελεύθερη, ότι η διαταραχή είναι πάντα αποτέλεσμα υγιούς ανταγωνισμού και μια αδιεμφισβήτητη πίστη στη λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, είναι ιερές. Μια εφαρμογή ride-sharing δείχνει τους τοπικούς κανονισμούς. Εάν σε αρκετούς πελάτες αρέσει κάτι, μάλλον φταίει ο νόμος.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι η ανωνυμία είναι ένα αναμφισβήτητο δικαίωμα και η παρενόχληση μέσω διαδικτύου είναι ένα μικρό τίμημα που πρέπει να πληρώσουμε. (Πρέπει να σημειωθεί ότι οι κύριοι υποστηρικτές αυτής της άποψης είναι συχνά οι ευνοημένοι λευκοί άνδρες.) Αυτή η πολιτική άποψη έχει γί-

νει σταθερά η καθολική ιδεολογία της Silicon Valley. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σύγκρουσή της με πολιτικούς, ειδικά στην Ευρώπη. Το ίδιο το δίκτυο έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη αυτής της άνισης κατανομής εξουσίας. Λόγω αυτών που αποκαλούμε επιπτώσεις δικτύου, όταν ένας κόμβος σε ένα δίκτυο αρχίζει να αναπτύσσεται, ειδικά όταν η λειτουργία του συνδέει ανθρώπους, όλοι συγκεντρώνονται σε αυτόν, κάνοντας τον ακόμη μεγαλύτερο. Εάν όλοι οι φίλοι μου είναι συνδεδεμένοι στο Facebook, θα είμαι και εγώ εκεί. Αυτό σημαίνει ότι οι υπερκόμβοι εμφανίζονται πολύ γρήγορα, συνήθως ένας σε κάθε τομέα. Στη συνέχεια όλοι πέφτουν με τα μούτρα σε αυτούς. Έτσι, μειώνεται ο ανταγωνισμός και η επιλογή των υπηρεσιών μας. Δεν είναι τυχαίο που η Google και το Facebook αντιπροσωπεύουν σχεδόν όλη την ανάπτυξη της διαδικτυακής διαφήμισης. (Ναι, αλλά τι γίνεται με την καινοτομία, θα κραυγάζαν οι πιστοί της Silicon Valley. Αλλά οι καινοτομίες των μεγαλύτερων εταιρειών τεχνολογίας είναι πολύ πιο πιθανό να προκύψουν από την απόκτηση μικρότερων startup όπως π.χ οι DeepMind, DoubleClick, PrimeSense, οι οποίες υποστηρίζουν το νέο Face ID της Apple, κ.λπ., παρά να δημιουργη-

θούν εσωτερικώς.)

Η αύξηση στις πλατφόρμες έχει δημιουργήσει ένα ολιγοπώλιο προσοχής. Είναι τα φίλτρα μέσω των οποίων ρέει ολόκληρος ο ιστός, οι φύλακες για τα δισεκατομμύρια και παραπάνω μάτια στα οποία καθυποτάσσεται η υπόλοιπη οικονομία της προσοχής. Οι πλατφόρμες δεν αποτελούν πλέον μόνο ιστότοπους, αλλά θεωρούνται ένα σημαντικό στρώμα στο Διαδίκτυο, το οποίο βρίσκεται μεταξύ ημών και της παλιάς ιδέας του παγκόσμιου δικτύου.

Σε αυτόν τον νέο κόσμο, το κορυφαίο προϊόν αποτελεί hit, ενώ το σχεδόν καλό προϊόν παλεύει να επιβιώσει. (Προσπαθήστε να λανσάρετε έναν ανταγωνιστή του iPhone και θα το ανακαλύψετε και οι ίδιοι.) Το ίδιο συμβαίνει και με τις πληροφορίες: περίπου το 20% των ανθρώπων που κάνουν αναζήτηση στην Google κάνουν κλικ στο πρώτο αποτέλεσμα. Ο αριθμός αυτός πέφτει περίπου στο 12% για το δεύτερο αποτέλεσμα και γρήγορα στη λήθη. Το clickbait και οι ψεύτικες ειδήσεις προέρχονται από την ίδια πηγή. Πρόκειται για έναν λυσοσασμένο ανταγωνισμό για διαφημιστικό κέρδος στο Διαδίκτυο, που δεν νοιάζεται για το τι βλέπετε, αρκεί να γίνεται μέσω μιας πλατφόρμας. Πρόκειται για προβλήματα της οικονομίας, της ανθρώπινης φύσης, αλλά και σχεδιασμού. Η οικονομία του διαδικτύου έχει δημιουργήσει δύο νέα νομίσματα: τα δεδομένα και την προσοχή. Ένα αποκεντρωμένο μοντέλο θα επιδίωξει να επαναφέρει αυτά τα δεδομένα στα χέρια των χρηστών και όχι στους γίγαντες του διαδικτύου. Αυτό είναι περίπλοκο, αλλά η πρόθεση είναι απλή: να προσπαθήσουμε να εξισώσουμε τους όρους του παιχνιδιού πριν να είναι πολύ αργά.

«Φανταστείτε έναν κόσμο στον οποίο κάθε πολίτης κατέχει και ελέγχει το δικό του χώρο στο Διαδίκτυο. Αυτός είναι ένας χώρος όπου διατηρούνται τόσο οι δημόσιες όσο και οι προσωπικές σας πληροφορίες»

Aral Balkan, ακτιβιστής

Ο σχεδιασμός του διαδικτύου ήταν ένα μεγάλο κατόρθωμα. Σχεδιάστηκε για να εξελισστεί και να κλιμακώνεται από μερικές δεκάδες συσκευές σε δισεκατομμύρια. Έχει εξελιχθεί τόσο πολύ. Μπορεί να θέλουμε να το κάνουμε πιο αποδοτικό και να βελτιώσουμε την ασφάλεια.

Αλλά δεν θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε το ουτοπικό μας Διαδίκτυο

μόνο μέσω της μηχανικής. Θα πρέπει να εφαρμοστεί και έλεγχος.

Αυτό θα δυσαρεστήσει τους πουριτανούς του διαδικτύου και θα εγείρει ερωτήματα σχετικά με το ποιος θα πρέπει να αποφασίσει και να επιβάλει αυτούς τους κανόνες. Αλλά ο διαδικτυακός μας κόσμος έχει αλλάξει. Δεν υπάρχει πλέον διάκριση μεταξύ της διαδικτυακής και της πραγματικής ζωής. Ο καλύτερος τρόπος που βρήκαμε να διαχειριζόμαστε τις ανθρώπινες υποθέσεις είναι μέσω της πολιτικής. Μπορούμε τουλάχιστον να λέμε τη γνώμη μας μέσω της ψήφου. Μπορούμε να αμφισβητήσουμε τους κανόνες. Δεν έχουμε καμία επιρροή στις αποφάσεις που λαμβάνονται στην αίθουσα συνεδριάσεων της Uber. Αυτό οδήγησε διανοούμενους, όπως η Emily Taylor, συνεργάτρια στη δεξαμενή σκέψης (think tank) Chatham House, να υποστηρίξουν ότι θα χρειαστεί να διαμορφώσουμε το μελλοντικό μας Διαδίκτυο τόσο στην Ουάσινγκτον και στις Βρυξέλλες όσο και στα στέκια της Silicon Valley.

«Όταν συμβαίνουν άσχημα πράγματα, είναι φυσικό να ψάχνουμε τεχνικές λύσεις», λέει. «Ωστόσο, οι τεχνικές λύσεις για τα κοινωνικά προβλήματα έχουν συνήθως ως αποτέλεσμα τη συγκέντρωση μεγάλης δύναμης στα χέρια των ιδιωτικών εταιρειών. Το να τεθούν κανόνες στην τεχνολογία είναι ένα επικίνδυνο πράγμα».

Οι κανόνες αυτοί βέβαια φαίνονται αναπόφευκτοι. Η ΕΕ έχει αναλάβει δράση κατά της Google, της Amazon και του Facebook. Εν τω μεταξύ, το Κογκρέσο των ΗΠΑ διερευνά τον ρόλο του Facebook στις προεδρικές εκλογές του 2016. Στη βρετανική πολιτική, κυριαρχούν οι συζητήσεις γύρω από την κρυπτογράφηση.

Ίσως αυτό που χρειαζόμαστε είναι ένας συνασπισμός τεχνολόγων, επιστημόνων και πολιτικών για να επαναπροσδιορίσουμε τα ιδανικά του διαδικτύου. Κάθε ιδρυτικό έγγραφο χρειάζεται τροποποιήσεις. Αυτό θα είναι μια δύσκολη συνεργασία. Τι είναι στην πραγματικότητα το Διαδίκτυο; Ένα δίκτυο τυφλό προς τον εαυτό του και εκθετικά αυξανόμενο σε πολυπλοκότητα. Μπορεί να είναι πολύ γρήγορο να το πιάσουμε. Ένα γιγάντιο καλαμάρι που ξεγλιστράει μέσα από τα δάχτυλά μας. Μήπως το Διαδίκτυο είναι όπως το πετρέλαιο, ο ηλεκτρισμός ή τα σιδηροδρομικά δίκτυα;

Δεν είναι σίγουρα αυτό το ουτοπικό όνειρο που κάποτε οραματιστήκαμε. Μπορεί να μην είμαστε σε θέση να ξεκινήσουμε από την αρχή. Ίσως να μην χρειαστεί. Εξάλλου, από όσα μάθαμε, μόνο ένα πράγμα είναι βέβαιο: το μέλλον του διαδικτύου είναι μια αλλαγή που δεν μπορούμε να προβλέψουμε.

Πηγή: www.wired.co.uk

Ίσως αυτό που χρειαζόμαστε είναι ένας συνασπισμός τεχνολόγων, επιστημόνων και πολιτικών για να επαναπροσδιορίσουμε τα ιδανικά του διαδικτύου. Κάθε ιδρυτικό έγγραφο χρειάζεται τροποποιήσεις. Αυτό θα είναι μια δύσκολη συνεργασία

Μαράθηκε η λουλουδιασμένη ιτιά...

του Πάνου Χριστοδούλου

*Με του μπουζουκιού το σκάφος
πλέω την Αχερουσία,
πάω να βρω τους πεθαμένους
να μου δείξουν την ουσία
Θέλω ζόρικα ντουέτα
Τζίμη Χέντριξ Βαμβακάρης
κι όχι αδελφές Κατσαμπά
να περνάει η ζωή μας τσάμπα*

Την ώρα που γράφεται το άρθρο ο Τζίμης Πανούσης βρίσκεται στο δρόμο του για την Αχερουσία. Ο τελευταίος μεγάλος ήρωας της εφηβικής μας ηλικίας. Τραγουδιστής, συνθέτης, κωμικός, ηθοποιός, συγγραφέας. Όπως γράφει ο ίδιος στους στίχους από το "Σαν το Σαμουήλ στο Κούγκι", κάτι μεταξύ Τζίμη Χέντριξ και Βαμβακάρη, ανάμεσα από ροκ και ρεμπέτικο. Από το 70 πριν γίνουν της μόδας.

Με σημαντικά τραγούδια μεταξύ των οποίων το ένα τραγούδι για το χειμώνα, το κάγκελα, τις εκλογές, το "αχ Ευρώπη" και κυρίως το "Νεοέλληνα", ένα τραγούδι που ήξεραν οι πάντες, ανεξαρτήτως

μουσικών προτιμήσεων. Ως καθαρός αριστοφανικός ποιητής ο Τζιμάκος σκιαγραφούσε με τα τραγούδια του την παρακμή της νεοελληνικής κοινωνίας, της πολιτικής, των γηπέδων, της μεταπολίτευσης, της ΕΟΚ. Χωρίς την κλάψα και την ηττοπάθεια της τότε στρατευμένης τέχνης.

Συνέχισε να κοντράρει τους πάντες και τα πάντα μέσα από τα βιβλία του, τις παραστάσεις του, τις λίγες συνεντεύξεις του. Πάντα αιρετικός και ασυμβίβαστος. Και με ισχυρές δόσεις αυτοσαρκασμού. Αριστερός ενάντια στην αριστερά. Με ακραίες εκφράσεις, με ακραία τραγούδια αλλά δυστυχώς δικαιωμένος στο τέλος (ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι τελευταίες και πιο ώριμες συνεντεύξεις του). Με εχθρούς το Σαββόπουλο, το Νταλάρα, το Θεοδωράκη, το Χατζηνικολάου τους πάντες.

Ήταν τελικά κομμουνιστής ή επαναστάτης; Μικρή σημασία έχει. Σημασία έχει ότι ήταν ο μεγαλύτερος πολέμιος του politically correct που όλο και στενεύει τον κλοιό γύρω μας. Ήταν ο μεγαλύτε-

ρος πολέμιος του καθωσπρεπισμού και της υποκρισίας. Και αν και πολλές φορές σχόλια του μας ενόχλησαν, ήταν στα pride πριν τους χορηγούς και στο δημοψήφισμα. Και δεν έκρυβε την άποψη του.

Η μοίρα έφερε μια από τις τελευταίες κινήσεις του να είναι η Ειρήνη του Αριστοφάνη. Μια παράσταση στην Επίδαυρο όπου όλοι ήταν εκεί, αλλά ο Τζιμάκος έλειπε. Ήταν ένας πολύ καλός στην ερμηνεία, στο ύφος και τη σκηνοθεσία Δημήτρης Πανούσης. Χωρίς όμως την έξω από τα δόντια σάτιρα, τις βωμολοχίες, κριτική ασέβεια. Και αυτό αφήνει πίσω του ο μεγάλος Τζίμης. Το φτύσιμο στα μούτρα του καθωσπρεπισμού. Τον πόλεμο ενάντια στην εικόνα. Και γιαυτό παρά την ακρότητα του σε λίγα λεπτά γέμισε με λύπη όλο το διαδίκτυο.

Ο Τζίμης έφυγε σε μια εποχή που τον χρειαζόμασταν πιο πολύ από ποτέ. Σε μια εποχή που η δικτατορία του politically correct αποστειρώνει έννοιες και εκμαυλίζει συνειδήσεις. Καλό ταξίδι...

Στις πόλεις των ξεστολισμένων δέντρων

του Δημήτρη Βεργίνη

Στις πόλεις των ξεστολισμένων δέντρων όλοι είναι θλιμμένοι κι όλοι είναι μόνοι κι ας ποστάρουν ευτυχισμένοι κι ας ταγκάρουν παρέες. Είναι τύποι με ακροφοβία που προσπαθούν να ισορροπήσουν στην άκρη του κόσμου. Είναι κορίτσια με ωραιοπάθεια που ζουν κουβαλώντας έναν καθρέφτη για να 'χουν πάντα εύκαιρο το φλερτ. Είναι αγόρια που ψάχνουν τη φάση για να 'χουν μετά να αφηγηθούν κάτι που δε θα θυμούνται καν ότι το έζησαν. Είμαστε εμείς σε σχέσεις αλλοτριωμένες που δε βρίσκουμε δυο έρμες λέξεις να κρατήσουν το ενδιαφέρον για πέντε λεπτά στις μεταξύ μας συζητήσεις.

Ζούμε νεκροί από χρόνια και παριστάνουμε τους ζωντανούς για να 'χουν σε κάποιο μέλλον οι ιστορικοί να αναφέρουν και τη δική μας εποχή. Ζούμε διοργανώνοντας συλλαλητήρια για γεωγραφικά ονόματα όταν κανείς μας δεν ξέρει να αναφέρει το όνομα

του διπλανού του, του γειτόνά του, αυτού που στον πρώτο όροφο μένει χωρίς ρεύμα, του άλλου απέναντι που δεν έχει να πληρώσει τα φάρμακα για τον καρκίνο του, του παρ' άλλου που στα δικαστήρια χάνει το σπίτι του. Ζούμε χειροκροτώντας παραστάσεις που στυλιζαρισμένα λάμπουν στο σανίδι,

μα πίσω απ' τη σκηνή άντρες βαρβάτοι χτυπάν συμπτωταγωνίστριές τους γιατί τους στέρησαν μίαν ατάκα. Με την παρουσία μας επικροτούμε την τιμωρία του θύματος που αντικαταστάθηκε γιατί δε σώπησε, επικροτούμε τη διαιώνιση της φαλλοκρατίας, την παγίωση του σεξισμού. Ζούμε αντιστεκόμενοι

με τρίωρες στάσεις εργασίας σε πολυνομοσχέδια που παλουκώνουν και τα τελευταία επιζήσαντα δικαιώματα από το πογκρόμ της τελευταίας δεκαετίας. Ζούμε νεκροί. Περιφερόμενα ζόμπι από mall σε mall, από Black Friday σε Blue Monday, από shopping therapy σε ψυχανάλυση.

Έχω ένα φίλο που κάθεται στα μπαρ και παρατηρεί τους ανθρώπους από την εφηβεία του ακόμη. Είναι το χόμπι του πες. Αν μπορούσε αυτό να το μετρήσει θα 'χε ήδη καταχωρήσει μπορεί εκατοντάδες χιλιάδες πρόσωπα, εκατομμύρια γκριμάτσες, πολλά ονόματα, αμέτρητες χροιές φωνής. Αυτός ο φίλος μου, πια κάθεται πλάτη στην μπάρα και κοιτάζει στον τοίχο. «Δεν έχει νόημα» μου λέει. «Αρκεί να δεις έναν και τους έχεις δει όλους. Ένα διαρκές scroll down σε οθόνες που παρεμβάλλονται της όποιας επικοινωνίας».

Στις πόλεις των ξεστολισμένων δέ-

ντρων μόνο ξέπνοες ομορφιές μπορείς να συναντήσεις. Αν δεν ψάξεις, αν δεν τις βοηθήσεις, τούτες οι πόλεις το 'χουν χάσει το παιχνίδι. Έξω από κάθε κάδο κι ένα ξεραμένο έλατο σαν αποτυχημένη απόπειρα του βουνού να προσαρμοστεί και να ακολουθήσει τις νόρμες της τσιμεντένιας πολιτείας. Σαν ηρωικά ξεψυχίσματα του πράσινου, που λίγο πριν είχε κάνει εισοδο με Ωσαννά, να σπάσει τη μονοτονία του γκρι.

Στις πόλεις των ξεστολισμένων δέντρων κάποιοι ακόμη αγκαλιάζονται. Είναι οι εξαιρέσεις. Κι είναι τόσο λίγοι που δεν μπορούν να τα βάλουν με την τόση ασχήμια. Συνήθως λυγίζουν και παραποιούνται της όποιας προσπάθειάς τους στο πρώτο σήκωμα των ματιών στον ουρανό. Στην πρώτη στιγμή της παρατήρησης των σβησμένων λαμπωνιών, αφημένων εκεί για τον επόμενο χρόνο, για κάποια επόμενη γιορτή, για κάποια επόμενη μυθική γέννηση που θα «κινήσει» την αγορά.

Το «Τετράγωνο» και το συμβόλαιο της κοινωνικής αδιαφορίας

της Γιάννας Παπαπαύλου

«Ενώσω μένετε ακίνητοι, ένα άλλο μέλος της φυλής θα κυνηγηθεί αντί για εσάς»

Ο Ruben Oestlund, με τη νέα του ταινία «Το τετράγωνο», μας εισάγει στον κόσμο του Κρίστιαν, ενός επιμελητή μουσείου, του οποίου η ζωή ακολουθεί μια καθοδική πορεία. Οι αναταραχές που βιώνει περιστρέφονται σημειολογικά γύρω από «το τετράγωνο», το οποίο αποτελεί installation ενός χαραγμένου τετραγώνου στον προαύλιο-και δημόσιο- χώρο του μουσείου και του οποίου τα όρια αποτελούν άσυλο ασφάλειας κι εμπιστοσύνης. Μέσα από οριακές καταστάσεις της καθημερινότητάς του παρακολουθούμε το ιδιότυπο τού καλλιτεχνικού κόσμου, όπως μας παρουσιάζεται εντός του μουσείου, καθώς και της σύγχρονης πραγματικότητας εκτός αυτού.

Η ταινία αφουγκράζεται με αριστουργηματικό τρόπο το πρόβλημα και την υποκρισία του κόσμου της σύγχρονης τέχνης, στα πλαίσια μιας κοινωνίας του θεάματος που αφήνει αδιευκρίνιστες τις γραμμές ανάμεσα στο πραγματικό και την αναπαράσταση. Ο Κρίστιαν, ετοιμάζοντας το art installation με αξιώσεις κοινωνικού πειράματος, ανακαλύπτει ότι η καθημερινότητα του βρίσκεται καθημερινά από εφάμιλλα «κοινωνικά πειράματα» που δοκιμάζουν την εμπιστοσύνη και συμπόνια του ίδιου αλλά και του πλήθους της μεγαλούπολης που τον περιτριγυρίζει. Ο σκηνοθέτης εναλλάσσοντας το περιβάλλον των δρώμενων ανάμεσα σε μουσειακό και δημόσιο χώρο, εξερευνά τις αντιδράσεις του πλήθους, ή την αδράνεια και αδιαφορία του, σκιαγραφώντας ένα κόσμο του οποίου η ψηφιακή τεχνολογία αποτελεί την κρυφή επιβολή των εικόνων έναντι της πραγματικότητας.

Το παρόν κείμενο θα προσπαθήσει να εξετάσει, αφορώντας από την ταινία, αληθινά παραδείγματα μέσα από την ιστορία και την τέχνη που καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο ο σύγχρονος άνθρωπος βιώνει τον κόσμο γύρω του, σαν παρατηρήτης ενός μουσειακού εκθέματος ή μιας performance. Σκοπός είναι, μεταξύ άλλων, η σαφής διατύπωση του προβληματισμού γύρω από τις έννοιες της «αισθητικής» και της «ηθικής» όπως αυτές προσδιορίζονται μέσα από τον υβριδισμό της αναπαράστασης και της πραγματικότητας, στην εποχή της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας.

Τα παραδείγματα που αναφέρονται παρακάτω επιχειρούν να αποτελέσουν μια μεταγραφή του Τετραγώνου, χωρικά αλλά και θεματικά, στη σύγχρονη πραγματικότητα θεαματοποίησης της τραγωδίας.

«Είμαστε σε πόλεμο αλλά ζείτε σαν να έχουμε ειρήνη». Η περίπτωση της τραγωδίας – θεάματος της πτώσης των Δίδυμων Πύργων.

Η 11η Σεπτεμβρίου ήταν μια επίθεση στο φαντασιακό. Οι εικόνες της πτώσης των Δίδυμων Πύργων της Νέας Υόρκης, μεταδόθηκαν σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, μονοπωλώντας το περιεχόμενο όλων των οθονών, είτε αυτών που κατέγραφαν είτε αυτών που μετέδιδαν το υλικό

καταγραφής της τραγωδίας. Ο τρόμος πρώτα απ' όλα έγκειται στον σχεδιασμό της επίθεσης έτσι ώστε να ειδωθεί, όπως διαπιστώνει ο Karlheinz Stockhausen: «Οι επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου ήταν το μεγαλύτερο έργο τέχνης που θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί ολόκληρο το σύμπαν. Μια λά που υλοποίησαν σε μια δράση κάτι που δεν θα μπορούσαμε ποτέ να ονειρευτούμε στη μουσική, άνθρωποι κάνουν πρόβες σαν τρελοί για 10 χρόνια προετοιμάζοντας μια συναυλία, και μετά να πεθαίνουν, απλά σκεφτείτε τι συνέβη εκεί. Έχεις άτομα τόσο προσηλωμένα σε μια performance και τότε 5,000 κόσμος στέλνεται στη ζωή μετά θάνατον, μέσα σε μια στιγμή. Δεν θα μπορούσα να κάνω κάτι τέτοιο. Συγκριτικά, εμείς οι συνθέτες είμαστε ένα τίποτα. Οι καλλιτέχνες, επίσης, κάποιες φορές προσπαθούν να ξεπεράσουν τα όρια του εφικτού και κατανοητού, τόσο που να μας αφυπνίζουν, για να ανοίξουμε τους εαυτούς μας σε ένα άλλο κόσμο. (...) Είναι έγκλημα γιατί αυτοί που εμπλέκονταν δεν είχαν δώσει τη συγκατάθεση τους. Δεν ήρθαν στη «συναυλία». Αυτό είναι προφανές. Και κανείς δεν τους ανακοίνωσε ότι ρίσκαραν να χάσουν τη ζωή τους. Αυτό που συνέβη με πνευματικούς όρους, το άλμα έξω από την ασφάλεια, έξω από αυτό που συνήθως θεωρείται δεδομένο, έξω από τη ζωή, συμβαίνει μερικές φορές σε μικρό βαθμό και στην τέχνη, αλλιώς η τέχνη είναι ένα τίποτα.» (1)

Στο θέμα των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου τοποθετήθηκε και ο βραβευμένος με Νόμπελ Λογοτεχνίας Dario Fo, ο οποίος δήλωσε: «Οι μεγάλοι κερδοσκόποι κυριαρχούν σε μια οικονομία που κάθε χρόνο σκοτώνει δεκάδες εκατομμύρια ανθρώπων μέσω της φτωχοποίησης – έτσι, τι είναι 20.000 νεκροί στη Νέα Υόρκη; Ανεξάρτητα από το ποιος το έκανε, η βία αυτή είναι η νόμιμη κόρη της κουλτούρας της βίας, του λιμού και της απάνθρωπης εκμετάλλευσης.» (2)

Οι δηλώσεις του Stockhausen προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις με τον ίδιο να αναγκάζεται να απολογηθεί. Αντιθέτως, οι δηλώσεις του Fo δεν είχαν καμία επίπτωση για τον ίδιο, πέρασαν σχε-

δόν απαρατήρητες. Το θυμικό του κόσμου φάνηκε να επηρεάζεται από δηλώσεις που αναιρούσαν την αντίληψή του για την τέχνη αλλά όχι για την πολιτική. Ο κόσμος φάνηκε να δέχεται ως κάτι φυσιολογικό η πολιτική να είναι το πλαίσιο στο οποίο πραγματώνεται η βία, αλλά κάτι τέτοιο δεν θα μπορούσε να ισχύει για την τέχνη.

Ο Stockhausen μιλούσε για την 11η Σεπτεμβρίου ως μια ζωντανή τέχνη, ως κάτι που συμβαίνει στην πραγματικότητα, κι όχι ως μια αναπαραστατική τέχνη που μιμείται την πραγματικότητα. Ο κόσμος δηλαδή έδειξε να ευαισθητοποιείται και να αντιδρά στο de facto και όχι στο de jure, σαν η νομιμοποίηση βιαιοπραγιών μέσω πολιτικών αποφάσεων να καθιστούσε τις εικόνες που παρήγαγε αυτή τη βία ως λιγότερο παράλογες ή αποτρόπαιες.

Η επίθεση στους Δίδυμους Πύργους, στηρίχθηκε στην ίδια την εικονολατρική αντίληψη της κουλτούρας που επιδίωκε να αφανίσει. Η πολιτική τέχνη εκτελείται μέσω των εικόνων, και η κορύφωση του τότε εν εξελίξει «δράματος» της 11ης Σεπτεμβρίου ήταν η εικόνα της απουσίας των διδύμων πύργων στην κορυφογραμμή της Νέας Υόρκης. Ένας αφανισμός και απουσία που αποτέλεσε τη σημειολογική αναφορά του Μνημείου της επίθεσης. Μια τετράγωνη αβαθής επιφάνεια με νερό, που συμβολίζει την απώλεια της ασφάλειας σε έναν κόσμο που έπαψε να είναι όπως

τον γνωρίζαμε, αλλά συγχρόνως την ασφάλεια και ηρεμία που φαινομενικά εγκαθιδρύεται εκ νέου μέσα στα όρια αυτού του τετραγώνου.

Το μοτίβο απώλειας και ανασύνθεσης του όρου της ασφάλειας και εμπιστοσύνης, πέραν του χωρικού συμβόλου, διαχύθηκε έμπρακτα στην κοινωνική και οικονομική ζωή των πολιτών μέσω της πολιτικής τέχνης και του μάρκετινγκ. Το λανσάρισμα του αμερικανικού "bravado" είχε ως σλόγκαν το μήνυμα "They don't scare us" (3), ζητώντας από τους πολίτες να συμμετέχουν σε έναν πόλεμο εναντίον της τρομοκρατίας, καθώς οι ίδιοι θα συνέχιζαν να ζούνε τις ζωές τους, χωρίς καμία επίπτωση ούτε καν οικονομική. Τουναντίον, εκείνη την περίοδο παρατηρήθηκε μείωση φόρων και ο κόσμος ξόδευε αλόγιστα. Ένας καταναλωτισμός με χαρακτήρα εφρησυχασμού για την απόλαυση της επόμενης μέρας, αλλά συγχρόνως και αβεβαιότητας για το πέρας αυτής.

Το αμερικανικό κράτος διαβεβαίωνε: «Είμαστε σε πόλεμο αλλά ζείτε σαν να έχουμε ειρήνη» (4).

«Το να γράψει κανείς ποίηση μετά το Άουσβιτς είναι Βάρβαρο». Η περίπτωση της αισθητικοποίησης της ηθικής και ηθικοποίησης της αισθητικής.

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, ο τρόμος και η τέχνη περιήλθαν στο ίδιο πλαίσιο μιας ταυτοτικής συσχέτισης και που ως θέαμα θα διαχεόταν σε μεγάλη κλίμακα, μέσα από τα θεωρητικά μανιφέστα avant-garde κινήματων, όπως των Φουτουριστών, των Ντανταϊστών και του θεάτρου της Ωμότητας του Artaud.

«Η τέχνη μπορεί να είναι μόνο βία, σκληρότητα και αδικία» (5), διακήρυτταν.

Σύγχρονοι θεωρητικοί, όπως ο Paul Virilio, θεωρούν πως η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στο αληθινό και το ψηφιακό, το θεατρικό και το πραγματικό, είναι δυσδιάκριτη περισσότερο από ποτέ, λόγω της εξέλιξης των τεχνολογιών του θεάματος. Η εικόνα, ωμή και βίαιη, κατακλύζει τις οθόνες που περιβάλλουν το άμεσο οπτικό πεδίο του ανθρώπου, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας κοινωνίας της απάθειας. Ακόμη κι αν η εγγύτητα της βίας είναι μεγάλη, παρατηρείται μια αδρανολογία της αντίδρασης. Ο παρευρισκόμενος και αυτόπτης μάρτυρας του τρόμου που εξελίσσεται μπροστά στα μάτια του μένει ακίνητος, σαν να παρακολουθεί το γεγονός μέσω μιας οθόνης.

Η σύγχρονη αισθητική και η σύγχρονη ηθική σε ό,τι αφορά θέματα ενσυναίσθησης και συμπόνιας, έχουν τόσο διαπλεχτεί μεταξύ τους που μπορούμε να μιλάμε για αισθητικοποίηση της ηθικής και ηθικοποίηση της αισθητικής. Η πρώτη διαπίστωση έχει ξεκάθαρες εκφάνσεις σε βίντεο που επικαλούνται το συναίσθημα μέσω εικόνων συναισθηματικής φόρτισης και γενικευμένων στερεοτύπων. Η δεύτερη διατύπωση αφορά τις περιπτώσεις λογοκρισίας στην τέχνη.

Στην ταινία, ο πρωταγωνιστής και επιμελητής του μουσείου που παρουσιάζει «Το τετράγωνο» δώκεται λεκτικά και εξαναγκάζεται στην παραίτηση του, λόγω του αμφιλεγόμενου διαφημιστικού σποστ που δημιουργήθηκε με σκοπό την προώθησή του εν λόγω εκθέματος.

Η ταινία αφουγκράζεται με αριστουργηματικό τρόπο το πρόβλημα και την υποκρισία του κόσμου της σύγχρονης τέχνης, στα πλαίσια μιας κοινωνίας του θεάματος που αφήνει αδιευκρίνιστες τις γραμμές ανάμεσα στο πραγματικό και την αναπαράσταση.

στην εποχή της σύγχρονης ψηφιακής τεχνολογίας

Το σποτ δείχνει ένα άστεγο ξανθό κοριτσάκι να κλαίει μέσα σε μια τρώγλη κι έπειτα να εκρήγνυται μέσα στα σαφή όρια του τετραγώνου, καταλήγοντας στο μήνυμα του εκθέματος:

«Το Τετράγωνο είναι ένα άσυλο εμπιστοσύνης και συμπόνιας. Μέσα του μοιραζόμαστε όλοι ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Το σποτ έγινε άμεσα επιτυχία και “viral”, δηλώνοντας ότι το παρακολούθησαν χιλιάδες κόσμοι μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα. Η αντίδραση του κοινού, αν και αφορούσε τη δυσανασχέτηση του ως προς το βίαιο περιεχόμενο του υλικού, ήταν έντονη μόνο ως προς το γεγονός ότι αυτό που παρακολουθούσε αφορούσε μια αναπαράσταση, και γινόταν στα πλαίσια της τέχνης.

Οι άνθρωποι μοιάζουν να βρίσκονται σε μια μόνημη συνθήκη που τους καθιστά το κοινό μιας performance, όπου, πέραν της αναπαραστατικής παραπλάνησης, η σύζευξη του ήχου και της εικόνας συχνά χειραγωγείται με τρόπο τέτοιο που το πρώτο δεν αντιστοιχεί στο δεύτερο, δημιουργώντας μια άνιση δυναμική ανάμεσα στα δύο. Η αθόρυβη πραγματικότητα δεν είναι αρκετή για να σοκάρει, χρειάζεται την εισαγωγή ομιλίας στην εικόνα για να αποσπάσει την προσοχή.

Η εικόνα του ζητιάνου ή της κοπέλας που στέκεται στη μέση της πλατείας ζητώντας την προσοχή του πλήθους που την προσπερνά δεν είναι αρκετή. Το πλήθος ήδη βρίσκεται στην οπτικοακουστική υπερφόρτωση των βιντεο-οθόνων· έτσι προσηλώνεται στον ψηφιακό κόσμο της οθόνης, παρά στον πραγματικό.

Ενώ είναι σαφές ένδειξη ότι χρειάζεται βοήθεια, η εικόνα του ζητιάνου δεν προκαλεί την ίδια επίδραση στους παρευρισκόμενους σε σύγκριση με τον αληθινό ήχο της κραυγής μιας γυναίκας που φωνάζει «βοήθεια», όπως παρατηρούμε στην ταινία. Το πλήθος των περαστικών, το οποίο κινείται ατομικά και είναι προσηλωμένο στο κινητό του ή τον βηματισμό του, επιβραδύνει δισταχτικά γυρνώντας το κεφάλι προς το άγνωστο μέρος που ακούστηκε η κραυγή.

Ακόμη και οι τύψεις αποτελούν μια λούπα ηχογραφημένου μηνύματος στο μυαλό του πρωταγωνιστή. «Βοήθεια. Βοηθήστε με», ακούγεται ξανά και ξανά χωρίς να διασαφηνίζεται η πηγή του ήχου, που όμως ακολουθεί τον πρωταγωνιστή μετά την ταραχή του επεισοδίου που είχε με τον μικρό που κατηγορήσε για ληστεία.

Ο ισχυρισμός του Adorno, ότι το «να γράψει κανείς ποίηση μετά το Άουσβιτς είναι βάρβαρο» (6), εμπεριέχει τη συλλογική αυταπάτη μιας κτηνωδίας που αποτέλεσε μία και μοναδική περίπτωση. Η κτηνωδία αντιθέτως είναι καθημερινή και περνάει απαρατήρητη.

Στην ταινία, υπάρχει η σκηνή της performance, όπου ο καλλιτέχνης υποδύεται τον πρωτόγονο άνθρωπο, χωρίς ποτέ να ξεφεύγει από τον ρόλο, ακόμη κι όταν προκαλεί τη δυσaréσκεια του κοινού του. Μέσα στο σκηνικό ενός καθωσπρεπισμού που διακρίνει ένα δείπνο της υψηλής κοινωνίας των «φιλότεχνων», ο καλλιτέχνης δε διστάζει να χρησιμοποιήσει τη βία για να φέρει στα όρια το παράδειγμα του bystander effect.

Η σκληρότητα της performance του πρωτόγονου

ανθρώπου στην ταινία δεν αφορά την απαρχή ενός ντιμπέιτ σε ό,τι αφορά αισθητικά κριτήρια, αλλά την απαρχή του τέλους της ανθρωπότητας που στο πρόσωπο και τους θορύβους του πρωτογονισμού σκύβει το κεφάλι και σιωπά, κλείνοντας βαθιά τον εαυτό της μέσα στη δική της πρωτόγονη συνθήκη, που δεν κοιτά άνω (άνω θρόσκω) και δεν εκφέρει λόγο (λογική).

Ο ηθικός κόσμος που κατοικούμε κυβερνάται από ένα «συμβόλαιο αμοιβαίας αδιαφορίας». «Σε αντάλλαγμα για την αποδέσμευση μου από κάθε υποτιθέμενη υποχρέωση ή προσδοκία εκκλήσής σου για παροχή βοήθειας εν κινδύνω, ομοίως σε απαλλάσσω.» (7)

Αυτή η συνθήκη μετράται με όρους υποχρέωσης καθώς, όπως θα αδιαφορήσει για τους άλλους σε στιγμή ανάγκης, κάποιος δεν μπορεί να περιμένει ότι δεν θα κάνουν κι αυτοί το ίδιο, όταν αυτός θα βρίσκεται στη δεινή θέση. Ο πρωταγωνιστής στην ταινία εναλλάσσεται ανάμεσα στον προνομιούχο και τον επαιτή ελεημοσύνης αρκετές φορές, ανακαλύπτοντας κάθε φορά ότι κανείς δεν είναι πρόθυμος να τον βοηθήσει, πέραν των ιδίων των επαιτών που έχουν βρεθεί και αυτοί στην ίδια θέση. Στις σκηνές όπου ζητάει τη βοήθεια των άλλων, εμφανίζεται να διαφέρει από το πλήθος που κινείται ατομικά με μια ροή προς τη καθημερινή δουλειά του και αντιμετωπίζεται είτε με αδιαφορία είτε με καχυποψία.

Τα λόγια της περιγραφής της performance του πρωτόγονου ανθρώπου, «Ενόςω μένετε ακίνητοι, ένα άλλο μέλος της φυλής θα κληγηθεί αντί για εσάς», εμπερικλείουν την έννοια της πιο πάνω κανονικοποίησης της απάθειας αλλά και συγχρόνως της ενσωμάτωσης με το πλήθος. Ακόμη κι αν αυτό που πράττει κανείς είναι λάθος, όπως η αδιαφορία και αδράνεια στον κίνδυνο και τον τρόπο ενός άλλου ανθρώπου, το πλήθος θα συμμεριστεί αυτήν τη συμπεριφορά αν αυτό σημαίνει ότι θα του εξασφαλίσει τη δική του ασφάλεια.

“Ceci n’est pas une pipe.”

Η υπακοή στην προδοσία της εικόνας.

Γυρνώντας πίσω στη Νέα Υόρκη και σε ένα άλλο δημόσιο «τετράγωνο», την πλατεία Times Square, θα αναφερθώ σε ένα γεγονός που έλαβε χώρα στις 12 Ιουνίου 2004 (8). Ένας άντρας στεκόταν στην πλατεία μαζί με φίλους, καθώς άλλοι πεζοί

προσπαθούσαν να περάσουν από δίπλα του. Αρκετοί σταματούν για να θαυμάσουν τις τεράστιες οθόνες με διαφημίσεις που κατακλύζουν τα μέτωπα της πλατείας. Εκατομμύρια βλέπουν την πλατεία από webcams που μεταδίδουν ζωντανά στο διαδίκτυο τα δρώμενα της πλατείας. Το ασυνήθιστο της υπόθεσης είναι ότι ο συγκεκριμένος άντρας συνελήφθη επειδή ήταν αργόσχολος.

«Άτομα που στέκονται ή χασομερούν στο πεζοδρόμιο χωρίς σοβαρό λόγο, με τρόπο που εμποδίζει την ελεύθερη διέλευση των πεζών (...), θα συλλαμβάνονται και οδηγούνται στο δικαστήριο.» (9) Αυτός είναι ο νόμος, όπως καταγράφηκε το 1835 στην Αγγλία, και εξακολουθεί να εφαρμόζεται τον 21ο αιώνα. Ο νόμος καταδεικνύει ότι το να στέκεται κανείς ακίνητος σε μια πλατεία δεν συμφωνεί με την έννοια του δημόσιου χώρου, οριοθετώντας αυτόν ως περιοχή γρήγορης διέλευσης και όχι στάσης.

Σύμφωνα με τον αστυνομικό που συνέλαβε τον «αργόσχολο» πολίτη, προέβη στη σύλληψη του γιατί εμποδίζει τη διέλευση των υπολοίπων, ακόμη κι αν δεν υπήρξε σωματική βία ή κάποια ενοχοποιητική ενέργεια. «Οι αθώοι, όμως, δεν χασομερούν» (10), δήλωσε. Σε έναν χώρο που υπόσταση καταλαμβάνουν μόνο οι τεράστιες διαφημιστικές οθόνες και η ροή των περαστικών εναλλάσσεται μπροστά τους, το να στέκεται κανείς ακίνητος αποτελεί ύποπτη δραστηριότητα, καθώς διαφεύγει των προτύπων του ατόμου που είναι συνεχώς απασχολημένο στη δουλειά και την ατομική του βιντεο-οθόνη.

Δεν χρειάζεται κάποιο κοινωνικό πείραμα υπό την μορφή ενός art installation για να αφυπνίσει τον κόσμο για την ύπαρξη της βίας και αδικίας. Βρισκόμαστε ήδη εκεί, στην performance που συντελείται αυτή τη στιγμή καθημερινά εκεί έξω, και που όμως δεν συγκινεί κανέναν.

«Δεν έχεις τίποτα» φωτίζει με led η επιγραφή τους μικρούς λόφους από χρώμα, σε μια από τις αίθουσες του μουσείου της ταινίας. Ο επισκέπτης βγάζει το κινητό και το φωτογραφίζει, ντύνοντας με υποκρισία την ίδια την πράξη. Η τέχνη καταναλώνεται και είναι πεπερασμένη στις ιδιαίτερες συνθήκες μιας αίθουσας μουσείου. Η τέχνη χωράει σε μια εικόνα ή βίντεο στο κινητό. Η αναπαράσταση είναι πιο γνώριμη από την πραγματικότητα. Η αναπαράσταση διαχέεται στην πραγματικότητα

καθιστώντας τη βολική ελευθερία στο άτομο να αγνοήσει ένα «δρόμενο», όπως επιλέγει σε ποια αίθουσα του μουσείου θα μπει, ή να μείνει αδρανής και σιωπηλός σαν να παρακολουθεί ένα έργο που εκτελείται μπροστά του.

Η τέχνη, με το βαθμό υποκρισίας που της καταλογίζει η ταινία, είναι κομμάτι του διάχυτου μηχανισμού των εικόνων της κοινωνίας του θεάματος του Debord. Το θέαμα, στον βαθμό διάχυσης που του επιτρέπουν οι νέες ψηφιακές τεχνολογίες να εισβάλλει σε όλες τις πτυχές της ζωής, αποπροσανατολίζει και διαστρεβλώνει το πραγματικό με την αναπαράσταση με μια εξουσιαστική επιβολή που κανονικοποιεί το παράλογο της αδικίας, της βίας. Ακόμη κι αν η αδικία ή βία αναγνωρίζεται ως τέτοια, ο λόγος του θεάματος επέρχεται σαν αφήγηση πάνω στην εικόνα δημιουργώντας ένα νέο «έργο», που ακόμη κι αν αυτό που βλέπει το άτομο είναι μια πίπα» (11), τότε το κοινό το δέχεται ασυζητητί, κι εκείνη την στιγμή διεκπεριώνεται για ακόμη μια φορά η υπακοή στην προδοσία της εικόνας.

Σημειώσεις:

1. Ian Boal, T. J. Clark, Joseph Matthews, and Michael Watts (2005). *Afflicted Powers: Capital and Spectacle in a New Age of War*. London and New York: Verso, σελ.25-26.
2. Richard Schechner (2015). *Performed Imaginaries*. London and New York: Routledge, σελ.69.
3. Ο.π., σελ.60
4. Ο.π.
5. Ο.π., σελ.64
6. Paul Virilio (2003). *Art and Fear*. London and New York: Continuum, σελ.4.
7. Norman Geras. *Minimum Utopia: Δέκα θέσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Ουανίτα, σελ.39
8. Ana Manzanar and Jesus Benito (2011). *Cities, Borders, and Spaces in Intercultural American Literature and Film*. London and New York: Routledge, σελ.1
9. Ο.π.
10. Ο.π.
11. Η φράση αναφέρεται στο ολόγκων που αναγράφεται στον πίνακα του Rene Magritte, «Η προδοσία των εικόνων».

Η μη ορθή χρήση αντιβιοτικών βλάπτει σοβαρά την υγεία

από την **Ελένη Τσιανάκα***
και τον **Πάνο Χριστοδούλου****

Σε προηγούμενο άρθρο αναφέρθηκε η σημασία της εμβολιαστικής κάλυψης των παιδιών καθώς προφυλάσσει από μια σειρά ασθενειών, οι οποίες μόνο στο παρελθόν δεν ανήκουν (Τσιανάκα και Χριστοδούλου, 2017). Σε μια ιδεατή κατάσταση, η προληπτική ιατρική έχει στόχο την αποφυγή εμφάνισης ασθενειών, πριν καν χρειαστεί η φαρμακευτική αντιμετώπισή τους. Παρόλα αυτά η σημερινή κατάσταση απέχει πολύ από το να χαρακτηριστεί ιδεατή: η νοσοτροπία που έχει αναπτυχθεί βασίζεται κυρίως στο θεραπεύειν και όχι στο προλαμβάνειν.

Πολλές φορές μάλιστα το θεραπεύειν εναπόκειται σε άλλη μια λάθος παράδοση: τη λήψη αντιβιοτικών χωρίς τη σύστασή τους από γιατρό. Συνηθίζεται λοιπόν η εμφάνιση πυρετού να συνοδεύεται με τη λήψη αντιβιοτικού σκευάσματος απευθείας από το φαρμακείο (WHO, 2015).

Παρατήρηση πρώτη: η πλειοψηφία της εμφάνισης χαμηλού πυρετού (έως 38 βαθμούς κελσίου) οφείλεται σε ιώσεις οι οποίες δεν επηρεάζονται από τη λήψη αντιβιοτικών.

Παρατήρηση δεύτερη: ο οργανισμός διαθέτει φυσιολογική μικροβιακή χλωρίδα. Η μη αναγκαία λήψη αντιβιοτικών ενδέχεται να οδηγήσει σε ανθεκτικότητα την φυσιολογική χλωρίδα και δε περίπτωση μόλυνσης μιας περιοχής από αντίστοιχο

μικρόβιο, να είναι δύσκολη η αντιμετώπισή της. Παρατήρηση Τρίτη: ένα μικρόβιο συνήθως είναι ευαίσθητο σε διαφορετικά ήδη αντιβιώσεων. Η χρήση απευθείας μια πιο ισχυρής αντιβίωσης (δηλαδή μιας πιο ευρέως φάσματος) περιορίζει τις μελλοντικές δυνατότητες χρήσης της (Jong and Stevens, 2012).

Ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι η Ελλάδα εμφανίζει από τα υψηλότερα ποσοστά αντοχής στα αντιβιοτικά από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (WHO, 2017). Αναλυτικά για την περίοδο έως το 2015 προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία (ECDC, 2017):

Το 61.9% των λοιμώξεων από *Klebsiella pneumoniae* εμφάνισε αντοχή στις καρβαπενέμες, ένα αντιβιοτικό τελευταίας γραμμής για την αντιμετώπιση ασθενειών.

Η Ελλάδα βρίσκεται στις πρώτες χώρες στις οποίες η *Pseudomonas Aeruginosa* εμφανίζει αντοχή στις κεφαλοσπορίνες τέταρτης γενιάς, τις καρβαπενέμες και την πιπερακλίνη.

Την ίδια στιγμή αυξάνονται τα στελέχη *Eserichia Coli* που είναι ανθεκτικά στις β λακταμάσες και τις φθοριοκινολόνες.

Στην Ελλάδα παρουσιάζονται από τα μεγαλύτερα ποσοστά ανθεκτικών στελεχών *Acinetobacter Baumannii*, το οποίο ευθύνεται συχνά για ενδο-νοσοκομιακές λοιμώξεις.

Υπάρχουν υψηλά ποσοστά στελεχών MRSA *Staphylococcus Aureus*.

Συνολικά συμπεραίνεται ότι η χρήση των αντιβιοτικών στην Ελλάδα έχει δημιουργήσει ήδη αρκετά στελέχη, ενώ πολλά αντιβιοτικά πρώτης γραμμής, όπως η αμοξικιλίνη, οι κεφαλοσπορίνες πρώτης γενιάς και η αμπικλίνη, παρακάμπτονται αναίτια στα θεραπευτικά σχήματα, υπέρ πιο ισχυρών σκευασμάτων. Επίσης ένα από τα βασικά προβλήματα είναι ότι λόγω της αντοχής στα αντιβιοτικά αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα ασθενείς στις μονάδες Εντατικής Θεραπείας οι οποίοι όντως χρειάζονται ισχυρή αντιβίωση. Υπάρχει ανάγκη λοιπόν για μια διαφορετική μέθοδος αντιμετώπισης των ασθενειών και χρήσης των αντιβιοτικών. Καταρχήν δε λαμβάνουμε μόνοι μας

αντιβιοτική θεραπεία. Επισκεπτόμαστε το γιατρό και περιμένουμε τα αποτελέσματα της καλλιέργειας και του αντιβιογράμματος ώστε να λάβουμε την κατάλληλη αγωγή. Μέτρα απαραίτητα για τη μελλοντική επιβίωση απέναντι στις λοιμώξεις. Τα φαρμακεία δεν είναι περίπτερα και τα αντιβιοτικά δεν είναι καραμέλες. Είναι απαραίτητη η χρήση τους, αλλά μόνο όταν είναι ενδεδειγμένη (Cohen et al., 2017).

Βιβλιογραφία

Τσιανάκα Ελένη, Χριστοδούλου Παναγιώτης, *Τα μικρόβια και οι πολλοί μικροί μας φίλοι, Νόστιμον ἦμαρ 2017*
WHO, *Health Systems in Transitions: Greece, 2015*
Jong E., Stevens D., *Netter's Infectious Diseases 2012*
WHO, *Country Health Profiles 2017: Greece*
ECDC, *Antimicrobial Resistance Surveillance in Europe, European Centre for Disease Prevention and Control, Stockholm 2017*
Cohen et al, *Infectious diseases, Elsevier 2017*

* Ελένη Τσιανάκα, *Ειδική Παιδιάτρος- Ειδικευμένη Νεογνολογίας Πανεπιστημιακής Κλινικής Κολωνίας – Μπόχουμ*

** *Ειδικευόμενος Ιατρικής Βιοπαθολογίας ΓΝΙ Χατζηκώστα, Μεταπτυχιακός φοιτητής Διοίκησης Μονάδων Υγείας ΕΑΠ*

Η μυστική ζωή των κτιρίων

Μετάφραση:

Άννα-Μαρία Αρβαντιδίου

(*La Vida secreta de los edificios, Edward Hollis*)

Στην καρδιά της αρχιτεκτονικής θεωρίας και ιστορίας υπάρχει μια παράδοξη αντίληψη: «Τα κτίρια είναι φτιαγμένα με σκοπό να διαρκέσουν στον χρόνο γι' αυτό και πρέπει να επιβιώνουν κάποια βασικά κομμάτια τους.» Αυτό κυρίως αφορά την εξωτερική τους δομή. Έτσι, το κτίριο πρέπει να απελευθερωθεί από τα δεσμά για τα οποία έχει δημιουργηθεί και από τις προθέσεις των ιδιοκτητών τους, να γίνει ελεύθερο και να κάνει ό, τι το ίδιο θέλει. Τα κτίρια επιβιώνουν περισσότερο καιρό από τον αρχικό σχεδιασμό και σκοπό τους, ξεπερνούν την τεχνολογία της εποχής τους και προσαρμόζονται στην εποχή τους ανεξάρτητα από την αισθητική με την οποία έχει οριστεί η αρχική τους φόρμα τους. Γίνονται διαχρονικά στοιχεία μιας πόλης και σημεία κατατεθέν για ντόπιους και τουρίστες. Με τον καιρό υποφέρουν από χιλιάδες φθορές ή τροποποιήσεις από τους αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς, που τους

αλλάζουν τις προσόψεις ή τη λειτουργικότητα και σιγά σιγά το ένα να μοιάζει με το άλλο.

Τις περισσότερες φορές κάποιες παγιωμένες αντιλήψεις της αρχιτεκτονικής θεωρίας οδηγούν σε μια εξουθένωση το κτίριο εξαιτίας της «μυστικής ζωής τους», που συνήθως είναι κάπως αλλόκοτη, απρόβλεπτη και παράξενη. Για αρκετούς πρόκειται για ιστορίες που αποτελούνται από αντιφάσεις ενώ κάποιοι άλλοι επικεντρώνονται σε διαφορετικά σημεία της ιστορίας, τα οποία σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά ή με την εσωτερική διαρρύθμιση του χώρου. Όλοι, λοιπόν μπορεί να ξέρουμε την ιστορία του «Le Corbusier» ή του Frank Lloyd Wright αλλά πολύ λιγότεροι γνωρίζουμε τη βιογραφική ιστορία των ιδίων των κτιρίων που προστατεύουν την ιστορία αυτών

των ανθρώπων. Επομένως καθίσταται πιο δύσκολο να βρούμε μια μελέτη ή κάποια επιστημονικά άρθρα σχετικά με την εξέλιξη ενός ιδιωτικού κτιρίου και πιο εύκολο μια ιστορία που θα μιλά για εξαισία και παράφρονα τέρατα. Πιο πολλοί άνθρωποι γνωρίζουν φήμες και κουτσομπολιά για τέρατα που προστατεύουν τα κτίρια ή φαντάσματα που τα στοιχειώνουν παρά στην ιστορία της αρχιτεκτονικής δομής.

Σαφώς, βέβαια υπάρχουν και οι εξαιρέσεις. Κατά τον 19ο αιώνα, η Eugene-Emmanuel Violet-le-Duc στη Γαλλία και ο John Ruskin στην Αγγλία ίδρυσαν δύο αντίπαλες σχολές σχετικά με τη διατήρηση της ιστορίας και της δομής των κτιρίων, των οποίων οι θεωρίες και οι ερμηνείες ήρθαν αντιμέτωπες τον 20ο αιώνα με τις ερμηνείες κάποιων συγγραφέων-μελετητών όπως του Alois Riegl

και του Cesare Brandi. Στη σύγχρονη εποχή με τις εμμονές του μέλλοντος, μόνο ο Joséé Plecnik κι ο Carlo Scarpa, εφάρμοσαν με συνέπεια μια εναλλαγή στα κτίρια του παρελθόντος σχεδιάζοντας συναρπαστικά υβρίδια στα πλαίσια μιας μοντέρνας αρχιτεκτονικής με πολυεπίπεδα υποστρώματα παρμένα από παλιότερες εποχές της ιστορίας. Στα πιο πρόσφατα χρόνια στη μελέτη «Τα πάντα σχετικά με την εναλλακτικές

μορφές αρχιτεκτονικής» του Fred Scott και το «Οι επαναγνώσεις της αρχιτεκτονικής» των Graeme Brooker και Sally Stone ήρθαν αντιμέτωπες σχετικά με την προσέγγιση της προοπτικής των εσωτερικών χώρων, η οποία φαίνεται να περιλαμβάνει απλά εργασίες αγγαρείας αποκλειστικά συσχετιζόμενες με την παραλλαγή και τροποποίηση των εσωτερικών χώρων.

Εκτός απ' όλα αυτά λοιπόν, οι αλλαγές των κτιρίων στο πέρασμα των χρόνων άρχισαν να θεωρούνται ως ένα μικρό βρώμικο μυστικό. Για να το θέσουμε συνοπτικώς, ας το χαρακτηρίσουμε ως ένα σιντριβάνι που αντανάκλα μελαγχολίες. Τα κτίρια, μπορούν να αλλάζουν στον χρόνο ή και να αντιστέκονται στις αλλαγές προκειμένου να προστατεύσουν την ιστορία τους ή τη φήμη τους. Η επικέντρωση της προσοχής, όμως στην πραγματική ιστορία του κτιρίου παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τον θρόλο γύρω από αυτό.

Μουσική

15

Τα 20 Καλύτερα Μουσικά Άλμπουμ για το 2017

Τι θα ήταν μια χρονιά χωρίς απολογισμό για τα μουσικά δρώμενα;

από τον Κωνσταντίνο Βιτσαρά

Αποχαιρετώντας το 2017 και ας δούμε τα 20 καλύτερα μουσικά άλμπουμ της χρονιάς.

20. Fever Ray – Plunge

Χωρίς να φτάνει τα ύψη του προ δετίας επώνυμου ντεμπούτου της και σε πολύ διαφορετικό κλίμα, το Plunge φαίνεται να συνεχίζει από εκεί που μας άφησε το Shaking The Habitual των Knife. Ηδονιστικό, πολιτικό και προβοκατόρικο, παρά τις μέτριες στιγμές του, παραμένει μια από τις πιο ενδιαφέρουσες κυκλοφορίες της χρονιάς.

19. DJ Python – Dulce Compañia

Μίξη reggaeton με deep house...; Κι όμως, ο DJ Python το καταφέρνει άψογα σε έναν δίσκο-δώρο πολλών περιστάσεων.

18. Call Super – Arpo

Απίθανο ατμοσφαιρικό house/techno μείγμα, διανοημένο με κλαρινέτο και άλλους φυσικούς ήχους. Ο δεύτερος (και καλύτερος) δίσκος του Joe Seaton.

17. Deerhoof – Mountain Moves

Το 14ο άλμπουμ του experimental rock σχήματος από το San Francisco είναι τόσο ποικιλόμορφο και ταυτόχρονα δεμένο και απολαυστικό που δε θα μπορούσε να λείπει από τη λίστα. Respect.

16. Kelly Lee Owens – Kelly Lee Owens

Η Ουαλή τραγουδίστρια και παραγωγός μιξάρει dream pop και ambient techno στο εξαιρετικό, γεμάτο όμορφες ιδέες ντεμπούτο της.

15. Various Artists – Mono No Aware

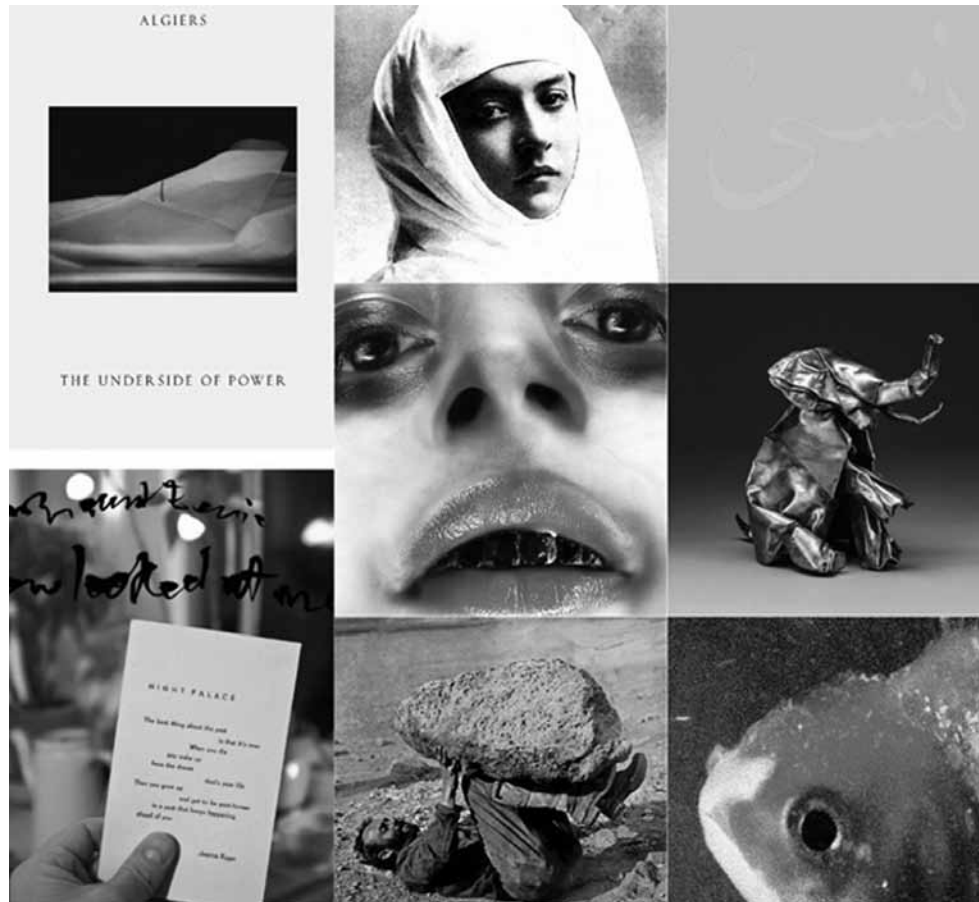
Υπέροχη συλλογή της ανεξάρτητης Βερολινέζικης PAN με ακυκλοφόρητα ambient και experimental κομμάτια. Yves Tumor, Helm, M.E.S.H. και Pan Daijing μερικά από τα συμμετέχοντα ελπιδοφόρα ονόματα και παίρνουμε μια καλή γεύση για το μέλλον του είδους.

14. Run the Jewels – RTJ3

Το rap δίδυμο Killer Mike και El-P κυκλοφορεί τον τρίτο και πιο πολιτικοποιημένο του δίσκο, ενώ ο ήχος τους έχει επίσης σκληρύνει με παχιά beats και αιχμηρά samples να πλαισιώνουν τις ρίμες και το ως συνήθως άψογο flow τους. Ανάμεσα στους καλεσμένους του δίσκου οι Danny Brown, Kamasi Washington και Zach de la Rocha.

13. Big Thief – Capacity

Βήματα μπροστά για τους Big Thief τόσο στη σύνθεση όσο και στην παραγωγή. Μερικά από τα καλύτερα indie folk τραγούδια της χρονιάς βρίσκονται στο Capacity.

12. Chino Amobi – PARADISO

Αυτό το σχεδόν ακατηγοριοποίητο διαμάντι αποτελείται από συρραφές ήχων ετερόκλητων μουσικών ειδών, συνθέτοντας παράλληλα ιστορίες ενός κοντινού δυστοπικού μέλλοντος. Ίσως το καλύτερο post-industrial για φέτος. Εφιαλτικό.

11. Kendrick Lamar – DAMN.

Τι κερδίζουμε σταματώντας τις συγκρίσεις με τις προηγούμενες κορυφαίες δουλειές του; Ένα πολύ δυνατό rap άλμπουμ με εθιστικά samples και άψογο flow, όπως μόνο ο Kendrick Lamar μπορεί.

10. IDLES – Brutalism

Βρώμικο post-punk που σε πιάνει από τα μαλλιά με έξυπνους καυστικούς στίχους. Οι IDLES από το Bristol κυκλοφορούν ένα από τα σημαντικότερα ντεμπούτα της χρονιάς!

9. Street Sects – Rat Jacket EP

Πιο σκοτεινό από το ντεμπούτο τους, το Rat Jacket είναι ένα πολύ δυνατό και επικό post-hardcore, industrial noise μινι άλμπουμ. Με κομμάτια όπως το Early Release και In Prison At Least I Had You δείχνουν ένα άλλο πρόσωπο πιο μελωδικό και το ενδεχόμενο αυτή η δουλειά να αποτελεί προπομπό ενός δυνατού sophomore είναι αρκετά πιθανό. Οι Street Sects αξίζουν αναγνώριση.

8. Vince Staples – Big Fish Theory

Το sophomore άλμπουμ του Vince Staples είναι σπουδαίο, όχι μόνο για την ποιότητα του rap υλικού του αλλά και για την κατεύθυνση την οποία παίρνει εδώ ο ήχος του. Post-dubstep και detroit techno, tape loops και synths, με τον μουσικό τύπο να κάνει λόγο για έναν avant-garde dance δίσκο. Kendrick Lamar, Damon Albarn, και ASAP Rocky, μερικοί από τους συμμετέχοντες.

7. Forest Swords – Compassion

Κάθε απλός ήχος στα 47 λεπτά του Compassion είναι τόσο καλά μελετημένος και λειτουργικός και με κάθε ακρόαση ανακαλύπτεις πάντα έναν καινούριο λόγο για να το ξαναβάλεις να παίζει. Αργόσυρτοι dub ρυθμοί, πανέξυπνα samples και μυσταγωγική ατμόσφαιρα σε ένα στυλ άχρονο και απόλυτα ιδιαίτερο, ο Matthew Barnes μας χαρίζει ξανά έναν πανέμορφο δίσκο.

6. Xiu Xiu – Forget

Ηδη ο 13ος δίσκος για τους Xiu Xiu και σε κάνει να απορείς πως μετά από 2 ολόκληρες δεκαετίες καταφέρνουν και ακούγονται ακόμα τόσο επικαιροί και τολμηροί. Οι noise πειραματισμοί τους τρυπώνουν μαεστρικά σε πασάρικες pop συνθέσεις με μελετημένες ενορχηστρώσεις και άψογη παραγωγή. Το σαρδόνιο ύφος του Jamie Stewart με το εμβληματικό πλέον απόκοσμο στακάτο είναι εννοείται παρών, με τη φάση αυτή τη φορά πιο πολιτικοποιημένη από ποτέ.

5. Protomartyr – Relatives in Descent

Πρόκειται για έναν δίσκο με διάχυτη την αίσθηση μιας αόρατης απειλής, μιας επείγουσας κατάστασης, που σου κρατάει το ενδιαφέρον από την αρχή μέχρι το τέλος αμείωτο. Αυτό που επίσης δεν είναι συνηθισμένο ακόμα και για το είδος, είναι οι λογοτεχνικοί, μαρξιστικοί στίχοι που ξεστομίζει, σχεδόν φτύνει ο εγκέφαλος Joe Casey. Καθώς οι λέξεις πλέκονται σε κιθαριστικές δίνες και μελαγχολικές μελωδικές παρενθέσεις γίνεται σαφές πως το τέταρτο album του post-punk σχήματος από το Detroit είναι και το καλύτερο του.

4. Jlin – Black Origami

Δύσκολο. Ψυχρό, απόκοσμο με φαινομενικά γραμμική δομή στα κομμάτια. Το Black Origami, sophomore άλμπουμ της Jlin, δεν είναι απλά ένας footwork δίσκος. Χρησιμοποιεί περίτεχνα τα εργαλεία που της δίνει το είδος και μας παραδίδει ασκήσεις-σεμινάρια πάνω στον ρυθμό και την αρχέγονη σημασία του. Βουτώντας βαθιά στο παρελθόν, ανοίγει πόρτα στο μέλλον. Σίγουρα θα μας απασχολεί για καιρό.

3. Mount Eerie – A Crow Looked At Me

Δε μπορεί να συγκριθεί με τις προηγούμενες δουλειές του Phillip Whittman Eltnrum ως Mount Eerie αλλά και με τίποτα άλλο φέτος. Οι μπαλάντες που έγραψε για τον πρόσφατο θάνατο της γυναίκας του, είναι ο,τι πιο προσωπικό, ειλικρινές, συγκινητικό και ωμό θα ακούσεις. Οι υπερφυσικά δυνατοί στίχοι του A Crow Looked At Me εγείρουν φιλοσοφικά ερωτήματα, με τις συνθέσεις να παραμένουν μουσικά απλές και στοιβαρές παρ'όλη τη φόρτιση/παράλυση του δημιουργού.

2. Algiers – The Underside of Power

Τελειοποιώντας το ιδιόρρυθμο αυτό κράμα τους από gospel, soul, post-punk και industrial, το The Underside of Power ακούγεται από την αρχή ως το τέλος τόσο σημαντικό, κυρίως επειδή... είναι. Τραγούδια διαμαρτυρίας κατά του φασισμού και υπέρ των δικαιωμάτων των μαύρων, γίνονται με φρενήρεις ρυθμούς, μελωδικά περάσματα και θωρυβώδη κρεσέντα, γροθιές στο στομάχι αλλά και ταυτόχρονα απολαυστικά. Η δε παραγωγή του Adrian Utley των Portishead χαρίζει ένα μαγικά σκοτεινό περιτύλιγμα στις συνθέσεις και την επιβλητική φωνή του χαρισματικού frontman Franklin James Fisher. Πολύ αδικημένο έργο, τουλάχιστον στις Η.Π.Α.

1. Arca – Arca

Με το επώνυμο άλμπουμ, επισφραγίζεται αυτό που είχαμε δικαίως υποψιαστεί από τις προηγούμενες δουλειές του: Ο Arca εκτός από παραγωγός φουτουριστικών ηχοτόπων είναι και δεινός pop τραγουδοποιός.

16 Τελευταία σελίδα

από τον Γιάννη Μπάκο

Ο Βολταίρος είπε πως το ανθρώπινο είδος είναι το μόνο που γνωρίζει ότι θα πεθάνει και ως αποτέλεσμα της γνώσης αυτής, γεννιέται ο άνθρωπος φόβος. Κάθε που κάποιος φεύγει αφήνοντας το στίγμα του σε κομμάτια της ζωής μας, ο φόβος αυτός ξυπνά και για λίγο μας κάνει νοσταλγικούς, συναισθηματικούς, μέχρι και αφοριστικούς και απόλυτους.

Κάπως έτσι αντιμετώπισε και η γενιά μας τον χαμό της σπουδαιάς Dolores O'Riordan, εμβληματικής Ιρλανδής τραγουδίστριας των Cranberries. Είναι, ίσως, η πρώτη απώλεια για μας που πλησιάζουμε τα 40 και κοιτάμε τα 90s σαν την περίοδο της ενηλικίωσης και ωρίμανσης μας κι όσο αν λυπόμαστε για τον χαμό, άλλο τόσο φοβόμαστε το άγνωστο και το σκοτάδι μπροστά μας.

Η ξεχασμένη απ' όλους μας εδώ και χρόνια Dolores έγινε η δική μας Dolores, η φωνή που μας θύμιζε την ανεμελιά της μετεφηβικής περιόδου. Ακούσαμε το ένα κομμάτι μετά το άλλο, γεμίσαμε σχόλια και posts τα newsfeeds των social media, νιώσαμε κάπως περίεργα δυνατοί και νέοι, σαν να ξαναγεννηθήκαμε και με τις πράξεις μας κάναμε γεγονός αυτό που είπε ο Επικούρος: «Ο καθένας φεύγει απ' τη ζωή σαν να 'ρθε τώρα μόλις.»

Η Dolores τραγούδησε το πρώτο πολιτικό τραγούδι που μεταβόλισε αυτή η γενιά, το πρώτο πολιτικό τραγούδι που μας έκανε να ανατρέξουμε στις εγκυκλοπαιδείες και να ψάξουμε την ιστορία του IRA, των Bloody Sundays και να φτάσουμε μέχρι τον Bobby Sands. Το *Zombie* μπορεί να μην ήταν το καλύτερο τραγούδι που ερμήνευσε, ήταν όμως ένα ορόσημο της δεκαετίας και ήρθε να υπογράψει την προσπάθεια που επί χρόνια έκαναν σπουδαστές καλλιτέχνες για να κρατήσουν το Ιρλανδικό ζήτημα ζωντανό μέσα από την

Τραγούδι της Εβδομάδας

Dolores O' Riordan *Cranberries - «When you're gone»*

μουσική, την τέχνη του λαού.
Η Dolores Mary Eileen O'Riordan, όπως ήταν το πλήρες όνομα της, γεννήθηκε στις 6 Σε-

πτεμβρίου του 1971 στο Ballybricken της Ιρλανδίας και ήταν το 7ο παιδί της οικογένειας των Terence και Eileen O'Riordan.

Σε ηλικία 8 ετών υπήρξε θύμα σεξουαλικής κακοποίησης από συγγενικό της πρόσωπο, ενώ στα 12 της είχε ήδη διαγνωστεί με μανιοκατάθλιψη.

Σε συνέντευξη της και αναφερόμενη στο γεγονός τόνισε «Νομίζεις ότι είναι δικό σου το φταιξιμο. Αυτό συμβαίνει. Και το έθαψα μέσα μου. Το θάβεις γιατί νιώθεις ντροπή. Σε σιχαίνεσαι. Μετά έγινα διάσημη, ήμουν μόλις 18 και η καριέρα μου απογειώθηκε. Τότε ήταν όλα ακόμη πιο δύσκολα και έφτασα στην ανορεξία. Έβαζα αυτό το προσωπίδιο επάνω στη σκηνή, αυτή την άσπιλη εικόνα. Ζούσα όμως με νευρική ανορεξία, με κατάθλιψη, με νευρικούς κλονισμούς». Πάλευε χρόνια με τη μανιοκατάθλιψη, τις καταχρήσεις, τη νευρική ανορεξία, τη διπολική διαταραχή αλλά και τους έντονους πόνους στην πλάτη και τη μέση της. Το 2013 είχε προσπαθήσει να δώσει τέλος στη ζωή της, θέλοντας να γλιτώσει από τους εφιάλτες που ποτέ δεν κατάφερε να ξερκίσει, με τα τρία της παιδιά να είναι και ο λόγος που έβρισκε συνεχώς δύναμη να αναβάλλει το μοιραίο.

Η O'Riordan βρέθηκε νεκρή σε δωμάτιο ξενοδοχείου στην Park Lane του Λονδίνου την Δευτέρα 15 Ιανουαρίου 2018 και οι φήμες την ήθελαν να βρίσκεται εκεί με σκοπό να ηχογραφήσει το *Zombie* παρέα με τους Bad Wolves, σε μια προσπάθεια να επανέλθει στο προσκήνιο.

«Μπαίνεις, φωνάζεις. Με ζωή μοιάζεις. Νυστάζεις, βγαίνεις. Κι έτσι πεθαίνεις», λέει ο Ωσόν Σανσέλ, Γάλλος ποιητής του 19ου αιώνα, περιγράφοντας το ταξίδι μας από τη ζωή στον θάνατο.

Εμείς κάπου από το άγνωστο αυτού του ταξιδιού θα τραγουδήσουμε για άλλη μια φορά «There's nothing simple when I'm not around you and I miss you when you're gone», ψιθυρίζοντας εις το επανιδείν Dolores...

Οι φωτογραφίες του μήνα από την Σοφία Σπανού

Αin Sefra, Αλγερία: Ένας άντρας κοιτάζει τις καλυμμένες με χιόνι πλαγιές των αμμόλοφων της ερήμου Σαχάρας, τον Ιανουάριο του 2018. Οι φορές που χιονίζει στη Σαχάρα είναι εξαιρετικά σπάνιες.

Φωτογραφία: Hamouda Ben Jerad/Reuters

Δαμασκός, Συρία: Δύο αδερφές αγκαλιάζονται όταν βρίσκει η μία την άλλη μέσα στα ερείπια που προκάλεσε αεροπορική επιδρομή στην κατεχόμενη από επαναστάτες ανατολική Ghouta της Δαμασκού.

Φωτογραφία: Abdulmonam Eassa/AFP/Getty Images

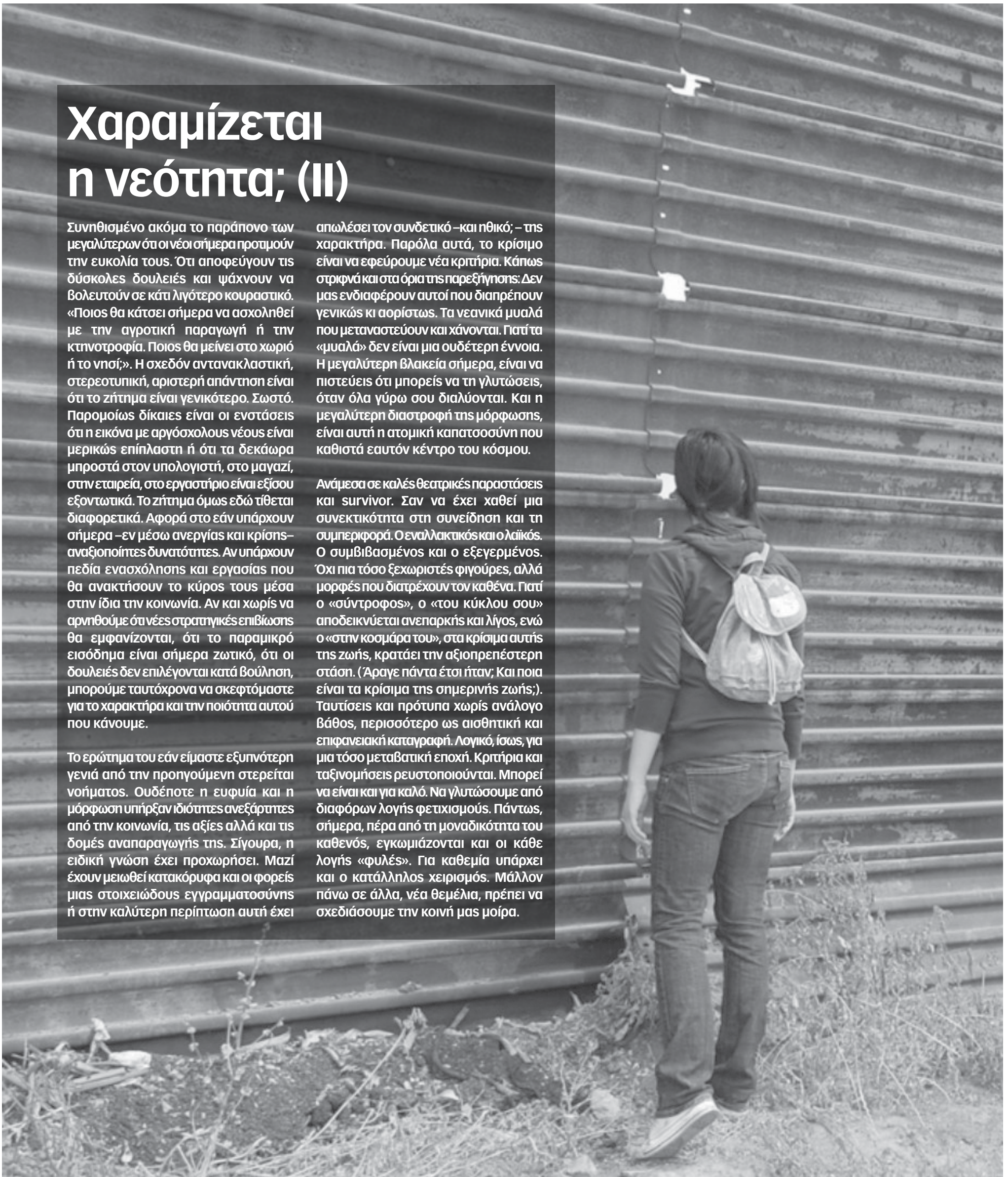
Χαραμίζεται η νεότητα; (II)

Συνηθισμένο ακόμα το παράπονο των μεγαλύτερων ότι οι νέοι σήμερα προτιμούν την ευκολία τους. Ότι αποφεύγουν τις δύσκολες δουλειές και ψάχνουν να βολεψτούν σε κάτι λιγότερο κουραστικό. «Ποιος θα κάτσει σήμερα να ασχοληθεί με την αγροτική παραγωγή ή την κτηνοτροφία. Ποιος θα μείνει στο χωριό ή το νησί;». Η σχεδόν αντανάκλαστική, στερεοτυπική, αριστερή απάντηση είναι ότι το ζήτημα είναι γενικότερο. Σωστό. Παρομοίως δίκαιες είναι οι ενστάσεις ότι η εικόνα με αργόσχολους νέους είναι μερικώς επίπλαστη ή ότι τα δεκάωρα μπροστά στον υπολογιστή, στο μαγαζί, στην εταιρεία, στο εργαστήριο είναι εξίσου εξοντωτικά. Το ζήτημα όμως εδώ τίθεται διαφορετικά. Αφορά στο εάν υπάρχουν σήμερα –εν μέσω ανεργίας και κρίσης– αναξιοποίητες δυνατότητες. Αν υπάρχουν πεδία ενασχόλησης και εργασίας που θα ανακτήσουν το κύρος τους μέσα στην ίδια την κοινωνία. Αν και χωρίς να αρνηθούμε ότι νέες στρατηγικές επιβίωσης θα εμφανίζονται, ότι το παραμικρό εισόδημα είναι σήμερα ζωτικό, ότι οι δουλειές δεν επιλέγονται κατά βούληση, μπορούμε ταυτόχρονα να σκεφτόμαστε για το χαρακτήρα και την ποιότητα αυτού που κάνουμε.

Το ερώτημα του εάν είμαστε εξυπνότερη γενιά από την προηγούμενη στερείται νοήματος. Ουδέποτε η ευφυΐα και η μόρφωση υπήρξαν ιδιότητες ανεξάρτητες από την κοινωνία, τις αξίες αλλά και τις δομές αναπαραγωγής της. Σίγουρα, η ειδική γνώση έχει προχωρήσει. Μαζί έχουν μειωθεί κατακόρυφα και οι φορείς μιας στοιχειώδους εγγραμματοσύνης ή στην καλύτερη περίπτωση αυτή έχει

απωλέσει τον συνδετικό –και ηθικό– της χαρακτήρα. Παρόλα αυτά, το κρίσιμο είναι να εφεύρουμε νέα κριτήρια. Κάπως στριφνά και στα όρια της παρεξήγησης: Δεν μας ενδιαφέρουν αυτοί που διαπρέπουν γενικώς κι αορίστως. Τα νεανικά μυαλά που μεταναστεύουν και χάνονται. Γιατί τα «μυαλά» δεν είναι μια ουδέτερη έννοια. Η μεγαλύτερη βλακεία σήμερα, είναι να πιστεύεις ότι μπορείς να τη γλυτώσεις, όταν όλα γύρω σου διαλύονται. Και η μεγαλύτερη διαστροφή της μόρφωσης, είναι αυτή η ατομική καπατσουσίνη που καθιστά εαυτόν κέντρο του κόσμου.

Ανάμεσα σε καλές θεατρικές παραστάσεις και survivor. Σαν να έχει χαθεί μια συνεκτικότητα στη συνείδηση και τη συμπεριφορά. Ο εναλλακτικός και ο λαϊκός. Ο συμβιβασμένος και ο εξεγερμένος. Όχι πια τόσο ξεχωριστές φιγούρες, αλλά μορφές που διατρέχουν τον καθένα. Γιατί ο «σύντροφος», ο «του κύκλου σου» αποδεικνύεται ανεπαρκής και λίγος, ενώ ο «στην κοσμάρα του», στα κρίσιμα αυτής της ζωής, κρατάει την αξιοπρεπέστερη στάση. (Άραγε πάντα έτσι ήταν; Και ποια είναι τα κρίσιμα της σημερινής ζωής;). Ταυτίσεις και πρότυπα χωρίς ανάλογο βάθος, περισσότερο ως αισθητική και επιφανειακή καταγραφή. Λογικό, ίσως, για μια τόσο μεταβατική εποχή. Κριτήρια και ταξινομήσεις ρευστοποιούνται. Μπορεί να είναι και για καλό. Να γλυτώσουμε από διαφόρων λογής φετιχισμούς. Πάντως, σήμερα, πέρα από τη μοναδικότητα του καθενός, εγκωμιάζονται και οι κάθε λογής «φυλές». Για καθεμία υπάρχει και ο κατάλληλος χειρισμός. Μάλλον πάνω σε άλλα, νέα θεμέλια, πρέπει να σχεδιάσουμε την κοινή μας μοίρα.

02 διεθνή

Το κουβάρι της Συρίας

Ενόψει πιθανής τουρκικής εισβολής αναδιατάσσονται και πάλι οι συμμαχίες

■ του Γιώργου Αναστασίου

Όλες οι συμμαχίες που έχουν συμπληχθεί στο συριακό μέτωπο δοκιμάζονται σοβαρά αυτές τις μέρες και δείχνουν την ευθραυστότητά τους. Αιτία, οι προετοιμασίες και η διακηρυγμένη πρόθεση της Τουρκίας να «συντρίψει τον στρατό των τρομοκρατών» επί συριακού εδάφους, στον λεγόμενο θύλακα του Αφρίν. Εκεί εδρεύουν ισχυρές, εμπειροπόλεμες και καλά εξοπλισμένες δυνάμεις της κουρδικής συριακής πολιτοφυλακής YPG (Μονάδες Προστασίας του Λαού). Η πρόθεση των ΗΠΑ να τις χρησιμοποιήσει ως «συνοριακή δύναμη» ακριβώς κάτω από τη μύτη της Τουρκίας δεν έχει ξεσηκώσει μονάχα τη φραστική οργή του Ερντογάν (που εγκραλεί δημόσια τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ ως «υποστηρικτές των τρομοκρατών»), αλλά έχει μετασηματιστεί και σε άμεσα επικείμενη τουρκική εισβολή σε συριακό έδαφος.

Και εδώ αρχίζει να περιπλέκεται ακόμη περισσότερο το ήδη αζεδιάλυτο κουβάρι των διαρκώς εναλλασσόμενων συμμαχιών στη Συρία ή/και με αφορμή τη Συρία. Δεδομένου ότι μια τέτοια επιχείρηση απαιτεί αεροπορική υποστήριξη, η πρώτη σαφής αντίδραση ήρθε από τη συριακή κυβέρνηση – παρόλο που κι αυτή βλέπει με εύλογη καχυποψία την ενδυνάμωση μιας υποστηριζόμενης από τις ΗΠΑ κουρδικής οντότητας στο έδαφός της. «Ας μην υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία», δήλωσε προχθές ο Σύριος αναπληρωτής ΥΠΕΞ Φαϊζάλ Μεκντάντ, προειδοποιώντας: «Θα θεωρήσουμε επιθετική ενέργεια τυχόν δράση τουρκικών αεροσκαφών σε συριακό εναέριο χώρο, και θα τα καταρρίψουμε. Λέμε στην Τουρκία ότι μια επίθεση στο [υπό κουρδικό έλεγχο] Αφρίν δεν θα είναι περίπατος».

Μεγάλο ρίσκο για τον Ερντογάν

Είχε προηγηθεί, τη Δευτέρα, μια πιο γενικόλογη και καλυμμένη προειδοποίηση από τον Ρώσο ΥΠΕΞ Σεργκέι Λαβρόφ: «Καλούμε όλες τις πλευρές να αποφύγουν μονομερείς ενέργειες και να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Θέλουμε να καταστήσουμε σαφές σε όλους τους φίλους μας ότι οι Κούρδοι αποτελούν πράγματι τμήμα του συριακού έθνους, και άρα τα συμφέροντά τους πρέπει να ληφθούν υπόψη». Αυτή η στάση υπονομεύει βέβαια την εύθραυστη προσέγγιση της Άγκυρας με τη Μόσχα και την Τεχεράνη, και τη συνεργασία τους για τη διευθέτηση της συριακής σύγκρουσης «με αμοιβαία επωφέλη τρόπο», βασικό κίνητρο της οποίας υπήρξε ακριβώς η «υιοθέτηση» των Κούρδων από τις ΗΠΑ. Έτσι, ο Ερντογάν βαδίζει πάνω σε τεττω-

Αυτή η εικόνα, ενός Κούρδου μαχητή των YPG δίπλα σε αμερικανικά τεθωρακισμένα επί συριακού εδάφους, μπορεί σύντομα να αποτελεί παρελθόν; Η ευθραυστότητα των συμμαχιών που συμπήχθηκαν στην περιοχή είναι εμφανής, όπως και ο κίνδυνος να αναγκαστούν είτε οι ΗΠΑ είτε η Τουρκία (είτε και οι δύο) να εμπλακούν σε πολυμέτρη σύγκρουση.

μένο σκοινί. Ούτε μπορεί να ανεχθεί την ντε φάκτο εγκατάσταση ισχυρής δύναμης «τρομοκρατών» στα σύνορά του (και μάλιστα όταν όλοι γνωρίζουν τις σχέσεις τους με το ΡΚΚ, που εξακολουθεί να βρίσκεται στη λίστα των τρομοκρατικών οργανώσεων της Ε.Ε. και των ΗΠΑ). Ούτε όμως μπορεί ταυτόχρονα να αντιπαρεταθεί με τις ΗΠΑ δυσαρσετώντας και τη Ρωσία – η προσέγγισή του με την οποία, απότομη και θεαματική, του έδωσε ανάσες αφότου έπεσαν στο ναδίρ οι σχέσεις του με την Ουάσιγκτον. Αν υλοποιηθεί το σχέδιο εισβολής στο Αφρίν, ρισκάρει να βρεθεί αντιμέτωπος με μια ντε φάκτο συμμαχία δύο άσπονδων εταίρων: των υποστηριζόμενων από τις ΗΠΑ Κούρδων και του υποστηριζόμενου από τη Ρωσία και την Τεχεράνη συριακού καθεστώτος!

Υπό διπλή πίεση και οι ΗΠΑ

Η Ουάσιγκτον βρίσκεται πάντως σε ακόμη πιο δυσχερή θέση από την Άγκυρα: η απόπειρά της να παραμείνει υπολογίσιμος παίκτης στη συριακή σύγκρουση «επισημοποιώντας» μια κατά βάση κουρδική δύναμη 30.000 ανδρών σε συριακό έδαφος, με μέτωπο τόσο προς την Άγκυρα όσο και προς τη Δαμασκό, αποδεικνύεται εξίσου μεγάλο ρίσκο. Καταρχήν συναντά τη σθεναρή αντίσταση της Τουρκίας, που απειλεί να προχωρήσει σε πλήρη ρήξη με το ΝΑΤΟ. Την ίδια στιγμή, υπονομεύεται

«Θα θεωρήσουμε επιθετική ενέργεια τυχόν δράση τουρκικών αεροσκαφών σε συριακό εναέριο χώρο, και θα τα καταρρίψουμε. Λέμε στην Τουρκία ότι μια επίθεση στο Αφρίν δεν θα είναι περίπατος», δήλωσε ο Σύριος αναπληρωτής ΥΠΕΞ

από το αντίπαλο στρατόπεδο (τη συμμαχία Μόσχας-Τεχεράνης), ενώ ακόμη και το συριακό καθεστώς βρίσκει χώρο να «παρέμβει» με μια επίθεση φιλίας προς τους Κούρδους. Οι προειδοποιήσεις του Σύριου αναπληρωτή ΥΠΕΞ προς την Τουρκία στην πραγματικότητα υπέκρυπταν μήνυμα προς τους Κούρδους: «Όταν σας επιτεθούν οι Τούρκοι, οι Αμερικανοί θα σας πουλήσουν για μια ακόμη φορά. Μόνο εμείς μπορούμε να σας υπερασπίσουμε από την τουρκική αεροπορία».

Η πλέον πρόσφατη αντίδραση των πιεζόμενων από παντού ΗΠΑ μοιάζει να επιβεβαιώνει το μήνυμα του συριακού καθεστώτος προς τους Κούρδους για την αναξιοπιστία των ΗΠΑ: «Δεν θεωρούμε την κουρδική πολιτοφυλακή ως τμήμα του πολέμου μας εναντίον του ISIS, και δεν την υποστηρίζουμε», δήλωσε την Τετάρτη στο τουρκικό πρακτορείο Ανατολού ο εκπρόσωπος του Πενταγώνου, ερχόμενος σε καταφανή αντίθεση με την... πρόσφατη πραγματικότητα. Μία μέρα πριν, συνομιλώντας στο τηλέφωνο με τον Ερντογάν, ο Τραμπ τον διαβεβαίωσε ότι δεν θα παράσχει όπλα και υποστήριξη στους Κούρδους. Με δυο λόγια, η Ουάσιγκτον δεν φαίνεται να έχει ένα συνεκτικό και ενιαίο σχέδιο. Με σπασμωδικές και αντιφατικές κινήσεις, είναι τελικά πιθανό να φέρει κοντά τους Κούρδους και το συριακό καθεστώς. Και να χάσει έτσι και τα αυγά και τα πασχάλια!

γυρίζει

Εξελίξεις στην Καταλονία

Οι καταλανικές εκλογές ανέδειξαν εκ νέου, παρά τη βίαιη επέμβαση της ισπανικής κυβέρνησης υπό τον Ραχόι, μια καθαρή πλειοψηφία των κομμάτων που επιδιώκουν την Ανεξαρτησία*. Όπως επισημαίναμε και στο προηγούμενο φύλλο**, με δεδομένη την πρόθεση των δύο μεγαλύτερων κομμάτων του μπλοκ της Ανεξαρτησίας («Μαζί για την Καταλονία» και Ρεπουμπλικανική Αριστερά) να σχηματίσουν εκ νέου την κυβέρνηση που παύθηκε από τη Μαδρίτη, ανακύπτουν δύο ερωτήματα: Πρώτον, πώς θα έχει πρόεδρο έναν εξόριστο στις Βρυξέλλες (Πουτζνδεμόν) και αντιπρόεδρο έναν φυλακισμένο στο ισπανικό κράτος (Γιούνκερας); Και δεύτερον, θα ανανεώσει το μικρότερο αριστερό καταλανικό κόμμα CUP την, απαραίτητη για κοινοβουλευτική πλειοψηφία, παροχή ανοχής προς μια κυβέρνηση Πουτζνδεμόν-Γιούνκερας; Χθες το CUP δημοσιοποίησε μια δήλωση «πρόθεσης ψήφου» που απαντά στο δεύτερο ερώτημα. Σε αυτήν επισημαίνει τον κίνδυνο επιστροφής σε καθεστώς αυτόνομης επαρχίας και καλεί τα δύο μεγαλύτερα κόμματα του μπλοκ της Ανεξαρτησίας να υλοποιήσουν τις δεσμεύσεις για «να πάρει σάρκα και οστά η Καταλανική Δημοκρατία, στόχος που επικυρώθηκε από μια σαφή πλειοψηφία υπέρ της Ανεξαρτησίας στις εκλογές της 21ης Δεκεμβρίου», δεσμευόμενο ότι σε μια τέτοια περίπτωση θα παράσχει τη στήριξή του. Το CUP τονίζει μεταξύ άλλων: «Σήμερα η βουλή μας είναι όμηρος του ισπανικού κράτους, το οποίο έκλεψε την κυριαρχία μας, και θεσμός που τελεί υπό τη διαρκή απειλή της ισπανικής νομοθεσίας – δηλαδή δεν είναι μια “κανονική” βουλή. Έχουμε ακόμη πολιτικούς κρατούμενους και ανθρώπους που αναγκάστηκαν να αυτοεξοριστούν, και συνεχίζονται οι πολιτικές και δικαστικές δίωξεις. Γι’ αυτό ζητάμε από τα δύο κόμματα που προτίθενται να σχηματίσουν την επόμενη Ρεπουμπλικανική κυβέρνηση να διευκρινίσουν πώς θα οικοδομήσουμε την Καταλανική Δημοκρατία με θεσμούς υποταγμένους στο ισπανικό κράτος και με τμήμα της μελλοντικής κυβέρνησης στη φυλακή και στην εξορία». Το CUP προτείνει τη σταδιακή υλοποίηση της Καταλανικής Δημοκρατίας «από τα κάτω», μαζί με το λαό και εκκινώντας σε επίπεδο δήμων, με ενίσχυση των δημόσιων οργανισμών και έμπρακτη ανάκτηση της κυριαρχίας. Και καταλήγει: «Εάν τα δύο άλλα κόμματα μοιράζονται έναν τέτοιο προσανατολισμό, το CUP θα υποστηρίξει τη νέα Ρεπουμπλικανική κυβέρνηση». Αναμένονται οι αντιδράσεις των κομμάτων του εξόριστου Πουτζνδεμόν και του φυλακισμένου Γιούνκερας... Κάτω, αφίσα του CUP για τους πολιτικούς κρατούμενους: «Απόψε, κάποιος λείπουν».

* Βλ. φύλλο 387, σελ. 15.

** Βλ. φύλλο 390, σελ. 16.

Ένας χρόνος Τραμπ

■ του **Ερρίκου Φινάλη**

Συνεχίζεται ο εμφύλιος πόλεμος στο βορειοαμερικανικό κατεστημένο

Συμπληρώθηκε ένας χρόνος από την ημέρα που ο Ντόναλντ Τραμπ ορκίστηκε ως 45ος πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών. Κι αυτά που έχουν συμβεί έκτοτε είναι εντυπωσιακά. Όχι όσο αυτά που έχουν ειπωθεί, βέβαια, και βρίσκονται στο επίκεντρο των συζητήσεων. Το 2018 ξεκίνησε λοιπόν με τις δηλητηριώδεις για τον Τραμπ σελίδες του περίφημου πλέον βιβλίου του Μάικλ Γουόλφ, στο οποίο περιλαμβάνονται κατηγορίες πρώην στενών συνεργατών του Τραμπ έως και για «προδοτική συνδιαλλαγή» με τη Ρωσία. Πρωταγωνιστεί ο ακροδεξιός πρώην σύμβουλος του Στιβ Μπάινον που πάντως, λίγες μέρες μετά την αναταραχή που προκλήθηκε, έσπευσε να εκφράσει τη λύπη του για τις επίμαχες «ανακριβείς» εκμυστηρεύσεις του στον Γουόλφ. Ήταν ήδη αργά, αφού το βιβλίο αποτελεί πλέον υλικό προς διερεύνηση από τον ειδικό εισαγγελέα που χειρίζεται την υπόθεση «αθέμιτης σύμπραξης του προεκλογικού επιτελείου του Τραμπ με τη Ρωσία με σκοπό να επηρεαστεί το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών»...

Οι πισώπλατες μαχαίριές συνεχίστηκαν μεταξύ άλλων και από τον Ρεπουμπλικανό γερουσιαστή Τζεφ Φλέικ ο οποίος, μιλώντας προχθές στη Γερουσία ενώπιον του Τραμπ,

Το 2016 ο υποψήφιος τότε Τραμπ χρησιμοποιούσε ως παράδειγμα προς αποφυγή την απόφαση της εταιρείας Carrier να μεταφέρει ένα εργοστάσιό της στο Μεξικό. Αμέσως μετά την εκλογή του απέσπασε από την Carrier τη δέσμευση ότι δεν θα εφαρμοστεί η αρχική απόφαση, με αντάλλαγμα φορολογικές ελαφρύνσεις. Παρ' όλα αυτά, τον περασμένο Ιούλιο η εταιρεία απέλυσε 300 εργάτες, και πριν λίγες μέρες άλλους 200. Ο Τσακ Τζούους, πρώην πρόεδρος του σωματίου (όλα σχεδόν τα μέλη του οποίου είχαν ψηφίσει τον Τραμπ), δήλωσε σε συγκέντρωση στην Ινδιανάπολη: «Πρέπει να σεβόμαστε τον πρόεδρο των ΗΠΑ και το αξίωμά του. Αλλά ο Ντόναλντ Τραμπ είναι ένας κοινός ψεύτης»...

καυτηρίασε τις επιθέσεις του εναντίον των μεγάλων ΜΜΕ και έφτασε να τον παρομοιάσει με τον... Στάλιν. Λίγο καιρό πριν είχε προηγηθεί ο, επίσης Ρεπουμπλικανός, Μπομπ Κόρκερ, πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Γερουσίας, ο οποίος κατηγορήσε τον Τραμπ ότι «ετοιμάζει πυρηνικό Αρμαγεδδώνα, οδηγώντας τις ΗΠΑ στον Τρίτο Παγκόσμιο Πόλεμο». Και βέβαια συνεχίζονται

οι δημόσιες διαφοροποιήσεις του ΥΠΕΞ Τίλερσον και του υπουργού Άμυνας Μάτις, που κάθε τρεις και λίγο σπεύδουν να «αδειάσουν» τον Αμερικανό πρόεδρο. Πρόκειται για μια άνευ προηγουμένου κατάσταση εμφυλίου πολέμου στο εσωτερικό του βορειοαμερικανικού κατεστημένου και της ίδιας της κυβέρνησης Τραμπ, στον οποίο δεν τηρούνται προσήματα και δεν πιάνονται αιχμάλωτοι.

Θα ολοκληρώσει τη θητεία του;

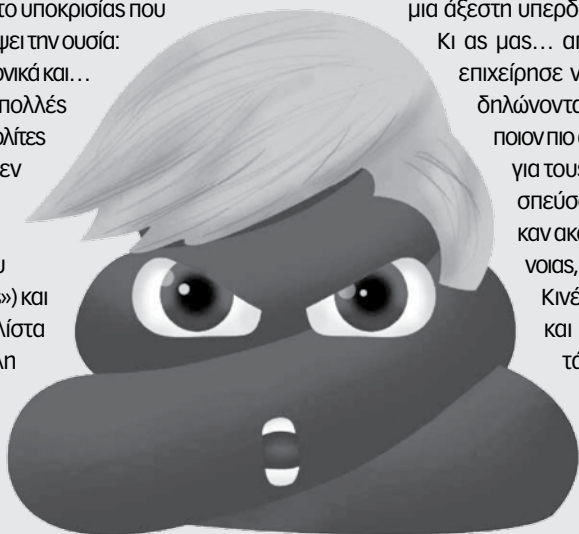
Μ' αυτήν την έννοια, δεν φαίνονται πια διόλου παράλογοι οι φόβοι που είχε εκφράσει ο Μπάινον στον Τραμπ πριν μήνες, λέγοντάς του ότι του δίνει μόλις 30% πιθανότητες να ολοκληρώσει τη θητεία του! Και του επεσήμαινε ότι αυτό που πρέπει να φοβάται δεν είναι τόσο μια πρόταση μομφής των Δημοκρατικών, όσο ένα ενδοκυβερνητικό πραξικόπημα βάσει του άρθρου 25 του Συντάγματος των ΗΠΑ – το οποίο διευκολύνει την απαλλαγή του προέδρου από τα καθήκοντά του εάν ο αντιπρόεδρος και η πλειοψηφία του υπουργικού συμβουλίου κρίνουν ότι δεν διαθέτει πλέον «την απαραίτητη φυσική και ψυχική υγεία για την άσκησή τους». Είναι σαφές ότι ο Τραμπ είναι πρόεδρος υπό επιτροπεία από στελέχη σαν τους Τίλερσον, Μάτις κ.ά. που έχουν την εμπιστοσύνη του κατεστημένου. Αλλά εξίσου σαφής είναι η ανυπακοή του στην επιτροπεία, με αιφνιδιαστικές κινήσεις που δημιουργούν τετελεσμένα (και μεγάλη αναταραχή), όπως αυτή για την αναγνώριση της κατεχόμενης Ιερουσαλήμ ως πρωτεύουσας του Ισραήλ. Ή, ακόμη πιο επικίνδυνη περιπλοκή, το διαρκές φιτίλιασμα της αντιπαράθεσης στην κορεατική χερσόνησο ως προειδοποιητικό «μή-

νυμα» κυρίως προς την Κίνα, με τον Τραμπ και τα γεράκια να εξετάζουν στα σοβαρά έως και το ενδεχόμενο «προληπτικού πλήγματος» κατά της Πιονγκγιάνγκ...

Στις αρχές του 2018 διέρρηξε επίσης άλλη μία ιστορία, που αφορά την ανεπίσημη συνάντηση του Τραμπ, στα μέσα Σεπτεμβρίου του περασμένου έτους, με τους προέδρους τεσσάρων χωρών-συμμάχων των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική: τον Αργεντινό Μ. Μάκρι, τον Βραζιλιάνο Μ. Τεμέρ, τον Κολομβιανό Χ.Μ. Σάντος και τον Παναμέζο Χ.Κ. Βαρέλα. Περισοιχιζόμενος από στελέχη της κυβέρνησής του όπως ο αντιπρόεδρος Πενς και ο ΥΠΕΞ Τίλερσον, ο Τραμπ τους άφησε εμβρόντητους ρωτώντας τους: «Ο Ρεξ [Τίλερσον] μου λέει ότι δεν θεωρείτε σκόπιμο να κάνω στρατιωτική εισβολή στη Βενεζουέλα. Είστε σίγουροι γι' αυτό;»! Την απειλή την είχε εκφράσει και δημόσια – άλλο αν την υποβάθμισαν τα δυτικά ΜΜΕ, καθώς τότε κρίθηκε πιο συμφέρον να μην δοθούν πόντοι στον Μαδούρο, έστω κι αν αυτό σήμαινε ένα χτύπημα λιγότερο στον Τραμπ. Τώρα όμως η ιστορία επανέρχεται, όντας ένα ακόμη δείγμα του ολοκληρωτικού πολέμου με στόχο μάλλον την εκδίωξη παρά την πλήρη συμμόρφωση του Τραμπ.

Τραμπ ο βρωμόστομος

Οπανταχόθεν αμφισβητούμενος πλανητάρχης κατάφερε πάντως να επισκιάσει κάθε άλλη επικαιρότητα την περασμένη εβδομάδα, όταν είπε: «Οι ΗΠΑ δεν πρέπει να δέχονται πια μετανάστες από χώρες-απόπατους. Καλύτερα να φέρουμε ανθρώπους από τη Νορβηγία». Ο Τραμπ μίλησε χυδαία, δίχως «προοδευτικές» φιοριτούρες à la Κλίντον. Όμως το κρεσέντο υποκρισίας που ακολούθησε επιχειρεί να καλύψει την ουσία: η Ουάσιγκτον έμπρακτα, διαχρονικά και... διακομματικά αντιμετωπίζει πολλές χώρες ως απόπατους, τους δε πολίτες τους ως υπάνθρωπους. Εάν δεν εξυπηρετούν τα συμφέροντά της, τις δαιμονοποιεί (όχι βέβαια με την αθυροστομία του Τραμπ, αλλά ως «κράτη-παρίες») και επιχειρεί να τις συντρίψει. Η λίστα είναι δυστυχώς πολύ μεγάλη για να παρατεθεί εδώ, αλλά π.χ. η Νοτιοανατολική Ασία αντιμετωπίστηκε ακριβώς ως απόπατος προς ισοπέδωση, και οι άμαχοί της ως κιτρινά-

ρηδες καλοί μονάχα για κάψιμο με ναπάλι. Η Λιβύη, η Αϊτή, το Ιράκ κ.λπ. είναι μερικά ακόμη πιο πρόσφατα παραδείγματα «ανθρωπιστικών επεμβάσεων» (όπως επιτάσσει το σύγχρονο politically correct λεξιλόγιο να αποκαλούνται οι ανατινάξεις χωρών). Τούτων λεχθέντων, ο Τραμπ είναι πράγματι ο πιο ταιριαστός πρόεδρος για μια άξεστη υπερδύναμη που πνέει τα λοίσθια. Κι ως μας... απογοήτευσε όταν λίγο μετά επιχειρήσε να διορθώσει τα αδιόρθωτα, δηλώνοντας ότι «δεν θα βρείτε ποτέ κάποιον πιο αντιρατσιστή από εμένα!» Όσο για τους Νορβηγούς, μάλλον δεν θα σπεύσουν σε μια χώρα που δεν έχει καν ακουστά τι σημαίνει κράτος πρόνοιας, που θα είχε χρεοκοπήσει αν οι Κινέζοι δεν έδειχναν κατανόηση, και της οποίας η μισή άρχουσα τάξη θέλει να δει τον πρόεδρό της απαγοιτισμένο έξω από τη Γουόλ Στριτ ως πράκτορα των Ρώσων. Με δυο λόγια, θα απέφευγαν κάτι που τους θυμίζει απόπατο.

«Ο στρατός μας πήγε στην Κορέα...»

...πολεμώντας για υψηλά ιδανικά / κι έπνιξε τους κίτρινους στο αίμα δείχνοντάς τους τι θα πει ελευθερία: με αυτό το καλόγουστο και φιλελεύθερο άσμα διαπαιδαγωγήθηκαν γενιές ολόκληρες Ελλήνων φαντάρων, πληροφορούμενες τα κατορθώματα του πολυεθνικού εκστρατευτικού σώματος που, υπό την ηγεσία των ΗΠΑ, διέπρεψε στον πόλεμο της Κορέας το 1950-53.

► Γιατί το θυμηθήκαμε; Επειδή την Τρίτη 16 Ιανουαρίου πραγματοποιήθηκε στο Βανκούβερ του Καναδά, με πρωτοβουλία των ΗΠΑ, μια «Σύνοδος Υπουργών Εξωτερικών για την Ασφάλεια και τη Σταθερότητα στην Κορεατική Χερσόνησο».

► Ποιοι συμμετείχαν; Οι ΥΠΕΞ των 20 κρατών που πολέμησαν τότε τον επάρατο κομμουνισμό. Αποκλείστηκαν δηλαδή από μια σύνοδο που υποτίθεται επιδιώκει ασφάλεια και σταθερότητα όχι μόνο η Βόρεια Κορέα αλλά και χώρες-κλειδιά όπως η Κίνα και η Ρωσία (αντίθετα, προσκλήθηκε... τιμής ένεκεν η Ιαπωνία!).

► Τι αποφάσισαν, και μάλιστα σε μια στιγ-

μή που Νότια και Βόρεια Κορέα έχουν ξαναρχίσει τις συνομιλίες και επιδιώκουν ύφεση; Επιβολή επιπλέον κυρώσεων κατά της Βόρειας Κορέας, αυστηρότερων από αυτές που έχει υιοθετήσει το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ!

► Συμμετείχε και η «προοδευτική, φιλερηνική» κυβέρνηση Τσίπρα-Καμμένου σ' αυτήν την προκλητική φαρσοκωμωδία; Φυσικά! Ο ΥΠΕΞ Ν. Κοτζιάς άφησε το γάμο (ονομασία ΠΓΔΜ, νέες τουρκικές προκλήσεις κ.λπ.) κι έτρεξε στην άλλη άκρη της γης για πουρνάρια, ώστε να δείξει πόσο His Master's Voice είμαστε...

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

Β' ΜΕΡΟΣ

Υπάρχει δυνατότητα αναστροφής της καταστροφής;

■ του **Τριαντάφυλλου Σερμέτη**

Μέσα στο πολιτιστικό πλαίσιο του Διαφωτισμού εντάσσεται η διάγνωση του Nietzsche τον 19ο αιώνα ότι ο Θεός είναι νεκρός, με άλλους λόγους ότι ο άνθρωπος σκότωσε τον Θεό. Αν τον 19ο αιώνα ο άνθρωπος σκότωσε τον Θεό, τον 20ο και στις αρχές του 21ου αιώνα ο άνθρωπος σκοτώνει τον Άνθρωπο, σκοτώνει τον ίδιο του τον εαυτό. Η αξιωματική αυτή αρχή μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το πολιτιστικό παράδειγμα, δηλαδή οι αρχές του Διαφωτισμού που επικράτησαν τους τελευταίους τρεις αιώνες στον δυτικό κόσμο, είναι φανερό πως πνέουν τα λούστια και φανερώνουν το καρτεσιανό αδιέξοδο του ορθολογισμού. Η εσωτερική αυτοαναφορικότητα των ατομικών δικαιωμάτων θρυμματίζεται στον πλουραλισμό και τη σχετικότητα των λόγων, ριγμένων μέσα σε μια μεγάλη μαύρη χοάνη, δηλαδή στον μηδενισμό. Ο μηδενισμός δεν είναι τίποτε άλλο παρά η αίσθηση ότι απαξιώνονται όλες οι αξίες, ότι δεν υπάρχει νόημα για ο,τιδήποτε και τίθεται στον άνθρωπο το ερώτημα για ποιο λόγο να ζει. Ο άνθρωπος ζει κατά κάποιο τρόπο α-νόητα, δίχως, δηλαδή, συγκεκριμένο στόχο. Θα ισχυριζόμουν ότι ο άνθρωπος συμπεριφέρεται σαν ένα μωρό που περιφέρεται δίχως να γνωρίζει που θέλει να πάει. Τούτο διαφαίνεται από το εξωφρενικό γεγονός ότι ο άνθρωπος δεν ενεργεί στο να αποτρέψει τη μοίρα του, τη μοίρα της αυτοκαταστροφής του. Στην ιδιωτική του ζωή, αν απειλούνταν σοβαρά η ζωή του, είναι βέβαιο πως θα αντιδρούσε με το ένστικτο της επιβίωσης. Στη δημόσια συλλογική ζωή, όμως, η αντίδραση είναι ανύπαρκτη, αφήνοντας άλλους να οδηγούν την ανθρωπότητα στην καταστροφή. Είναι δυνατόν το ισχυρότερο ένστικτο, εκείνο της επιβίωσης, να έχει πάψει να κινητοποιεί τον άνθρωπο; Θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι μια αιτία τούτης της αδράνειας είναι ότι οι πολιτικοί ηγέτες γνωρίζουν τα προβλήματα και μέσα από συνεχείς συσκέψεις και ατελείωτες συζητήσεις κάνουν ενέργειες ώστε να λυθούν τα προβλήματα. Στην πραγματικότητα, όμως, δεν κάνουν απολύτως τίποτα και όλοι μαζί, εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι, υπνοβατούν, αδυνατώντας να αποτρέψουν την καταστροφή του ανθρώπινου είδους. Μια άλλη αιτία, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί το πολιτιστικό πλαίσιο του Διαφωτισμού, που ανύψωσε τον τύπο του ανθρώπου σε άτομο εγωιστικό, άπληστο και ιδιοτελές. Επομένως, για ποιο λόγο ένας οποιοσδήποτε πολιτικός ηγέτης να μην ενδιαφερθεί πρώτιστα για το ατομικό του συμφέρον και όχι για την κοινωνική ευημερία; Εφόσον ο ατομικισμός αποτελεί τη βάση του πολιτιστικού παραδείγματος και όλη η κοινωνία

Σήμερα θα πρέπει να αρχίσουμε να συζητάμε για τους όρους του Ανθρώπινου και του Αντι-ανθρώπινου και αυτοί οι όροι να αποτελέσουν τους οδοδείκτες του μέλλοντος. Αυτές οι δύο έννοιες θα αντιμάχονται μεταξύ τους και θα αποτελέσουν το πεδίο των μελλοντικών πολιτικών αντιπαραθέσεων

δρα κατά αυτόν τον τρόπο, γιατί ο πολιτικός να δράσει έξω από αυτό το πλαίσιο; Η απληστία της επιθυμίας των υλικών αγαθών οδηγεί στην υποταγή και στη νάρκωση, αδυνατώντας να δει κάποιος πέρα από τον εαυτό του. Κλεισμένος, λοιπόν, στον εαυτό του, ενδιαφέρεται για το πώς θα δουλέψει περισσότερες ώρες για να εξασφαλίσει χρήματα προκειμένου να καταναλώσει, γιατί με αυτόν τρόπο τίθεται ο εαυτός του στα πράγματα, αδιαφορώντας για εκείνο που διαφεύγει πέρα από το μικρό ατομικό πεδίο δράσης του. Το ένστικτο της επιβίωσης έχει τόσο πολύ αδρανοποιηθεί και καθώς δεν κάνει δραστηριότητες αλλαγές στη ζωή του, προτιμά να καταστραφεί ή να ελπίζει σε έναν από μηχανής θεό, παρά να θυσιάσει τον τρόπο ζωής που έχει.

Εκτός από τις παραπάνω ερμηνείες για την παθητικότητα του ανθρώπου, η ισχυρότερη, κατά τη γνώμη μου, αιτία είναι η αίσθηση της μη εναλλακτικότητας στο πλαίσιο του πολιτικού συστήματος. Στην ιστορία της φιλοσοφίας και της πολιτικής γράφεται και λέγεται συχνότατα για τις ιδέες και κατά συνέπεια για τις ιδεολογίες που σηματοδοτούν και καθορίζουν αποφασιστικά τις ζωές των ανθρώπων. Οι ιδέες, κατά τη γνώμη μου, ενέχουν ένα σημαντικό πρόβλημα. Το πρόβλημα υφίσταται διότι οι ιδέες και οι ιδεολογίες αποτελούν πάντα ένα μέρος ενός καθολικού νοήματος. Αν υποθέσουμε ότι κάποιος αντιλαμβάνεται το καθολικό νόημα, είναι βέβαιο ότι αντιλαμβάνεται την πληρότητα μιας αλήθειας. Επομένως, αφού οι ιδέες αποτελούν μέρος του καθολικού

νοήματος, εμπεριέχουν μέρος της αλήθειας. Είναι γνωστό ότι η μισή αλήθεια ή ένα μέρος της αλήθειας τις περισσότερες φορές αποτελούν ένα ολόκληρο ψέμα. Στο πολιτικό σύστημα, λοιπόν, οι ιδεολογίες, αποτελώντας τη βάση των κομματικών σχηματισμών, εξορισμού έχουν μια αλήθεια, αλλά δεν εμπεριέχουν όλη την αλήθεια. Τούτο το πρόβλημα φαίνεται αξεπέραστο. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να ανακαλύψουμε διαφορετικό τρόπο ανάγνωσης της αλήθειας: ο τρόπος αυτός συνίσταται στο να εξυψωθούμε πνευματικά για να εγγίσουμε το καθολικό νόημα. Πάντως, οπωσδήποτε όχι μόνο με τον ακραίο ορθολογισμό που μέχρι σήμερα ασκείται η πολιτική και όπως έχει διαμορφωθεί από τον διαφωτισμό και έπειτα. Αν, λοιπόν, συμφωνήσουμε ότι βρισκόμαστε πλέον στο τέλος της περιόδου του διαφωτισμού, θα πρέπει, κατά συνέπεια, να σταματήσουμε να συζητάμε και με τους πολιτικούς όρους που διαμορφώθηκαν στην περίοδο αυτών των αιώνων. Το πολιτικό σύστημα διακυβέρνησης βρίσκεται πλέον στα όριά του. Ας πάρουμε για παράδειγμα τους πολιτικούς όρους των εννοιών «Αριστερά» και «Δεξιά». Θα πρέπει να σταματήσουμε να αναφέρουμε αυτούς τους όρους. Κατά τη γνώμη μου, οι όροι αυτοί είναι πλέον λανθασμένοι και δεν περιγράφουν κάποιο περιεχόμενο ουσίας. Γίνεται ακόμα πιο φανερό αυτό σήμερα σε όλους μας, καθώς ο λαός πια συγγεί τόσο πολύ πια τι είναι αριστερό και δεξιό, που δεν μπορεί εύκολα να διακρίνει κανείς την πραγματικότητα. Μέσα σε αυτό το θολό πολιτικό τοπίο εισχωρούν διάφοροι πολιτικάντηδες δημαγωγοί και εύκολα παραπλανούν τον λαό. Έτσι και αλλιώς οι όροι αυτοί ορίστηκαν μετά την Γαλλική Επανάσταση κατά

τις πρώτες συνεδριάσεις της Γαλλικής Εθνοσυνέλευσης, σύμφωνα με τον τρόπο που κάθισαν οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι στα έδρανα.

Σήμερα θα πρέπει να αρχίσουμε να συζητάμε για τους όρους του Ανθρώπινου και του Αντι-ανθρώπινου και αυτοί οι όροι να αποτελέσουν τους οδοδείκτες του μέλλοντος. Αυτές οι δύο έννοιες θα αντιμάχονται μεταξύ τους και θα αποτελέσουν το πεδίο των μελλοντικών πολιτικών αντιπαραθέσεων. Ποιο, όμως, είναι το περιεχόμενο που χαρακτηρίζει τον έναν όρο και ποιο τον άλλον; Αν συμφωνήσουμε ότι η ανθρωπιά χαρακτηρίζει εκείνον που επιθυμεί το καλό, τη δικαιοσύνη, το δίκαιο, εκείνον που θέλει την ειρήνη, την επιθυμία του ανθρώπου να εξυψώνεται πνευματικά, να επιθυμεί να βοηθά τους συνανθρώπους του και τέλος να έχει ενσυναίσθηση, τα στοιχεία αυτά αποτελούν πρώτιστα ανθρωπολογικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά και κατά συνέπεια και πολιτικά. Πιστεύω ότι δεν υπάρχει κάποιος που να μην συμφωνήσει με τα παραπάνω, ότι δηλαδή όλα τούτα δεν θα συνιστούσαν αυτό που ονομάζεται Ανθρώπινο. Το Αντι-ανθρώπινο τι είναι; Ακριβώς, βέβαια, οι αντίθετοι χαρακτηρισμοί. Το Ανθρώπινο χαρακτηρίζεται αναγκαστικά από τον ορθό λόγο και το συναίσθημα και το αντιανθρώπινο χαρακτηρίζεται μόνο από τον ακραίο ορθολογισμό. Διότι ο κυνικός ορθολογισμός, που επικρατεί μέχρι στιγμής στο πεδίο της πολιτικής, οδηγεί σε αυτόν τον παραλογισμό του Αντι-ανθρώπινου που όλοι τον αντιλαμβάνομασταν αλλά δεν τον κατανοούμε πολλές φορές.

Έρθε η στιγμή οι επόμενες πολιτικές μάχες να δίνονται, κατά τη γνώμη μου, στο πεδίο πλέον του Ανθρώπινου και του Αντι-ανθρώπινου και όχι του αριστερού και του δεξιού, διότι ο πολιτικός κυνισμός ορθολογιστικού τύπου ευδοκιμεί κυριαρχικά και στους δύο αυτούς ιδεολογικούς χώρους και για αυτό δεν μπόρεσαν να λύσουν τα προβλήματα του ανθρώπου. Διότι γεννήθηκαν στο διαφωτιστικό πλαίσιο της αποκλειστικά υλιστικής ανάγκης. Η υλιστική θεώρηση οδηγεί αναγκαστικά στην επιθυμία της εξουσιαστικής κυριαρχίας και αυτή είναι η πιο σοβαρή αιτία της αποτυχίας και του αδιεξόδου που επήλθε και στην κομμουνιστική ιδεολογία. Αναγκαστικά οδηγήθηκε στην κυριαρχική διάθεση, λόγω της υλιστικής αντίληψης, και με αυτόν τον τρόπο εκτροχιάστηκε εύκολα.

Στη συνέχεια του επόμενου άρθρου θα αποπειραθώ να αναλύσω τους δύο τρόπους ύπαρξης, καθώς η ανάλυσή τους είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον της χώρας και της ανθρωπότητας.

04 πολιτισμός

Το ηρωικό «Όχι» του Τσώρτσιλ

■ της **Ιφιγένειας Καλαντζή***

Μετά την κατάρρευση της γραμμής Μαζινό και την παράδοση της Γαλλίας στη Ναζιστική Γερμανία, τον Μάη του 1940, η Βρετανία βρέθηκε μόνη απέναντι στον Χίτλερ. Ο νεοεκλεγής πρωθυπουργός Ουίνστον Τσώρτσιλ, επικεφαλής μιας κυβέρνησης συνασπισμού και αντίπαλος των Εργατικών, παρέμεινε πολέμιος της πολιτικής των προκατόχων του για συνθηκολόγηση, έχοντας βασικό μέλημα το μεγαλείο της βρετανικής αυτοκρατορίας και ενδεχομένως τη συμμετοχή της χώρας του στο νέο μοίρασμα του κόσμου, μεταπολεμικά.

Στη βιογραφική ταινία του 45χρονου Άγγλου Τζο Ράιτ, *Η Πιο Σκοτεινή Ώρα*, που τοποθετείται σ' αυτή την ιστορική συγκυρία, αποθεώνεται ο Τσώρτσιλ, ως ο ένας και μοναδικός άνθρωπος που θα αποφασίσει για ολόκληρο το έθνος. Με σεναριογράφο τον Άντονι ΜακΚάρτεν, ο Ράιτ επιλέγει έναν αγνώριστο Γκάρι Όλντμαν, να ενσαρκώνει απολαυστικά τον ευφυή πολιτικό, ως τον πλέον ισχυρό αντιφασίστα ηγέτη που γνώρισε ποτέ η Ευρώπη.

Με πλοκή που εκτείνεται από τα πολιτικά έδρανα του αγγλικού Κοινοβουλίου ως τα υπόγεια αρχηγεία πολέμου, η κάμερα δεν χάνει από κοντά της τον οξυδερκή ηγέτη, εστιάζοντας στις εντάσεις και στις πολιτικές αντιπαραθέσεις κατά τον πρώτο μήνα διακυβέρνησης, με τους αντιπάλους του να τον πιέζουν για ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις, ενώ ο ίδιος, ανένδοτος, προσπαθεί

Για την ταινία *Η Πιο Σκοτεινή Ώρα* του Τζο Ράιτ

να ανυψώσει το ηθικό του λαού για αντίσταση στην επικείμενη ναζιστική εισβολή. Δείγματα της ρητορικής του δεινότητας διαχέονται σε όλη την ταινία, μέσα από τους λόγους και τα ραδιοφωνικά διαγγέλματά του προς τον Βρετανικό λαό, ενώ αναφέρεται πως έχει περάσει στην ιστορία και ως ο ηγέτης που καθιέρωσε τον χαιρετισμό της νίκης με τα δύο δάχτυλα σε σχήμα λατινικού V (Victory). Ντύνοντας με «δημοκρατικό» κουστούμι τον συντηρητικό Τσώρτσιλ, η ταινία συμβάλλει στην ηρωοποίησή του, παραγνωρίζοντας πως είναι αυτός που σε πλήρη αντίθεση με τη Σοβιετική Ένωση, το 1946 χρησιμοποίησε πρώτος τον όρο «Σιδηρούν παραπέτασμα», για να περιχαρακώσει τις εκτός Νατοϊκού συνασπισμού χώρες. Με όπλο το σαρδόνιο χιούμορ, ο αθυρόστομος Τσώρτσιλ του Ράιτ παρουσιάζεται ως καλοφαγάς, διονυσιακός πότης και μανιώδης καπνιστής, αλλά εξπέρ στους πολιτικούς ελιγμούς. Απλοϊκό τέχνασμα, στα πρότυπα των ηθικοπλαστικών χολιγουντιανών ταινιών του '30 για τον Λίνκολν, είναι και η φανταστική βόλτα του Τσώρτσιλ στο λονδρέζικο μετρό, όπου αφουγκράστηκε καθημερινούς ανθρώπους να λένε πως δεν παραδίνονται. Οι ίδιες στοές του μετρό, που στην ταινία *Εξιλέωση* (2007) του ίδιου σκηνοθέτη, απέπνεαν κλειστοφοβική αίσθηση, εδώ ανακτούν τη μεγαλοπρέπιά τους και αποτελούν το μυθοπλαστικό τόπο όπου ο Τσώρτσιλ έλαβε τη λαϊκή εντολή, ενισχύοντας το προφίλ ενός λαοφιλούς ηγέτη. Πρόκειται για αφελή προσέγγιση που απευθύνεται σε συστηματικά ανιστόρητο κοινό,

που η μοναδική του επαφή με την ιστορία των παππούδων του είναι αυτά που παρουσιάζει το σινεμά των κυρίαρχων χωρών. Η ταινία, κάτω από τη λαμπρή σκηνοθετική της διάσταση, αφήνεται σε μια προπαγανδιστική διαμόρφωση εντυπώσεων που εγγράφονται ανεξίτηλα στην ιστορική συλλογική μνήμη.

Ο τρόπος που χιζεται σεναριακά η ηγετική στόφα προσωπικότητας του Τσώρτσιλ, υποστηρίζεται σημαντικά από την ανάδειξη δυο δευτερευόντων χαρακτήρων. Η σύζυγός του Κλημεντίνη (Κριστίν Σκοτ Τόμας), εκστομίζει ατάκες που συνοψίζουν τις αρετές παραμερίζοντας τα μειονεκτήματα του ηγέτη, σε μια επεξεργασμένη περίληψη όσων πρέπει να συγκρατήσει το κοινό, επιβεβαιώνοντας και το στερεότυπο πως πίσω από κάθε ισχυρό άντρα βρίσκεται μια ικανή γυναίκα. Παράλληλα, με την υπαγόρευση επιστολών και τηλεγραφημάτων στην νεαρή δακτυλογράφο του, εξυπηρετείται το προχώρημα της πλοκής, ενώ η φωτογραφία του αδερφού της που σκοτώθηκε στο μέτωπο γίνεται σύμβολο πατριωτικής αυτοθυσίας. Στα χνάρια της ταινίας *Ο Λόγος του Βασιλιά* (2010 / Τομ Χούπερ), που ασχολείται με την προβληματική άρθρωση του βασιλιά Γεωργίου Βου της Αγγλίας, ενόψει πολεμικού ανακoinωθέντος, ο Ράιτ δείχνει τον ίδιο βασιλιά να εκφράζει αμέριστο θαυμασμό και υποστήριξη στον Τσώρτσιλ, προσδίδοντας ηρωική υπόσταση και σε όλη τη γαλαζοαίματη φιλομοναρχική διάσταση των Άγγλων.

Η παρουσίαση των πολιτικών παρασκηνίων ανακαλεί τις σκηνές αντι-

παράθεσης Δαντόν-Ροβεσπιέρου, στην ταινία *Δαντόν* (1983 / Αντρέι Βάιντα), ενώ κορύφωση της άρνησης για συνθηκολόγηση στο Κοινοβούλιο παραπέμπει στην εκλογική αναμέτρηση της ταινίας *Λίνκολν* (2012 / Σπίλμπεργκ).

Η ελλειπτική αφήγηση κάνει χρονικά άλματα με μια γκονταρικής επιρροής γραφιστική ένδειξη συγκεκριμένων ημερολογιακών σταθμών στην οθόνη. Το παραλληλόγραμμο σχήμα του αγγλικού κοινοβουλίου τονίζεται από λήψεις σε κάτοψη, οπτικό όμως μοτίβο δημιουργείται με δυο μεγάλης διάρκειας τράβελινγκ, σε επιβραδυσμένη κίνηση, που αποτυπώνουν καθημερινές στιγμές στους λονδρέζικους δρόμους, λίγο πριν την επικείμενη σύρραξη. Άλλο σκηνοθετικό επίτευγμα είναι η παρουσίαση της πρώτης γραμμής του πολέμου, με το πλάνο από τα υπόγεια χαρακώματα να ανοίγεται με γρήγορη κίνηση πίσω και προς τα πάνω, καταλήγοντας σε ένα ψηλοκρεμαστό μονοπλάνο στον ουρανό, όπου τα γερμανικά βομβαρδιστικά ρίχνουν βόμβες, που σκάνε στο έδαφος.

Κοντινά πλάνα εναλλάσσονται στη ροή των ομιλιών, για να υπογραμμιστούν συγκεκριμένες λέξεις, όπως στην εκφορά της λέξης «εισβολή». Οι εξαιρετικοί φωτισμοί στο κοινοβούλιο αποδίδουν ιστορική σοβαρότητα, ενώ η πρωτότυπη σύνθεση του Ντάριο Μαριανέλι, στην 6η συνεργασία του με τον σκηνοθέτη, ακολουθεί την ένταση με μινιμαλιστικό ρυθμό, όπου κυριαρχούν πιανιστικές πινελιές, τότε με μεγάλη ορχήστρα, τότε με τρομπέτα και τότε σε ρυθμό εμβατηρίου με τύμπανα,

περιβάλλοντας με επισημότητα τις σκηνές στο πολεμικό αρχηγείο, ενώ η συνάντηση πρωθυπουργού-βασιλιά στα ανάκτορα συνοδεύεται από περιπαικτικούς ρυθμούς βαλς

Ο βοχρονος πλέον Γκάρι Όλντμαν, από αξέχαστος αντιτασσερικός πάνκ τραγουδιστής των Sex Pistols στην ταινία *Σιντ και Νάνσυ* (1986 / Άλεξ Κοξ), μεταμορφώνεται στον φλεγματικό Τσώρτσιλ με το χοντρό πούρο στο στόμα, που πότε μασά τα λόγια του και πότε φωνασκεί οργισμένος, σε έναν αβανταδόρικο ρόλο με δυναμική ερμηνεία, που βραβεύτηκε ήδη με Χρυσή Σφαίρα.

Απέναντι στην εμμονή του Χόλιγουντ που αγνοώντας τη σοβιετική συμβολή οικειοποιείται την υπόθεση του Β' Π.Π., προβάλλοντας τους Αμερικάνους ως «σωτήρες» της Ευρώπης, κατά του ναζισμού, ξαναγράφουν και οι Βρεανοί τη δική τους εκδοχή, επιστρατεύοντας λαμπρούς σκηνοθέτες του σύγχρονου βρετανικού κινηματογράφου, για να αναπτερώσουν στην μετά το Μπρέξιτ εποχή το εθνικοπατριωτικό ηθικό του αγγλικού λαού, όπως και στη Δουνκέρκη (2017 / Κρίστοφερ Νόλαν). Πρέπει πάντως να αναγνωρίσουμε την ιδιαίτερη ικανότητα του Τζο Ράιτ, που παρότι η ταινία κλείνει με την κήρυξη ενός αποτρόπαιου πολέμου, οι θεατές εγκαταλείπουν την αίθουσα ενθουσιασμένοι με την έκβαση αυτή.

* Η Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalanatzi@gmail.com

04 πολιτισμός

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΕΣ

Samuel Taylor Coleridge

Ο ρομαντικός του πανθειϊστικού ουτοπισμού

Στην επιστολή του προς τον ριζοσπάστη John Thelwall το 1796, ο Samuel Taylor Coleridge σκιαγραφεί την αυτοπροσωπογραφία του με μιά έντονα αυτοειρωνική διάθεση και αρκετό χιούμορ. «Όσο για μένα», γράφει, «το πρόσωπό μου, εκτός και αν ζωντανεύει από κάποια στιγμιαία ευφράδεια, εκφράζει μια μεγάλη νωθρότητα και μιά εξαιρετική, πράγματι σχεδόν ιδεώδη, καλή φύση. Είναι ένα απλό κουφάρι προσώπου: χοντρό, πλαδαρό και εκφραστικό κυρίως της ανεκφραστικότητάς του... Όσο για το σώμα μου, είναι ένα αρκετά καλό σώμα, αν το μετρήσεις – αλλά το βάδισμά μου είναι αδέξιο, ο τρόπος που περπατώ και

ολόκληρη η κοψιά μου δείχνουν νωθρότητα, ικανή ωστόσο να προβαίνει σε κάποιες ενέργειες. Είμαι, και πάντα ήμουν, φανατικός αναγνώστης... Μεταφυσική και Ποίηση και Πράγματα του Πνεύματος – (δηλαδή Αφηγήσεις όλων των παράξενων φαντασμάτων που κυριεύουν πάντοτε τους φιλοσόφους – ονειροπόλους σας, από τον Θωθ τον Αιγύπτιο, μέχρι τον Taylor τον Άγγλο Παγανιστή) είναι οι αγαπημένες μου σπουδές» (1).

Μια από τις πιο ανιγματικές και ταυτόχρονα μεγαλοφυείς μορφές του αγγλικού ρομαντικού κινήματος, ο Coleridge έζησε, στοχασθηκε και έγραψε κινούμενος διαρκώς στα άκρα, μέσα σε μια κατάσταση πάθους και ψυχικών αναταράξεων, αλλά και έντονων κοινωνικών προσανατολισμών και αναπροσανατολισμών, μέσω των οποίων δισχέτευε τις πιο αντιφατικές επιδιώξεις του και την ονειροπόλα διάθεσή του. Δεν μπορούσε να φαντασθεί τον εαυτό του αποκλειστικά ως ποιητή, και όμως υπήρξε ένας από τους κορυφαίους ρομαντικούς ποιητές. Ήθελε να είναι ένας συγγραφέας, με τη γενικότατη έννοια του όρου. Ήθελε, επίσης, να είναι δημοσιογράφος (εξέδιδε το εβδομαδιαίο έντυπο *The Watchman*, εκφράζοντας ριζοσπαστικές ιδέες για πολιτικά και θρησκευτικά θέματα) και άνθρωπος της δράσης. Ένωθε μια στενή συγγένεια με τον Σαιξπηρικό Άμλετ, την οποία ομολογούσε απερίφραστα, όπως απερίφραστα ομολογούσε και την οπιομανία του που ενέπνευσε την ποιητική του γραφή και στάθηκε αφορμή για ένα πλήθος ποιητικών συνθεμάτων του, με κορυφαίο ίσως το ποίημά του *Kubla*

■ γράφει ο
Στέφανος
Ροζάνης

Khan. Παρακολούθησε με προσήλωση την γερμανική ρομαντική αισθητική θεωρία, επηρεάστηκε από τον Immanuel Kant και τη γερμανική ρομαντική θεολογία, και έγραψε ένα από τα σημαντικότερα ρομαντικά θεωρητικά έργα, το *Biographia Literaria*. Όπως ορθά παρατηρεί ο L.G. Salingar, «περισσότερο από κάθε άλλον από τους Άγγλους ρομαντικούς, [ο Coleridge] δημιούργησε μίαν επανάσταση στη λογοτεχνική σκέψη η οποία συνίσταται στη θεώρηση της φαντασίας ως κυρίαρχης δημιουργικής δύναμης, η οποία εκφράζει την ανάπτυξη ολόκληρης της ανθρώπινης προσωπικότητας» (2).

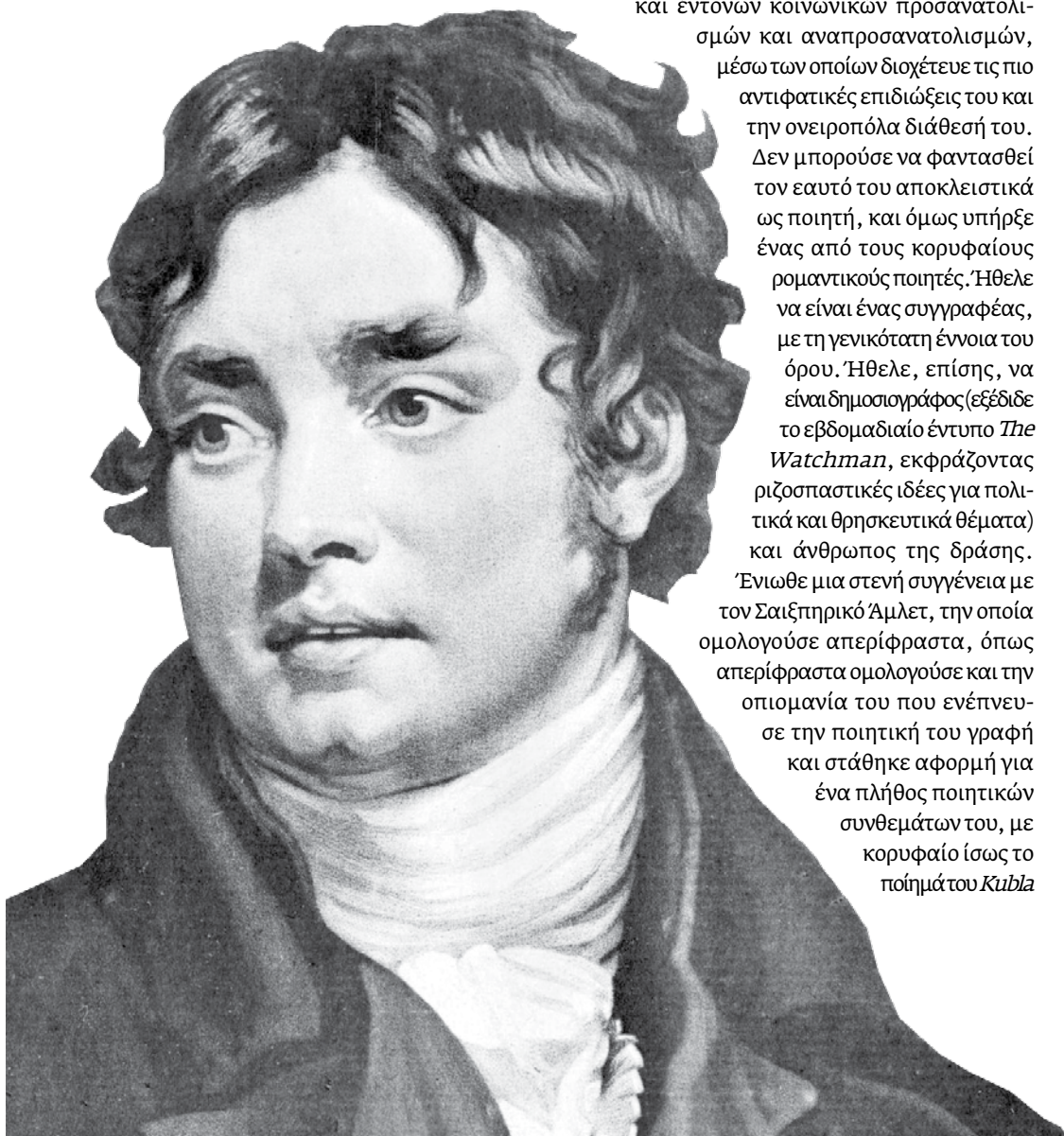
Φλογερός δημοκράτης που, ωστόσο, δεν πίστευε στη δημοκρατία, με την τρέχουσα έννοια του όρου. Ένας ιεροκήρυκας που χωρίς να διστάζει συνήθιζε να υποστηρίζει ότι «ποτέ δεν υπήρξε δημοκράτης, “Πακαβίνος” με τη συνήθη έννοια». Πράγματι, ο Coleridge αφιέρωσε ένα μεγάλο μέρος του έργου του στην πολιτική σκέψη, την οποία θεωρούσε απόλυτα εξαρτημένη από ένα είδος ηθικής φιλοσοφίας, εμπνευσμένης κυρίως από τις αντίστοιχες αρχές του Γερμανικού Ρομαντισμού (3). Μα πάνω από όλα, ο Coleridge, αγωνιώντας διαρκώς να εισχωρήσει μέσα στην *terra incognita* της μύχιας υποκειμενικότητας του ανθρώπου και των πιο σκοτεινών πλευρών των «πραγμάτων του πνεύματος», στράφηκε σε έναν ουτοπικό πανθειϊσμό, ο οποίος, εξάλλου, καθιστά μάλλον δυσερμηνευτες τόσο τις κοινωνικοπολιτικές του μεταπτώσεις όσο και τον ίδιο τον ουτοπισμό

Ο Coleridge δημιούργησε μίαν επανάσταση στη λογοτεχνική σκέψη η οποία συνίσταται στη θεώρηση της φαντασίας ως κυρίαρχης δημιουργικής δύναμης, η οποία εκφράζει την ανάπτυξη ολόκληρης της ανθρώπινης προσωπικότητας

του και τις πολιτικοηθικές του αρχές και επιδιώξεις.

Ο John Stuart Mill, επιχειρώντας να ερμηνεύσει τα πολιτικά, φιλοσοφικά και ποιητικά προτάγματα του «Γερμανο-Κολεριτζιανού» όπως το αποκαλεί, τοπίου αποφαίνεται: «Εκφράζει την εξέγερση του ανθρώπινου νου ενάντια στη φιλοσοφία του δέκατου όγδοου αιώνα. Είναι οντολογικό επειδή ήταν πειραματικό· συντηρητικό επειδή ένα καινοτόμο· θρησκευτικό επειδή ένα μεγάλο μέρος του [εξέφραζε] την απιστία· συγκεκριμένο και ιστορικό επειδή ήταν αφηρημένο και μεταφυσικό· ποιητικό επειδή ήταν ρεαλιστικό και πεζολογικό». (4) Ένας κρυφός δεσμός μεταφυσικής, μυστικισμού, πανθειϊσμού, εξεγερτικότητας, ουτοπικότητας και πολιτικής ηθικής συγκροτεί τη μορφοποιούσα δύναμη που ωθεί το πνευματικό και καλλιτεχνικό ρεύμα μέσα στο οποίο κινείται το πάθος και η φαντασία του Coleridge, πάντα σε μια κατάσταση ακραίων εκρήξεων και προσβλέψεων.

Το εξεγερσιακό ουτοπικό του ονειροπόλημα, ο Coleridge το ονόμαζε «παντισοκρατισμό» και σε αυτό ενσωμάτωνε όλες τις πανθειϊστικές, μυστικιστικές, αλλά και ποιητικές, εννοήσεις του για έναν τύπο ανθρώπου που θα επανένωνε την απωλεσμένη ενότητα ανθρώπου και φύσης, κεντρικό πρόταγμα, άλλωστε, της ρομαντικής κοσμοαντίληψης. Η Marilyn Butler συνοψίζει διεισδυτικά τις κυρίαρχες όψεις του πολιτικοηθικού ουτοπισμού του Coleridge: «Στις επιστολές του», γράφει, «μιλά υποτιμητικά για τους “αριστοκράτες” και είναι γεμάτος από ρεπουμπλικανικά και εξισωτικά συνθήματα υψηλού ιδεαλιστικού είδους: οι παντισοκρατιστές δεν θα έπαιρναν μαζί τους στην Αμερική κανέναν υπηρέτη, θα περιόριζαν τον αριθμό των γυναικών (επειδή οι γυναίκες είναι συμβατικές και θα δίδασκαν τα παιδιά τους να είναι το ίδιο συμβατικά) και θα απαλλάσσονταν από την ατομική ιδιοκτησία» (5). Ίσως, ο παντισοκρατισμός του Coleridge να οικοδομείται πάνω σε μίαν αθωότητα που τα ουτοπικά οράματα ποτέ δεν διέθεταν, τουλάχιστον σε τέτοιο βαθμό. Αυτό, ωστόσο, δεν κάνει λιγότερο ενδιαφέροντα και πράγματι δραστικό τον πολιτικοηθικό ουτοπισμό του. Και τούτο διότι ο ουτοπισμός του Coleridge είναι

άρρηκτα συνδεδεμένος με ένα πανθειστικό ρεύμα, το οποίο διαπερνά τον υπερβατικό ιδεαλισμό του και από το οποίο υπαγορεύεται. Όπως γράφει ο Salinger σχετικά με τον πανθειστικό ουτοπισμό του Coleridge, «στη δεκαετία του 1790, μια λατρεία παρόμοια με εκείνη του Wordsworth κατέκτησε τόσο την καρδιά του όσο και τον νου του. Ενθάρρυνε τα πολιτικά του πιστεύω, τα οποία μπορούν να περιγραφούν ως ένα μείγμα ιδεών του Milton, του Godwin του Rousseau· τον στήριξε συναισθηματικά μετά το 1798, όταν οι ελπίδες που είχε εναποθέσει στη Γαλλική Επανάσταση κατέρρευσαν και συνένωσε τα αγαπημένα θέματα του στοχασμού του. Υπήρξε ένας μελετητής των “πραγμάτων του πνεύματος” στις Νεοπλατωνικές μυστικιστικές του αντιλήψεις και ένας οπαδός του διαφωτισμού του Locke και του Hartley, πιστεύοντας μαζί τους ότι οι συλλήψεις του νου σχηματίζονται από τις αισθητηριακές εντυπώσεις οι οποίες συνδυάζονται μέσω συνειρμών και υποστηρίζοντας τη “σωματικότητα της σκέψης- δηλαδή θα είναι κίνηση”. Ο πανθεισμός του Coleridge στέγαζε όλες αυτές τις ανόμοιες ιδέες. Διότι, η συνειρμική θεωρία του [...] σήμαινε για τον Coleridge την ουτοπική δοξασία ότι το κακό είναι το προϊόν του πολιτισμού και της ατομικής ιδιοκτησίας, ενώ η Νεοπλατωνική του πίστη ήταν μια πίστη που “αδελφοποιούσε” αποκαλύπτοντας ότι όλοι οι άνθρωποι είναι “μέρη και αναλογίες μιας θαυμαστής ολότητας»» (6). Τον Wordsworth, με τον οποίο μοιράστηκε τα πανθειστικά ουτοπικά του οράματα, αλλά και τον ενθουσιασμό του για το ρομαντικό ενοποιητικό πρόταγμα ανθρώπου και φύσης, στοχασμού και πράξης, υποκειμένου που σκέπτεται τον κόσμο και υποκειμένου που πράττει για να μεταβάλλει τον κόσμο, (7) ο Coleridge τον γνώρισε την άνοιξη του 1797. Ο παντισοκρατισμός, ίσως γεννήθηκε στο μυαλό του Coleridge μέσα από αυτή τη συνάντηση, από την έλξη που του ασκούσαν οι περίπατοι και οι συνομιλίες τους, ο θαυμασμός που έτρεφε για τον Wordsworth, μπροστά στον οποίο ομολογούσε ότι νιώθει ένα είδος κατωτερότητας. Όπως και να

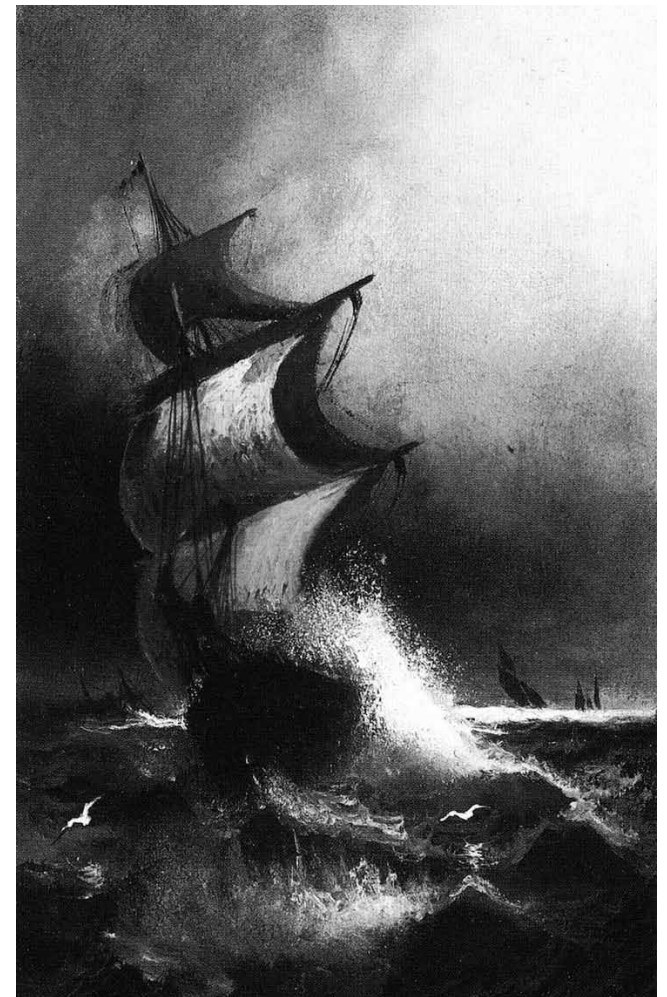
έχει, ωστόσο, αυτή η συνάντηση υπήρξε η αφορμή για να γράψει ο Coleridge το πιο σημαντικό του ποιητικό του σύνθεμα, τις *Ρίμες του Αρχαίου Ναυτικού*, μέρος του ποιητικού τους σχεδίου να γράψουν από κοινού τις *Λυρικές Μπαλάντες*, με τον Wordsworth να αναλαμβάνει την ποιητική αναπαράσταση καθημερινών επεισοδίων της αγροτικής ζωής και τον Coleridge να αναπαριστά τα φαντάσματα του νου του, τον φυσικό υπερφυσικισμό των χαρακτήρων και των επεισοδίων της καθημερινής ζωής.

Η ανάγνωση του «Αρχαίου Ναυτικού» πράγματι παραμένει ελλιπής αν αποσπασθεί από τις φιλοσοφικές και μεταφυσικές αγωνίες του Coleridge, καθώς, όπως σημειώνει ο Richard Holmes, το μέγιστο ενδιαφέρον του Coleridge στρεφόταν προς τη «φιλοσοφία και όχι προς την ποίηση: μια συνεχής, μοναχικά φιλοσοφική προσπάθεια, έλεγχος και σοβαρή αυτομόρφωση, διατρέχουν τον μυθοπλαστικό του Ναυτικού» (8). Έτσι, άλλωστε, μπορούμε να ερμηνεύσουμε και την αφηγηματική εικονοποιία του ποιήματος: το καράβι που ταξιδεύει στην ακίνητη, νεκρωμένη θάλασσα, κουβαλώντας νεκρούς, η κατάρα που τους κατατρέπει εν αγνοία τους, η χωρίς αιτιολόγηση ενοχή τους, το καφκικό κλίμα του άγχους που επιβάλλεται από μια μεταφυσική δύναμη απρόσιτη και απροσπέλαστη, όλα αυτά τα στοιχεία, τα οποία συγκροτούν την ποιητική αφήγηση, συστοιχούν απόλυτα με τη φιλοσοφική, μεταφυσική αγωνία, καθώς και με τις έντονες ψυχικές αναταράξεις του Coleridge, σε βαθμό μάλιστα που όχι λίγες φορές αναδύονται μέσα από το ποιητικό σύνθεμα ως ένα είδος αυτοβιογραφικού πνευματικού τοπίου.

Ο Wordsworth παραπονέθηκε ότι από τον «Αρχαίο Ναυτικό» απουσιάζει το στοιχείο της ηθικότητας. Πράγματι, εδώ οι κοινωνικοηθικές αξίες του Coleridge παραμε-

ρίζονται. Εδώ, το ποιητικό τοπίο θυμίζει περισσότερο τον Σαιξπηρικό Μάκβεθ και τις εφιαλτικές αλληγορίες του Kafka. Το ρομαντικό Απόλυτο Κακό και οι Νεοπλατωνικές πηγές του κυριαρχούν πλήρως, όπως πλήρως κυριαρχεί και ο θάνατος – μέσα – στη – ζωή, η έλλειψη πίστης στις λυτρωτικές δυνάμεις του ανθρώπου και η παράλυση της συνείδησης. Παράλληλα, ωστόσο, οι *Ρίμες του Αρχαίου Ναυτικού* προϋποθέτουν μιάν άλλου είδους αγιότητα: την αγιότητα της φύσης και όλων των φυσικών όντων, η οποία συμβολοποιείται μέσα στα αρχέγονα σύμβολα του φωτός της σελήνης και του ήλιου, του ανέμου και της βροχής.

Αντιτιθέμενος στην μάλλον ευρύτατα διαδεδομένη αντίληψη περί αλληγορικής δομής της σύνθεσης του «Αρχαίου Ναυτικού», ο Rene Wellek κεντρώνει το ενδιαφέρον του στη συμβολοποιία του ποιητικού συνθέματος, υποστηρίζοντας ότι ο συμβολισμός είναι η κεντρική θεωρία πάνω στην οποία εδράζεται ο ποιητικός οραματισμός του Coleridge. «Στον Coleridge», γράφει, «η θεωρία του συμβολισμού είναι κεντρική· ο καλλιτέχνης μας μιλά με σύμβολα, και η φύση είναι μια συμβολική γλώσσα. Η διάκριση μεταξύ συμβόλου και αλληγορίας συνδέεται στον Coleridge με την διάκριση μεταξύ της φαντασίας και του φανταστικού (η οποία, κατά κάποιον τρόπο, μπορεί να περιγραφεί ως μια θεωρία της εικονοποιίας), της μεγαλοφυΐας και του ταλέντου, του λόγου και της κατανόησης. Σε μια από τις μεταγενέστερες συζητήσεις του, λέει ότι η αλληγορία δεν είναι παρά μια μετάφραση αφηρημένων ιδεών στη γλώσσα της εικόνας [...]. Από την άλλη μεριά, ένα σύμβολο χαρακτηρίζεται από μια διαφάνεια της ιδιαιτερότητας μέσα στο ανθρώπινο υποκείμενο, ή του γενικού μέσα στην ιδιαιτερότητα, ή του καθολικού μέσα στο γενικό· πάνω απ' όλα, ένα σύμβολο χαρακτηρίζεται από το αιώνιο μέσω του εφήμερου» (9).

«Κανείς δεν υπήρξε μεγάλος ποιητής χωρίς να είναι παράλληλα βαθύς φιλόσοφος»

- Samuel Taylor Coleridge

Εύκολα μπορούμε να διακρίνουμε, μέσα από αυτές τις παρατηρήσεις του Wellek, τον κεντρικό φιλοσοφικό άξονα γύρω από τον οποίο περιστρέφεται όχι μόνο το συγκεκριμένο ποιητικό σύνθεμα, αλλά και γενικότερα η ποιητική του Coleridge: Φαντασία, σύμβολο, φύση και αιώνιο μέσα στο εφήμερο, συγκροτούν μιάν ενότητα η οποία είναι καθολική, εκφράζοντας τον ταραγμένο ρομαντικό κόσμο της ψυχής και την αγωνία του να διαμορφώσει μια διαφορετική πραγματικότητα και ένα διαφορετικό λυτρωτικό όνειρο για τον άνθρωπο και τη φύση.

(1) Αναφέρεται από τον Richard Holmes, στο *Βιβλίο του Coleridge*, Oxford University Press, Οξφόρδη 1982, σελ. 8

(2) L.G. Salinger, Coleridge: Poet and Philosopher στο *From Blake to Byron*, Penguin Books, Μιντλέσεξ 1965, σελ.186

(3) Βλ. την εργασία μου *Δύο δοκίμια πολιτικής αισθητικής του ρομαντισμού, εκδόσεις Εξάρχεια*, Αθήνα 2016, σελ. 40-46.

(4) John Stuart Mill, on Bentham and Coleridge, Hasper and Row, *Νέα Υόρκη* 1962, σελ. 108.

(5) Marilyn Butler, *Romantics, rebels and reactionaries*, Oxford University Press, Οξφόρδη 1981, σελ.77

(6) ο.π. σελ.188.

(7) Βλ. σχετικά την εργασία μου *Διαλέξεις για τον Ρομαντισμό, εκδόσεις Εξάρχεια*, Αθήνα 2014, σελ. 7-11.

(8) ο.π. σελ.13.

(9) Rene Wellek, *Concepts of Criticism*, Yale University Press, Λονδίνο 1976, σελ.189-190

Το έργο του Coleridge εκφράζει την εξέγερση του ανθρώπινου νου ενάντια στη φιλοσοφία του δέκατου όγδοου αιώνα. Είναι οντολογικό επειδή ήταν πειραματικό, συντηρητικό επειδή ήταν καινοτόμο, θρησκευτικό επειδή εξέφραζε την απιστία συγκεκριμένο και ιστορικό επειδή ήταν αφηρημένο...

04 πολιτισμός & βαρβαρότητα του Ηρόστρατου

Δεν θέλαμε να ξέρουμε

*Living is easy with eyes closed,
misunderstanding all you see*
Beatles, Strawberry Fields Forever

Η Μηρουκίλντε Πόμζελ έμεινε μόνη και άτεκνη σε όλη της τη ζωή. Πέθανε στο Μόναχο τη νύχτα της 27ης Ιανουαρίου 2017, Διεθνή Ημέρα Μνήμης για τα θύματα του Ολοκαυτώματος. Ήταν 106 χρονών

Thore Hansen, *Δεν θέλαμε να ξέρουμε- η Γραμματέας του Γκέμπελς* αποκαλύπτει, εκδόσεις Μεταίχμιο

Βλέποντας αυτό το πρόσωπο γεμάτο ρυτίδες, στο εξώφυλλο του βιβλίου με την αφήγηση της γραμματέως του Γκέμπελς, παρακολουθώντας ύστερα αποσπάσματα του ντοκιμαντέρ *Ein deutsches Leben* (Blackbox film & Medien production/ Micha Muller) και φυσικά διαβάζοντας το βιβλίο με την αφήγηση της Μηρουκίλντε Πόμζελ στον Thore Hansen, Γερμανό πολιτικό αναλυτή και συγγραφέα, νιώθεις μια διαρκή ενόχληση. Σε πνίγει αυτή η «κανονική ζωή» με τον κόσμο γύρω να καταρρέει. Νιώθεις αποστροφή, αλλά μπορείς σιγά-σιγά να καταλάβεις πόσο εύκολα μπορεί κανείς να βρεθεί από τη λάθος πλευρά. Εθελουφλώντας. Κλεισμένος στο καβούκι του. Ελπίζοντας να ξεφύγει.

Να μη θέλει να καταλάβει τι συμβαίνει στην αγαπημένη φίλη, Εβραία, που έφυγε στα Ανατολικά για να μη γυρίσει ποτέ. Να μη θες να ξέρεις γιατί όλοι οι Εβραίοι έκλεισαν τα μαγαζιά τους. Να μην κατανοείς τη σημασία των εγγράφων που περνούν από τα χέρια σου. Στιγμές - στιγμές να ξυπνάς και μετά να κλείνεις βιαστικά τα μάτια σου στη φρίκη. Κι ύστερα, όταν όλα τελειώνουν, είναι σα να έχεις ξυπνήσει από όνειρο/εφιάλτη. Ωστόσο δεν νιώθεις ένοχος. Τολμάς ακόμη και να πεις για το πόσο όμορφα χρόνια έζησες, την ώρα

που η χώρα σου και η Ευρώπη βυθίζονταν στο σκοτάδι.

Να είσαι καθημερινά δίπλα σε έναν άνθρωπο όπως ο Γκέμπελς. Να κάνεις ευσυνειδητά τη δουλειά σου. Δεν θα αγαπήσετε την Μηρουκίλντε Πόμζελ. Όχι μόνο για όσα δεν έκανε, αλλά γιατί φαίνεται πως ο καθένας μας έχει μια Πόμζελ μέσα του. Λίγο ή πολύ από τον «παροιμιώδη μέσο ανθρωπάκο» που έλεγε κι ο Μπίρμαν.

Όπως και να το κάνουμε, το βιβλίο, η μαρτυρία είναι συγκλονιστική. Μια γυναίκα που μετά από έναν αιώνα ζωής, με απόσταση εβδομήντα χρόνων, σπάει τη σιωπή της. Στο τέλος του βίου θέλει να βγάλει από μέσα της όλα αυτά. Επαναλαμβάνει τόσο συχνά πως δεν νιώθει ένοχη, που καταλαβαίνεις ότι νιώθει ένοχη στο βάθος. Αφού είχε γυριστεί το ντοκιμαντέρ (2013), η Πόμζελ εξομολογήθηκε στον συγγραφέα -έναν χρόνο πριν φύγει από τη ζωή- ότι όχι μόνο είχε σχέση με τον χαράκτη Γκότφριντ Κίρμπαχ -ο οποίος ήταν κατά το ήμισυ Εβραίος- αλλά προς στιγμή σκέφτηκε να τον ακολουθήσει, όταν εκείνος έφυγε για

το Άμστερνταμ για να γλιτώσει από τις δίωξεις... ήταν μάλιστα έγκυος αλλά για ιατρικούς λόγους διέκοψε την κύηση Σκέφτεσαι πώς γίνεται μετά από αυτό να εξακολουθείς να μη γνωρίζεις, αλλά και να είσαι δίπλα στους κορυφαίους των Ναζί;

Ο Thore Hansen, σε ένα μεγάλο κείμενό του στο τέλος του βιβλίου, διαπραγματεύεται το τι μας διδάσκει αυτή η μαρτυρία για το παρόν. Τα όσα αναλυτικά αναφέρει για την άνοδο της ακροδεξιάς, την παθητικότητα απέναντι στις εξελίξεις, την ξενοφοβία, δεικνουν ότι -δυστυχώς- υπάρχουν πολλές αναλογίες με εκείνη την εποχή που θεωρούσαμε πως έχει περάσει ανεπιστρεπτή.

«Το αίσθημα της αδικίας φαίνεται ότι εξαντανακλάσσεως οδηγεί στην αναζήτηση ενός αποδιοπομπαίου τράγου και στην έντονη επιθυμία να βρεθούν γρήγορα απλές απαντήσεις -σαν ένα ανεξέλεγκτο ένστικτο επιβίωσης...» γράφει ανάμεσα σε άλλα πολύ ενδιαφέροντα.

Είναι ένα βιβλίο που πρέπει να διαβάσουμε και να μας προβληματίσει διπλά...

είσοδος ελεύθερη

οδηγός για τις δωρεάν
εκδηλώσεις της Αθήνας

Προβολές

Κυριακή 21 Ιανουαρίου

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης, σε συνεργασία με την προεβεία της Σουηδίας, παρουσιάζει, σε πρώτη προβολή στην Ελλάδα, την ταινία **Περιπλανώμενοι** (Σουηδία, 2015) του Πέτερ Γκρένλουντ. Θα ακολουθήσει συζήτηση με εισηγητή τον κριτικό κινηματογράφου Ρόμπυ Εκσιέλ. Στις 20:00 στο Μουσείο Εθνικής Μαρ. Αντύπα 134 και Σοφ. Βενιζέλου, (λεωφ. 237 Άνω Ηλιούπολη από στάση ΔΑΦΝΗ του Μετρό Αντίστασης).

Κυριακή 21 Ιανουαρίου

Η ομάδα Βιβλιοθήκης του Ολυμπιακού Χωριού παρουσιάζει την ταινία **5 σπασμένες κάμερες** σε σκηνοθεσία του Παλαιστίνιου Εμάντ Μπουρνάτ και του Ισραηλινού Γκάι Νταβίντι. Η ταινία είναι μια καταγραφή της αντίστασης των Παλαιστίνιων στο Μπλαιβίν, ένα χωριό της Δυτικής Όχθης που καταπατούν οι Ισραηλινοί εποικισμοί. Ένας Παλαιστίνιος αγρότης, αγοράζει την πρώτη του κάμερα το 2005, για να βιντεοσκοπήσει τον τέταρτο γιο του. Το κάθε του αγόρι έχει γεννηθεί σε μια στιγμή που αναδιαμορφώνει, συνήθως προς το χειρότερο, την κατάσταση του παλαιστινιακού ζητήματος. Τα πλάνα της κάμερας, μαζί με τη δική του αφήγηση, καταγράφουν τα γεγονότα από το 2005 μέχρι το 2009. Στις 19:00 στο αυτοδιαχειριζόμενο στέκι του Ολυμπιακού χωριού, Νικολάου Κακλαμανάκη 42.

Μουσική

Τρίτη 23 Ιανουαρίου

Οι εκδόσεις Άπαρσις παρουσιάζουν την καινούργια δουλειά των Νότη Μαυρουδή & Γιώργου Τσοικιάν **Café Latino - El Puerto** [Βιβλίο+ cd]. Δεκατρία λαϊκά τραγούδια της Λατινικής Αμερικής διασκευάζονται και αποκτούν νέα ζωή με τα υπέροχα κιθαριστικά ηχοχρώματα των δύο μουσικών, ενώ σε δύο σπουδαία ισπανόφωνα τραγούδια μας ταξιδεύει η εκφραστική ερμηνεύτρια Μόρφω Τσαϊρέλη. Ομιλητές: Μίλτος Πασχαλίδης (τραγουδοποιός-ερμηνευτής), Γιάννα Τριανταφύλλη (σκηνοθέτης - παραγωγός ραδιοφώνου), Αντώνης Μπουσκοίτης (σκηνοθέτης-δημοσιογράφος). Στις 20:00 στη μουσική σκηνή Σφίγγα, Ακαδημίας & Ζωοδόχου Πηγής.

Θέατρο

Σάββατο 20 Ιανουαρίου

Στο θέατρο Ζρ87 παρουσιάζεται για τέσσερις μόνο παραστάσεις στις 20, 27 Ιανουαρίου και 3, 10 Φεβρουαρίου 2018 η μουσικοθεατρική performance **Εθεάθην μισός**, βασισμένη στην ομώνυμη ποιητική συλλογή του Πάνη Κωσταρή. Πατί εθεάθην μισός; Και πώς γίνεται να κυκλοφορείς άμα είσαι μισός; Και ποιος είναι ολόκληρος για να δει αυτόν που είναι μισός; Και αν κάποιος είναι μισός, πώς γίνεται να δει αυτόν που δεν είναι ολόκληρος; Με άξονα ποιήματα της συλλογής τα οποία συνδιαλέγονται με σκηνικές δράσεις και μελωδίες, ο ποιητικός λόγος μετατρέπεται σε θεατρική πράξη. Στις 21:00, στο Ζρ87, Ζωοδόχου Πηγής 87.

Βιβλίο

Τετάρτη 24 Ιανουαρίου

Ο Χώρος Πολιτισμού & Αλληλεγγύης «Καλλιόπολις» υποδέχεται τον καρδιολόγο, συνθέτη και συγγραφέα Θανάση Δρίτσα και το βιβλίο του **Δuo ποιητικοί μονόλογοι**. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, στο video wall του Χώρου θα γίνει προβολή της πρωτότυπης εικονογράφησης του βιβλίου, που έγινε από τον Γιώργο Μπούτλα. Για το βιβλίο θα μιλήσουν η Αθηνά Γκριτζάλα (Φιλολόγος, Φωτογράφος, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Π.Μ.Σ. «Ιστορία της Φιλοσοφίας» στο ΕΚΠΑ, σύζυγος του εικονογράφου Γιώργου Μπούτλα), η εκπαιδευτικός & συγγραφέας Σωσώ Μακρή, η οποία θα συντονίσει την παρουσίαση και ο ίδιος ο συγγραφέας ο οποίος θα μιλήσει για το έργο του. Στις 19:30 Καλλιπόλεως 33, Ελληνικό.

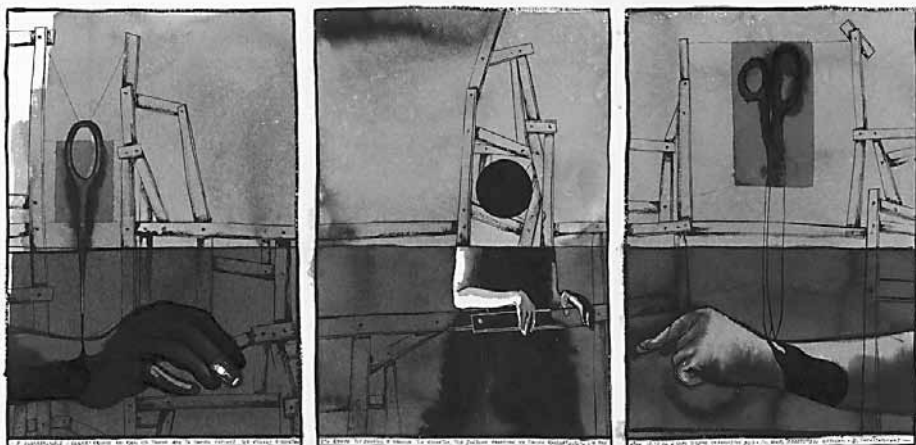
Μικρές Καταιγίδες

Κάθε νέα δουλειά του ζωγράφου και εικονογράφου Βασίλη Παπατσαρούχα παρουσιάζει το δικό της ξεχωριστό ενδιαφέρον. Την Πέμπτη 18 Ιανουαρίου εγκαινιάστηκε η νέα ατομική του έκθεση με τίτλο *Μικρές Καταιγίδες* στην αίθουσα τέχνης «Έκφραση - Γιάννα Γραμμα-

τοπούλου» (Βαλαωρίτου 9Α). Η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 10 Φεβρουαρίου. Γράφει ο ίδιος για το έργο του: «Μικρές Καταιγίδες. Έργα της άνοιξης και του καλοκαιριού. Καμωμένα πότε στο πατάρι της Αθήνας, πότε στο μικρό καμαράκι των παιδικών μου

χρόνων, πότε κάτω από τον ήλιο, πλάι στη γαζιά. Ημερολόγιο μεγάλων διαστάσεων. Καταγραφές ημερησίας διάθεσης, εικόνες που κουβαλώ, σκέψεις που έχουν γίνει μόνιμες αποσκευές, πρόσωπα και ιδιότητες που έχουν γίνει φορεσιές.»

Ο Βασίλης Παπατσαρούχας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1975. Μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί περισσότερα από πενήντα βιβλία σε εικονογραφήσεις του, εντός και εκτός Ελλάδας. Έχει αποσπάσει δυο φορές το κρατικό βραβείο εικονογράφησης και δυο φορές το βραβείο ΕΒΓΕ. Το 2008 ήταν υποψήφιος για το διεθνές βραβείο εικονογράφησης Hans Christian Andersen. Στο θέατρο έχει συνεργαστεί με τους: Νίκο Μαστοράκη, Νίκο Χατζόπουλο, Ακύλλα Καραζήση, Γιάννη Αναστασάκη, Σταμάτη Κραουνάκη, Σταύρο Τσακίρη.

«Ο καλύτερος δυνατός κόσμος» είπατε;

Καντίντ ή η αισιοδοξία στο θέατρο Πόρτα

■ του Σπύρου Κακουριώτη

«**Ζ**ούμε στον καλύτερο δυνατό κόσμο και τα πράγματα δεν θα μπορούσαν να είναι αλλιώς». Σε αυτό το αξίωμα βασίζει την αισιοδοξία του ο Καντίντ, τις περιπέτειες του οποίου αφηγείται ο Βολταίρος στο ομότιτλο έργο, που θεωρείται το αριστούργημά του. Μια τέτοια απόφαση δεν μπορεί παρά να προκαλεί σήμερα ειρωνικά χαμόγελα, θυμίζοντάς μας επικίνδυνα τη μονοδιάστατη σκέψη και την ΤΙΝΑ της νεοφιλελεύθερης βουλγακίας. Τα ίδια όμως χαμόγελα θα πρέπει να προκαλούσε και στους αναγνώστες του καιρού του, που το 1759 ζούσαν ήδη τον πρώτο πραγματικά παγκόσμιο πόλεμο των νεότερων χρόνων, τον Επταετή Πόλεμο. Οι περί θείας πρόνοιας αντιλήψεις του Λάμπιντς, που στάθηκαν η αφορμή γι' αυτή την ευφρόσυνη αλληγορία του Βολταίρου, είχαν ήδη δεχτεί θα-

νάσιμο πλήγμα από τον καταστροφικό σεισμό της Λισσαβώνας, το 1755, με τους χιλιάδες νεκρούς του, που οδήγησε τους φιλόσοφους της εποχής να ασχοληθούν με το πρόβλημα του κακού, θέτοντας εν αμφιβόλω την αγαθότητα του θείου –με τον ίδιο περίπου τρόπο που η δεκαετής ήδη κρίση κλόνησε την πίστη στην αγαθότητα της αγοράς... Οι περιπέτειες του Καντίντ στις πέντε ηπειρούς, μια «δημοσιογραφική» ανασκόπηση των συμφορών που κατατρύχουν την υφήλιο, απογυμνώνουν σταδιακά τον ήρωα από την αισιοδοξία του, που, όπως ομολογεί, δεν είναι παρά «η άρρωστη συνήθεια να λες ότι όλα πηγαινούν καλά ενώ πάνε όλα χάλια». Αυτή η συνειδητοποίηση δεν οδηγεί τον Καντίντ στην αποθάρρυνση αλλά, αντιθέτως, στην πράξη: «Πρέπει να καλλιεργήσουμε τον κήπο μας», αναφωνεί στην

κατακλείδα του έργου –μια φράση που ερμηνεύτηκε πολλαπλώς, και με αντιφατικούς τρόπους. Αυτή η ακροτελεύτια φράση αποτελεί ένα από τα κλειδιά της προσέγγισης του Θωμά Μοσχόπουλου στον βολταϊρικό Καντίντ, που αντιμετωπίζεται σαν ένα αφήγημα ενηλικίωσης: ο ήρωας θα πάψει πλέον να υφίσταται τις περιπέτειές του, για να γίνει ο ίδιος δημιουργός τους –πιο μετριοπαθής, χωρίς ψευδαισθήσεις, αλλά και πιο αποτελεσματικός... Ο Θωμάς Μοσχόπουλος, στη διασκευή του για την παράσταση του Θεάτρου Πόρτα, επικεντρώνεται σε ένα έλασσον επεισόδιο που ο Βολταίρος πρόσθεσε μεταγενέστερα: την επίσκεψη του ήρωα, κατά την παραμονή του στο Παρίσι, στο φιλοσοφικό-χαρτοπαικτικό σαλόνι της μαρκησίας ντε Παρλιναί. Μεταπλάθοντας και προσθέτοντας διαλόγους,

το μετατρέπει σε μια σκηνή πάνω στην οποία ο Καντίντ θα αφηγηθεί στους παρευρισκόμενους κάποιες από τις περιπέτειές του. Με τρόπο σκηνικά ευρηματικό, η αφήγηση θα χρησιμοποιήσει το όχημα του θεάτρου για να προχωρήσει –ένα «θέατρο μέσα στο θέατρο», όπου οι καλεσμένοι μετατρέπονται σε ήρωες των περιπετειών του Καντίντ, συχνά μπαίνοντας και βγαίνοντας από τον ρόλο αυτό, σχολιάζοντας τον ίδιο τους τον ρόλο, ώστε και ο ίδιος ο ήρωας να αναρωτηθεί: «Ποιος είμαι; Ο Καντίντ ή κάποιος που τον ονειρεύτηκε κάποιος άλλος;» Ο Θωμάς Μοσχόπουλος «καλλιεργεί» τον δικό του κήπο με τον τρόπο που ξέρει καλύτερα. Μιλά για το θέατρο, χρησιμοποιώντας τον λόγο του Βολταίρου («– Πόσα θεατρικά έργα έχετε στη Γαλλία; – Τέσσερις-πέντε χιλιάδες. – Πολλά είναι. Και πόσα

είναι καλά; – Δεκαπέντε-δεκάξι. – Πολλά είναι»), και φέρνει τη θεατρική πράξη στο επίκεντρο, δημιουργώντας μια αισιόδοξη παράσταση για τη δύναμη της θεατρικής αφήγησης, μία από τις καλύτερες παραστάσεις του φετινού θεατρικού χειμώνα. Έχοντας πολύ καλή αίσθηση του ρυθμού και εικαστική ματιά, ο σκηνοθέτης οδηγεί σε ένα εξπρεσιονιστικό παίξιμο την ομάδα των νεότερων ηθοποιών με τους οποίους συνεργάζεται, τον Μιχάλη Συριόπουλο στον ομώνυμο ρόλο και τους Ελένη Βλάχου, Ειρήνη Μπούνταλη, Ευσταθία Τσαπαρέλη, Μάνο Γαλανή, Παντελή Βασιλόπουλο, Φοίβο Συμεωνίδη, Βασίλη Κουλακιώτη, Δημήτρη Φουρλή. Το λιτό αλλά λειτουργικό σκηνικό φιλοτέχνησε η Ευαγγελία Θεριανού και τα κοστούμια η Κλαίρ Μπρέισγουελ.
• *Θέατρο Πόρτα, Παρασκευή - Σάββατο, 21.15, Κυριακή, 18.30.*

Τι έχει απομείνει από την Ευρώπη του πνεύματος;

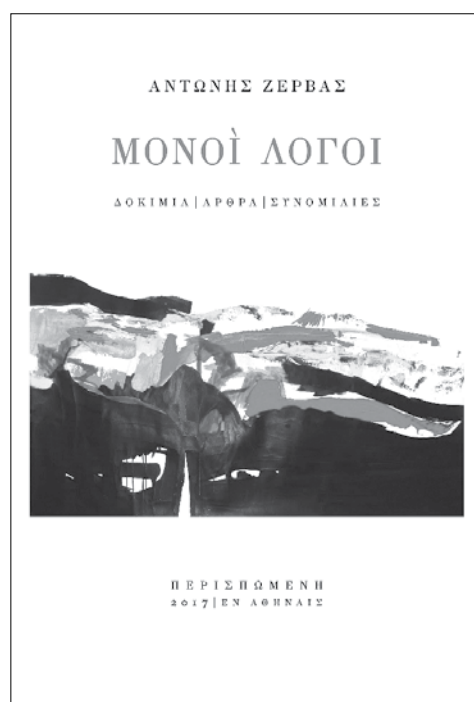
«Μονοί λόγοι» από τον Αντώνη Ζέρβα

«**Μ**ονοί λόγοι» τιτλοφορείται το φρεσκοτυπωμένο βιβλίο του Αντώνη Ζέρβα που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Περισπωμένη. Ένα βιβλίο στις σελίδες του οποίου περιέχονται δοκίμια, επιφυλλίδες, ομιλίες και συνομιλίες του συγγραφέα, που γράφτηκαν ή εκφωνήθηκαν την τελευταία δεκαετία, χωρίς πρόθεση, ή προμελετημένο σχεδιασμό να συντεθούν σε ενιαίο αυτονομημένο τόμο. Το ότι προέκυψε η συγκεντρωτική έκδοση δεν είναι βέβαια αρνητικό ούτε παράδοξο στους καιρούς μας. Όλοι σχεδόν οι έχοντες σχέση με την τέχνη της γραφής, δεν καταχωρίζουν πια τα «σκορπισμένα» χειρόγραφα τους σε μπαούλα, ούτε τα αφήνουν έρμαιοι στις ορέξεις της τύχης. Φροντίζουν, και καλά κάνουν, να διευκολύνουν τις αναζητήσεις των ιστορικών του μέλλοντος, εκείνων που θα πιστοποιήσουν εν τέλει την αντοχή κάθε έργου στον χρόνο, αλλά και

τη βαθύτητα του πνεύματος του συγγραφέα που το έγραψε. Τούτων δοθέντων οι «μονοί λόγοι» του Αντώνη Ζέρβα καθώς και το σύνολο του έργου του, δεν έχουν παρά να οπλιστούν με υπομονή, διότι όλα όσα πρόωρα λέγονται, ίσως ν' ανήκουν σ' εκείνο το είδος «διπλού λόγου» που ευνοεί τις ανάγκες της επικοινωνίας, της προσαρμογής, και των «μέσων όρων» που ανθοφορούν στην εποχή μας, αγνοώντας ενσυνείδητα πολλές φορές, την αλλοίωση που προκαλούν στην αυθεντικότητα έργων, δημιουργιών, αλλά και στις συνειδήσεις των αναγνωστών. Αυτή η αγκαθωτή ανθοφορία του διπλού λόγου (και η εξ αυτής εύκολη προσέγγιση), όσο χρήσιμη κι αν είναι, κινείται στους αντίποδες των «μονών - λόγων» τους οποίους ο ίδιος ο συγγραφέας περιγράφει ως *λόγους προσωπικής εμπειρίας και πεισματικής προσήλωσης στην αναζήτηση της αλήθειας*, μιας αλήθειας που δεν

κρέμεται σε ελκυστικά μανταλάκια, αλλά σκάβεται ή πρέπει να σκάβεται, βαθιά μέσα μας. Το εν λόγω βιβλίο αποτελεί βιωματική αλλά και πνευματική εμπειρία ενός ανθρώπου που θήτευσε «μια ζωή» στις Βρυξέλλες, στην «καρδιά» δηλαδή του γραφειοκρατικού κέντρου της «Ενωμένης» Ευρώπης. Είναι αυτή, η κατεργασμένη εμπειρία, η επίγνωση της ελληνικής και ευρωπαϊκής γραμματείας, που ώθησαν τον Α. Ζέρβα να αναγνωρίσει έγκαιρα τον κίνδυνο, να προειδοποιήσει –εδώ και χρόνια– για τον οριστικό θάνατο της ιστορικής πνευματικότητας της σημερινής Ευρώπης. Αυτή είναι –συνοπτικά– και η κυρίαρχη αλήθεια που διατρέχει –ως επαναληπτικός παθιασμένος μονόλογος– το σύνολο των σελίδων του βιβλίου και πυρπολεί το απείθαρχο πνεύμα του συγγραφέα του.

Σ. Μαυροειδής

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτεράς: **Στέλιος Ελληνιάδης**
 defimag@otenet.gr
 elliniadis.wordpress.com

SOS! Οι αναθυμιάσεις δηλητηριάζουν

Δυστυχώς, λίγοι ενδιαφέρονται για τις πολιτικές επιπτώσεις που έχει η ασύδοτη παράδοση των ελληνικών εδαφών στις πολυεθνικές του πετρελαίου. Χρόνια ολόκληρα προπαγάνδας από τα οργανωμένα συμφέροντα, αλλά και από αδαείς εθνικιστές που πίστεψαν στην οικονομική ευμάρεια που θα φέρουν τα πετρέλαια, χαλάρωσαν την επαγρύπνηση της κοινωνίας και των προοδευτικών φορέων για τους κινδύνους από την «πετρελαιοποίηση» της Ελλάδας. Κανένας προβληματισμός δεν αναπτύχθηκε, καμία άμυνα δεν οργανώθηκε. Κι έτσι, τώρα, που ανοίγουν οι πύλες της κολάσεως, αμυντικά έργα δεν έχουν γίνει και είναι η χώρα ξέφραγο αμπέλι. Η τελευταία οργανωμένη γραμμή άμυνας που θα ήταν ο ΣΥΡΙΖΑ αποδείχτηκε ότι στην πραγματικότητα ήταν πιο διάτρητη κι από ένα κεφάλι γραβιέρας με φαρδιές διαμπερείς τρύπες. Εάν υπήρχε ο προβληματισμός, θα είχαμε προετοιμάσει την κοινωνία για το τι μας επιφυλάσσει η ζητούμενη «πετρελαιοποίηση». Θα επισημαίναμε μερικές σημαντικές και αναμφισβήτητες αλήθειες. Ότι καμία χώρα που δεν έχει λύσει το πολιτικό της πρόβλημα, της ανεξαρτησίας και εθνικής κυριαρχίας, δεν έχει συμφέρον να «πετρελαιοποιηθεί» άρον άρον υπό συνθήκες ευνοϊκές μόνο για τις εταιρίες. Κι όταν «πετρελαιοποιηθεί», η ελλειμματική της ανεξαρτησία και κυριαρχία περιορίζεται ακόμα περισσότερο. Και ότι τα οικονομικά της οφέλη είναι πολύ μικρότερα απ' ό,τι φαντάζονται οι ευκολόπιστοι και ψευδώς καλλιεργούν οι κατευθυνόμενοι ντελάληδες. Δεν χρειάζεται να πάμε στη Βενεζουέλα για να καταλάβουμε τι μας περιμένει. Η Βενεζουέλα, όσο έβγαζε άφθονο πετρέλαιο και ο λαός της ζούσε στα κατάβραθα της εξαθλίωσης, πλην μιας μερίδας προνομιούχων, με διεφθαρμένους κυβερνήτες, ήταν η αγαπημένη των αφεντικών, Αμερικάνων, Ισπανών, Γάλλων, Άγγλων κ.λπ. Όταν ο Τσάβες αποφάσισε να αποκτήσει μεγαλύτερο έλεγχο της πετρελαιο-παραγωγής και να διανείμει τα έσοδα με πιο δίκαιο τρόπο, έπεσαν όλες οι μητροπόλεις να ξεσχίσουν την κυβέρνηση, το κίνημα και τη χώρα. Όπως είχε γίνει με τον Μοσαντέκ που όταν απαιτήσε να αυξηθεί το ποσοστό του Ιράν από το πωλούμενο πετρέλαιο από το 18% στο 50%, τον φάγανε και εγκαταστήσανε τον δικτάτορα Σάχη ως υποχείριό τους.

Καθολική λεηλασία

Αλλά δεν χρειάζεται να πάμε τόσο πίσω, ούτε να δούμε σε τι κατάσταση ζει ο κόσμος και πόσο μεγάλη είναι η διαφθορά σε χώρες υποτελείς που βγάζουν μπόλικο πετρέλαιο το οποίο διαχειρίζεται η Δύση κατά το συμφέρον της, όπως η Νιγηρία, το Κονγκό, το Αζερμπαϊτζάν, η Σαουδική Αραβία, το Μπα-

Η εικόνα στο κέντρο της Αθήνας, στην οδό Κοραή, είναι αντιπροσωπευτική της καταστροφής που συντελείται αναίμακτα χάρη στην υποτέλεια των πολιτικών δυνάμεων. Μάλιστα, με τη φόρα που έχουν πάρει, μπορεί να μην μείνει ούτε μία ρόδα στην Ελλάδα από τη μαζική λεηλασία των οργανισμών κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ, ΟΤΕ, αεροδρόμια, λιμάνια κ.λπ.), των πολύτιμων φυσικών πόρων (νερό, χρυσός, πετρέλαιο κ.ά.) και του εκλεκτού ανθρώπινου δυναμικού (πάνω από 400.000 νέοι, κυρίως επιστήμονες, μέχρι στιγμής).
(φωτό Στ. Ελληνιάδης)

χρύν και άλλες προσφιλείς στους Δυτικούς «δημοκρατίες». Κάποιες χώρες, που δεν ήταν δημοκρατικές, αλλά ήταν συγκροτημένες, πιο εξισωτικές και είχαν κατακτήσει ένα μεγαλύτερο βαθμό αυτονομίας και αυτοδιαχείρισης, όπως η Λιβύη και το Ιράκ, σε περιοχές με σπουδαία πολιτισμική παράδοση, οι Δυτικοί εκπολιτιστές δεν άφησαν πέτρα πάνω στην πέτρα. Και τα πετρέλαια είναι ένας από τους πιο βαρύνοντες λόγους που η αμερικανοεβραϊκή συμμαχία καταπιέζει και εξολοθρεύει τους Παλαιστίνιους, αφού τα πετρέλαια στη θάλασσα είναι και των κατοίκων της Γάζας και της αποκομμένης βίαια από τα παράλια Δυτικής Όχθης. Ακόμα και η Ρωσία δυσκολεύεται να διαχειριστεί τα προβλήματα που της δημιουργούν οι Δυτικοί. Η διεθνής χαμηλή τιμή δεν έχει να κάνει με τη ζήτηση και τις αγορές. Επιλέχτηκε από τα «βαθιά κέντρα» με τις αποφάσεις των οποίων ευθυγραμμίζονται οι πολυεθνικές για χάρη του στρατηγικού τους συμφέροντος. Επίσης, δεν έχει να κάνει με την ποιότητα του προϊόντος η παρεμπόδιση μεταφοράς του ρωσικού πετρελαίου στην Ευρώπη δια της αναγκαστικής μεταίωσης της κατασκευής αγωγών, όπως έγινε στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτού του καθεστώτος που αποτελεί μόνιμη επιλογή των ΗΠΑ, απλά ο Τραμπ κάνει τη γραμμή πιο ξεκάθαρη. Το πλούσιο σε πετρέλαια, αλλά απειθαρχο και ανεξάρτητο Ιράν είναι ένας κεντρικός τους

στόχος. Το ίδιο και η πιο ευάλωτη Βενεζουέλα. Αλλά και όλες οι χώρες της Αφρικής, της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής και της Ασίας που έχουν πετρέλαια και αέρια τελούν υπό ειδικό καθεστώς κηδεμονίας ή επιτήρησης. Ουσιαστικά είναι χώρες δεσμευμένες από τις πολυεθνικές. Η Κύπρος, τιθασευμένη μετά από το σοκ της τεχνητής κρίσης που της φορτώσανε, ακέφαλη από εθνικά και ταξικά σφρηλατημένη ηγεσία, εφαρμόζει πρόθυμα τα σχέδια τους. Θα παίζει το ρόλο του νάνου που με τις πλάτες των «μεγάλων» θα ενοχλεί την Τουρκία που φέρεται αυθάδικα, αλλά πέρα από κάτι ψιχουλα παρηγοριάς, τίποτα άλλο δεν θα πάρει από τις ΑΟΖ. Κι έχουν, μ' αυτά και με κείνα, περάσει κιόλας 43 χρόνια από τη διχοτόμηση του νησιού. Η άρχουσα τάξη της Κύπρου μια χαρά ζει όλα αυτά τα χρόνια με χλιδή και ατιμωρησία καταφέροντας με φανφάρες και κροκοδείλια δάκρυα να κρατάει παθητικούς τους πολίτες της, με την Αριστερά ως συνένοχο χαμηλών απαιτήσεων. Το βλέπουμε τώρα κι εδώ, στα μέρη μας. Έπρεπε να απαξιωθεί εντελώς το άχρωμο πλέον πολιτικό προσωπικό, με έξωθεν μεθοδεύσεις πάσης φύσεως, αλλά και με πολύ αυξημένη εθελοδοουλεία και αυτοακύρωση, ένα χαρμάνι αεριτζήδων, εθνικιστών, οικογενειών και σογιών της Δεξιάς, σοσιαλκαταλοιπών και αυτομόλων εκ της Αριστεράς, για να εφαρμοστεί απρόσκοπτα το σχέδιο της μεγάλης

πτώχευσης, εκτεταμένης απαλλοτρίωσης και καθολικής λεηλασίας της Ελλάδας.

Στις διεθνείς μυλόπετρες

Η άδεια για βίαιη, ταχεία και απεριόριστη «πετρελαιοποίηση» της χώρας δεν είναι συμπτωματική. Είναι αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης του σχεδίου πολιτικής και ηθικής εξάρθρωσης του πολιτικού προσωπικού από τη «ριζοσπαστική» Δεξιά μέχρι τη «ριζοσπαστική» Αριστερά.

Οι ντόπιοι ακόλουθοι βάζουν την Ελλάδα ακόμα πιο βαθιά στις μυλόπετρες των διεθνών ανταγωνισμών με αδιαφορία για τις επιπτώσεις και προφανή άγνοια κινδύνου. Τσιμπάνε σαν χάνοι και φουσκώνουν σαν παγώνια ελπίζοντας σε θαύματα και οίκοτο. Με πλήρη ανικανότητα να μυρίσουν το μπαρούτι και ολική ανεπάρκεια να μάθουν από την ιστορία. Δελεάστηκαν, παρασύρθηκαν και ξέρουμε τι έπαθαν από τα αστόχαστα βήματά τους η Γιουγκοσλαβία, η Γεωργία, η Ουκρανία και από σπόντα η Συρία. Οι «δικοί μας» χαρούμενοι βαδίζουν και κοκορεύονται...

Όμως, όποια χώρα μπήκε για να κερδίσει στο πλατό του ανταγωνισμού των μεγάλων δυνάμεων και συμφερόντων, καταστράφηκε ή τραυματίστηκε πολύ σοβαρά έως και ανιάτα. Ο διεθνής χώρος είναι ένα τρομακτικό ναρκοπέδιο, μερικές φορές επικίνδυνο ακόμα και για ισχυρές χώρες. Οι μικρότερες αν το πατήσουν δεν έχουν καμία τύχη, ο ακρωτη-

«Ας ανθίσουν εκατό λουλούδια»

την Ελλάδα

ριασμός τους είναι αναπόφευκτος. Θα πρέπει να τις ευνοήσουν όλες οι συγκυρίες για να μην χάσουν κανένα πόδι, πράγμα που σχεδόν ποτέ δεν συμβαίνει. Είναι αμέτρητες οι συμφορές, οι απώλειες και οι αναπηρίες, από τέτοιους «περιπάτους». Βλέπουμε τον πρωθυπουργό κορδωμένο και τον υπουργό Εξωτερικών στομφώδη, αλλά δεν σκεφτόμαστε πώς τους βλέπουν ο στυγνός Τραμπ και ο στεγνός Τίλερσον. Βλέπουμε τους εναγκαλισμούς με Ισραήλ, Σαουδική Αραβία και Αίγυπτο, τρία από τα πιο σκληρά και πιο αιματοβαμμένα καθεστώτα στον κόσμο και βλέπουμε να ρίχνουν την Ελλάδα άοπλη μέσα στην αρένα με τα λιοντάρια. Ένα πολιτικό προσωπικό που υπακούει τυφλά σε έξωθεν εντολές και ηγείται μιας κοινωνίας σε κατάθλιψη και πτώχευση, με πεσμένο ηθικό και απελπισμένη, δεν είναι σίγουρα σε θέση να οδηγήσει με ασφάλεια τη χώρα σε τέτοια κακοτράχαλα τοπία. Σύρουν ξυπόλυτη την Ελλάδα στ' αγκάθια.

Από τις μικρότερες χώρες, μόνο όσες ανήκουν στο στενό πυρήνα των μητροπόλεων, όπως η Νορβηγία, ή έχουν καλά ενημερωμένη και συνειδητοποιημένη κοινωνία με εμπιστοσύνη στον εαυτό της και την ηγεσία της, συγκροτημένη πολιτική διοίκηση και εθνική κυριαρχία, μπορούν να διαπραγματευτούν συμφωνίες συμφέροντος από κάθε άποψη, οικονομική περιβαλλοντική, κοινωνική κ.λπ., για την αξιοποίηση του φυσικού τους πλούτου. Σε φάσεις που μια χώρα είναι χρεοκοπημένη και υπό επιτροπεία, όπως συμβαίνει στην Ελλάδα, με το ανοσοποιητικό της σύστημα σε βαριά καταστολή, κανένας συνेतός και πατριώτης πολιτικός δεν θα συναινέσει για την παραχώρηση δικαιωμάτων εκμετάλλευσης του ενεργειακού της πλούτου στις πολυεθνικές. Τέτοιες συμφωνίες προϋποθέτουν δυναμική, υγιή και ενωμένη κοινωνία και ισχυρή και ανεξάρτητη εθνική διοίκηση που θα έχει τη βούληση και τη δυνατότητα να μην υποκύπτει σε απειλές και εκβιασμούς, ούτε να κάνει παραχωρήσεις για να επιβιώσει σε βάρος της χώρας και του λαού της.

Όπως υποστηρίζουν τεκμηριωμένα οι πιο σοβαροί αναλυτές, υπό τις παρούσες συνθήκες, δεν διασφαλίζεται ούτε το προσδοκώμενο οικονομικό όφελος ούτε η εθνική κυριαρχία. Αντιθέτως, η μικρή μας χώρα εισερχόμενη στο επίκεντρο των ανταγωνισμών των μεγάλων κρατών και των πολυεθνικών, μπορεί να προκαλέσει και να υποστεί καταστροφικές επιπτώσεις στην ύπαρξή της όπως συνέβη με άλλες χώρες που επιπόλαια και εγκληματικά οδηγήθηκαν από διεφθαρμένους ηγέτες μέσα σε παρόμοια ναρκοπέδια.

Εξαρτήματα μηχανισμών

Αυτή η κατάσταση δεν είναι νέα. Η εξάρτηση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται κάθε φορά, είναι δια-

χρονικό καθεστώς στην Ελλάδα. Οι μηχανισμοί και το προσωπικό διοίκησης έχουν φορμαριστεί να υπηρετούν τις μητροπόλεις και να αντλούν την ισχύ τους από την εξάρτησή τους από τους ξένους, σε σημείο που η ιδεολογία της εξαρτημένης διακυβέρνησης να έχει ενσωματωθεί στην εθνική ιδεολογία. Απόρροια αυτού του υπαρκτού και βαθιά ριζωμένου καθεστώτος είναι, μεταξύ άλλων δεινών, η ευκολία με την οποία οδηγήθηκε η Ελλάδα στην αποβιομηχάνιση, την εξτρεμιστική συρρίκνωση του αγροτικού τομέα και την απώλεια της διατροφικής της αυτάρκειας. Τα μνημόνια, η καθολική χρεοκοπία και αφαιμάξη, ήταν το προσχεδιασμένο τους επακόλουθο. Στην τρέχουσα φάση, η χώρα, το πολιτειακό σύστημα, ο δημόσιος και ιδιωτικός πλούτος, η Ελλάδα στο σύνολό της υπάγεται στον αποκλειστικό έλεγχο των ξένων. Η αστική δημοκρατία καθίσταται εντελώς εικονική. Οι περιφερειάρχες που συμφωνούν με την «επένδυση» για τα πετρέλαια είναι μέρος αυτής της «μηχανής» που δουλεύει πρώτιστα για τα συμφέροντα των ολιγοπωλών, υπολογίζοντας στη μεσιτεία που παραχωρούν οι ξένοι στους φίλα προσκείμενους στα κόμματα εντόπιους επιχειρηματίες, όπως τα ποσοστά από τα κέρδη στις Σκουριές, στο Λιμάνι της Θεσσαλονίκης κ.λπ.

Πέρα από το ατομικό όφελος, το δικό τους και των ομοίων τους, αυτοί οι επιχειρηματίες και οι πολιτικοί με τα φερέφωνά τους, θεωρούν ευεργετική την επιβολή των ξένων στην Ελλάδα. Αντιλαμβάνονται τη λεηλασία, την καταστροφή του περιβάλλοντος, την κοινωνική αλλοτρίωση και την υποτέλεια σαν μονόδρομο. Μονόδρομο που εξασφαλίζει και την κυριαρχία και ευημερία της ομάδας ή της τάξης τους. Το νέο στοιχείο, το ιδιαζόντως δυσάρεστο, είναι ότι η προσερχόμενη από την Αριστερά σημερινή κυβέρνηση είναι επίσης μέρος αυτής της «μηχανής», εξάρτημα της ίδιας αντεθνικής ιδεολογίας βάσει της οποίας διοικείται διαχρονικά –με συγκυριακές παραλλαγές- ο τόπος.

Η υπόθεση του πετρελαίου δεν είναι μόνο περιβαλλοντική, οικονομική και πολιτισμική, όπως ξεδιπλώνεται στην Ήπειρο και σε άλλα μέρη της χώρας. Δεν βλάπτεται μόνο η απαράμιλλη ομορφιά της Ελλάδας που αποτελεί το μεγαλύτερό μας κεφάλαιο. Το ζήτημα είναι και κατ' εξοχήν πολιτικό. Είναι θέμα εθνικής κυριαρχίας και ανεξαρτησίας. Έχει να κάνει με την ύπαρξη της Ελλάδας. Τίποτα λιγότερο. Ουσιαστικά, με την πολιτική διοίκηση γονατισμένη στα τέσσερα, η Ελλάδα κατρακυλάει με λυμένα όλα τα φρένα στην πιο σκοτεινή καταβόθρα της ιστορίας της. Ας ελπίσουμε όμως, ότι θα ακολουθήσει, κατά Μαρξ ή κατά Χριστόν, πριν να είναι πολύ αργά, άγνωστο μέχρι στιγμής πώς, η Ανάσταση του πνεύματος των μαρτύρων αυτού του τόπου.

Τα φρικιαστικά εγκλήματα της Shell στη Νιγηρία

Οι εταιρίες έρευνας, εξόρυξης και εμπορίας πετρελαίου είναι οι πιο δολοφονικές. Με την ισχύ τους, που απορρέει από το πολύτιμο «προϊόν», τις πλάτες των μεγάλων δυνάμεων και το δικό τους τεράστιο οικονομικό, επικοινωνιακό και πολιτικό παγκόσμιο δίκτυο, καθορίζουν τους όρους της συναλλαγής τους με τις κυβερνήσεις των χωρών απ' όπου προμηθεύονται την πρώτη ύλη. Όροι που διαφέρουν από χώρα σε χώρα ανάλογα με την ισχύ που διαθέτει η κάθε πλευρά στη δεδομένη στιγμή. Όροι οι οποίοι είναι διαπραγματεύσιμοι μόνο με τοπικές αρχές που έχουν αυτοδιάθεση και πραγματική εξουσία. Με τις υπόλοιπες, δηλαδή τις χώρες εκτός μητροπολιτικού πυρήνα, οι διαπραγματεύσεις είναι τυπικές και οι συμβάσεις λεόντειες. Όπου προβάλλεται αντίσταση, κάμπεται με εξαγορές πολιτικών, δημοσιογράφων, επιστημόνων και επιχειρηματιών, αλλά και με την άσκηση άμεσης ή έμμεσης βίας, πριν και μετά τη σύναψη και εν συνεχεία την έναρξη εφαρμογής των συμφωνιών. Πραξικοπήματα, ανατροπές κυβερνήσεων, πόλεμοι, διαλύσεις κρατών, αποκλεισμοί και κυρώσεις, δολοφονίες και γενοκτονίες είναι συστατικά της συνηθισμένης πρακτικής των πολυεθνικών. Δεν πρόκειται για φήμες- όλες οι περιπτώσεις είναι αποδεδειγμένες και καταγεγραμμένες, από την ανατροπή του Μοσαντέκ στο Ιράν μέχρι το λιντσάρισμα του Καντάφι στη Λιβύη και την συνεχιζόμενη προσπάθεια από τις ΗΠΑ, την Ισπανία κ.ά., ανατροπής της νόμιμης κυβέρνησης της Βενεζουέλας. Η περίπτωση της Shell στη Νιγηρία ανήκει στον κανόνα που εφαρμόζεται με εξειδικευμένες παραλλαγές ανά χώρα και εποχή. Προφανή πράγματα και γνωστές καταστάσεις που, όμως, η απόδειξή τους με αδιάσειστα ντοκουμέντα που μπορούν να οδηγήσουν σε δικαστική διερεύνηση και απόδοση ευθυνών είναι εξαιρετικά δύσκολη, χρονοβόρα, δαπανηρή και συχνά πολύ επικίνδυνη. Η Διεθνής Αμνηστία χρειάστηκε 20 χρόνια έρευνας για να αποκτήσει τα ντοκουμέντα που στοιχειοθετούν νομικά τα αποτρόπαια εγκλήματα της Shell. Χωρίς κι αυτό να σημαίνει ότι η «ανεξάρτητη» δικαιοσύνη του ένοχου συστήματος θα επιληφθεί δεόντως...

Ρύπανση, σφαγές και κούντα «Η Διεθνής Αμνηστία καλεί τη Νιγηρία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία να ξεκινήσουν έρευνες για το ρόλο του Αγγλο-Ολλανδικού πετρελαϊκού γίγαντα Shell σε μία πληθώρα φρικτών εγκλημάτων που διαπράχθηκαν από τη στρατιωτική κυβέρνηση της Νιγηρίας στην πετρελαιοπαραγωγή περιοχή Ogoniland στη δεκαετία του 1990. Η οργάνωση δημοσιοποίησε μια πρωτοποριακή έκθεση που περιλαμβάνει χιλιάδες σελίδες εσωτερικών εγγράφων της εταιρίας και καταθέσεις μαρτύρων, καθώς και τα σχετικά αρχεία της Διεθνούς Αμνηστίας της ίδιας περιόδου.

“Οι αποδείξεις που εξετάσαμε δείχνουν ότι η Shell επανειλημμένα ενθάρρυνε το νιγηριανό στρατό να λύσει το πρόβλημα με τις διαμαρτυρίες των κοινοτήτων, ακόμα κι όταν γνώριζε τις φρικαλεότητες στις οποίες θα οδηγήσει αυτή η παρέμβαση –παράνομες εκτελέσεις, βιασμούς, βασανιστήρια, πυρπόληση χωριών”, δήλωσε η Audrey Gaughran, διευθύντρια των Παγκόσμιων Υποθέσεων της Διεθνούς Αμνηστίας.»

Αυτά που περιγράφονται στην έκθεση είναι συγκλονιστικά. Μέσα από εμπιστευτικά ντοκουμέντα, φαξ, γράμματα και αναφορές στελεχών της εταιρίας αποκαλύπτεται με κάθε λεπτομέρεια η συμβολή της Shell –με πλήρη συναίνεση της ηγεσίας της- στη διάπραξη τρομακτικών εγκλημάτων. Σε μία επιδρομή των ειδικών δυνάμεων, μετά από αίτημα της Shell, για να καταπνίγει μια ειρηνική διαμαρτυρία στο χωριό Umuochem, δολοφονήθηκαν εν ψυχρώ 80 άνθρωποι και πυρπολήθηκαν 595 σπίτια! Τα πτώματα των διαμελισμένων με χειροβομβίδες και αυτόματα όπλα ρίχθηκαν σε ένα κοντινό ποτάμι. Οι διαμαρτυρίες γίνονταν γιατί οι εξορύξεις του πετρελαίου προκαλούσαν βαριές ρυπάνσεις στο περιβάλλον μολύνοντας τα νερά του υπεδάφους, των λιμνών και των ποταμών από τα οποία εξαρτιόταν η ζωή των κατοίκων.

Πολλές φορές οι δυνάμεις καταστολής που πραγματοποιούσαν τις σφαγές μεταφέρονταν με οχήματα της εταιρίας.

Τα ηγετικά στελέχη της εταιρίας συναντιόνταν στη Νιγηρία, αλλά και στα κεντρικά γραφεία τους στο Λονδίνο, με υψηλόβαθμους αξιωματικούς της κούντας προκειμένου να σχεδιάσουν την εξουδετέρωση των διαμαρτυριών. Με απόρρητα έγγραφα η Shell έδινε στο καθεστώς ονόματα πολιτών και χωριών που έπρεπε να βγουν εκτός μάχης. Μόνο μέσα στον Ιούλιο του 1994, όπως ενημέρωσε ο Ολλανδός πρέσβης στο Λάγος τη Shell, ο στρατός είχε δολοφονήσει περίπου 800 χωρικούς.

Μια σειρά τέτοιων εγγράφων αποκαλύπτει ανατριχιαστικές λεπτομέρειες για το πώς ο πρόεδρος του παραρτήματος της Shell στη Νιγηρία Brian Anderson είχε συναντήσεις με τον στρατηγό Sanji Abacha για να του εκθέσει το πρόβλημα που αποτελούσε για την εταιρία ο γνωστός ακτιβιστής Ken Saro-Wiwa. Το αποτέλεσμα ήταν να συλληφθεί ο Ken Saro-Wiwa, να δικαστεί με συνοπτικές διαδικασίες και να εκτελεστεί παρ' όλη την παγκόσμια κατακραυγή. Η Shell κατάφερε, τελικά, με τις οργανωμένες εκκαθαρίσεις, να κάμψει την αντίσταση και να συνεχίσει απρόσκοπτα την καταστροφική της λεηλασία. Και η Νιγηρία, από τις μεγαλύτερες πετρελαιοπαραγωγούς χώρες, παραμένει μία από τις φτωχότερες στον κόσμο.

(Όλα τα στοιχεία προέρχονται από την εφημερίδα The Guardian Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2017)

Asty Phylax Από τη μια, οι φύλακες της ηθικής και της μοναδικής αλήθειας. Αυτοί που θεωρούν σωστό να καταστρέψουν οτιδήποτε δεν εγκρίνουν οι ίδιοι. Από την άλλη, φιλελεύθεροι πολιτικοί, δήμαρχοι, managers, έμποροι «ελευθερίας» και άλλοι θεματοφύλακες μιας τέχνης που δεν μοιάζει με κάτι άλλο από «project», μεγάλο έργο ή και πεδίο δημοσίων σχέσεων, μακριά συνήθως από τις καλλιτεχνικές ανάγκες της «πλέμπας». Θεός φυλάξοι...

χωρίς αλπούτσα

■ Υπάρχουν αμέτρητες φορές τούτα τα δίσεκτα «χρόνια της χολέρας» που νιώθω περιέργα συναισθήματα. Όπως χιλιάδες άλλοι. Ένοιωσα πολλές φορές ανίσχυρος, μικρός. Ένοιωσα λίγος σαν οικογενειάρχης, σαν πατέρας, σαν παππούς, σαν πολίτης. Ένας αφελής, που πίστευε πως έχει δικαίωμα να ζήσει σαν άνθρωπος. Ένοιωσα «ένας τίποτας», όταν το δώρο στη γιορτή της Κατερίνας ήταν ένα χαμόγελο, μια ευχή και μια βούρτσα μαλλιών από το «Όλα 1 ευρώ» της πλατείας. - Εντάξει είμαι εγώ, κράτα πισινή γιατί έρχονται γιορτές κι' έχουμε κι εγγόνια... Αισθάνθηκα ανήμπορος όταν η χήρα, η κυρία Άννα, απέναντί μας, με ρώτησε αν έχω κανένα «μέσον» να του «δώσει κάτι» για να μη βγει το σπιτάκι της -65 τετραγωνικά είναι- στον πλειστηριασμό. Τα δυο δάνεια που πήρε με υποθήκη το σπίτι, τα «έφαγε» ο καρκίνος του άντρα της. Εκείνος «έφυγε» και η κυρία Άννα έγινε καθαρίστρια και στρατηγικός κακοηληρωτής. Ένοιωσα «μια σταλιά» όταν είδα ότι η κυρά-Στέλλα μας, που τη φιλοξενούμε σ' ένα σπιτάκι της Κατερίνας 50 τετραγωνικών στη Κυψέλη, δεν δικαιούται το «κοινωνικό μέρισμα», γιατί ως «ωφελούμενη μονάδα», ξεπερνά το όριο των τόκων, κατά 18,76 ευρώ. - Εγώ, γιε μου, γιατί δεν παίρνω αυτά που δίνουν; - Πατί μένεις στο σπίτι που μας αγόρασες. Θα σου κόψουν και το ΕΚΑΣ. - Και πώς θα ζήσω με 380 ευρώ; Φάρμακα, ΔΕΗ, φαγητό, πώς; Είμαστε μη «ωφελούμενη μονάδα», κυρά-Στέλλα!

Γράφει ο Σωκράτης Μαντζουράνης

Η ωφελούμενη μονάδα, ο δεμένος Οδυσσέας και το αριστερό αποτύπωμα

Ένοιωσα ακυρωμένος αριστερός, όταν ένα νεαρό ζευγάρι, άνεργοι και οι δύο, έκαναν χίλια κόλπα στη μικρή τους που έκλαιγε για να την πείσουν πως το διαφημιστικό μπαλόνι που της έδωσαν ήταν πιο όμορφο από την κούκλα της Βιτρίνας που ήθελε. Αμέτρητες φορές, σε κάθε βήμα, τούτο το μαρτύριο, χρόνια τώρα... Ένας διαρκής βασανισμός της ψυχής και του νου. Ο αντίλογος είναι πειστικός. - Καπιταλισμός είναι φίλε... Τι να αντιπώ; Καπιταλισμός είναι, σύμφωνα. Όμως... Δεν συμφωνήσαμε να τον κάνουμε κοινωνικά πιο αποδεκτό. Δεν υποσχεθήκαμε να τον φτιασιδώσουμε. Δεν είπαμε πως θα τον κρατάμε ζωντανό για να σκιαμαχούμε μαζί του. Ανακουμπωθήκαμε να τον αποδομήσουμε στη συλλογική συνείδηση και να τον αντιπαλέψουμε στην πράξη. Δεν έγινε ποτέ στην ανθρώπινη ιστορία να γίνεσαι προτεκτοράτο με «την κοινωνία όρθια». Δεν ήταν ποτέ τούτη η πολιτική αλητεία «αριστερό αποτύπωμα». Τουλάχιστον, όχι το δικό μου αποτύπωμα. Ίσως σας ακουστεί παραδοξολογία, όμως όλα τούτα δεν τα θεωρώ τα πιο θλιβερά του βίου και της πολιτείας της «πρώτης φοράς αριστεράς». Κάποια ήταν αναμενόμενα, κάποια τα έχουμε ξαναδεί, κάποια ήταν «αριστερές» αντιγραφές από δεξιά κιτάπια. Όλα όμως η κοινωνία τα αντιπάλεψε και θα το ξανακάνει.

Εκείνο που με συνθλίβει και με ακυρώνει, είναι άλλο. Νιώθω ταπεινωμένος και ποδοπατημένος όταν ακούω το παλικάρι να δηλώνει ξεσίπωτα: «Θαρρώ πως πολλές φορές βρισκόμουν κι εγώ ο ίδιος μέσα στον μύθο του Οδυσσέα που είπε στους συντρόφους του να τον δέσουν στο κατάρτι, προκειμένου να μην αντιδράσει ακούγοντας το τραγούδι των σειρήνων». Να σε φτύνει, δηλαδή, κατάμουτρα ο «αριστερός ηγέτης», να σε προκαλεί, δηλώνοντας αριστερή Οδύσσεια τη δεξιά του μετάλλαξη. Πάει πολύ. Πάει πολύ να κοροϊδεύεις απροκάλυπτα ένα λαό, να έχεις κατασκευαστεί κάθε αριστερή παρακαταθήκη του, να έχεις εξαρτήσει ματωμένα σύμβολά του, να έχεις διαβρώσει συνειδήσεις και διαδρομές και να πλασάρεις ως Οδυσσέας του σοσιαλισμού που αντιπαλεύει τις «σειρήνες» του συστήματος. Είσαι αυθάδης και προκλητικός κύριε. Είναι η απόλυτη Υβρις, την ώρα που οι «σειρήνες» του καπιταλισμού σε βραβεύουν για την εξασθλιωμένη κοινωνία παραλήπτη του βραβείου τους. Αγαπητέ Παλατζή-Οδυσσέα, εκείνο που προσωπικά με πονά πιο πολύ στο καταστροφικό σου ταξίδι, δεν είναι η φτωχοποίηση που μας έφερε. Για μένα, το πιο επικίνδυνο είναι το «αριστερό αποτύπωμα» που αφήνεις. Και το μόνο που με στηρίζει, είναι η ελπίδα πως δεν είναι ανεξίτηλο.

■ εν τέλει

Γεια σου Τζιμάκο...

Παν μέτρον άχρηστον, όταν μετράει μεγέθη και όχι ουσία... Αυτό ήταν το συμπύκνωμα της ματιάς, και της κραυγής συνάμα του Τζίμη Πανούση απέναντι στη γενικευμένη «εκπόρνευση» του κόσμου που αντίκριζε. Για αυτή την καυστική αναζήτηση της ουσίας αγαπήθηκε φανατικά και σιωπηρά από όλους εκείνους που πασχίζουν να περισώσουν ό,τι απέμεινε όρθιο από την αξιοπρέπεια αυτού του τόπου. Τον αποχαιρετούμε, ευχαριστώντας τον για ό,τι έκανε μ' ένα δικό του δάνειο κείμενο.

■ του Τζίμη Πανούση

Το πηγάδι και ο βόθρος

«Τα κάνω όλα» είπε η δεκαοχτάχρονη οντισιονοπούλα με το ανύπαρκτο φουστανάκι και το καλτσόν με την τριχωτή μαύρη στάμπα να σηματοδοτεί την απουσία εσώρουχου. Φέρτε μου κοινωνικά θέματα να τα πουλήσω, να καταλάβω, να καζαντίσω, διότι δεν μπορεί ο Χαρδαβέλλας να μονοπωλεί τον ανθρώπινο λόγο! Έχουμε κι εμείς κόλω να δείξουμε, με गुαλιά και ακράτεια ήθους. Αντί, λοιπόν, όπως παλαιά, να έχει κάθε σπίτι την αυλή του και το πηγάδι του, δώσαμε απερίσκεπτα την αυλή στους εργολάβους, και το πηγάδι το κάναμε βόθρο. Με αποτέλεσμα, να κατουράμε στο πηγάδι και να πίνουμε νερό από τις ίδιες σωλήνες, όπως τα πρεζάκια ξεδιψάνε με την ίδια σύριγγα. Η αποσύνθεση των κουφαριών των μαραθωνομάχων μέσα στη λίμνη του Μαραθώνα έχει προ πολλού σταματήσει να επηρεάζει τη σύνθεση του πόσιμου ύδατος. Η γερμανική ούλεν έχει βάλει φίλτρα, και μαζί με το χλώριο των εκσυγχρονιστών κυβερνώντων κάνανε το νερό φαρμάκι. Θα ήταν ευχής έργο να μπορούσε να αντέξει το βαλάντιο του απλού εργαζόμενου το έξοδο κατανάλωσης εμφιαλωμένου νερού από πηγές των Ιμαλαΐων, του Αραράτ και του Κιλιμάντζαρο. Φευ, όμως, η πραγματικότητα είναι σκληρή. Θέλω να πω, δηλαδή, ότι η αλυσίδα έφυγε από τα πόδια των δουλοπάροικων κι έγινε αλυσίδα παραγωγής στα εργοστάσια. Ο δούλος έγινε εργάτης, και ο εργάτης, υπάλληλος άνεργος που παρακαλάει να ξαναγίνει δούλος και φτου κι απ' την αρχή.

Σ' αυτό το «φτου» να σταθούμε λίγο, που δεν πρέπει να πηγαίνει χαμένο στη λάσπη! Στα μπούτια μας πρέπει να φτύνουμε, γιατί είναι και το καλύτερο λιπαντικό για να μη συγκοιούνται. Τα ψαγμένα παλικάρια γνωρίζουν ότι όσο και καλή να είναι η ποιότητα της βαζελίνης, δεν μπορεί να συγκριθεί με το σάλιο που κάνει τον πόνο γλυκό και τις γυναίκες αθάνατες. Τεχνολογία ή θάνατος, για να το πω με άλλα λόγια, χωρίς προσωπικές αιχμές που εύκολα παρεξηγούνται από τους επιπόλαιους παπαράτσι. Το μέγεθος παίζει κι αυτό τον ρόλο του, αλλά όχι να το κάνουμε θεό και να το προσκυνάμε. Δηλαδή, ο ουρανός ξύνεται και μόνος του, δεν έχει ανάγκη από τα μεγαθήρια με τα τετρακόσια πατώματα να υψώνονται με αυθάδεια ανάμεσα στους αεροδιαδρόμους. Παν μέτρον άχρηστον, όταν μετράει μεγέθη και όχι ουσία. Ο χορός επιβάλλεται να αλλάξει χώρο, να βγει από τα σκοτεινά χοροπηδάδικα με τα λείζερ και να αρχίσει πάλι να σχολιάζει καυστικά τα τεκταινόμενα. Ο θεός που βγαίνει με τις μουντζούρες από τη μηχανή, θέλει να πλυθεί και να ξεμουδιάσει. Αλλιώς, η δουλειά δεν πρόκειται να γίνει, ο κόσμος να χαλάσει. Είναι σαν να κάνεις χαλάουα στη Δάση, και να βγει άτριχη να κάνει τα κόλπα της. Θα φρικόρει το παιδομάνι κι άντε μετά να το συμμαζέψεις. «Τα κάνω όλα» επανέλαβε η οντισιονοπούλα, ημίγυμνη και προκλητική μπροστά στα τρεχούμενα σάλια του συνεργείου. Και πράγματι, το εννοούσε. Ζήτησε να χαμηλώσουν τα φώτα και να δυναμώσει η μουσική. Σηκώθηκε, άρπαξε το κεφάλι της μάνας της και το έχωσε βαθιά ανάμεσα στα πόδια της. Την κράτησε σφιχτά, μέχρι που σταμάτησε και ο τελευταίος σπασμός. Μετά σηκώθηκε, έκανε νόημα για κοντινό και αμόλησε την προβαρισμένη της ατάκα: «Εμένα που βλέπετε, η μάνα μου είναι η τέχνη».

Από το Βιβλίο του Τζίμη Πανούση Πούστευε και Μη Ερεΐνα, εκδόσεις Opera